



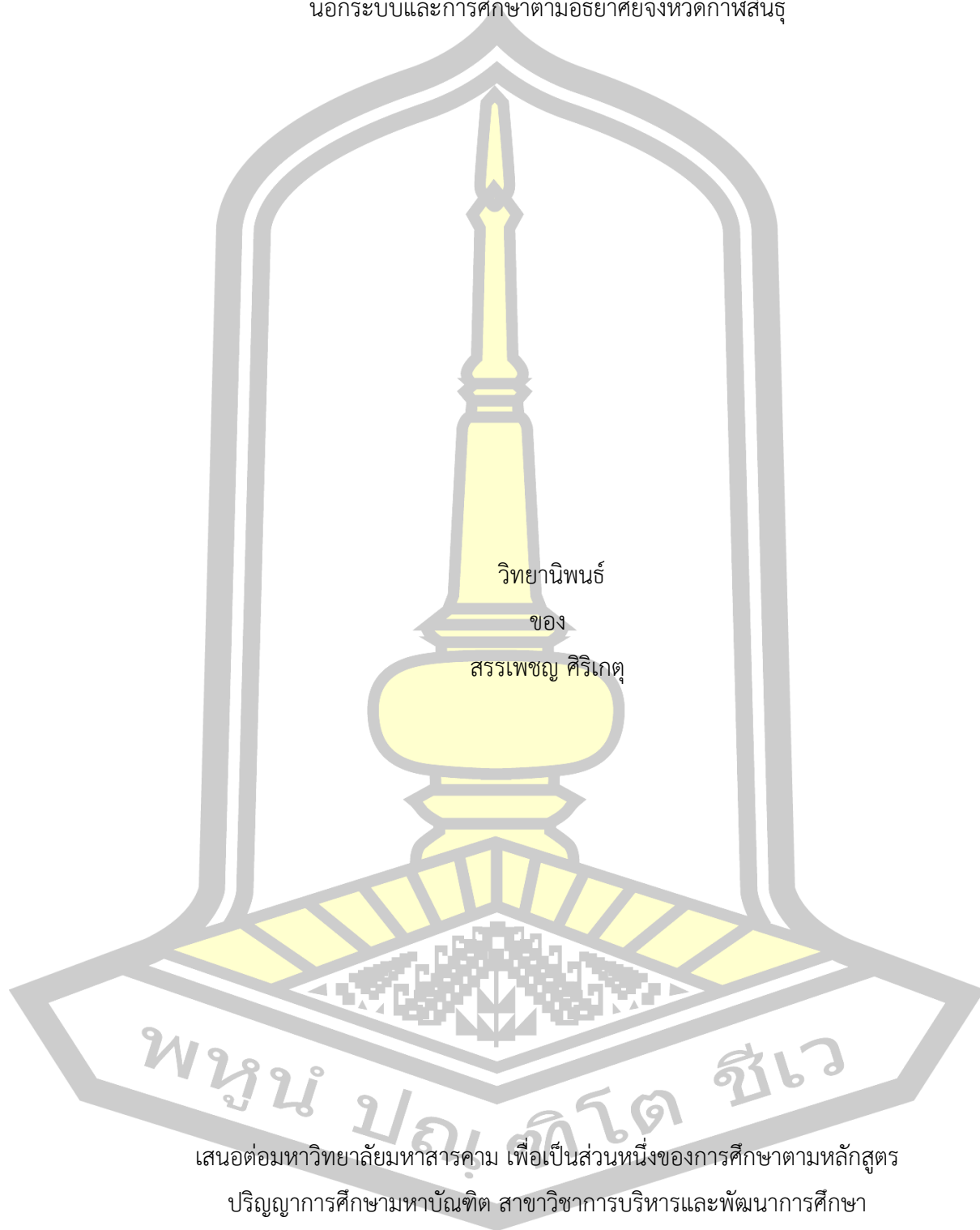
การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

วิทยานิพนธ์
ของ
สรรเพชญ์ ศิริเกตุ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
มิถุนายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

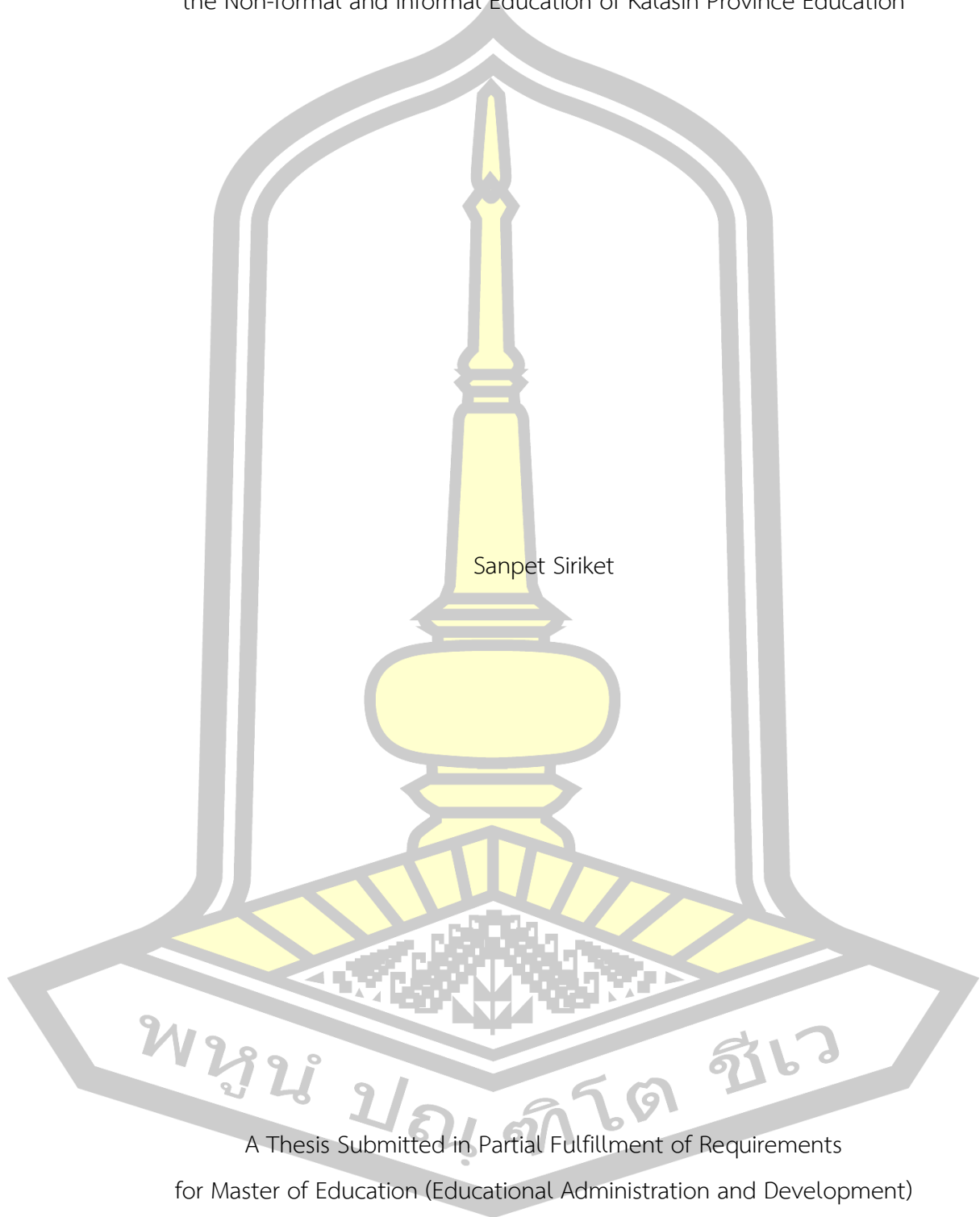
การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์



เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
มิถุนายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Development of School-participated Internal Supervision System the Office of
the Non-formal and Informal Education of Kalasin Province Education



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

June 2020

Copyright of Mahasarakham University



คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายสรรเพชญ ศิริเกตุ แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์)

.....กรรมการ

(อ. ดร. สุรเชต น้อยฤทธิ์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. ไพศาล วรรค้ำ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด กาฬสินธุ์		
ผู้วิจัย	สรรเพชญ ศิริเกตุ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ 2) พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู กศน. จำนวน 138 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้ทำหน้าที่นิเทศสถานศึกษาจำนวน 3 แห่ง ๆ ละ 2 คน รวม 6 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

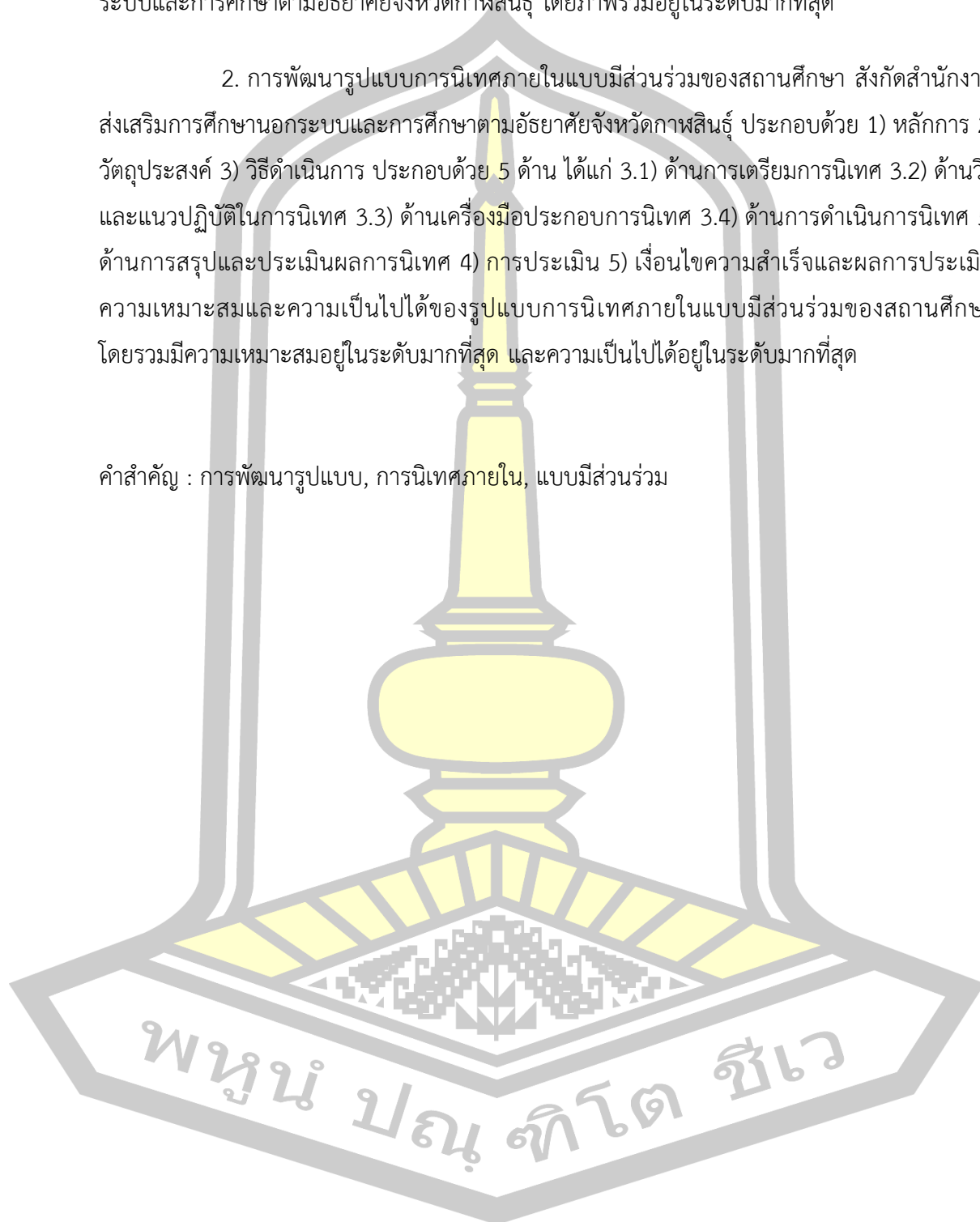
ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ

สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 3.1) ด้านการเตรียมการนิเทศ 3.2) ด้านวิธีและแนวปฏิบัติในการนิเทศ 3.3) ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ 3.4) ด้านการดำเนินการนิเทศ 3.5) ด้านการสรุปและประเมินผลการนิเทศ 4) การประเมิน 5) เงื่อนไขความสำเร็จและผลการประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การนิเทศภายใน, แบบมีส่วนร่วม



TITLE	The Development of School-participated Internal Supervision System the Office of the Non-formal and Informal Education of Kalasin Province Education		
AUTHOR	Sanpet Siriket		
ADVISORS	Associate Professor Sutham Thamatasenahant , Ed.D		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2020

ABSTRACT

This study aims 1) study the current situation and desirable situation of the school-participated internal supervision system under the Office of the Non-formal and Informal Education of Kalasin province 2) to develop the school-participated internal supervision system under the Office of the Non-formal and Informal Education of Kalasin province. The study was divided into 2 sessions, the first session was to study the current situation and desirable situation of the school-participated internal supervision system under the Office of the Non-formal and Informal Education of Kalasin province. The population of this study were administrators and teachers from an informal school for 138 people selected by stratified sampling and a questionnaire was the tool of this research. The second session was to develop the school-participated internal supervision system under the Office of the Non-formal and Informal Education of Kalasin province. The significant information was collected from two administrators and teachers designated to supervise schools from three schools, totally six people and the seven experts selected by purposive sampling. The tools employed in this research were an interview and the assessment used to assess the suitability and possibility of school-participated internal supervision system. The

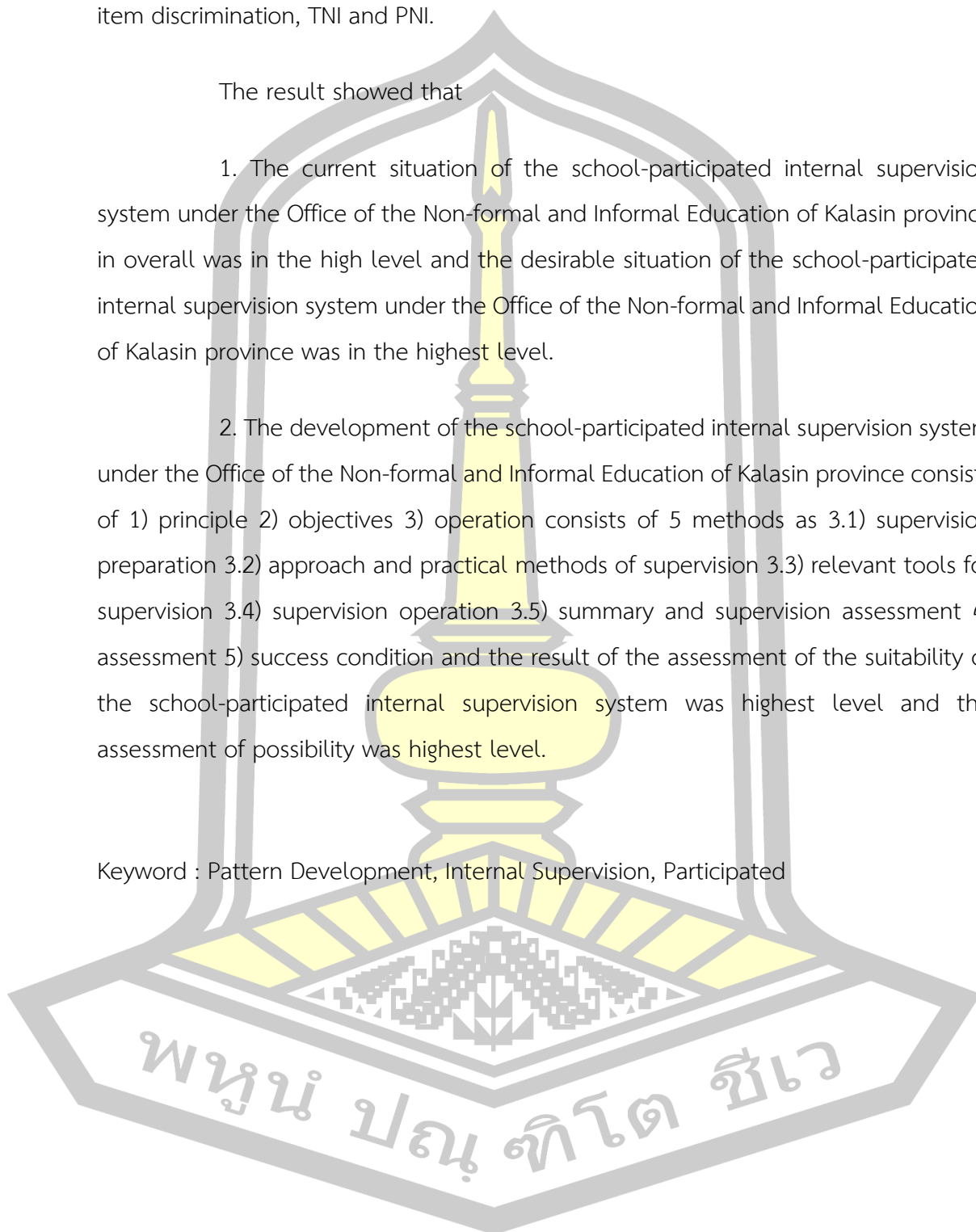
statistics employed in this study were percentage, average, standard deviation, IOC, item discrimination, TNI and PNI.

The result showed that

1. The current situation of the school-participated internal supervision system under the Office of the Non-formal and Informal Education of Kalasin province in overall was in the high level and the desirable situation of the school-participated internal supervision system under the Office of the Non-formal and Informal Education of Kalasin province was in the highest level.

2. The development of the school-participated internal supervision system under the Office of the Non-formal and Informal Education of Kalasin province consists of 1) principle 2) objectives 3) operation consists of 5 methods as 3.1) supervision preparation 3.2) approach and practical methods of supervision 3.3) relevant tools for supervision 3.4) supervision operation 3.5) summary and supervision assessment 4) assessment 5) success condition and the result of the assessment of the suitability of the school-participated internal supervision system was highest level and the assessment of possibility was highest level.

Keyword : Pattern Development, Internal Supervision, Participated



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลือและความกรุณาอย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ กรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ให้คำแนะนำในการทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา นางสาวนพกนก บุรุษนันท์ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดกาฬสินธุ์ นายคมสัน สารแสน รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดกาฬสินธุ์ นายสัญญา ยุบลชิต รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดร้อยเอ็ด ดร.นุชรัตน์ ประสิทธิ์ศิลป์ชัย ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ นางวรรณภา ศรีกำฟ้า ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ นางเทพี ภูคมา ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอหนองกุงศรี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการยืนยันความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาช่วยเหลือตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ที่ได้ให้คำแนะนำในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอทุกแห่ง และครู กศน.สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดกาฬสินธุ์ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการหาคุณภาพของรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา

ขอขอบคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัวของผู้วิจัยที่อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จและเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญของผู้วิจัยเสมอมา

สรรเพชญ ศิริเกต

พนุน ปณ ทิโต ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
การบริหารการศึกษา.....	11
การบริหารสถานศึกษา.....	13
การนิเทศภายใน.....	19
การมีส่วนร่วม.....	29
การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม.....	38
รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ.....	60

วงจรรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)	73
การสนทนากลุ่ม (Focus Group).....	77
บริบทของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์	81
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	87
งานวิจัยในประเทศ.....	87
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	93
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	98
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด กาฬสินธุ์.....	100
ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์.....	105
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	111
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	115
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	115
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	115
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	116
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	185
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	185
สรุปผล	185
อภิปรายผล.....	186
ข้อเสนอแนะ	190
บรรณานุกรม.....	191
ภาคผนวก.....	202
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	203

ภาคผนวก ข คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	224
ภาคผนวก ค รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์.....	231
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	247
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ และรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการการสนทนา กลุ่ม (Focus Group).....	253
ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างภาพประกอบการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และ การสนทนากลุ่ม (Focus Group).....	256
ประวัติผู้เขียน.....	259



สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบขั้นตอนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม.....	45
ตาราง 2 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบขั้นตอนการเตรียมการนิเทศ	47
ตาราง 3 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบขั้นตอนรูปแบบและแนวทางการนิเทศ.....	50
ตาราง 4 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบขั้นตอนเครื่องมือประกอบการนิเทศ.....	52
ตาราง 5 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบขั้นตอนการดำเนินการนิเทศ.....	55
ตาราง 6 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบขั้นตอนการประชุม.....	57
ตาราง 7 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบขั้นตอนการประเมินผล.....	59
ตาราง 8 จำนวนนักศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	82
ตาราง 9 แสดงรายการประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	101
ตาราง 10 ความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	116
ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายใน แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมรายด้าน.....	116
ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายใน แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการเตรียมการนิเทศ.....	118
ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายใน แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ.....	119
ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายใน แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ.....	120

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการประชุม ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการ จำเป็นโดยรวม.....	136
ตาราง 24 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการประเมินผล ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการ จำเป็นโดยรวม.....	137
ตาราง 25 สังเคราะห์ความถี่การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา จากสถานศึกษาที่มีแนว ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการเตรียมการนิเทศ.....	140
ตาราง 26 สังเคราะห์ความถี่การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแนว ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ.....	142
ตาราง 27 สังเคราะห์ความถี่การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแนว ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ.....	143
ตาราง 28 สังเคราะห์ความถี่การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแนว ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการดำเนินการนิเทศ.....	145
ตาราง 29 สังเคราะห์ความถี่การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแนว ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการประชุม.....	147
ตาราง 30 สังเคราะห์ความถี่การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแนว ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการประเมินผล.....	148
ตาราง 31 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ ดีแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการเตรียมการนิเทศ.....	150
ตาราง 32 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ ดี แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ....	151
ตาราง 33 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ ดีแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ.....	153

ตาราง 34 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการดำเนินการนิเทศ 154

ตาราง 35 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการประชุม 157

ตาราง 36 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการประเมินผล 158

ตาราง 37 บทสรุปการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ด้วยการสนทนากลุ่ม..... 167

ตาราง 38 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ 184

ตาราง 39 ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์..... 225

ตาราง 40 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ 227

ตาราง 41 ผลการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ 229

ตาราง 42 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ 230



สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 แสดงร่างเบื้องต้นของการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ 7	
ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง.....	99
ภาพประกอบ 3 รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา.....	183



บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรา 47 บัญญัติให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการปฏิบัติอย่างหลากหลาย ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ คือ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการนิเทศภายในมีกำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดการกำกับ ติดตาม การจัดการศึกษาของผู้บริหารไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้กำหนดให้การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญและนำไปปฏิบัติในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551)

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 20 ให้สำนักงานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นระบบการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ให้สถานศึกษาคำเนินการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายใน โดยได้รับความร่วมมือ ส่งเสริม และสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายและสำนักงานระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ราชกิจจานุเบกษา, 2551) ประกอบกับนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 กำหนดให้มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยใช้การประเมินภายในด้วยตนเอง มีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งด้านบุคลากร ระบบการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยใช้การสร้างกลไกการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

ให้เชื่อมโยงกับหน่วยงาน สถานศึกษา และภาคีเครือข่ายทั้งระบบ ให้มีการเชื่อมโยงระบบการนิเทศ ในทุกระดับ ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กร ตั้งแต่ส่วนกลาง ภูมิภาค กลุ่มจังหวัด จังหวัด อำเภอ/เขต และตำบล/แขวง เพื่อความเป็นเอกภาพในการใช้ข้อมูลและการพัฒนางานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์, 2561)

การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับสถานศึกษา ซึ่งตั้งอยู่บนหลักการด้านวิชาการ มีจุดมุ่งหมายชัดเจนเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน (อดิศักดิ์ สมบูรณ์กุล, 2553) ภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารก็คือการนิเทศ โดยเฉพาะการนิเทศการสอนของครูให้มีการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นกระบวนการที่เสริมสร้างการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ และทำให้ได้ข้อมูลในการวางแผนในการพัฒนาการศึกษา การสร้างสื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ถูกต้องตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และยังมีให้เกิดความร่วมมือและประสานงานกันเป็นอย่างดี การทำงานเป็นทีม การสร้างเจตคติที่ดีในการทำงาน ความร่วมมือในการแก้ปัญหา (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2545) การนิเทศการศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ แต่เนื่องจากสภาพปัจจุบันมีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติการนิเทศการศึกษาได้ครบถ้วน ดังนั้น ระบบการนิเทศการศึกษาที่เหมาะสมก็คือ การนิเทศภายในสถานศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูที่ผู้บริหารมอบหมาย ดำเนินการโดยใช้ภาวะผู้นำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ประสานงาน และใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง บุคลากรในโรงเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สูงขึ้น เป็นการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สังต์ อุทรานันท์, 2530)

การนิเทศ กศน. มีหลักการของการทำงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนประชาชน ผู้นำชุมชนและอาสาสมัครในพื้นที่ เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพของบุคลากรในหน่วยงานและสถานศึกษาให้มีขวัญและกำลังใจ รู้จักใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ทันทต่อเหตุการณ์และสถานการณ์ เพื่อนำมาใช้ในการคิด การแก้ปัญหาและพัฒนางานด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพ ตรงตามนโยบาย จุดหมาย แผนงาน หลักการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการสื่อสารทั้งสองทางบนรากฐานของมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีแผนงานและความต่อเนื่อง ด้วยเจตคติของการพึ่งพาตนเอง ดังนั้นในการนิเทศงานของ กศน.จึงเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องและเครือข่าย เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ กศน. ได้อย่างมีคุณภาพและภายใต้หลักการประชาธิปไตย (สำนักงาน กศน., 2553)

การนิเทศแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการนิเทศ ซึ่งมีเป้าหมายที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับหลักการนิเทศ กศน. ซึ่งมีภารกิจงานกว้างขวาง ทั้งด้านกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรม ผู้จัดกิจกรรม มีทั้งหน่วยงานสถานศึกษาและเครือข่ายทำหน้าที่ เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมและส่งเสริมการจัดกิจกรรม การจัดการศึกษาของ กศน. จำเป็นที่จะต้อง จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและชุมชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นการนิเทศงาน กศน. จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคน พัฒนางาน สร้างประสานสัมพันธ์ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและผู้ปฏิบัติงาน กศน. โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาครู และผู้ปฏิบัติงานให้สามารถจัดกิจกรรม กศน. และส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้กับผู้เรียนและผู้รับบริการอย่างมีคุณภาพ การนิเทศแบบมีส่วนร่วมของ กศน. ใช้หลักการเรียนรู้ ร่วมกัน หลักการทำงานเป็นทีม หลักการทำงานอย่างเป็นระบบ และหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน (อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, 2553)

สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ผ่านมาพบว่า ประเด็นที่ปัญหาสำคัญคือ การนิเทศภายใน ของสถานศึกษายังขาดแบบแผนของการดำเนินงานนิเทศ ส่งผลให้การนิเทศขาดความต่อเนื่อง ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันและประกอบกับ กศน. มีภารกิจกิจกรรมงานหลายด้าน ได้แก่ งานการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการจัดการศึกษาต่อเนื่อง งานการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย งานจัดการศึกษาตามนโยบายอื่น ๆ ส่งผลให้กระบวนการนิเทศภายในที่น้อยลงและมีแบบแผน การนิเทศที่แตกต่างกันในแต่ละสถานศึกษา และบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศยังขาดความชัดเจนใน รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายใน ดังนั้นจึงมีความต้องการจากบุคลากรให้มีการพัฒนากระบวนการ นิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศสามารถนำไปใช้ในการ ทำงานร่วมกันพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาเจตคติของบุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลไปถึงคุณภาพของงาน กศน. สร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรและเพิ่มความ พึงพอใจของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่รับบริการ กศน. ต่อไป (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์, 2560)

ด้วยความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาสภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อได้รูปแบบการนิเทศ ภายในสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของสถานศึกษาไปนิเทศการจัดการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยให้มีความต่อเนื่องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้คุณภาพการศึกษา ของ กศน. ให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับใด
2. รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์
2. ได้รู้รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์
3. ได้ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่นำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา และเป็นการพัฒนาระบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541), สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553), สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดจันทบุรี (2554), หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556) และอัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2553) มีองค์ประกอบ 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การเตรียมการนิเทศ 2) รูปแบบและแนวทางการนิเทศ 3) เครื่องมือประกอบการนิเทศ 4) ดำเนินการนิเทศ 5) การประชุม และ 6) การประเมินผล

2. ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู กศน. ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 213 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน ครู กศน. จำนวน 195 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู กศน. ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 138 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน ครู กศน. จำนวน 120 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ระยะที่ 2 นำเสนอและพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

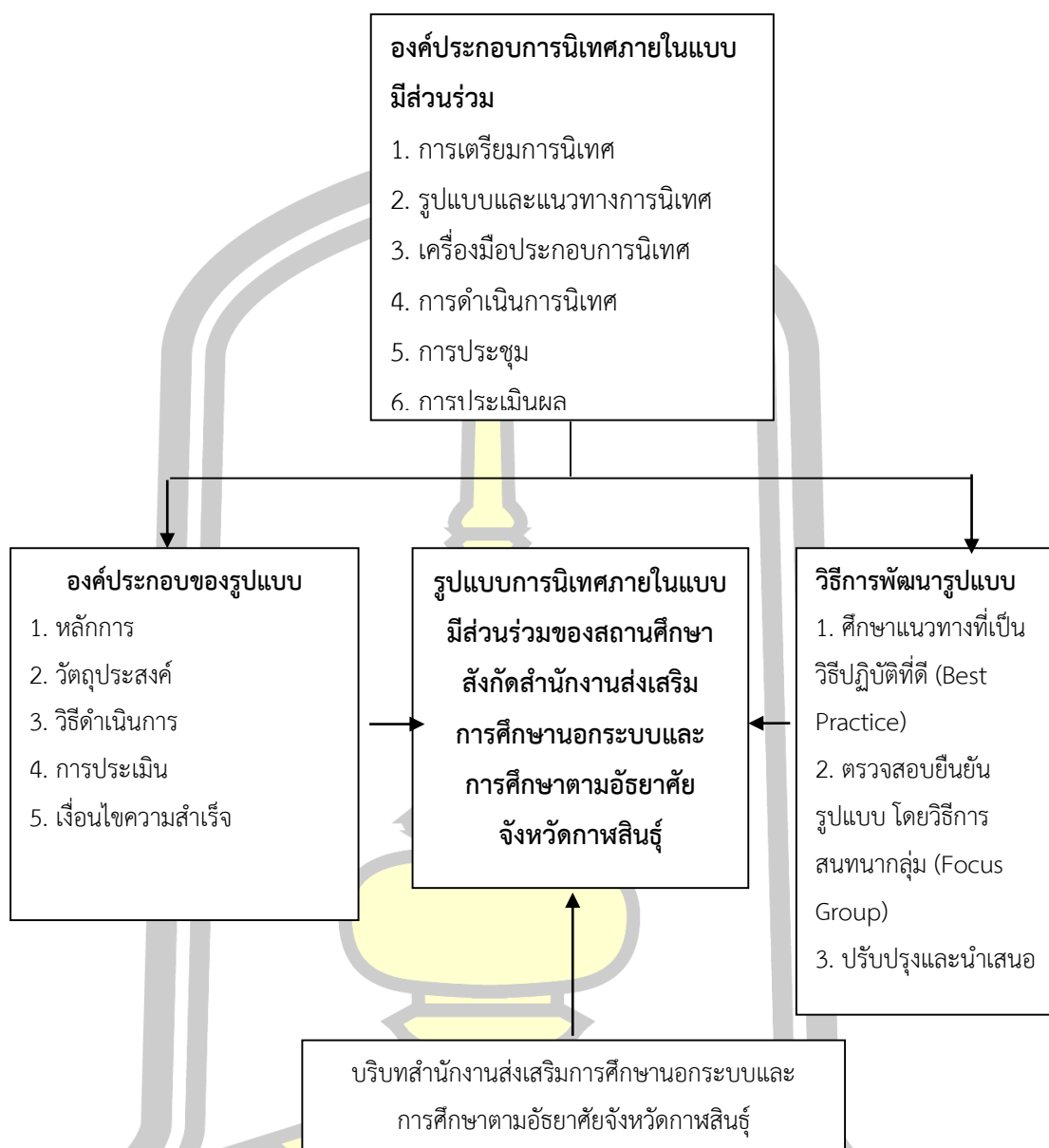
ศึกษาสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูผู้ทำหน้าที่นิเทศภายใน จำนวน 3 คน รวม 6 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การตรวจสอบ ยืนยัน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่าง
รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling)

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดำรา
เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบการนิเทศภายใน
แบบมีส่วนร่วม ได้ดังนี้ 1) การเตรียมการนิเทศ 2) รูปแบบและแนวทางการนิเทศ 3) เครื่องมือ
ประกอบการนิเทศ 4) ดำเนินการนิเทศ 5) การประชุม และ 6) การประเมินผล





ภาพประกอบ 1 แสดงร่างเบื้องต้นของการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ มีนิยามศัพท์ที่จำเป็นต่อนิยามดังนี้

1. รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม หมายถึง แบบแผน กรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยมีองค์ประกอบประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ 4) การประเมิน และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

2. การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในทุกขั้นตอนการนิเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้หลักการนิเทศ ได้แก่ หลักการเรียนรู้ร่วมกัน หลักการทำงานเป็นทีม หลักการทำงานอย่างเป็นระบบ และหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ดังต่อไปนี้

2.1 การเตรียมการนิเทศ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่จะต้องดำเนินการก่อนการนิเทศของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เช่น การชี้แจงนโยบาย การมอบหมายงานภารกิจ การศึกษาสภาพความพร้อม ข้อมูลจากการสำรวจ ติดตาม เพื่อให้ทราบแนวทางการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนางาน โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) จัดตั้งคณะทำงานนิเทศ 2) จัดทำนโยบาย แผนงานโครงการ 3) ประชุมชี้แจงผู้นิเทศผู้รับการนิเทศทราบนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผล 4) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเตรียมข้อมูลสภาพปัญหาเพื่อร่วมกันวางแผน และ 5) นำผลการประชุมไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ

2.2 รูปแบบและแนวทางการนิเทศ หมายถึง แบบแผนและวิธีการในการนิเทศที่ผู้นิเทศจะต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดการพัฒนา 4 ประการ คือ เพื่อพัฒนาคน เพื่อพัฒนางาน เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์ และเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ ส่งผลให้การนิเทศเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งต่อผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ชักซ้อมทำความเข้าใจระหว่างผู้มีหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศ 2) เลือกเครื่องมือการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศ 3) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันจัดทำปฏิทินการนิเทศ 4) บันทึกข้อมูลการนิเทศตามแบบบันทึกการนิเทศ 5) รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ

2.3 เครื่องมือประกอบการนิเทศ หมายถึง สิ่งที่ผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศเลือกใช้เพื่อการนิเทศช่วยให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศโครงการ/กิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาและ

พิจารณาการทำงานของบุคลากร ทำให้การนิเทศเป็นระบบ สามารถพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษา กศน. ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ตัดสินใจเลือกชนิด ประเภท รูปแบบของเครื่องมือโดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพปัจจุบัน และความต้องการ 2) ศึกษาวิธีการสร้าง เครื่องมือ 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือให้เป็นไปตามมาตรฐาน 4) ทาคุณภาพของเครื่องมือ และ 5) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาเครื่องมือก่อนนำไปใช้

2.4 การดำเนินการนิเทศ หมายถึง กระบวนการในการดำเนินการที่ผู้นิเทศและผู้รับ การนิเทศร่วมกันให้ทราบปัญหาในการจัดการเรียนรู้ และนิเทศตามแผนการนิเทศที่ได้กำหนดไว้ โดยโดยคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศด้วย โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) กำหนดนัดหมายวัน เวลาที่จะนิเทศ 2) ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศ 3) ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนตาม วิธีการและกิจกรรมที่กำหนดไว้ 4) ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศพร้อมข้อเสนอแนะ 5) ผู้รับการนิเทศ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงและรายงาน

2.5 การประชุม หมายถึง กิจกรรมที่ดำเนินการหลังจากขั้นตอนการดำเนินการนิเทศ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยร่วมกัน ส่งเสริมให้ครู มีความรู้ สามารถ แก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) กำหนดวันเวลาในการ ประชุม 2) ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการนิเทศและสรุปข้อมูล 3) ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการนิเทศตามกำหนดโดยนำปัญหา ข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางแก้ไข 4) บันทึกผลการประชุมและแนวทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ 5) นำผลการประชุมและแนวทางที่ได้ ไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

2.6 การประเมินผล หมายถึง ขั้นตอนหลังจากที่ผู้นิเทศทำการประมวลผลหลังจาก ดำเนินการนิเทศและการประชุม เพื่อตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีขอบข่ายการประเมิน หากผลการประเมินพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรค จะมีการปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพด้วยการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้า ต่อไป โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลฯ 2) ดำเนินการ ประชุมคณะกรรมการฯ 3) รวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศและผลที่ได้จากการนิเทศ 4) เปรียบเทียบผลที่ได้เพื่อประเมินความสำเร็จของการนิเทศ 5) หาแนวทางและวิธีการพัฒนาให้มี คุณภาพที่ดีขึ้น

3. สภาพปัจจุบัน หมายถึง ระดับปฏิบัติการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งได้จากการ สสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู กศน. ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง ระดับความต้องการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด

ภาพสินธุ์ ซึ่งได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู กศน. ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์
6. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์
7. ครู กศน. ผู้ที่ทำหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามภารกิจของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
8. ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศภายใน หมายถึง ครูที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารให้เป็นผู้ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การบริหารการศึกษา
2. การบริหารสถานศึกษา
3. การนิเทศภายใน
4. การมีส่วนร่วม
5. การนิเทศแบบมีส่วนร่วม
6. รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
7. วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)
8. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)
9. บริบทของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 10.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา มีนักวิชาการ นักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามไว้หลากหลาย ความหมาย ดังต่อไปนี้

ธีระ รุญเจริญ (2544) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติภารกิจของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการจัดการศึกษาที่ทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะประสบผลสำเร็จ

สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2554) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ความสามารถ และความเป็นคนดี ที่หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่ ร่วมกับครูในโรงเรียน อธิการบดีร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย กลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกัน พัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียน การสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่ และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลเข้ามา ทำการสอนในสถานบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้เรียกว่า “ภารกิจทางการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษา” นั้นเอง

ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2555) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่ง อย่างไม่หรือหลายอย่างทีบุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบ

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา รวมไปถึงผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับกรม ระดับกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือ การพัฒนาคนในสังคม ทุกด้าน ทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ และร่างกาย ให้มีคุณภาพโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา เพื่อให้ผลผลิตสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

2. ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้เสนอความสำคัญของการบริหารการศึกษา ดังต่อไปนี้
 หวน พิณรุฬห์ (2545) ได้เสนอความสำคัญการบริหารการศึกษาไว้ว่า เพื่อพัฒนา เด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคม ในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านการสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็น ระเบียบแบบแผน

ดิเรก วรรณเศียร (2548) ได้เสนอความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหารเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อองค์การเป็นอย่างยิ่ง เป็นศาสตร์ที่ต้องศึกษา และนำไปปฏิบัติตาม หลักวิชาอย่างมีศิลปะ ปัจจุบันสภาพทั่วไปในสังคมมีความซับซ้อน การที่ผู้บริหารจะนำพาองค์การ ให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จไม่ใช่เรื่องง่าย การบริหารจัดการที่ดีจึงต้องมีทักษะทางการบริหารในระดับสูง และขณะเดียวกันก็ต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการบริหารอย่างชัดเจน

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้เสนอความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหารการศึกษาช่วยให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มุ่งพัฒนาคน

ให้สมบูรณ์ทุกด้าน พร้อมทั้งการบริหารการศึกษาที่มีกิจกรรมในการตรวจสอบการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักวิชาการ และการบริหารการศึกษาได้หมายรวมถึงการบำรุงขวัญและกำลังใจแก่ผู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโดยทั่วกันและเป็นธรรม

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่จัดการศึกษาให้มุ่งไปสู่เป้าหมายอย่างมีระบบ ทำให้ผู้บริหารมองเห็นภาพรวมในการบริหารลดปัญหาและความซ้ำซ้อนของงาน พร้อมทั้งกระจายหน้าที่ให้สมาชิกได้ใช้ศักยภาพเต็มที่ เพื่อให้องค์กรมีความก้าวหน้าและบรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

การบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้ รุ่ง แก้วแดง (2544) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารงานทั้งหมดภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วงานด้านการเรียนการสอนทั้งหมด นับตั้งแต่เรื่องของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ซึ่งปัจจุบันอาจจะเรียกใหม่ว่าเป็นงานด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง และผู้บริหารต้องอยู่ในสถานศึกษา ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรออกนอกสถานศึกษาเพื่อจะได้มีเวลาบริหารการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

ธงชัย สันติวงษ์ (2546) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นงานของหัวหน้าหรือผู้นำที่จะต้องกระทำเพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีคนหมู่มากมาอยู่รวมกันและร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จนสำเร็จและได้ประสิทธิภาพ

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2554) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารกิจการทุกชนิดในสถานศึกษาหรือโรงเรียนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพที่สุด

Good (1973) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การสั่งการ การควบคุมดูแลงานและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นภาระหน้าที่ของสถานศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานเหล่านั้นนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลในการจัดการศึกษาให้ตรงเป้าหมายทุกประการ

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการการดำเนินงาน ทั้ง 4 ฝ่าย ในสถานศึกษา คือ งานวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป โดยงานเหล่านี้เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องสั่งการ ควบคุมดูแลการดำเนินงานของสมาชิกในองค์กร เพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อกระบวนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้เสนอความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้
 สมศักดิ์ คงเที่ยง (2543) ได้เสนอความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า
 เป็นการจัดการศึกษาให้มีความรู้ ประสบการณ์และอบรมเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
 เป็นการจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและ
 ประสิทธิภาพ

สมคิด บางโม (2544) ได้เสนอความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า
 เป็นแหล่งพัฒนาประชากรของประเทศสำคัญยิ่งเนื่องมาจากว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่ใช้คน เงิน
 วัสดุ อุปกรณ์ จำนวนมาก เพื่อใช้ในการพัฒนาคนหากการพัฒนาคนในสถานศึกษาขาดประสิทธิภาพ
 ผลผลิตของสถานศึกษาคือนักเรียนที่สำเร็จออกไปย่อมมีประสิทธิภาพต่ำ ซึ่งส่งผลไปถึงการพัฒนา
 ประเทศย่อมจะล่าช้าตามไปด้วย

จันทร์ธานี สงวนนาม (2545) ได้เสนอความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า
 การบริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคคล
 ในองค์กรที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย เพื่อความมีประสิทธิภาพขององค์กร
 สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อ
 กระบวนการจัดการศึกษา เพราะการบริหารสถานศึกษาเป็นการบริหารจัดการแหล่งบ่มเพาะความรู้
 ประสบการณ์ของเยาวชน ผู้บริหารต้องใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดการศึกษาให้เกิด
 ประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นไปเพื่อให้ นักเรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้เสนอขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาตาม
 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39
 และกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา
 ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ดังนั้นสถานศึกษาจึงได้กำหนดขอบข่ายและ
 ภารกิจการบริหารสถานศึกษาโดยกำหนดขอบข่ายการบริหารงานของสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นให้มีการกระจายอำนาจ
 ในการบริหารจัดการไปให้กับสถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการ
 ได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น
 และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง

ในการบริหาร และการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยขอข่ายและภารกิจงานตามที่กำหนดใน กฎกระทรวงฯ ดังนี้

1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระ
หลักสูตรท้องถิ่น

1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

1.9 การนิเทศการศึกษา

1.10 การแนะแนว

1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ

องค์กรอื่น

1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร

หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ

สถานศึกษา

1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. การบริหารงานงบประมาณ

เพื่อให้สถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหาร มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อ ผู้เรียน โดยมีขอข่ายและภารกิจ ดังนี้

2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อ

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี

2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจาก
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

2.4 การขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ

2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.11 การวางแผนพัสดุ

2.12 การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์

หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการ
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

2.14 การจัดหาพัสดุ

2.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

2.17 การเบิกเงินจากคลัง

2.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

2.19 การนำเงินส่งคลัง

2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน

2.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

2.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

3. การบริหารงานบุคคล

เป็นภารกิจที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของ
สถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระ ภายใต้
กฎระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา
มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคง และก้าวหน้าใน
วิชาชีพที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยขอขยายและภารกิจมี
ดังนี้

- 3.1 การวางแผนอัตรากำลัง
- 3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
- 3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา
- 3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
- 3.6 การลาทุกประเภท
- 3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- 3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
- 3.12 การออกจากราชการ
- 3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
- 3.14 การจัดทำ บัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทาน
เครื่องราชอิสริยาภรณ์
- 3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา
- 3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
- 3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาการดำเนินการ
ที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกรนั้น

4. การบริหารงานทั่วไป

เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ
บรรลุตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม
สนับสนุนและอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้การบริหาร และการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษาตามหลักการบริหารงาน ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยทั้งนี้ให้เน้นความ
โปร่งใส ความรับผิดชอบ จัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีขอบข่ายภารกิจ ดังนี้

- 4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
- 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 4.8 การดำเนินงานธุรการ
- 4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.11 การรับนักเรียน
- 4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
- 4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
- 4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4.15 การทัศนศึกษา
- 4.16 งานกิจการนักเรียน
- 4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
- 4.20 การรายงานผลการปฏิบัติงาน
- 4.21 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.22 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็นงานหลัก 4 งาน ได้แก่ วิชาการ เป็นส่วนสำคัญของสถานศึกษาทำหน้าที่เกี่ยวกับคุณภาพของสถานศึกษา งบประมาณ จัดสรรผลประโยชน์เพื่อการศึกษา งานบุคคล เป็นส่วนของการบริหารคนให้สนองงานตามภารกิจ และบริหารทั่วไป เป็นส่วนสนับสนุนให้การจัดการศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ งานหลักดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารต้องดำเนินการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดแก่สถานศึกษา

การนิเทศภายใน

1. ความหมายของการนิเทศภายใน

การนิเทศภายในมีความหมายกว้างขวางและแตกต่างกันไปตามความรู้ ประสบการณ์ และทักษะของแต่ละของแต่ละบุคคลซึ่งมีผู้อธิบายความหมายของการนิเทศภายในไว้ดังนี้

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2546) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในว่า หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำและชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครู และนักเรียน เพื่อการปรับปรุงตัวของเรา (ครูและนักเรียน) และสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในว่า หมายถึง กระบวนการจัดการบริหารศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตาม เป้าหมายทางการศึกษา

วัชรวิภา เล่าเรียนดี (2548) ได้ให้ความหมาย การนิเทศภายในโรงเรียนเป็น กระบวนการบริหารการศึกษาที่จัดดำเนินการในสถานศึกษาโดยบุคลากรในสถานศึกษาเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูอาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาใน สถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาโดยตรง

อำรุง จันทวานิช (2548) ได้ให้ความหมายถึงการนิเทศภายในว่า เป็นกระบวนการ ที่ให้ผู้นิเทศภายในสถานศึกษาดำเนินการโดยใช้ภาวะผู้นำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ประสานงานและ ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนางานของสถานศึกษานั้น ๆ โดยส่วนรวม ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

กรองทอง จิตรเดชากุล (2550) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการปฏิบัติงานกันระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอนในสถานศึกษา อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการปฏิบัติงานของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพ และส่งต่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทุก ๆ ด้าน และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร หารกับครูผู้สอนในสถานศึกษา การนิเทศการศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ โดยมี เป้าหมายเพื่อการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพ และตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล อันจะส่งผลให้นักเรียน มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ความสำคัญของการนิเทศภายใน

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545) ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในไว้ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาคคน เป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อนิเทศแล้วบุคลากรภายในโรงเรียน
ได้รับความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงาน

2. พัฒนางาน เป็นการสร้างสรรค์วิธีการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนให้มี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ประสานสัมพันธ์ เป็นการร่วมมือ สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน

4. สร้างขวัญและกำลังใจ เป็นการสร้างความมั่นใจ ความสบายใจและมีกำลังใจใน
การทำงาน

กรรองทอง จิระเดชากุล (2550) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกิจกรรมที่
สำคัญอย่างหนึ่งในการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
คุณภาพการศึกษาจะประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์มากหรือน้อย ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการนิเทศ
ภายในสถานศึกษา ซึ่งความจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา มีดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน
2. ปริมาณศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอกับความต้องการของครูและสถานศึกษา
3. บุคลากรภายในสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถ มีความคุ้นเคยและใกล้ชิด
ปัญหามากที่สุด

4. บรรยากาศในการนิเทศมีความเป็นกันเอง และสามารถปฏิบัติงานนิเทศ
ได้อย่างต่อเนื่อง

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550) ได้ให้ทัศนะความจำเป็นของการนิเทศนิเทศภายใน
สถานศึกษา ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถนิเทศได้อย่างทั่วถึงและเจาะลึกถึง
การเรียนการสอนในห้องเรียน

2. ศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอให้ครบตามสาขา ในวิชาชีพความชำนาญ ความรู้

3. การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์
สูงสุด เป็นการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอีกด้วย

4. การนิเทศการศึกษาจะสร้างความใกล้ชิดคุ้นเคยกันเกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน

5. การประสานในสถานศึกษาจะมีความสะดวกและมีการประชาสัมพันธ์กันอย่าง
ทั่วถึง

สันติ บุญภิรมย์ (2552) กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษาว่า
เมื่อสภาพของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ สถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการ

เปลี่ยนแปลงตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชา เนื้อหาสาระ เนื่องด้วยวิชาการ เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจและทักษะที่ผู้เรียนใช้เป็นทุนที่ได้สะสมไว้เมื่ออยู่ในวัยเรียน หากทุนในวัยเรียนไม่สามารถนำมาใช้ได้ เมื่อคราวจำเป็นในการดำเนินชีวิต ความล้มเหลวก็จะเกิดขึ้นแก่บุคคลนั้น บุคคลในเขตบริการทางการศึกษาของสถานศึกษานั้น สถานศึกษาก็จะประสบกับปัญหา การขาดความเชื่อมั่นอย่างรุนแรง หากไม่มีการพัฒนาปรับปรุงงานวิชาการของตนเอง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถนิเทศได้อย่างทั่วถึง และเจาะลึกถึง การเรียนการสอนในห้องเรียน มีการขยายตัวในด้านจำนวนสถานศึกษาและขนาดของสถานศึกษา
2. การศึกษาด้านอาชีวศึกษา มีความหลากหลายในวิชาชีพความชำนาญความรู้ เฉพาะสาขา ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ การจัดศึกษานิเทศก์ให้ครบตามสาขาและเพียงพอจึงเป็นสิ่งทำได้ จำกัด
3. การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ซึ่งบุคลากรมีมีจำนวนมากและมีความชำนาญในสาขา เป็นการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพด้วย
4. การนิเทศภายในสถานศึกษาศึกษาก็จะสร้างเสริมความใกล้ชิด ความคุ้นเคยกันและ การทำงานร่วมกันมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในการทำงาน
5. การประสานในสถานศึกษาจะสะดวกเพราะความคุ้นเคยกัน มีการประชาสัมพันธ์ งานได้ทั่วถึง

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การนิเทศภายในเป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีความคิด สร้างสรรค์ รู้จักวิธีการกระทำและเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานทำให้การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานของโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. บทบาทและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการนิเทศภายใน

งานบริหารการศึกษามีเป้าหมายสำคัญ อยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา ในการบริหารการศึกษาผู้บริหารจึงจำเป็นต้องทำงานสองอย่าง คือ งานบริหารและงานนิเทศ ซึ่งในปัจจุบันนี้ผู้บริหารมีบทบาทในการนิเทศมากโดยเฉพาะการนิเทศภายในสถานศึกษาของตนเอง

Beach และ Reinhartz (2000) กล่าวว่า ผู้ทำหน้าที่นิเทศทางการศึกษานั้น มีหลากหลายตำแหน่ง ขึ้นอยู่กับโครงสร้างของแต่ละหน่วยงาน อาทิ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้าสายชั้น เฉพาะเรื่องซึ่งแม้จะมีตำแหน่งที่แตกต่างกัน แต่ในฐานะผู้นิเทศจะมีบทบาทดังนี้

1. บทบาทในการเป็นผู้นำ ผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้นำ สามารถชักจูงโน้มน้าวทำงานร่วมกับครู ให้ครูปรับปรุงรูปแบบวิธีการสอน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์
2. บทบาทนักวางแผน เป็นบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน
3. บทบาทผู้อำนวยการฝ่ายความสะอาด ผู้นิเทศมีหน้าที่อำนวยความสะดวก และสนับสนุนครูในทุกด้าน ซึ่งแต่ละคนจะมีความจำเป็นความสามารถและความต้องการที่แตกต่างกัน
4. บทบาทนักประเมิน ผู้นิเทศต้องมีความสามารถในการประเมินการสอน โดยประเมินความก้าวหน้าเป็นระยะร่วมกับการให้คำแนะนำช่วยเหลือครูในการพัฒนาการเรียนการสอน
5. บทบาทผู้จูงใจ ผู้นิเทศต้องสามารถจูงใจผู้อื่นและพัฒนาด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ครูมีเจตคติที่ดี และมีความปรารถนาที่จะพัฒนาการเรียนการสอน
6. บทบาทนักสื่อสาร ผู้นิเทศต้องเป็นผู้สื่อสารที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านการฟังและการตอบสนอง สามารถสื่อความคิด ข้อมูลสารสนเทศไปสู่ครูได้เป็นอย่างดี
7. บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นิเทศต้องเป็นผู้ริเริ่มและเสริมพลัง เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน
8. บทบาทพี่เลี้ยง ผู้นิเทศควรมีทักษะของพี่เลี้ยง โดยการใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือครูทั้งด้านความรู้ การปฏิบัติหน้าที่ การให้ผลสะท้อนกลับและสนับสนุนครู เพื่อทำการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน

กรองทอง จิระเดชากุล (2550) กล่าวถึงบทบาทของผู้นิเทศในสถานศึกษา ว่า บุคลากรการนิเทศ หมายถึง ผู้บริหารและคณะกรรมการการนิเทศของสถานแต่ละแห่ง มีบทบาทและภารกิจสำคัญ ดังนี้

1. บทบาทในการส่งเสริมและจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน พัฒนาตนเองสามารถดำเนินงานตามนโยบายได้อย่างถูกต้องทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างสมบูรณ์
2. บทบาทในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาศักยภาพครู โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้น ส่งเสริมให้มีการใช้นวัตกรรม
3. บทบาทในการจัดประชุมอบรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประชุมปฏิบัติการ การสัมมนา การอภิปรายกลุ่ม ทั้งยังส่งเสริมให้ครูได้เข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อให้เกิดการนำทักษะความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมการอบรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพประเมินเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์

4. บทบาทในการในการใช้กลุ่มโรงเรียนสมาคมวิชาชีพหรือเครือข่ายเป็นแนวทาง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยใช้กลุ่มเครือข่ายด้วยวิธีการต่าง ๆ

5. บทบาทในการสร้างครุต้น แบบในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลในการ พัฒนาและเป็นแบบอย่างให้รู้ทั่วๆ ไปได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้นิเทศ เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการนิเทศภายใน สถานศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นบุคคลที่ช่วยให้ครุมีการพัฒนาตนเองในด้านการเรียนการสอน เป็นผู้ส่งเสริม เป็นพี่เลี้ยง เป็นผู้จูงใจให้ครุมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีความกระตือรือร้นในการพัฒนา ตนเอง เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน

4. กระบวนการและขั้นตอนการนิเทศภายใน

สิ่งสำคัญในการนิเทศภายในให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้คือ การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่เปิดใจในการยอมรับของผู้ปฏิบัติงานและสร้างมนุษยสัมพันธ์ให้ เกิดขึ้นในหมู่คณะ การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในเป็นการบวนการที่มีแบบแผน มีลำดับขั้นตอน มีระบบ ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

ซารี มณีศรี (2542) นำเสนอขั้นตอนการนิเทศภายใน เป็นกิจกรรมสำคัญ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติการทั้งด้านการบริหาร กระบวนการนิเทศและกระบวนการเรียนการสอนควบคู่ กันไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ซึ่งจะต้องวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับคุณภาพ สสำรวจความต้องการของครุ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การจัดลำดับ กำหนดทางเลือกการแก้ปัญหาและดำเนินการ ตามความเข้าใจ

ขั้นที่ 2 วางแผน นำเอาทางเลือกตามข้อที่ 1 มากำหนดรายละเอียดของกิจกรรม โดยเขียนเป็นโครงการนิเทศ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ผู้รับผิดชอบโครงการ แผนดำเนินงาน ระยะเวลา สถานที่ งบประมาณ การประเมินผลและ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ เป็นขั้นลงมือทำตามโครงการนิเทศที่กำหนด หลักการโดยคำนึงถึงหลักการนิเทศ ทักษะ สื่อ เครื่องมือการนิเทศ การเตรียมความพร้อม สร้างความเข้าใจรวมทั้งการเสริมสร้างให้กำลังใจและช่วยเหลือจากผู้บริหารโรงเรียน

ขั้นที่ 4 การประเมินผล ตรวจสอบผลการดำเนินการนิเทศตามโครงการที่กำหนด ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ประเมินข้อคิดเห็น กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน รวมผลการ ประเมินข้อมูลป้อนกลับเพื่อทำการปรับปรุงต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) กำหนดขั้นตอนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ

5 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผนการนิเทศ
2. การสร้างความเข้าใจและการเตรียมการนิเทศ
3. การปฏิบัติการนิเทศ
4. การสร้างขวัญและกำลังใจ
5. การประเมินผลการนิเทศ

กรรทรวง จิรเดชากุล (2550) นำเสนอขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุด โดยเป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1.1 เพื่อทราบสภาพการศึกษาและคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 1.2 เพื่อทราบสภาพที่เป็นปัญหา
- 1.3 เพื่อทราบความต้องการ
- 1.4 เพื่อกำหนดแนวทางตัดสินใจในการแก้ปัญหา
- 1.5 เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ไปสู่นาจุดที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ

- 1.6 เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 2 การวางแผนและกำหนดทางเลือก การวางแผนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภายในสถานศึกษานั้นจะสอดคล้องกับนโยบายและแนวคิดในการพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ ดังนี้

- 2.1 เร่งรัดยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาด้านวิชาการ และเทคโนโลยีให้ทัดเทียมกัน
- 2.2 กระจายทรัพยากรอย่างเสมอภาค เป็นธรรมและประหยัดระหว่างชั้นเรียนต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา
- 2.3 ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนด้านโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน
- 2.4 จัดการศึกษาภายในโรงเรียนโดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและสอดคล้องกับ

อาชีพในชุมชน

- 2.5 ให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษา

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศภายใน

การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายในโรงเรียน โดยพิจารณากิจกรรมการนิเทศภายในให้เหมาะสมกับสภาพบริบท ทรัพยากรของสถานศึกษา เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน การให้คำปรึกษาแนะนำการศึกษา เอกสาร การปฏิบัติการนิเทศภายในให้ได้ผลดี ควรดำเนินการตามขั้นตอน คือ ประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ปฏิบัติการนิเทศภายในตามแผนงาน ประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน ประชุมสรุปผลการนิเทศ และนำข้อมูลไปใช้ดำเนินการต่อไป

ขั้นที่ 4 การประเมินผล และการรายงานผลการประเมินผลการนิเทศ หมายถึง การตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อทราบผลการดำเนินงาน อาจประเมินทั้งก่อน ระหว่างและหลังการนิเทศ โดยมีขอบข่ายการประเมินตามกิจกรรมในโครงการ เช่น ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ประเมินความคิดเห็น ประเมินกระบวนการและสรุปผลรวมการประเมิน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป

วัชรมา เล่าเรียนดี (2550) นำเสนอขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียนที่เป็น การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง ได้ดังนี้

1. วางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ (ครูหรือคณะครู) เลือกประเด็นหรือเรื่องที่น่าสนใจจะปรับปรุงและพัฒนา นำเสนอโครงการพัฒนาและขั้นตอนการปฏิบัติ ให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับทราบเพื่ออนุมัติการดำเนินการ
2. ให้ความรู้หรือแสวงหาความรู้จากเอกสารต่าง ๆ และการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการสังเกตการสอนในชั้นเรียนและความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สนใจ
3. จัดทำแผนการนิเทศ กำหนด วันเวลา ที่จะสังเกตการสอน ประชุมปรึกษาหารือเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์
4. ดำเนินการตามแผนโดยครูและผู้นิเทศ แผนการจัดการเรียนรู้และแผนการนิเทศสรุปและประเมินผลการปรับปรุงและพัฒนา รายงานผลสำเร็จ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้กำหนดขั้นตอนเกี่ยวกับการดำเนินงานการนิเทศ ของงานส่งเสริมและพัฒนาระบบการนิเทศและการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาระบบการนิเทศและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

1. วิเคราะห์ภาระงาน จัดระบบข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับการพัฒนาระบบนิเทศ และการจัดการเรียนการสอน

2. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการรับการนิเทศการจัดการศึกษา

และการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

3. จัดทำแผนส่งเสริมและพัฒนากระบวนการนิเทศและการจัดการเรียนการสอน

4. ดำเนินการนิเทศ กำหนดวิธีการ แนวทางการนิเทศ สร้าง แสวงหาเครื่องมือ
นวัตกรรม เพื่อดำเนินการนิเทศการศึกษาและการเรียนการสอน

5. ติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน
นำผลการประเมินไปกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบนิเทศและกระบวนการเรียนรู้ในคราวต่อไป

6. สรุป รายงาน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษา
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556) ได้กำหนดขั้นตอนในการ
ดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายใน
ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา
และความต้องการ การนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอน จากนั้นสำรวจสภาพปัจจุบัน
ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายในจากผลการเรียนรายวิชา ผลการสอบ ผลการสอบ
มาตรฐานวิชาชีพ ผลการฝึกงาน หรือความต้องการของครูและนักเรียน เป็นต้น มีการระบุสภาพปัญหา
โดยจำแนกตามครูผู้สอน รายวิชา และแผนกวิชา จากนั้นก็หาสาเหตุของปัญหาตามมาตรฐาน
และวิเคราะห์สรุปสาเหตุและความต้องการ

2. การกำหนดทางเลือกและวางแผน โดยการแต่งตั้งกรรมการวางแผนและจัดทำ
โครงการแล้วกำหนดทางเลือกและวางแผนการนิเทศ จากนั้นจัดทำโครงการนิเทศประกอบด้วย
กำหนดกลุ่มเป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการ และจัดทำปฏิทินการนิเทศ

3. การปฏิบัติการนิเทศ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศการจัดการเรียน
การสอน แล้วประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง
อื่น ๆ แล้วดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนตามโครงการนิเทศของสถานศึกษา
แล้วบันทึกการนิเทศ

4. ติดตามประเมินผลการนิเทศ โดยการแต่งตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่
คณะกรรมการติดตามและประเมินผลฯ จากนั้นประชุมคณะกรรมการฯ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของ
การติดตามและประเมินผล จัดปฏิทินการทำงาน จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงานและโครงการ

5. รายงานผลการนิเทศและการนำไปใช้ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการรายงานผลการนิเทศ แล้วรวบรวมข้อมูลเพื่อนามาวิเคราะห์และประเมินผล จากนั้นจัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผลการนิเทศ

ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้กำหนดขั้นตอน แนวทางการนิเทศเพื่อส่งเสริมการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เข้มแข็งไว้ว่า การนิเทศเพื่อส่งเสริมการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง เป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบระหว่างบุคคลภายนอกกับบุคคลภายในสถานศึกษาในการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน การนิเทศภายในสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีกระบวนการนิเทศเพื่อส่งเสริม การนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งอย่างเป็นระบบซึ่งประกอบด้วย

1. การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศ เป็นการจัดการกระทำข้อมูลและสารสนเทศอย่างเป็นระบบและสามารถดึงเอาข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ในการวางแผน และพัฒนาได้อย่างทันที่ตรงตามความต้องการของสภาพปัจจุบันและปัญหาอย่างแท้จริง อันได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา เช่น ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ ข้อมูลการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน อีกทั้งต้องทำรายงานผลทั้งเอกสารและออนไลน์อีกด้วย

2. การวางแผนการนิเทศ เป็นการสร้างความตระหนักให้มีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจให้บุคลากรเพื่อให้เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน มีการส่งเสริมระบบการนิเทศและการสร้างสื่อ เครื่องมือ นวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการนิเทศ

3. การดำเนินการนิเทศโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา เป็นการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษานิเทศ ติดตาม ตามแผนการนิเทศ โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา

4. การติดตามและประเมินผลที่เน้นผลงาน เป็นการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาในด้านกระบวนการนิเทศ ด้านการจัดการเรียนรู้ของครู มีการสรุปและรายงานผลการนิเทศและนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศต่อไป

5. การเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เป็นการถอดบทเรียนการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน โดยประกาศขิดชูเกียรติสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินงานนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ และทำการเผยแพร่ มีการประกวดนวัตกรรม สังเคราะห์นวัตกรรมเผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ

Glickman, Gordon และ Ross-Gordon (2001) นำเสนอขั้นตอนการนิเทศการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. การประชุมร่วมกับครูก่อนการสังเกตการสอน ผู้นิเทศร่วมประชุมกับครู เพื่อพิจารณารายละเอียดก่อนการสังเกตการสอนของครูเกี่ยวกับเหตุผลและจุดมุ่งหมายของการสังเกต ต้องการให้เน้นการสังเกตในประเด็นใดเป็นพิเศษ วิธีการและรูปแบบการสังเกตที่จะนำไปใช้ เวลาที่ใช้ในการสังเกต และกำหนดเวลาที่ใช้ในการประชุมหลังการสังเกต

2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นการติดตามพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจสอดคล้องกับหลักการและรายละเอียดต่าง ๆ ที่กำหนด ผู้สังเกตอาจใช้วิธีการสังเกตเพียงวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีก็ได้

3. การวิเคราะห์ติดตามผลการสังเกตการสอน และพิจารณาวางแผนการประชุมร่วมกับครูผู้นิเทศหลังจากได้สังเกตการสอนและได้รับข้อมูลของครูมาแล้ว ให้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้นับความถี่ตัวแปรบางตัวที่ได้กำหนดไว้ จำแนกตัวแปรหลักที่เกิดขึ้น รวมทั้งการหาตัวแปรบางตัวที่เกิดขึ้นใหม่จากการปฏิบัติหรือบางตัวที่ไม่เกิดขึ้น ในการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้นิเทศวางตัวเป็นกลาง และให้ดำเนินการแปลความหมายของข้อมูล

4. ประชุมร่วมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน ผู้นิเทศจัดประชุมเพื่อเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับและร่วมกันอภิปราย ซึ่งผลที่ได้รับการอภิปรายร่วมกัน ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงการสอนได้

5. การวิพากษ์วิจารณ์ผลที่ได้รับจากขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน Harris (1985) ได้กำหนดขั้นตอนการนิเทศไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินเบื้องต้น (Assessing) เป็นกระบวนการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เพื่อจะพิจารณาความจำเป็นในการเปลี่ยน เช่น ทำการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในองค์กร สังเกตและวิเคราะห์อย่างละเอียดเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ในองค์กร และประเมินผลการปฏิบัติ

2. การจัดลำดับความสำคัญ (Prioritizing) เป็นกระบวนการในการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์และกิจกรรมตามลำดับความสำคัญ

3. การออกแบบ (Design) เป็นกระบวนการในการวางแผนหรือโครงการของระบบเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

4. การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) เป็นกระบวนการในการจัดสรรทรัพยากรและใช้ทรัพยากรรวมทั้งทรัพยากรบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. การประสานงาน (Coordinating) เป็นกระบวนการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เวลา วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การอำนวยความสะดวกหรือการสั่งการ (Directing) เป็นกระบวนการในการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่ประสบผลสำเร็จ การดำเนินงานทั้ง 6 ขั้นตอนในการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอนดังกล่าวนี้มุ่งส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในการจัดการศึกษาที่สำคัญทุกขั้นตอน ซึ่งต้องใช้ภาวะผู้นำในการนิเทศ

การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นการให้ความสำคัญในการแสดงความคิดเห็นจากเพื่อนร่วมงานเพื่อนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจวิธีการดังกล่าวจะทำให้เกิดการยอมรับในวัตถุประสงค์ เป็นแรงผลักดันให้เกิดการสนับสนุนและรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรซึ่งจะนำเสนอแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

คำว่ามีส่วนร่วม (Participators) โดยทั่วไปจะมีความหมายที่หลากหลายสำหรับความหมายที่พูดถึงในด้านการพัฒนาหรือการจัดการศึกษาจะหมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง นักเรียน บุคลากรในสถานศึกษา ประชาชน คณะกรรมการสถานศึกษา บุคคลทั่วไป องค์กรของรัฐ องค์กรเอกชนและสถาบันทางสังคมต่าง ๆ การมีส่วนร่วมอาจมีหลายระดับหรือหลายลักษณะตั้งแต่การมีส่วนร่วมระดับองค์กรไปจนถึงระดับบุคคล โดยที่การมีส่วนร่วมนี้ได้มีนักวิชาการสาขาต่าง ๆ ให้ความหมายไว้หลากหลายดังนี้

ยิวตัน วุฒิเมธี (2534) กล่าวว่า สาระสำคัญของมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเองการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวคิดทางยุทธศาสตร์ของหลักการพัฒนาชุมชนที่จะทำให้ประชาชนบังเกิดความศรัทธาในตัวเองความเชื่อมั่นในตัวเองความรู้สึกเป็นเจ้าของในการดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ในชุมชนซึ่งจะไปสู่ความสามารถและประสิทธิภาพในการปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในส่วนของ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหารประสิทธิผลขององค์กร ขึ้นอยู่กับการรวมพลังของทุกคนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้นในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมายวิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิดสติปัญญา ก็คือการให้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพันต่อกิจกรรมหรือองค์การในที่สุด

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2537) ได้ให้ความหมายและหลักการสำคัญเรื่องนโยบายการมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการที่รัฐส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในส่วนรูปบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัครในรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิตต์ (2541) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะการรับรู้ร่วมคิดร่วมทำที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมมีหลายมิติและมีความแตกต่างกันจึงไม่อาจใช้วิธีการเดียวในการมองถึงการมีส่วนร่วมได้ดีและครอบคลุมการอธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมจึงต้องคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้องและเมื่อนำคำนี้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน จำเป็นจะต้องกำหนดความหมายขึ้นมาและทำความเข้าใจให้ตรงกันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาเป็นสิ่งที่มิประโยชน์และสำคัญมาก เพราะจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน และเกิดความเจริญงอกงามในตัวเอง แม้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ถอนตัวออกจากชุมชนไปแล้ว การพัฒนาก็ดำเนินต่อไป เพราะทั้งประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนในแต่ละชุมชนจะเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาได้ดีที่สุดและการตัดสินใจ มีส่วนร่วมจะต้องตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของชุมชนได้ตรงตามเป้าหมายที่สุด

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543) ได้ให้ความหมายในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนาซึ่ง หมายถึง ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหารจัดการ การตัดสินใจ การประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์จากโครงการ โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน

สุวิช พานิชวงษ์ (2546) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง กิจกรรมกระบวนการที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างบุคคลกลุ่มและสังคมที่จะประกอบหรือปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความรักความสมัครใจ โดยมีเป้าหมายและผลประโยชน์ร่วมกันทุกคน มีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติและประเมินผลงานร่วมกัน เป็นการสนองความต้องการของมนุษย์ก่อให้เกิดการยอมรับและความร่วมมือของทุกฝ่าย

ปรีดาวรรณ อินทวิมล (2548) ได้ให้ความหมายโดยตรงสรุปไว้ว่า การมีส่วนร่วมที่ทุกคนมีสิทธิ์และความเท่าเทียมกันในทางการคิดริเริ่ม ตัดสินใจหรือกำหนดเป้าหมาย และทิศทางการดำเนินการต่าง ๆ ด้วยตนเองควบคุมและดำเนินการต่าง ๆ และรับผิดชอบต่อผลการดำเนินการนั้น ๆ เมื่อปฏิบัติแล้วมีการประเมินผลการทำงานเพื่อแก้ไขปรับปรุงต่อไป จึงเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของกิจกรรมนั้นนั่นถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของ

ประชาชน และเป็นแนวคิดที่แพร่หลายและมีอิทธิพลอยู่ในการกระแสนของการพัฒนาในปัจจุบันนี้เป็นอย่างมาก

ประภาพร ชื่อสุทธิกุล (2550) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมโดยสรุปไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่ การคิดการวางแผนนำไปปฏิบัติและประเมินผลรวมทั้งได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาในต่างประเทศได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม อาทิ Yadvav (1979) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การร่วมมือของประชาชนด้วยความตั้งใจและสมัครใจโดยไม่ถูกบังคับ ซึ่งกระบวนการร่วมมือของประชาชนนั้นต้องประกอบด้วยการทำงานเพื่อนในการตัดสินใจตกลงการเข้าร่วมในการดำเนินการของแผนและโครงการพัฒนาเข้าร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการและแผนการพัฒนา และการเข้าร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาสอดคล้องกับ

White (1982) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่าการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 มิติด้วยกัน มิติที่หนึ่งคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าอะไรควรทำและอะไรอย่างไร มิติที่สองคือ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาการลงมือปฏิบัติตามที่ได้ออกมติที่สามคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน และมิติที่สี่คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การสร้างควมตระหนักร่วมกันการร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ ร่วมมือติดตามประเมินผล ร่วมมือปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาร่วมกัน ตลอดจนการร่วมรับผลประโยชน์ โดยการสร้างจิตสำนึกหรือให้ทุก ๆ คน เป็นผู้รับผิดชอบหลักเป็นเจ้าของในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

2. ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ปรีศนา โกลละสุด (2534) ได้ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมจะช่วยทำให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนประชาชนจะมีความรู้สึกผูกพันและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของมากขึ้น การดำเนินโครงการจะราบรื่นได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น จะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น โครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้น และมีการระดมทรัพยากรเพื่อการดำเนินโครงการมากขึ้น

มัช สุขเอี่ยม (2535) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากนักทฤษฎีการบริหารได้ให้ความสำคัญไว้ต่าง ๆ กันดังนี้ การบริหารแบบมีส่วนร่วมจัดว่าเป็นแนวคิดทางการ

บริหารที่ยอมรับกันในยุคปัจจุบันว่าเป็นแนวคิดทางการบริหารที่เหมาะสมกับยุคสมัย สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยและคำนึงถึงความสัมพันธ์ของเราดูงานทุกระดับ การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มาจากแนวคิดทางการบริหารงานเชิงมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation Approach) และการบริหารเชิงพฤติกรรม (Behavior Approach) กล่าวโดยสรุปจากแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า รูปแบบของการบริหารที่ให้ความสำคัญต่อบุคคลเป็นการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ที่ต้องได้มีส่วนร่วมการบริหารแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นจึงสมควรนำมาใช้ในหน่วยงานโดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นแหล่งรวมของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ทรงคุณวุฒิ เฉพาะด้านการดำเนินงาน จึงควรให้บุคลากรให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการยอมรับและการร่วมมือกันของทุกฝ่าย

พจนี เทียมศักดิ์ (2543) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญ เพราะเป็นการทำให้ทุกฝ่ายได้เข้ามาเกี่ยวข้องให้ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในลักษณะของกิจกรรมและการดำเนินชีวิตในชุมชนอย่างมีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมกันในสิทธิอำนาจตามแนวทางประชาธิปไตย และรวมถึงการลดการพึ่งพารัฐอันเป็นความสัมพันธ์ตามแนวราบ ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง

การทำกิจกรรมร่วมกันไม่เพียงแต่ให้เป็นการทำตามกำหนดของสถาบันการศึกษาในชุมชนที่ได้รับผลของความหลากหลายเท่านั้น แต่ยังได้รับการยอมรับในการมีส่วนร่วมในการวางแผนการและส่งเสริมหลักในการสร้างโครงการสร้างสังคมด้วยความรักหลายความคิดที่จะนำมาตั้งกองทุนในโครงการจะได้รับความร่วมมือกันของพลเมืองกับครูและนักเรียน เพื่อสร้างหลักสูตรการได้รับความรู้จากประสบการณ์ในการทำงานต่าง ๆ ร่วมกันทำให้เกิดความรู้สึกละเอียดหลายในสังคม

สุจินต์ ดาววีระกุล (2527) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้ว่า

1. เป็นสิทธิพื้นฐานอันชอบธรรมของคนทุกคนที่ต้องเคารพให้การยอมรับและยกย่องโดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงออกเกี่ยวกับการปรับปรุงวิถีชีวิตของเขา
2. เงินพัฒนาเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นจำนวนมากจำเป็นจะต้องให้คนหมู่มากเรานี้มีสิทธิมีเสียงในการแสดงออก
3. กลยุทธ์ทั้งหลายให้การพัฒนาที่ผ่านมายังไม่สามารถส่งผลถึงกลุ่มประชาชนผู้ด้อยโอกาส และยากจน และในทางตรงกันข้ามกลับส่งผลให้กลุ่มคนผู้ได้เปรียบมีโอกาสมากขึ้น จึงจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ในการพัฒนาใหม่ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนมากขึ้น

4. ประสบการณ์ที่ผ่านมาได้พบว่า มีโครงการจำนวนไม่น้อยที่ประสบความสำเร็จ โดยอาศัยวิธีให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในรูปของการรวมกลุ่มและจัดตั้งองค์กรประชาชนในขณะเดียวกัน ก็มีโครงการที่ล้มเหลวจำนวนมาก อันเนื่องมาจากไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม

5. การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นเรื่องของการปฏิบัติการเป็นกลุ่มหรือของกลุ่ม (Group Action) อันเป็นผลเนื่องมาจากความรู้สึกผูกพันของสมาชิกแต่ละคนที่เข้ามาร่วม เพื่อพิทักษ์ประโยชน์ของเขาและในขณะเดียวกันก็ได้ประโยชน์แก่ส่วนรวมด้วย การมีส่วนร่วม จึงเป็นสิ่งจำเป็น

6. การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นตัวชี้วัดของการพัฒนาชุมชนยิ่งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าใดยิ่งแสดงว่าประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการพัฒนามากยิ่งขึ้น

7. ประชาชนย่อมรู้ว่าตนเองกำลังต้องการอะไรมีปัญหอะไรและอยากจะทำอย่างไร ถ้าให้โอกาสแก่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาย่อมช่วยให้โครงการต่าง ๆ สสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้ดีกว่า

8. การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้การปฏิบัติการทางสังคม (Social Action) เป็นไปอย่างสงบสันติก่อให้เกิดรูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่มีระเบียบเป็นระบบและเป็นที่ยอมรับทุกฝ่าย

9. เป็นนโยบายของรัฐในปัจจุบันที่ให้โครงการที่ลงสู่ชนบทต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นตามปรัชญาของการพัฒนา

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะเมื่อเกิดขึ้นระหว่างชุมชนกับสถาบันการศึกษาย่อมทำให้เกิดผลดีแก่การพัฒนาสังคมเพราะทำให้ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นประชาชน ครูผู้บริหารรวมทั้งบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษาได้เข้ามาผูกพันกันขอใช้ความคิดร่วมกันเข้าใจกันได้รับความรู้ที่หลากหลายสามารถพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเลิกเปลี่ยนความรู้ความคิดและทรัพยากรที่มีอยู่ต่อกันได้อย่างสมานฉันท์นั้นเป็นความสำคัญของการนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ

3. ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมนั้นได้มีแนวคิดจากการศึกษาของบุคคลหลายคนอาทิเช่น ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) เห็นว่าควรจำแนกขั้นตอนในการมีส่วนร่วมออกเป็น

4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการเป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้น ๆ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนเป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน กำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการโครงการเป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยการร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือโดยการบริหารงานและประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการเป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่าโครงการที่ดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

วิชิต นันทสุวรรณ และจางง แรกพิณิจ (2541) ได้กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 การร่วมคิด
2. ขั้นที่ 2 การร่วมวางแผน
3. ขั้นที่ 3 การร่วมปฏิบัติ
4. ขั้นที่ 4 การร่วมประเมินผล
5. ขั้นที่ 5 การร่วมรับประโยชน์

กระทรวงศึกษาธิการ (2543) ได้สรุปขั้นตอนของการมีส่วนร่วมว่ามี 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมวางแผน
3. การมีส่วนร่วมดำเนินการ
4. การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผล
5. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการศึกษาของโรงเรียน

วรวิทย์ อรรถโกวิทตรี (2542) ได้สรุปรูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วมจากเอกสารได้ว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ไว้ 4 ประการ คือ การศึกษาปัญหา การวางแผนการปฏิบัติและการประเมินผล ซึ่งสามารถแสดงในรูปการเป็นสมาชิก การเป็นผู้เข้าร่วมประชุมการเป็นผู้ให้เงินช่วยเหลือการบริจาคสิ่งของการเป็นกรรมการ เป็นต้น

อุดม เหลืองสด (2545) ได้สรุปแบบการมีส่วนร่วมมีขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจ หมายถึง การกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญแล้วร่วมตัดสินใจทั้งในช่วงเริ่มต้นช่วงวางแผนและช่วงปฏิบัติตามแผน

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง การทำประโยชน์ให้กับงาน ทั้งช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือโดยการบริหารประสานงานและขอความช่วยเหลือ

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การประเมินว่าการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งการประเมินผลความก้าวหน้าและประเมินผลสรุปรวบยอด โดยสังเกตจากความชอบและความคาดหวัง ซึ่งมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคลได้

5. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง การรับผลประโยชน์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มทั้งทางบวกและทางลบ

Cohen และ Uphoff (1980) กล่าวว่าขั้นตอนการมีส่วนร่วมมีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประการแรกที่จะต้องกระทำคือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจ ในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจ ในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นจะได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายและประโยชน์ในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้จะรวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษได้ทั้งต่อบุคคลและสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือความเห็น (Views) ความชอบ (Preference) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนของการร่วมคิด 2) ขั้นตอนของการร่วมวางแผน 3) ขั้นตอนของการร่วมดำเนินการ 4) ขั้นตอนของการร่วมประเมินผล ซึ่งจากขั้นตอนของการมีส่วนร่วมที่ได้นี้ ผู้วิจัยจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมต่อไป

4. กระบวนการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนานับเป็นยุทธศาสตร์ที่เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาให้มาก ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา ดังนี้

- ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาชนบทว่า รัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาดังนี้
1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน
 2. ร่วมพัฒนาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์หรือสนองความต้องการของชุมชน
 3. ร่วมวางแผนงานโครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไขปัญหาให้สนองตอบกับความต้องการของชุมชน
 4. ร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชน
 5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานเพื่อพัฒนาให้ประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล
 6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน
 7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการและกิจกรรมเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้วางไว้
 8. ร่วมควบคุมติดตามประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ทำไว้

สวัสดิ์ ervaadชัย (2544) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมและพึ่งตนเองของชาวบ้าน จำเป็นต้องเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มคิดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในโครงการต่าง ๆ การตัดสินใจทำหรือไม่ทำและดำเนินการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์และการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น เน้นการพึ่งตนเองเป็นหลักมากกว่าที่จะพึ่งพาจากภายนอก

Mathews (1996) กล่าวถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและระดับความเข้มแข็งของการรวมพลังในชุมชนเพื่อให้เห็นช่องทางและโอกาสในการพัฒนาดังนี้

1. โครงสร้างพื้นฐานที่ดี ได้แก่ โอกาสและแหล่งพบปะแลกเปลี่ยนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชน

2. กระบวนการเรียนรู้และตัดสินใจร่วมกันระหว่างคนในชุมชน
3. ลักษณะความเป็นผู้นำและภาวะผู้นำของประชาชนในชุมชน
4. ระดับความต้องการเกี่ยวกับการพึ่งตนเองและการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ชุมชนของตน

5. ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับสถาบันต่าง ๆ ในชุมชน
6. ความรู้สึกนึกคิดในการเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนความสามัคคีและ

ความร่วมมือระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ในชุมชน

7. ศักยภาพการมีส่วนร่วมของชุมชน

นภภรณ์ หะวานนท์ และคณะ (2550) ได้ศึกษาเพื่อหาคำตอบอธิบายเกี่ยวกับลักษณะและเงื่อนไขการมีส่วนร่วมรวมทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียน เพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากปรากฏการณ์ในชุมชนผลการวิจัยพบว่า สิ่งสำคัญที่สุดที่เป็นสิ่งกำหนดกระบวนการและแบบแผนการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ เงื่อนไขทางด้านบริบทของชุมชน เงื่อนไขด้านสภาพแวดล้อมของชุมชนและเงื่อนไขทางด้านโรงเรียน ส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมพบว่ามี 8 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนร่วมดำเนินการ
2. การสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน
3. การสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม
4. การสร้างกิจกรรม
5. การต่อรองเพื่อการดำเนินการ
6. การร่วมกันดำเนินการ
7. การร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ
8. การร่วมกันรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ

จากกระบวนการดังกล่าวทำให้แบบแผนการมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถจำแนกตามหมวดหมู่ของคุณสมบัติเป็น 3 แบบแผนย่อย คือ แบบแผนการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (Full Participatory Pattern) แบบแผนการมีส่วนร่วมบางส่วน (Partial Participatory Pattern) และแบบแผนการมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participatory Pattern)

ประเวศ วะสี (2544) ได้เสนอถึงความสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนให้เกิดปัญญาว่า เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของสังคมทั้งหมดร่วมกันความเข้มแข็งทางปัญญาเกิดจากลักษณะ 5 ประการ คือ 1) สติปัญญาของคนทั้งหมด 2) โครงสร้างของสมอง 3) กระบวนการเรียนรู้ที่สร้างความเข้มแข็งทางปัญญา 4) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและ 5) ความสามารถในการสร้างความรู้

สรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน ในการจัดการศึกษาถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชาติทั้งในด้านการมีส่วนร่วม ในการบริหารการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ ซึ่งการมีส่วนร่วมอาจดำเนินการทั้งในส่วน บุคคลหรือองค์คณะบุคคลในระดับต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือการจัดการศึกษาของชาติ สามารถวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการตัดสินใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อันจะนำมาซึ่ง การระดมสรรพกำลังหรือเป็นการลงมือปฏิบัติและแก้ปัญหาาร่วมกัน จะช่วยให้กระบวนการของ การตรวจสอบการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้นชุมชนเข้มแข็งการศึกษาพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ กำหนดไว้

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

ในการที่จะพัฒนางานและทีมงานให้ประสบผลสำเร็จสูงสุดอันจะส่งผลต่อการบรรลุ เป้าหมายที่จะพัฒนาคน พัฒนางานประชาสัมพันธ์ สร้างขวัญกำลังใจและพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน หรือในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนหรือหน่วยงานนั้น จะต้องสร้างความเข้าใจและพัฒนาบุคลากร ในหน่วยงานให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด คือ ทำอย่างไรให้นักเรียนมีคุณภาพตามหลักสูตรและสังคม ต้องการ ในการที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพนั้น สถานศึกษาจะต้องจัดระบบ 3 ระบบให้มีประสิทธิภาพ คือ ระบบการเรียนการสอน ระบบการบริหาร และระบบการนิเทศให้ประสานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพเพราะถ้าขาดระบบใดระบบหนึ่งก็จะผลต่อคุณภาพนักเรียนและคุณภาพการศึกษา โดยส่วนรวม ในการที่จะให้ทั้ง 3 ระบบมีการประสานสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น บุคลากรใน โรงเรียนมีส่วนสำคัญยิ่ง กล่าวคือ บุคลากรจะต้องเข้าใจในระบบการเรียนการสอน คือ รู้จักพัฒนาการเรียนการสอนเป็นอย่างดี และในการที่จะให้บุคลากรเข้าใจ และจัดพัฒนาการเรียนการสอนนั้น

ผู้บริหารต้องใช้เทคนิคการบริหารที่มีประสิทธิภาพบริหารบุคคล ตลอดจนจัดปัจจัยอื่น ๆ สนับสนุนจึงจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันการนิเทศซึ่งเป็นการพัฒนา บุคลากรให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายที่จะพัฒนาคน เนื่องจาก การนิเทศเป็นการฝึกปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน ซึ่งจะต้องพัฒนา บุคลากรให้รู้จักการเรียนรู้ที่จะต้องแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน ไม่ใช่ทำให้บุคลากรเพียงแต่ รับรู้เพียงอย่างเดียว แต่เป็นการให้เรียนรู้วิธีการมากกว่าจึงจะถือว่าเป็นการพัฒนาคนที่มีประสิทธิภาพ และยั่งยืนกว่า อันจะส่งผลต่อการพัฒนางานไปในตัวมีการคิดริเริ่มสร้างสรรค์งานไปสู่จุดมุ่งหมาย ที่ต้องการ และขณะเดียวกันการนิเทศก็มีเป้าหมายที่จะประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่จะปฏิบัติงาน ร่วมกัน อีกทั้งการนิเทศก็มุ่งหวังที่จะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้มีขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน

1. ความหมายของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินงานที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนกับครูอาจารย์ในโรงเรียนได้ดำเนินการโดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ได้มีนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาให้ความหมายไว้ดังนี้

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542) ให้ความหมาย การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ไว้ว่าการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ให้ความหมาย การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก คือ การสอนหรือการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ให้เต็มศักยภาพ โดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2543) ให้ความหมายของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นกิจกรรมหรือกระบวนการที่ผู้นิเทศนำมาใช้ในการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของครูให้มีผลต่อการปฏิบัติงานการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล (2553) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการนิเทศ ซึ่งมีเป้าหมายที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการทำงานอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับหลักการนิเทศ กศน. หลักการเรียนรู้ร่วมกัน หลักการทำงานเป็นทีม หลักการทำงานอย่างเป็นระบบ และหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากความหมายของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมดังกล่าว สรุปได้ว่า การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในทุกขั้นตอนการนิเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้หลักการนิเทศ ได้แก่ หลักการเรียนรู้ร่วมกัน หลักการทำงานเป็นทีม หลักการทำงานอย่างเป็นระบบ และหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ความสำคัญของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และยังเป็นวิธีการที่จะช่วยลดปัญหาการนิเทศจากบุคคลภายนอก ช่วยคลี่คลายปัญหาการนิเทศ

ก่อให้เกิดผลดีต่อการปฏิบัติงานของครู ได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542) สรุปความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การนิเทศเป็นการส่งเสริมคุณภาพด้านการเรียนการสอนภายในโรงเรียน
2. ครูควรได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสอนและความก้าวหน้าทางวิชาการ
3. โรงเรียนต้องการนิเทศ เพราะโครงการที่ประกอบด้วยข้อมูลจากการนิเทศ จะช่วยในการจำแนกคุณภาพครู และยังสามารถช่วยในการตัดสินใจปัญหาบางอย่างในโรงเรียนได้
4. การนิเทศสามารถกระตุ้นนำทางความคิดใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับครูภายในโรงเรียน โดยเฉพาะที่นำเอาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ตลอดจนงานการวิจัยมาใช้จะเป็นการช่วยในการเก็บข้อมูลในการนิเทศการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ
5. โรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องให้ครูทำต่อเนื่องกันไป เพราะไม่มีหลักประกันว่าที่ผ่านสถาบันฝึกหัดครูแล้วจะเป็นครูที่มีประสิทธิภาพตลอดไปโดยไม่ต้องมีการนิเทศ เพราะความก้าวหน้าทางวิทยากรมีเพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ
6. เพื่อเป็นการให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษาทั่วไป ปรัชญาของโรงเรียนวัตถุประสงค์ของโรงเรียน เพื่อช่วยให้การดำเนินการสอนบรรลุวัตถุประสงค์
7. เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของคณะครู ก่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยในการทำงาน เพื่อจะได้ร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายอันเดียวกัน มีความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความรักและภูมิใจในอาชีพครูที่ตนปฏิบัติอยู่

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) กล่าวถึง ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมว่า ภารกิจหลักที่สำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาคือการดำเนินการให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนให้สามารถสร้างเสริมนักเรียนให้มีพัฒนาการทุกด้านเต็มตามวัย และศักยภาพบุคลากรที่สำคัญที่จะเป็นผู้ปฏิบัติภารกิจหลักนี้ให้บรรลุผลสำเร็จคือผู้สอน ครูเหล่านี้มีความแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เจตคติต่อวิชาชีพ บุคลิกภาพและความต้องการผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรวมพลังของครูที่มีความแตกต่างกันให้สามารถปฏิบัติภารกิจของตน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จตามความต้องการของหน่วยงาน ในขณะเดียวกันก็มีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการทำงานให้แก่ครูทุกคนในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ และตรงตามความต้องการพัฒนาของนักเรียนด้วยเทคนิควิธีการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรือเป็นครูที่เรียกว่า “ครูมือ

อาชีพ” การนิเทศที่จัดขึ้นภายในโรงเรียนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการรวมพลังครู และการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ตอบสนองหลักสูตรยิ่งขึ้น ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และร่วมมือกันวางแผนพัฒนานักเรียนให้คุณภาพยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันครูก็มีความมั่นใจมีขวัญกำลังใจดี มีความภูมิใจที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน จนถึงขั้นเกิดความภาคภูมิใจแล้วก็จะปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนให้ดีขึ้นอยู่เสมอจนเป็นนิสัย ทำให้เกิดการพัฒนาก้าวรุดมีคำกล่าวที่ว่า “การจัดการที่เป็นกุญแจในการนำไปสู่ความสำเร็จขององค์การ การนิเทศที่ดีนำไปสู่การจัดการที่ดี”

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2553) ได้ให้ความสำคัญของการนิเทศแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ผู้บริหารต้องมีเทคนิคที่เหมาะสม เทคนิคในการบริหารที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การนิเทศเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นการที่จะควบคุมการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่กำหนดไว้ผู้บริหารต้องใช้เทคนิคในการบริหาร และการนิเทศควบคู่กัน โดยเฉพาะการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีการจัดกิจกรรมการศึกษาที่มีความหลากหลาย ให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายหลายประเภท ทำให้การนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเข้าใจนโยบาย ปรัชญาการจัดการศึกษาของ กศน. สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ผู้เรียนในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่การจัดกิจกรรม กศน.

สรุปได้ว่า ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมโดยความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและครูเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีความสามารถ ปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาและทำให้ครูมีความมั่นใจ มีความภูมิใจที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานเกิดการพัฒนาก้าวรุด

3. บทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

3.1 บทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียน การดำเนินการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดให้มีการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม และเนื่องจากมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนที่มีบทบาททั้งด้านการให้บริการ การนิเทศ และผู้รับการนิเทศ จึงจำเป็นที่แต่ละฝ่ายจะต้องทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้เข้าใจชัดเจน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารกับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. จัดประชุมให้ความรู้ ทำความเข้าใจร่วมกับครูและบุคลากรภายในโรงเรียน ในเรื่อง ความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็น ขอบข่าย การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนและทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ผู้นิเทศและกระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

2. แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่นิเทศและรับผิดชอบการนิเทศในโรงเรียน ให้มีบทบาทในการวางแผน ปฏิบัติงาน ร่วมปฏิบัติงานและประเมินการปฏิบัติงานร่วมกันกับผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรดังกล่าวอาจแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมโดยพิจารณาจากขนาดของโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูที่ได้รับการคัดเลือกจากเพื่อนครูซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการไม่ยอมรับผู้นิเทศได้ระดับหนึ่ง และเพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดีในการทำงานควรแต่งตั้งผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง มนุษยสัมพันธ์ดีมีความสามารถทางวิชาการเป็นที่ยอมรับ ของเพื่อนครูในโรงเรียนให้เป็นกรรมการและเลขานุการ

3. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศหากผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน และผู้ที่เกี่ยวข้องชัดเจนแล้วจะทำให้ผู้นิเทศปฏิบัติงานด้วยความสบายใจ ไม่อึดอัด ขณะเดียวกันก็ช่วยลดความรู้สึกขัดแย้งของผู้รับการนิเทศที่มีต่อผู้นิเทศได้อีกด้วย

3.2 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

3.2.1 กำหนดนโยบายของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เช่น ส่งเสริมการปฏิบัติงานและความร่วมมือในการทำงานของครูเป็นหมู่คณะ ใช้กระบวนการกลุ่มในการปฏิบัติงานส่งเสริมให้ครูรักงานวิชาการ ทำงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เคารพในหลักการและเหตุผลของการปรับปรุงคุณภาพของงาน

3.2.2 ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม หลักสูตรการสอนและเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู

3.2.3 กระตุ้นให้ครูเกิดการตื่นตัวทางวิชาการอยู่เสมอด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น แข่งขั้วครวความเคลื่อนไหวทางวิชาการ เปิดโอกาสให้มีการเยี่ยมชมนิทรรศการทางวิชาการของหน่วยงานต่าง ๆ ส่งเสริมให้อ่านวารสารทางวิชาการและเขียนบทความ

3.2.4 ร่วมกับคณะครูดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการนิเทศ

3.2.5 สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ยกย่องชมเชยในที่ประชุม นำผลสำเร็จของการปฏิบัติงานมาแสดงให้เห็นแก่ผู้อื่น แต่งตั้งเป็นคณะทำงานตามความถนัดและเปิดโอกาสแสดงความสามารถเต็มที่

3.2.6 ติดตาม ประเมินผล และการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

3.3 บทบาทหน้าที่ของผู้รับการนิเทศ

3.3.1 ยอมรับบทบาทของผู้นิเทศโดยรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะและให้ความร่วมมือ

3.3.2 ร่วมปรึกษากับผู้นิเทศในการวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา

3.3.3 ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความจริงจัง และใช้แนวทางที่ได้รับจากการนิเทศไปแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางาน

3.3.4 ขอรับการนิเทศจากเพื่อนครูหรือผู้นิเทศเมื่อพบปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขร่วมกัน

3.3.5 ให้ความร่วมมืออย่างดีในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน

4. องค์ประกอบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

ในการดำเนินการนิเทศภายในให้บรรลุเป้าหมายมีเป้าหมาย คือ การพัฒนาบุคลากรเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ดังนั้นการที่จะทำให้การนิเทศมีประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบองค์ประกอบในการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม โดยมีนักวิชาการและหน่วยงานได้เสนอองค์ประกอบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้ปรับปรุงรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ โดยมีองค์ประกอบ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความต้องการนิเทศ
2. ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เพื่อกำหนดการพัฒนา
3. ขั้นตอนที่ 3 การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา
4. ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการปฏิบัติ
5. ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและปรับปรุง

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553) ได้กำหนดองค์ประกอบของกระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การเตรียมการนิเทศ
2. รูปแบบและแนวทางการนิเทศ
3. เครื่องมือประกอบการนิเทศ
4. การดำเนินการนิเทศ
5. การประชุม
6. การประเมินผล

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดจันทบุรี (2554) ได้กำหนดขั้นตอนของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการนิเทศ
2. ขั้นตอนที่ 2 การหารูปแบบและแนวทางการนิเทศ
3. ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือประกอบนิเทศ
4. ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการนิเทศ
5. ขั้นตอนที่ 5 การประชุม
6. ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลและรายงาน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556) ได้กำหนดองค์ประกอบของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ดังนี้

1. การเตรียมข้อมูลนิเทศ
2. การกำหนดทางเลือกและวางแผน
3. การดำเนินการนิเทศ
4. การประชุมติดตามผล
5. การประเมินและรายงาน

อัญชลี ธรรมะวิสิฏกุล (2553) ได้กำหนดองค์ประกอบรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสำนักงาน กศน. ไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 การเตรียมการนิเทศ
2. ขั้นที่ 2 รูปแบบและแนวทางในการนิเทศ
3. ขั้นที่ 3 เครื่องมือประกอบการนิเทศ
4. ขั้นที่ 4 ดำเนินการนิเทศ
5. ขั้นที่ 5 การประชุม
6. ขั้นที่ 6 การประเมินผล

จากการศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมจากหน่วยงานและนักวิชาการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปลักษณะเป็นองค์ประกอบของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำไปเป็นกรอบการร่างรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นตอนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

องค์ประกอบ	หน่วยงาน/นักวิชาการ						รวม	สรุปอันดับ
	สำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (2541)	สำนักงาน กศน. (2553)	สำนักงาน กศน.จังหวัดจันทบุรี (2554)	สำนักงานคณะกรรมการ อาชีวศึกษา (2556)	อัญชลี ธรรมะวิทีกุล (2553)			
1. การเตรียมการนิเทศ/การเตรียม ความต้องการ/การเตรียมข้อมูล	✓	✓	✓	✓	✓	5	1	
2. การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เพื่อ กำหนดการพัฒนา	✓					1	8	
3. การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา /การกำหนดทางเลือกและวางแผน	✓			✓		2	7	
4. รูปแบบแนวทางในการนิเทศ		✓	✓		✓	3	6	
5. เครื่องมือประกอบการนิเทศ		✓	✓		✓	3	5	
6. การดำเนินการนิเทศ/การ ดำเนินการปฏิบัติ	✓	✓	✓	✓	✓	5	1	
7. การประชุม/การประชุมติดตาม		✓	✓	✓	✓	4	4	
8. การประเมินผล/การประเมินผลและ รายงาน/การประเมินและปรับปรุง	✓	✓	✓	✓	✓	5	1	

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของการดำเนินงานการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมโดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไปมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ โดยแต่ละองค์ประกอบผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาและความใกล้เคียงของคำและได้ปรับข้อความให้มีความเหมาะสมดังนี้ 1) การเตรียมการนิเทศ 2) รูปแบบและแนวทางการนิเทศ 3) เครื่องมือประกอบการนิเทศ 4) การดำเนินการนิเทศ 5) การประชุม และ 6) การประเมินผล โดยแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

1. การเตรียมการนิเทศ

1.1 ความหมายของ การเตรียมการนิเทศ

ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้ความหมายของ การเตรียมการนิเทศ ดังนี้

อัญชลี ธรรมะวิสิฎกุล (2553) ได้ให้ความหมายของการเตรียมการนิเทศไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่จะต้องดำเนินการก่อนการนิเทศ ประกอบด้วย การชี้แจงนโยบาย แผนงาน โครงการที่จะต้องปฏิบัติ การมอบหมายงานในหน้าที่ ภารกิจที่จะต้องดำเนินการ การศึกษา สภาพความพร้อม บรรยากาศ ข้อมูลและอื่นๆ

สำนักงาน กศน. (2553) ได้ให้ความหมายของการเตรียมการนิเทศ ว่าเป็น กระบวนการที่ผู้บริหารหรือผู้นิเทศภายในศึกษาจากรายงานการปฏิบัติงาน หรือผลการเรียนของนักศึกษา หรือจากการสำรวจ ติดตาม สัมภาษณ์ เพื่อให้สามารถทราบว่าจะวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน ได้อย่างไร

สำนักงาน กศน.จังหวัดจันทบุรี (2554) ได้ให้ความหมายของการเตรียมการนิเทศไว้ว่า กิจกรรมที่ปฏิบัติก่อนการนิเทศ เช่น การชี้แจง มอบหมายงานและภารกิจให้กับผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ รวมไปถึงการศึกษาสภาพปัญหา ศึกษารายงานการปฏิบัติงาน และข้อมูลอื่น ๆ

สรุปความหมายของการเตรียมการนิเทศ คือ กิจกรรมหรือกระบวนการที่จะต้องดำเนินการก่อนการนิเทศของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เช่น การชี้แจงนโยบาย การมอบหมายงานภารกิจ การศึกษาสภาพความพร้อม ข้อมูลจากการสำรวจ ติดตาม เพื่อให้ทราบแนวทางการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนางาน

1.2 วิธีการและขั้นตอนการเตรียมการนิเทศ

ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้เสนอขั้นตอนของ การเตรียมการนิเทศไว้ดังนี้

อัญชลี ธรรมะวิสิฎกุล (2553) ได้เสนอว่า การเตรียมการนิเทศมีขั้นตอน

การปฏิบัติดังนี้

1. จัดตั้งคณะทำงาน
2. จัดทำนโยบายแผนงานโครงการโดยทำในรูปแบบของแผนปฏิบัติการ

ประจำปี

3. ประชุมชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทราบนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์

วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผล

4. ผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศเตรียมข้อมูลสภาพปัญหาเพื่อร่วมกันวางแผน

มอบหมายงานพิจารณาผู้รับผิดชอบงานในหน้าที่

5. นำผลการประชุมไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง ชัดเจน

จัดการทรัพยากรในการนิเทศ

สำนักงาน กศน. (2553) ได้ให้เสนอวิธีการเตรียมการนิเทศ ไว้ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะทำงานนิเทศ
2. จัดทำแผนงานโครงการ

3. ชี้แจงให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทราบถึงนโยบาย วัตถุประสงค์
วิธีการดำเนินการ

4. ผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศเตรียมข้อมูลสภาพปัญหาเพื่อวางแผน
5. นำผลการประชุมไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ
สำนักงาน กศน.จังหวัดจันทบุรี (2554) ได้กำหนดขั้นตอนในการเตรียมการ
นิเทศภายใน ไว้ดังนี้

1. จัดตั้งคณะทำงานนิเทศ
2. จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
3. ประชุมชี้แจงระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
4. เตรียมข้อมูลสภาพปัญหาเพื่อร่วมกันวางแผน
5. นำผลที่ได้ไปใช้

จากการศึกษาวิธีการและขั้นตอนการเตรียมการนิเทศจากหน่วยงานและนักวิชาการ
ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปสังเคราะห์เป็นขั้นตอนของการเตรียม
การนิเทศ ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นตอนการเตรียมการนิเทศ

องค์ประกอบ	หน่วยงาน/นักวิชาการ	สำนักงาน กศน. (2553)	สำนักงาน กศน.จังหวัดจันทบุรี (2554)	อัญชลี ธรรมะวิจิตร (2553)	รวม	สรุปอันดับ
1. จัดตั้งคณะทำงานนิเทศ	✓	✓	✓	✓	3	1
2. จัดทำนโยบายแผนงานโครงการ	✓	✓	✓	✓	3	1
3. ประชุมชี้แจงผู้นิเทศผู้รับการนิเทศทราบนโยบายเป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผล	✓	✓	✓	✓	3	1
4. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเตรียมข้อมูลสภาพปัญหาเพื่อร่วมกันวางแผน	✓	✓	✓	✓	3	1
5. นำผลการประชุมไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ	✓	✓	✓	✓	3	1

จากตาราง 2 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของขั้นตอนการเตรียมการนิเทศโดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไปมาเป็นกรอบขั้นตอนการเตรียมการนิเทศทั้งหมด 5 ขั้นตอนดังนี้

- 1) จัดตั้งคณะกรรมการนิเทศ 2) จัดทำนโยบายแผนงานโครงการ 3) ประชุมชี้แจงผู้นิเทศผู้รับการนิเทศทราบนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผล 4) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเตรียมข้อมูลสภาพปัญหาเพื่อร่วมกันวางแผน และ 5) นำผลการประชุมไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ

2. รูปแบบและแนวทางการนิเทศ

2.1 ความหมาย รูปแบบและแนวทางการนิเทศ

ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้ความหมายของ รูปแบบและแนวทางการนิเทศ ดังนี้

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (2553) ได้ให้ความหมายของรูปแบบและแนวทางการนิเทศไว้ว่า หมายถึง แบบแผนและวิธีการในการนิเทศที่ผู้นิเทศจะต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดการพัฒนา 4 ประการ ประกอบด้วย เพื่อพัฒนาคน เพื่อพัฒนางาน เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ การนิเทศการศึกษาที่ดีจะต้องมีจุดหมายทั้ง 4 ประการดังกล่าว ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจึงต้องร่วมกันให้การนิเทศเกิดประโยชน์สูงสุดและผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจในการนิเทศ

สำนักงาน กศน. (2553) ได้ให้ความหมายของรูปแบบและแนวทางการนิเทศไว้ว่า แบบแผนและวิธีการนิเทศเพื่อทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาบุคลากร พัฒนาการจัดการเรียนการสอน พัฒนาการทำงานร่วมกัน และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

สำนักงาน กศน.จังหวัดจันทบุรี (2554) ได้ให้ความหมายของรูปแบบและแนวทางการนิเทศไว้ว่า วิธีการและแนวทางที่ผู้นิเทศต้องดำเนินการให้เกิดกระบวนการพัฒนาคน พัฒนางาน พัฒนาความสัมพันธ์ในหน่วยงาน และสร้างขวัญกำลังใจ

สรุปความหมายของ รูปแบบและแนวทางการนิเทศ หมายถึง แบบแผนและวิธีการในการนิเทศที่ผู้นิเทศจะต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดการพัฒนา 4 ประการ คือ เพื่อพัฒนาคน เพื่อพัฒนางาน เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์ และเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ ส่งผลให้การนิเทศเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

2.2 วิธีการและขั้นตอนของรูปแบบและแนวทางการนิเทศ

ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้เสนอขั้นตอนรูปแบบและแนวทางการนิเทศดังนี้

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (2553) ได้เสนอขั้นตอนของรูปแบบแนวทางการนิเทศไว้ดังนี้

1. ชักข้อมทำความเข้าใจระหว่างผู้มีหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศ

นิเทศ

2. การเลือกเครื่องมือการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศก่อนดำเนินการ

3. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศกำหนดวัน เวลา ในการนิเทศร่วมกัน
และจัดทำปฏิทินในการนิเทศให้เป็นระบบ

4. บันทึกข้อมูลการนิเทศตามแบบบันทึกการนิเทศ

5. รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ

สำนักงาน กศน. (2553) ได้ให้เสนอขั้นตอนของรูปแบบและแนวทาง
การนิเทศ ดังนี้

1. ชี้แจงทำความเข้าใจระหว่างผู้มีหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศ

2. เลือกเครื่องมือการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศ

3. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันจัดทำปฏิทินการนิเทศ

4. บันทึกข้อมูลการนิเทศ

5. รวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการนิเทศ

สำนักงาน กศน.จังหวัดจันทบุรี (2554) ได้นำเสนอขั้นตอนของรูปแบบแนว
ทางการนิเทศ ดังนี้

1. ชี้แจงชี้แจงทำความเข้าใจให้กับผู้มีหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศ

2. เลือกเครื่องมือการนิเทศก่อนที่จะดำเนินการนิเทศ

3. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดวัน เวลาในการนิเทศ

4. บันทึกข้อมูลการนิเทศ

5. รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผล

จากการศึกษาวิธีการและขั้นตอนรูปแบบและแนวทางการนิเทศจากหน่วยงาน
และนักวิชาการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปสังเคราะห์เป็นขั้นตอน
ของรูปแบบและแนวทางการนิเทศ ปรากฏดังตาราง 3

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ตาราง 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นตอนรูปแบบและแนวทางการนิเทศ

องค์ประกอบ	หน่วยงาน/นักวิชาการ สำนักงาน กคศน. (2553)	สำนักงาน กคศน.จังหวัดจันทบุรี (2554)	อัญชลี ธรรมะวิธีกุล (2553)	รวม	สรุปอันดับ
1. ซักซ้อมทำความเข้าใจระหว่างผู้มีหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศ	✓	✓	✓	3	1
2. เลือกเครื่องมือการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศ	✓	✓	✓	3	1
3. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันจัดทำปฏิทินการนิเทศ	✓	✓	✓	3	1
4. บันทึกข้อมูลการนิเทศตามแบบบันทึกการนิเทศ	✓	✓	✓	3	1
5. รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ	✓	✓	✓	3	1

จากตาราง 3 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของขั้นตอนรูปแบบและแนวทางการนิเทศ โดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไปมาเป็นกรอบขั้นตอนรูปแบบและแนวทางการนิเทศทั้งหมด 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) ซักซ้อมทำความเข้าใจระหว่างผู้มีหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศ 2) เลือกเครื่องมือการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศ 3) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันจัดทำปฏิทินการนิเทศ 4) บันทึกข้อมูลการนิเทศตามแบบบันทึกการนิเทศ 5) รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ

3. เครื่องมือประกอบการนิเทศ

3.1 ความหมายของเครื่องมือประกอบการนิเทศ

ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้ความหมายของ เครื่องมือประกอบการนิเทศไว้ดังนี้

อัญชลี ธรรมะวิธีกุล (2553) ได้ให้ความหมายของ เครื่องมือประกอบการนิเทศไว้ว่า เป็นสิ่งที่ผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศเลือกใช้เพื่อการนิเทศ โดยเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ ผู้นิเทศต้องมีเอกสาร ตำราอย่างเพียงพอเพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้ศึกษา

ทำความเข้าใจในรูปแบบการนิเทศแบบต่าง ๆ หรืออาจเชิญผู้มีความชำนาญในการนิเทศมาให้ความรู้ เป็นเรื่อง ๆ ไป

สำนักงาน กศน. (2553) ได้ให้ความหมายของเครื่องมือประกอบการนิเทศ ว่า เป็นสิ่งที่ช่วยให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศโครงการ/กิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาและ พิจารณาการทำงานของครู/บุคลากร เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมว่า ผลการปฏิบัติงานเป็นอย่างไร บรรลุจุดมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ระดับใด เมื่อเทียบกับเกณฑ์ปริมาณและคุณภาพของงาน

สำนักงาน กศน.จังหวัดจันทบุรี (2554) ได้ให้ความหมายของเครื่องมือ ประกอบการนิเทศ ว่า เป็นสิ่งที่ช่วยให้การนิเทศเป็นระบบ และช่วยสนับสนุนกระบวนการนิเทศ ติดตามการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน กศน. ให้สามารถจัด การศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

สรุปความหมายของ เครื่องมือประกอบการนิเทศ หมายถึง สิ่งที่ผู้รับการ นิเทศและ ผู้นิเทศเลือกใช้เพื่อการนิเทศช่วยให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศโครงการ/ กิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและพิจารณาการทำงานของบุคลากร ทำให้การนิเทศเป็นระบบ สามารถพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษา กศน. ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

3.2 วิธีการและขั้นตอน เครื่องมือประกอบการนิเทศ

ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้เสนอขั้นตอนของ เครื่องมือประกอบการนิเทศ ไว้ดังนี้

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2553) ได้เสนอขั้นตอนของเครื่องมือประกอบการนิเทศ ดังนี้

1. ตัดสินใจเลือกประเภท รูปแบบเครื่องมือโดยพิจารณาจากข้อมูล สภาพปัจจุบัน และความต้องการ

2. ศึกษารายละเอียดและวิธีการสร้างเครื่องมือ

3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยต้องตรวจสอบได้และเป็นไปตาม มาตรฐาน

4. ทาคุณภาพของเครื่องมือ

5. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาเครื่องมือก่อนนำไปดำเนินการ

สำนักงาน กศน. (2553) ได้เสนอขั้นตอนเครื่องมือประกอบการนิเทศ ดังนี้

1. เลือกชนิดของเครื่องมือในการนิเทศจากข้อมูลปัญหาและความต้องการ

2. ศึกษาเอกสารหลักการสร้างเครื่องมือ

3. สร้างเครื่องมือ

4. ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อหาคุณภาพ
 5. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาเครื่องมือก่อนนำไปใช้
- สำนักงาน กศน.จังหวัดจันทบุรี (2554) ได้นำเสนอขั้นตอนเครื่องมือ

ประกอบการนิเทศ ประกอบด้วย

1. เลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา
2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือ
3. สร้างเครื่องมือให้ได้มาตรฐาน
4. นำเครื่องมือไปหาคุณภาพ
5. ศึกษาเครื่องมือก่อนนำไปใช้

จากการศึกษาวิธีการและขั้นตอนของเครื่องมือประกอบการนิเทศจากหน่วยงาน และนักวิชาการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปสังเคราะห์เป็นขั้นตอน เครื่องมือประกอบการการนิเทศ ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นตอนเครื่องมือประกอบการนิเทศ

หน่วยงาน/นักวิชาการ	สำนักงาน กศน. (2553)	สำนักงาน กศน.จังหวัดจันทบุรี (2554)	อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล (2553)	รวม	สรุปอันดับ
องค์ประกอบ					
1. ตัดสินใจเลือกชนิด ประเภท รูปแบบของ เครื่องมือโดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพปัจจุบัน และความต้องการ	✓	✓	✓	3	1
2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือ	✓	✓	✓	3	1
3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือให้เป็นไปตาม มาตรฐาน	✓	✓	✓	3	1
4. หาคุณภาพของเครื่องมือ	✓	✓	✓	3	1
5. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาเครื่องมือก่อน นำไปใช้	✓	✓	✓	3	1

จากตาราง 4 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของขั้นตอนเครื่องมือประกอบการนิเทศ โดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไปมาเป็นกรอบขั้นตอนเครื่องมือประกอบการนิเทศทั้งหมด 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) ตัดสินใจเลือกชนิด ประเภท รูปแบบของเครื่องมือโดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพปัจจุบัน และความต้องการ 2) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือ 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือให้เป็นไปตามมาตรฐาน 4) หาคุณภาพของเครื่องมือ และ 5) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาเครื่องมือก่อนนำไปใช้

4. การดำเนินการนิเทศ

4.1 ความหมายของ การดำเนินการนิเทศ

ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้ความหมายของ การดำเนินการนิเทศ ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ให้ความหมายของการดำเนินการนิเทศไว้ว่า หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินการนิเทศการศึกษาในรูปแบบหรือกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับสถานศึกษา เป็นการดำเนินการตามระบบที่วางแผนร่วมกันไว้อย่างรอบคอบ โดยการนิเทศเป็นไปแบบกัลยาณมิตร และให้คำนึงถึงความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศด้วย

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (2553) ให้ความหมายของ การดำเนินการนิเทศ ไว้ว่า ขั้นตอนและผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมมือกันทั้ง 2 ฝ่าย ให้ทราบปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร แผนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดทำ การจัดการใช้และการเก็บรักษาสื่อ เพื่อการเรียนรู้ การวัดผลและการประเมินผล โดยคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศด้วย

สำนักงาน กศน. (2553) ได้ให้ความหมายของการดำเนินการนิเทศว่า เป็นการดำเนินการนิเทศตามแผนการนิเทศโดยสามารถใช้วิธีหลากหลายตามความเหมาะสม แต่ต้องมีการวางแผนวิธีการนิเทศให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ วิธีการนิเทศและเทคนิคการนิเทศ

สรุปความหมายของการดำเนินการนิเทศ คือ กระบวนการในการดำเนินการที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันให้ทราบปัญหาในการจัดการเรียนรู้ และนิเทศตามแผนการนิเทศที่ได้กำหนดไว้โดยโดยคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศด้วย

4.2 ขั้นตอนวิธีการดำเนินการนิเทศ

ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้เสนอขั้นตอนของ การดำเนินการนิเทศไว้ ดังนี้

สำนักงาน กศน. (2553) ได้เสนอขั้นตอนของการดำเนินการนิเทศ ดังนี้

1. กำหนดนัดหมายวันเวลาในการนิเทศ
2. ประชุมชี้แจงและมอบหมายงานให้ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศตามแผน

นิเทศ

3. ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนตามวิธีการและกิจกรรม
4. ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศพร้อมข้อเสนอแนะ
5. ผู้รับการนิเทศแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอของผู้นิเทศและรายงานให้

ทราบ

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2553) ได้เสนอขั้นตอน การดำเนินการนิเทศ ดังนี้

1. ร่วมกันกำหนดนัดหมายวันเวลาที่นิเทศเป็นการล่วงหน้า
2. ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศ
3. ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนที่ผู้รับการนิเทศได้เลือกรูปแบบการนิเทศ

หรือได้เลือกกิจกรรมการนิเทศไว้

4. ผู้นิเทศบันทึกการนิเทศพร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
5. ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

และรายงานผล

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556) ได้กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ ดังนี้

1. กำหนดวันเวลาการนิเทศการจัดการเรียนการสอน
2. ประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน
4. บันทึกผลการนิเทศพร้อมข้อเสนอแนะ
5. ผู้รับการนิเทศแก้ไขปรับปรุงและรายงานผล

จากการศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการดำเนินการนิเทศจากหน่วยงานและนักวิชาการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการดำเนินการนิเทศ ปรากฏดังตาราง 5

พูนุ ปณฺ ทิโต ชีเว

ตาราง 5 การวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นตอนการดำเนินการนิเทศ

องค์ประกอบ	หน่วยงาน/นักวิชาการ			รวม	สรุปอันดับ
	สำนักงาน กศน. (2553)	สำนักงานคณะกรรมการ อาชีวศึกษา (2556)	อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (2553)		
1. กำหนดนัดหมายวันเวลาที่จะนิเทศ	✓	✓	✓	3	1
2. ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศ	✓	✓	✓	3	1
3. ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนตามวิธีการและกิจกรรมที่กำหนดไว้	✓	✓	✓	3	1
4. ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศพร้อมข้อเสนอแนะ	✓	✓	✓	3	1
5. ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงและรายงาน	✓	✓	✓	3	1

จากตาราง 5 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของขั้นตอนการดำเนินการนิเทศ โดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไปมาเป็นกรอบขั้นตอนการดำเนินการนิเทศทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดนัดหมายวันเวลาที่จะนิเทศ 2) ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศ 3) ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนตามวิธีการและกิจกรรมที่กำหนดไว้ 4) ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศพร้อมข้อเสนอแนะ 5) ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงและรายงาน

5. การประชุม

5.1 ความหมาย การประชุม

ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้ความหมายของ การประชุม ไว้ดังนี้ อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (2553) ได้ให้ความหมายของ การประชุม ไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการหลังจากขั้นตอนการดำเนินการนิเทศ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยร่วมกันเป็นการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ มีการแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

สำนักงาน กศน. (2553) ได้ให้ความหมายของการประชุม ว่า กระบวนการหลังจากดำเนินการนิเทศเสร็จสิ้น เพื่อให้ผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้สะท้อนผลการนิเทศ และส่งเสริมให้เกิดการแก้ไขปัญหาเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

สำนักงาน กศน.จังหวัดจันทบุรี (2554) ได้ให้ความหมายของ การประชุมไว้ว่า เป็นกิจกรรมหลังจากเสร็จสิ้นการนิเทศให้ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการนิเทศ ได้รับข้อมูลผลจากการนิเทศเพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

สรุปความหมายของของ การประชุม คือ กิจกรรมที่ดำเนินการหลังจากขั้นตอนการดำเนินการนิเทศ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยร่วมกัน ส่งเสริมให้ครู มีความรู้ สามารถแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

5.2 ขั้นตอนและวิธีการประชุม

ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้เสนอขั้นตอนของการประชุมไว้ ดังนี้

สำนักงาน กศน. (2553) ได้เสนอขั้นตอนของการประชุม ดังนี้

1. กำหนดวันในการประชุม
2. สรุปลงข้อมูลผลการนิเทศจากเครื่องมือนิเทศ
3. ดำเนินการประชุมเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาข้อเสนอแนะ

เพื่อหาแนวทางพัฒนา

4. บันทึกผลการประชุมและแนวทางที่ได้จากการประชุม
5. นำแนวทางที่ได้จากการประชุมไปใช้ในการดำเนินการต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556) ได้กำหนดขั้นตอนการประชุม

ดังนี้

1. กำหนดนัดหมายวันเวลาในการประชุม
2. ตรวจสอบและสรุปลงข้อมูลจากแบบนิเทศ
3. ดำเนินการประชุมตามกำหนด เพื่อร่วมระดมความคิดเห็นหาแนวทาง

การพัฒนา

4. บันทึกการประชุมและแนวทางการพัฒนาที่ได้จากการประชุม
5. นำแนวทางที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

อัญชลี ธรรมะวิสิฎกุล (2553) ได้เสนอขั้นตอน การประชุม ดังนี้

1. กำหนดวันเวลาในการประชุมร่วมกัน
2. ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการนิเทศและสรุปลงข้อมูล
3. ดำเนินการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศตามกำหนดโดยนำ

ปัญหา ข้อเสนอแนะจากแบบนิเทศ มาวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันวางแผนและหาแนวทางแก้ไขสภาพปัญหา

4. บันทึกผลการประชุมและแนวทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ

5. นำผลการประชุมและแนวทางที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อไป

จากการศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการประชุมจากหน่วยงานและนักวิชาการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการประชุมปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 การวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นตอนการประชุม

หน่วยงาน/นักวิชาการ	สำนักงาน กศน. (2553)	สำนักงานคณะกรรมการการ	อาชีวศึกษา (2554)	อัญชลี ธรรมะวิสิฎฺฐ (2553)	รวม	สรุปอันดับ
องค์ประกอบ						
1. กำหนดวันเวลาในการประชุม	✓	✓	✓	✓	3	1
2. ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการนิเทศและสรุปข้อมูล	✓	✓	✓	✓	3	1
3. ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศตามกำหนด โดยนำปัญหา ข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางแก้ไข	✓	✓	✓	✓	3	1
4. บันทึกผลการประชุมและแนวทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ	✓	✓	✓	✓	3	1
5. นำผลการประชุมและแนวทางที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาต่อไป	✓	✓	✓	✓	3	1

จากตาราง 6 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของขั้นตอนการประชุม โดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไปมาเป็นกรอบขั้นตอนการประชุมทั้งหมด 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดวันเวลาในการประชุม 2) ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการนิเทศและสรุปข้อมูล 3) ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศตามกำหนดโดยนำปัญหา ข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางแก้ไข

4) บันทึกผลการประชุมและแนวทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ 5) นำผลการประชุมและแนวทางที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

6. การประเมินผล

6.1 ความหมาย การประเมินผล

ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้ความหมายของ การประเมินผล ดังนี้ สำนักงาน กศน. (2553) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลการนิเทศว่าเป็นกระบวนการเมื่อปฏิบัติการนิเทศแล้วควรจะมีการประเมินผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ผลการนิเทศเป็นอย่างไร หากมีปัญหาคงต้องตรวจสอบดูใหม่ แล้วปรับปรุงการนิเทศ และประเมินผลอีกครั้ง เมื่อพอใจแล้วจึงถือว่าการนิเทศนั้นประสบผลสำเร็จ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556) ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่า เป็นกระบวนการตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อทราบผลการดำเนินงาน อาจดำเนินการประเมินทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการนิเทศ

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2553) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่า ขั้นตอนและผู้นิเทศประมวลผลหลังดำเนินการนิเทศและหลังการประชุมเพื่อหาข้อปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพโดยใช้การกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้า โดยการประเมินผลการนิเทศประกอบด้วย การประเมินผลการนิเทศการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการประเมินผลการนิเทศการจัดการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาตามอัธยาศัย

สรุปความหมายของการประเมินผล คือ ขั้นตอนหลังจากที่ผู้นิเทศทำการประมวลผลหลังจากดำเนินการนิเทศและการประชุม เพื่อตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีขอบข่ายการประเมิน หากผลการประเมินพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรค จะมีการปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพด้วยการกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้าต่อไป

6.2 ขั้นตอนและวิธีการประเมินผล

ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้เสนอขั้นตอนของ การประเมินผล ดังนี้ สำนักงาน กศน. (2553) ได้เสนอขั้นตอน การประเมินผลการนิเทศ ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลฯ
2. ดำเนินการประชุมคณะกรรมการฯ
3. รวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศและผลที่ได้จากการนิเทศ
4. นำข้อมูลไปเปรียบเทียบกับสภาพความสำเร็จของการนิเทศ

5. หาวิธีพัฒนาให้ดีขึ้น หรือหาวิธีการที่ดีกว่า มีประสิทธิภาพ หรือสูงกว่าเพื่อปรับปรุงคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556) ได้กำหนดขั้นตอนการประเมินผลการนิเทศ ไว้ดังนี้

- ประเมินผล
1. แต่งตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่คณะกรรมการ
 2. ประชุมคณะกรรมการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล
 3. รวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศและผลที่ได้จากการนิเทศ
 4. เปรียบเทียบผลที่ได้เพื่อประเมินความสำเร็จของการนิเทศ
 5. สรุปผลและหาแนวทางดำเนินการพัฒนาให้ดีขึ้น

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (2553) ได้เสนอขั้นตอน การประเมินผล ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลฯ
2. ดำเนินการประชุม
3. รวบรวมข้อมูลผลการดำเนินการนิเทศ
4. นำผลที่ได้เปรียบเทียบกับเป้าหมายความสำเร็จของการนิเทศ
5. หาแนวทางและวิธีการพัฒนาให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น

จากการศึกษาวิธีการและขั้นตอนของการประเมินผลจากหน่วยงานและนักวิชาการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการประเมินผล ผลปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 การวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นตอนการประเมินผล

องค์ประกอบ	หน่วยงาน/นักวิชาการ	สำนักงาน กศน. (2553)	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556)	อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (2553)	รวม	สรุปอันดับ
1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลฯ		✓	✓	✓	3	1
2. ดำเนินการประชุมคณะกรรมการฯ		✓	✓	✓	3	1

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบ	หน่วยงาน/นักวิชาการ	สำนักงาน กศน. (2553)	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2556)	อัญชลี ธรรมะวิทีกุล (2553)	รวม	สรุปอันดับ
3. รวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศและผลที่ได้จากการนิเทศ		✓	✓	✓	3	1
4. เปรียบเทียบผลที่ได้เพื่อประเมินความสำเร็จของการนิเทศ		✓	✓	✓	3	1
5. หาแนวทางและวิธีการพัฒนาให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น		✓	✓	✓	3	1

จากตาราง 7 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของขั้นตอนการประเมินผล โดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไปมาเป็นกรอบขั้นตอนการประเมินผลทั้งหมด 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลฯ 2) ดำเนินการประชุมคณะกรรมการฯ 3) รวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศและผลที่ได้จากการนิเทศ 4) เปรียบเทียบผลที่ได้เพื่อประเมินความสำเร็จของการนิเทศ และ 5) หาแนวทางและวิธีการพัฒนาให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น

รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

ในการศึกษาหลักการแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยพัฒนารูปแบบจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญซึ่งได้แก่ ความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบ ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ และการตรวจสอบรูปแบบดังนี้

1. ความหมายของรูปแบบ

ความหมายของรูปแบบได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังนี้ ทิศนา แจมมณี (2546) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ คือ รูปธรรมของความคิดที่เป็น นามธรรมซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเช่น เป็นคำอธิบายเป็นแผนผัง ไดอะแกรมหรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้นรูปแบบเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย

บุญชม ศรีสะอาด (2545) ได้เสนอว่า “รูปแบบ” หมายถึง โครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสามารถใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่มีปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือระบบต่าง ๆ อธิบายลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ

รัตน์ะ บัวสนธ์ (2552) ได้ให้ความหมายของรูปแบบจำแนกออกเป็น 3 ความหมาย ดังนี้

1. แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง รูปแบบในความหมายนี้มักจะเรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า “โมเดล” ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ เป็นต้น

2. แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “Mathematical Model”

3. แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบในความหมายนี้บางทีเรียกกันว่าภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน เป็นต้น

พิสนุ พงศ์ศรี (2553) ได้สรุปความหมายของรูปแบบว่า หมายถึง สิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี ประสบการณ์ จินตนาการ เพื่อถ่ายทอดออกมาแทนปรากฏการณ์ด้วยการนำเสนอให้เข้าใจง่าย กระชับ ถูกต้อง สามารถนำไปเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติได้โดยมีองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ วัตถุประสงค์ ตัวแปรหรือสาระสำคัญและความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างตัวแปรอย่างเป็นระบบ

Good (1973) พจนานุกรมการศึกษาซึ่ง Good เป็นบรรณาธิการได้เสนอว่า ความหมายของรูปแบบมี 4 ความหมาย คือ

1. เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ
2. เป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ เป็นต้น
3. เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติ ซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด
4. เป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมกันเป็นตัวประกอบหรือสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจจะเขียนออกมาเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์หรือบรรยายเป็นภาษาก็ได้

Keeves (1988) ได้เสนอว่า รูปแบบเป็นสิ่งที่แสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้องระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกันเพื่อช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องในเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

Corsini และ Auerbach (2007) ได้เสนอว่า “รูปแบบ” หมายถึงชุดความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นระหว่างปรากฏการณ์ในโลกความเป็นจริงและโครงสร้างของสิ่งที่กำลังศึกษา ซึ่งเป็นตัวแทนของปรากฏการณ์ในโลกความเป็นจริง

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลอง แบบแผน แบบอย่างหรือตัวอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่ผู้เสนอรูปแบบได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น หรือใช้เป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำตลอดจนใช้เป็นแนวทางในดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2. ความสำคัญของการพัฒนารูปแบบ

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของรูปแบบไว้ดังนี้

อุทุมพร จามรมาน (2544) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบมีความสำคัญในการแสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้องหน่วยต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบมีมากกว่าหนึ่งมิติหรือหลายตัวแปร โดยจะเชื่อมโยงแสดงความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันของตัวแปรต่าง ๆ ในเชิงความสัมพันธ์และเชิงเหตุผล

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2544) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบมีความสำคัญในการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดทั้งจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏโดยการใช้การสื่อสารในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพวาด ภาพเหมือน แผนภูมิ แผนผังต่อเนื่อง หรือสมการทางคณิตศาสตร์ ให้สามารถเข้าใจได้ง่ายและในขณะเดียวกันก็สามารถนำเสนอเรื่องราวหรือประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างกระชับภายใต้หลักการอย่างมีระบบ

Bardo และ Hartman (1982) ได้กล่าวว่าการพัฒนารูปแบบมีความสำคัญทางสังคมศาสตร์ โดยเป็นชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจ เพื่อใช้ในการนิยามคุณลักษณะและ/หรือบรรยายคุณสมบัตินั้น ๆ โดยรูปแบบเป็นอะไรบางอย่างที่เราพัฒนาขึ้นมาเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ รูปแบบจึงไม่ใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะการทำเช่นนั้นจะทำให้รูปแบบมีความซับซ้อนและยุ่งยากเกินไปในการที่จะทำความเข้าใจ การที่จัดระบบของรูปแบบหนึ่ง ๆ ว่าควรต้องมีรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของรูปแบบนั้น ๆ ไม่ได้มีข้อกำหนดเป็นการตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่างและวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ อย่างไร

สรุปได้ว่า รูปแบบมีความสำคัญในการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดทั้งจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใดๆ ให้ปรากฏโดยเป็นการแสดงโครงสร้างที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันของหน่วยต่างๆ หรือตัวแปรต่างๆ ในเชิงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลอย่างกระชับภายใต้หลักการอย่างมีระบบ

3. ประเภทของรูปแบบ

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้จำแนกประเภทของรูปแบบไว้ดังนี้

สมิธ และคณะ (Smith and others, 1980) จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น

1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า

1.2 รูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลอง เครื่องบินจำลองที่บินได้หรือเครื่องบินที่ติดบิน เป็นต้น รูปแบบชนิดนี้มีความใกล้เคียงความจริงมากกว่าแบบแรก

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) จำแนกออกเป็น

2.1 รูปแบบข้อความ (Verbal Model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) เป็นการใช้ข้อความปกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนา ลักษณะงานคำอธิบายรายวิชา เป็นต้น

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการและโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

Keeves (1988) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบเชิงกายภาพส่วนใหญ่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์ เช่น รูปแบบโครงสร้างอะตอมสร้างขึ้นโดยใช้หลักการเปรียบเทียบโครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายกันทางกายภาพ สอดคล้องกับข้อมูลและความรู้ที่มีอยู่ในลักษณะนั้นด้วยรูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน สามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้และสามารถนำไปใช้ในการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง เช่น รูปแบบจำนวนนักเรียนในโรงเรียน สร้างขึ้นโดยเปรียบเทียบกับลักษณะถึงน้ำที่ประกอบด้วยท่อน้ำเข้าและท่อน้ำออกปริมาณที่ไหลเข้าถึงเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เข้าโรงเรียน อัตราการเกิดอัตราการย้ายเข้าอัตราการรับเด็กอายุต่ำกว่าเกณฑ์ ส่วนปริมาณน้ำที่ไหลออกเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่ออกจากโรงเรียน เนื่องจากพันเกณฑ์การศึกษา การย้ายออกการจบการศึกษา

สำหรับปริมาณน้ำที่เหลือในถังเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เหลืออยู่ในโรงเรียน เป็นต้น จุดมุ่งหมายของรูปแบบนี้เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักเรียนในโรงเรียน

2. รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิดองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น และใช้ข้อความในการอธิบายเพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้นแต่จุดอ่อนของรูปแบบประเภทนี้คือขาดความชัดเจนแน่นอน ทำให้ยากแก่การทดสอบ

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปร โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา รูปแบบลักษณะนี้ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่เริ่มจากการนำเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้ทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดสำคัญของรูปแบบนี้คือต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรง แต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลระหว่างตัวแปร จากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพการณ์ที่เป็นจริงเพื่อทดสอบรูปแบบรูปแบบเชิงสาเหตุนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

4.1 รูปแบบระบบเส้นเดียว (Recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้วยเส้นโยงที่มีทิศทางของการเป็นสาเหตุในทิศทางเดียว โดยไม่มีความสัมพันธ์ย้อนกลับ

4.2 รูปแบบระบบเส้นคู่ (Non-recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในตัวแปรหนึ่งอาจเป็นทั้งตัวแปรเชิงสาเหตุและเชิงผลพร้อมกัน จึงมีทิศทางความสัมพันธ์ย้อนกลับได้

จากการศึกษาประเภทของรูปแบบ สรุปได้ว่าการแบ่งประเภทของรูปแบบจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการอธิบายรูปแบบนั้น ๆ ซึ่ง ประเภทของรูปแบบนั้นสามารถแบ่งได้ตามหลักแนวคิด/ทฤษฎีพื้นฐานได้ 4 รูปแบบ คือ

1. Analogue Model หมายถึง รูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม

2. Semantic Model หมายถึง รูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายสิ่งที่ศึกษาด้วยภาษา และรูปภาพ

3. Mathematical Model หมายถึง รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ

4. Causal Model หมายถึง รูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิค Path Analysis และ Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุผล

4. องค์ประกอบของรูปแบบ

ได้มีนักวิชาการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบไว้ ดังนี้

ทศนา เขมมณี (2546) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบคือ 1) วัตถุประสงค์ แนวคิด 2) บริบทและเงื่อนไข 3) ยุทธศาสตร์ 4) กระบวนการดำเนินงาน 5) ผลที่ได้รับจากการนำรูปแบบไปใช้

ธีระ รุญเจริญ (2544) ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบไว้ 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ

Bardo และ Hartman (1982) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า การที่จะระบุว่ารูปแบบหนึ่งจะต้องประกอบด้วยรายละเอียดอย่างน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสมและรูปแบบนั้นควรจะมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดแน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ๆ

Keeves (1988) กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบ สรุปได้ว่าประกอบด้วย ส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. ส่วนนำ ได้แก่ สภาพแวดล้อม หลักการแนวคิด วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์ ตลอดจนการรวบรวมปัญหา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเป็นอันดับแรก นำไปสู่การทำนาย (Prediction) และการทดสอบ
2. การจัดสร้างโครงสร้าง ต้องมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationship) ซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้
3. การนำไปทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลการนำไปใช้ ทำให้มีการปรับปรุงคุณภาพในการปฏิบัติงานซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ การทดลองย้อนหลังโดยใช้ข้อมูลย้อนกลับ และการทดลองใช้ในปัจจุบัน
4. มีเงื่อนไข หรือ มองเห็นภาพแห่งความสำเร็จ

อาจกล่าวได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบ ไม่ได้มีข้อกำหนดเป็นแบบแผนตายตัวว่าควรมีรายละเอียดขององค์ประกอบอย่างไรจึงจะเหมาะสม เนื่องจากรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบที่เหมาะสมของรูปแบบจะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ศึกษาและวัตถุประสงค์ในการสร้างรูปแบบนั้นๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบองค์ประกอบของรูปแบบที่สำคัญเป็นกรอบสำหรับ

การวิจัยในครั้งนี้ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ 4) การประเมิน และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

5. การพัฒนารูปแบบ

ได้มีผู้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนารูปแบบดังนี้

Keeves (1988) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปนั้นก็มีประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ
2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์
3. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่กำลังศึกษาดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างโมทัศน์ใหม่และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่

บุญชม ศรีสะอาด (2545) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนารูปแบบจำแนกออกได้เป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ขั้นที่สองเป็นการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของรูปแบบ คือ

1. การสร้างรูปแบบ

การสร้างหรือพัฒนารูปแบบผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมุติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบ (ที่มีผู้พัฒนาไว้แล้วในเรื่องเดียวกันการหาความเที่ยงตรงของรูปแบบหรือเรื่องอื่น) และผลการศึกษาหรือวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้นหรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในแบบในการพัฒนารูปแบบนี้จะต้องใช้หลักของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ และการศึกษาค้นคว้ามากจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบอย่างยิ่ง ผู้วิจัยอาจคิดโครงสร้างของรูปแบบขึ้นมาแล้วปรับปรุงโดยอาศัยข้อสังเกตจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบ หรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องหรือทำการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรแต่ละตัว แล้วคัดเลือกองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรที่สำคัญประกอบกันขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบก็ได้

2. การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ

หลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นแรกแล้ว จำเป็นที่จะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นถึงแม้ว่าจะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี

แนวความคิดรูปแบบของคนอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐานซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทำการทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อทดสอบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ (ในขั้นนี้บางครั้งจึงใช้คำว่า การทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ)

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาในสถานการณ์จริงจะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่างๆ ในรูปแบบและอิทธิพลหรือความสำคัญของกลุ่มองค์ประกอบหรือกลุ่มตัวแปรในรูปแบบผู้วิจัยอาจปรับปรุงแบบใหม่โดยตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่พบว่าไม่มีอิทธิพลหรือมีความสำคัญน้อยออกจากรูปแบบของตน ซึ่งจะทำให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

สมาน อัสวภูมิ (2541) ได้เสนอแนวคิดและแนวทางในการพัฒนารูปแบบไว้ดังนี้

1. การศึกษารูปแบบ หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและข้อมูลพื้นฐานประกอบการสร้างรูปแบบ ซึ่งอาจจะดำเนินการได้โดยวิธีสำรวจความคิดเห็นหรือการศึกษภาคสนาม
2. การนำเสนอรูปแบบ การออกแบบและการนำเสนอรูปแบบใหม่ เพื่อให้ได้รูปแบบที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ ในขั้นนี้ยังไม่ต้องทดลองใช้รูปแบบ เพียงแต่จัดโอกาสนำเสนอเพื่อพิจารณาที่เกี่ยวข้อง เช่น การนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาและประเมินในรูปของแบบสอบถาม หรือการประชุมสัมมนา การนำรูปแบบให้ผู้ปฏิบัติประเมินความเป็นไปได้ ตลอดจนการให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ
3. การพัฒนารูปแบบ หมายถึง การวิจัยที่ผู้วิจัยต้องดำเนินการทั้งสามส่วน คือ การศึกษารูปแบบ การออกแบบรูปแบบใหม่ การนำรูปแบบใหม่ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง ส่วนจะมีการใช้กี่รอบขึ้นอยู่กับโครงการวิจัย และทำการรายงานผลการทดลองใช้

จากการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบของนักการศึกษาและนักวิจัยดังกล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบ หมายถึง กระบวนการในการสร้างหรือพัฒนาแบบจำลองซึ่งไม่สามารถกำหนดขั้นตอนการพัฒนารูปแบบที่แน่นอนตายตัวได้ ทั้งนี้ขึ้นกับรายละเอียดของปรากฏการณ์หรือสิ่งที่จะพัฒนารูปแบบนั้น ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์ความสอดคล้องของขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดขั้นตอนการพัฒนารูปแบบสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ 2) การศึกษาแนวทางที่เป็นวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) 3) ร่างและพัฒนารูปแบบ 4) ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) 5) ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้สมบูรณ์

จากขั้นตอนการดำเนินงานดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ต่อไป

6. การตรวจสอบรูปแบบ

ในการตรวจสอบรูปแบบ ได้มีนักวิจัยให้ขั้นตอนของการตรวจสอบรูปแบบไว้ดังนี้

อุทุมพร จามารมาน (2544) กล่าวว่า การตรวจสอบรูปแบบคุณลักษณะ 2 อย่าง คือ 1) การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์ความเกี่ยวข้องและเหตุผลระหว่างตัวแปร 2) การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าวซึ่งการประมาณค่านี้สามารถประมาณข้าม เวลา (Across Time) กลุ่มตัวอย่าง (Samples) หรือสถานที่ได้ (Sites) หรืออ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่าง ไปหาประชากรก็ได้โดยผลการตรวจสอบนำไปสู่คำตอบ 2 ข้อคือ 2.1) การสร้างรูปแบบใหม่หรือ 2.2) การปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบเดิม

สมาน อัสวภูมิ (2541) ได้เสนอขั้นตอนสุดท้ายในการพัฒนารูปแบบ คือ การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ ซึ่งโดยทั่วไปอาจจะเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งต่อไปนี้ตามความเหมาะสม ของรูปแบบ เวลาและงบประมาณในการดำเนินการ ดังนี้

1. การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้นต่อ ผู้ทรงคุณวุฒิ 15–20 คน พร้อมกับแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็น ประโยชน์ของรูปแบบตลอดจนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่างๆ

2. ตรวจสอบโดยการประชุมสัมมนา โดยผู้วิจัยจัดประชุมสัมมนาบุคคลที่ เกี่ยวข้องกับรูปแบบและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่ง แล้วนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้น เสร็จแล้วให้เข้า ร่วมประชุมสัมมนาวิพากษ์ประเมินรูปแบบทั้งในด้วยความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็น ประโยชน์พร้อมให้ข้อเสนอต่อไป

3. ตรวจสอบด้วยการทดลอง โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ในสภาพจริงหรือเหตุการณ์จำลอง ตามแบบแผนที่ออกแบบไว้เพื่อสังเกต รวบรวมข้อมูลและ ความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบต่อไป หลังจากได้ข้อมูลจากการ ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยควรได้ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบเพิ่มเติมพร้อม กับสรุปข้อมูล ความคิดเห็นข้อเสนอแนะที่เห็นว่าสำคัญต่อรูปแบบและการนำรูปแบบไปใช้ต่อไป

Madaus, Scriven และ Stufebeam (1983) ได้เสนอข้อมาตรฐานการตรวจสอบ รูปแบบเอาไว้ ดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมิน ความเป็นไปได้ในการดำเนินการนำไปปฏิบัติจริง

2. มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

3. มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทางด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

4. มาตรฐานด้านความถูกต้อง ครบคลุม (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามกรอบที่ต้องการอย่างแท้จริง

ศิริชัย กาญจนวาสี (2550) ได้นำเสนอเกณฑ์การประเมินรูปแบบโดยกล่าวว่า หลักในการพิจารณาการประเมินที่มีคุณภาพนั้นสามารถตัดสินใจจากคุณค่าของการประเมินอย่างน้อย 3 ด้านคือ คำถามการประเมิน วิธีการประเมิน และผลการประเมิน ดังนี้

1. คำถามการประเมิน เกณฑ์สำคัญที่ควรใช้ตัดสินคุณภาพของการกำหนดคำถามการประเมินได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และการมีส่วนร่วมของผู้ต้องการใช้สารสนเทศ กล่าวคือคำถามการประเมินควรตรงประเด็นกับความต้องการจำเป็นที่แท้จริงของภารกิจหรือโครงการนั้น ๆ เพื่อเป็นแนวทางสู่การตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นที่แท้จริงตามเป้าหมายของการจัดกิจกรรมหรือโครงการ ในขณะเดียวกันคำถามการประเมินควรสนองความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้องสำหรับการตัดสินใจปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนาสังคมต่อไปในอนาคต ดังนั้นการวิเคราะห์ถึงความต้องการจำเป็นที่แท้จริงและการมีส่วนร่วมในการกำหนดคำถามการประเมินของผู้ต้องการใช้สารสนเทศจึงมีความสำคัญต่อคุณภาพของคำถามการประเมิน

2. วิธีการประเมิน เกณฑ์สำคัญที่ควรใช้ตัดสินคุณภาพของวิธีการประเมิน ได้แก่ การมีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการประเมินที่ชัดเจน มีความสอดคล้องกับประสบการณ์ ค่านิยมของผู้เกี่ยวข้องและสภาพแวดล้อมของการประเมิน กล่าวคือ วิธีการประเมินควรเป็นกระบวนการที่ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมาย ของการประเมิน สามารถจัดกระทำให้บรรลุผลการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมินได้อย่างถูกต้องหรือเหมาะสม เนื่องจากคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมินขึ้นอยู่กับบริบท วิธีการประเมินจึงควรมีลักษณะที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบท ตลอดจนเป็นที่เข้าใจและยอมรับได้ของผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบสำคัญที่จะนำไปสู่การเลือกวิธีการประเมินที่เหมาะสม ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมินที่ชัดเจน สภาพแวดล้อมของการประเมิน ประสบการณ์ ค่านิยมนักประเมิน และผู้เกี่ยวข้อง

3. ผลการประเมิน เกณฑ์สำคัญที่ควรใช้ตัดสินคุณภาพของผลการประเมิน ได้แก่ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักประเมินกับผู้ต้องการให้ผลการประเมิน ความสมเหตุสมผลของเกณฑ์และการยอมรับเกณฑ์ของผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนนักประเมินจะต้องมีความเชี่ยวชาญในวิธีการประเมิน

เนื้อเรื่องของสิ่งที่ประเมินและจรรยาบรรณ กล่าวคือ ผลการประเมินควรมีลักษณะสำคัญที่สุด คือ สามารถนำผลไปใช้ประโยชน์ได้เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง ส่วนจะเป็นประโยชน์ต่อใครบ้าง ถือว่าเป็นหน้าที่ของนักประเมินที่จะต้องสามารถระบุตั้งแต่เริ่มทำการประเมินว่าใครบ้างที่อยู่ในข่ายจะเป็นผู้ใช้ผลการประเมิน เพื่อนักประเมินจะได้สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลเหล่านั้น จะทราบว่าการต้องการข้อมูลอะไรบ้างและเป็นแนวทางสู่ความร่วมมือด้านต่าง ๆ การให้ความสนใจ การยอมรับผลการประเมิน และการใช้ผลการประเมินให้เป็นประโยชน์ ผลการประเมินควรมีความยุติธรรมในการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน โดยจะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้าน และจากผู้เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่าย มีการใช้เกณฑ์การตัดสินที่สมเหตุสมผลและยอมรับได้ พร้อมทั้งการมีการเชื่อมโยงคุณค่าของสิ่งที่ประเมินภายใต้บริบทนั้นสู่คุณค่าของสิ่งนั้นในสายตาของสาธารณชน

นอกจากความเป็นประโยชน์และความยุติธรรมแล้ว ผลการประเมินควรมีความน่าเชื่อถือ คือ สามารถเปิดเผยความจริงเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งที่ประเมินได้ ตัวบ่งชี้สำคัญที่บ่งบอกถึงความน่าเชื่อถือของผลการประเมินอาจพิจารณาได้จากความน่าเชื่อถือของ “นักประเมิน” ในแง่ความเชี่ยวชาญในระเบียบวิธีการประเมิน เนื้อหา และจรรยาบรรณ ความสมเหตุสมผลของการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน มีการออกแบบและใช้วิธีการประเมินที่เชื่อถือได้ และจำเป็นต้องมีมาตรฐานการในการประเมิน ดังนี้

Stufflebeam และ Shinkfield (2007) ได้กล่าวถึงมาตรฐานของการประเมินไว้ 30 ประการ เพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการประเมินซึ่งสามารถจัดได้ 4 หมวด ดังนี้

1. มาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงความเป็นประโยชน์ของผลการประเมินในการตอบสนองต่อความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม ทันเวลา และมีผลต่อการนำไปใช้ มาตรฐานการใช้ประโยชน์นี้ประกอบด้วยเกณฑ์ A1-A8 มีคุณลักษณะดังนี้

- 1.1 การระบุผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการใช้สารสนเทศ
- 1.2 ความเป็นที่เชื่อถือของผู้ประเมิน
- 1.3 การรวบรวมข้อมูลครอบคลุมและตอบสนองความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้อง
- 1.4 การแปลความหมายและการตัดสินคุณค่ามีความชัดเจน
- 1.5 รายงานการประเมินมีความชัดเจนทุกขั้นตอน
- 1.6 การเผยแพร่ผลการประเมินไปยังผู้เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง
- 1.7 รายงานการประเมินเสร็จทันเวลาสำหรับนำไปใช้ประโยชน์

1.8 การประเมินส่งผลกระทบต่อในการกระตุ้นให้มีการดำเนินการประเมินต่อไป
อย่างต่อเนื่อง

2. มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการ
ประกันถึงการประเมินที่มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ปฏิบัติได้
ยอมรับได้ ประหยัดและคุ้มค่า มาตรฐานความเป็นไปได้ ประกอบด้วยเกณฑ์ B1-B3 มีคุณลักษณะ
ดังนี้

2.1 วิธีการประเมินสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

2.2 การเป็นที่ยอมรับได้ทางการเมือง

2.3 ผลที่ได้มีความคุ้มค่า

3. มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการ
ประกันว่า การประเมินได้ทำอย่างเหมาะสมตามกฎหมาย ระเบียบ จรรยาบรรณ มีการคำนึงถึงสวัสดิภาพ
ของผู้เกี่ยวข้องในการประเมิน และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประเมิน มาตรฐานความเหมาะสม
ประกอบด้วยเกณฑ์ C1-C8 มีคุณลักษณะดังนี้

3.1 การกำหนดข้อตกลงของการประเมินอย่างเป็นทางการ

3.2 การแก้ปัญหาความขัดแย้งในการประเมินด้วยความเป็นธรรมและโปร่งใส

3.3 รายงานผลการประเมินอย่างตรงไปตรงมาเปิดเผยและคำนึงถึงข้อจำกัด

ของการประเมิน

3.4 การให้ความสำคัญต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณะ

3.5 การคำนึงถึงสิทธิส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

3.6 การเคารพสิทธิในการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้อง

3.7 รายงานผลการประเมินที่สมบูรณ์ยุติธรรมและเสนอทั้งจุดเด่นและจุดด้อย

ของสิ่งที่ประเมิน

3.8 ผู้ประเมินทำการประเมินด้วยความรับผิดชอบและมีจรรยาบรรณ

4. มาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการ
ประกันว่า การประเมินได้มีการใช้เทคนิคที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ข้อสรุป ข้อค้นพบ และสาระสนเทศที่
เพียงพอสำหรับตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน มาตรฐานความถูกต้องประกอบด้วยเกณฑ์ D1-D11
มีคุณลักษณะดังนี้

4.1 การระบุวัตถุประสงค์ของการประเมินอย่างชัดเจน

4.2 การวิเคราะห์บริบทของการประเมินอย่างเพียงพอ

4.3 การบรรยายจุดประสงค์และกระบวนการประเมินอย่างชัดเจน

4.4 การบรรยายแหล่งข้อมูลและการได้มาอย่างชัดเจน

- 4.5 การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความตรง
- 4.6 การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความเที่ยง
- 4.7 การจัดระบบควบคุมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และรายงาน
- 4.8 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
- 4.9 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
- 4.10 การลงข้อสรุปที่มีเหตุผลสนับสนุน
- 4.11 การเขียนรายงานที่มีความเป็นปรนัย

สรุปได้ว่า การตรวจสอบรูปแบบ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบรูปแบบ

3 ประการ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์
2. ร่างรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์
3. ในการประเมินรูปแบบเพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการประเมินในครั้งนี้ จะใช้เพียง 2 หมวด คือ การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

ดังนั้นในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สสำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ศึกษา Best Practice จัดการสนทนากลุ่ม Focus Group จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการตรวจสอบรูปแบบ มี 2 ด้าน คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ซึ่งรูปแบบการประเมินต้องศึกษาและพัฒนาจากแนวคิด วัตถุประสงค์ เป้าหมายของการประเมิน โดยสามารถอธิบายหรือทำความเข้าใจเชื่อมโยงจาก ทฤษฎีสู่รูปธรรมของการปฏิบัติที่ได้รับจากการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการนำรูปแบบไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วงจรกิจกรรมคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

1. ความหมายของวงจรกิจกรรมคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

การบริหารกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ยึดหลักการบริหารวงจรกิจกรรมคุณภาพเดมมิ่ง Deming (PDCA) นักวิชาการ นักการศึกษา ได้ให้นิยามความหมายของวงจรกิจกรรมเดมมิ่ง (PDCA) ดังนี้

วรภัทร์ ภูเจริญ (2541) ได้ให้ความหมายของวงจรกิจกรรมคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) หมายถึง ระบบการบริหารงานที่มีคุณภาพเป็นที่รู้จักแพร่หลายระดับหนึ่ง ประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบหรือการประเมิน (Check) การนำผลการประเมินย้อนกลับไปปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Action) การใช้วงจรกิจกรรมของเดมมิ่งต้องดำเนินการอย่างมีวินัยให้ครบวงจรหมุนเวียนไปไม่มีหยุดหย่อน

กรมวิชาการ (2546) ได้ให้ความหมายของวงจรกิจกรรมคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) หมายถึง การดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้วงจรกิจกรรมเดมมิ่ง หรือวงจรกิจกรรม PDCA (Plan-Do-Check-Action) ซึ่งเป็นวงจรกิจกรรมบริหารจัดการเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากการกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานของสถานศึกษาแล้ววางแผน (P) เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด จากนั้นจึงดำเนินการตามแผน (D) ในขณะที่ดำเนินการก็ทำการตรวจสอบ (C) ว่าดำเนินการไปแล้ว นำไปสู่เป้าหมายหรือไม่เพียงใด แล้วนำผลการตรวจสอบมาใช้แก้ไขปรับปรุง (A) แล้ววางแผนให้การดำเนินงานในข้อต่อไปดีขึ้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้จะต้องทำเป็นวงจรตลอดเวลา

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545) ได้ให้ความหมายของวงจรกิจกรรมคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) หมายถึง ระบบคุณภาพที่กำหนดมาตรฐาน หรือเป้าหมายที่โรงเรียนต้องการพัฒนาและการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนซึ่งตรงกับขั้นวางแผน (Plan = P) คือ การที่โรงเรียนกำหนดมาตรการและแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสู่เป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ กระบวนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในขั้นนี้ คือ ขั้นกระทำ (Do = D) การตรวจสอบหรือการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนตรงกับขั้นการตรวจสอบ (Check = C) และการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพตรงกับขั้นปฏิบัติ (Act = A) เพื่อปรับปรุงงาน ทั้งนี้กระบวนการดำเนินงานทั้งหมดต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีการปรับปรุงทั้งระบบคุณภาพ การควบคุม และการตรวจสอบคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า วงจรกิจกรรมคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) หมายถึง ระบบการดำเนินงานที่มีคุณภาพ เพื่อให้บรรลุมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบหรือการประเมิน (Check) การปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Action)

2. ความสำคัญของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้เสนอความสำคัญวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ดังนี้
 ฮีโตชิ คูมะ (2540) ได้เสนอความสำคัญวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ไว้ว่า
 การบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง และได้นำมาใช้กับทุกกิจกรรม จึงรู้จักกันอย่างแพร่หลาย PDCA
 การบริหารงาน การจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ
 สมคิด พรหมจ้อย และสุพัตร์ พิบูลย์ (2544) ได้เสนอความสำคัญวงจรคุณภาพเดมมิ่ง
 (PDCA) ไว้ว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ
 ประกอบด้วยการทำงาน 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do or
 implementation) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานหรือประเมิน (Check or Evaluation)
 การปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Act or adjust) เรียกว่า วงจรการบริหารงานแบบวงจรคุณภาพ
 (PDCA)

3. ขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

นักวิชาการ นักการศึกษา ได้เสนอขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ดังนี้
 ฮีโตชิ คูมะ (2540) ได้เสนอขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) โดยมีการ
 ดำเนินการ ดังนี้

1. Plan คือ การวางแผน เป็นการเริ่มต้นของโครงการ หรืองานเป็นการ
 คาดการณ์ล่วงหน้าเมื่อเกิดการผิดพลาดมีความสามารถรับมือได้ เพื่อให้การปรับปรุงงานและ
 แก้ปัญหาอุปสรรค ทำงานอย่างรอบคอบเป็นไปตามเป้าหมายหรือแผน แผนที่ดีประกอบด้วย SMART
 มีลักษณะ ดังนี้

S = Specific เฉพาะเจาะจง มีความชัดเจน

M = Measurable สามารถวัดได้

A = Attainable สามารถบรรลุผลได้สำเร็จ

R = Realistic พื้นฐานของความเป็นจริง

T = Timely มีกรอบเวลากำหนดการวางแผนที่ดี

2. Do คือ ปฏิบัติตามแผน การปฏิบัติตามแผนนั้นต้องเป็นไปตามขั้นตอนตาม
 แนวทางที่วางแผนไว้ โดยพิจารณาใคร่ครวญก่อนลงมือปฏิบัติ

3. Check คือ ตรวจสอบ การทำงานนั้นนอกจากจะทำให้เสร็จแล้วจะต้องมีการ
 ตรวจสอบว่า ผลที่ปฏิบัติได้ผลคุ้มค่าเพียงไร มีข้อมูลใหม่ ๆ เกิดขึ้นบ้าง

4. Act คือ การดำเนินการให้เหมาะสมหลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ
 ตามขั้นตอน กรณีผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ให้วิเคราะห์และพิจารณาว่าจะดำเนินการ

อย่างไรโดยมองทางเลือกใหม่ ใช้ความพยายามให้มากขึ้น ขอความร่วมมือจากผู้อื่น หรือเปลี่ยนเป้าหมายใหม่

ปริทรรศน์ พันธุบรรยงก์ (2545) ได้เสนอขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ดังนี้

P (Plan) คือ จะเริ่มนับจากการแสวงหาจุดที่เป็นปัญหา ระหว่างระดับความแตกต่างจุดที่มุ่งหวังและสภาพที่เป็นจริง เมื่อจับจุดที่เป็นปัญหาได้แล้ว จัดทำแผนมาตรการในการแก้ไข แล้วจึงเข้าสู่ขั้น D หรือ do ต่อไป

D (Do) คือ การปฏิบัติตามแผนมาตรการแก้ไขแผนใหม่ล่าสุด เพราะแผนคือสิ่งที่ปรับปรุงแก้ไขได้อยู่เสมอ ต้องแน่ใจว่าแผนที่ลงมือปฏิบัติเป็นแผนที่ล่าสุดจริง ๆ

C (Check) คือ การเปรียบเทียบระหว่างผลลัพธ์กับค่าเป้าหมายเสมอ

A (Act) คือ การปฏิบัติหลังการตรวจสอบ ซึ่งเป็นไปได้หลายประการ ดังนี้

1. ในกรณีที่ผลลัพธ์ต่ำกว่าเป้าหมายจะต้องมีการทบทวนแผนของมาตรการแก้ไขแล้วดูสิ่งที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่นั้นมีสิ่งใดที่ปฏิบัติได้ทันทีให้ลงมือปฏิบัติเลย ส่วนสิ่งที่ปฏิบัติไม่ได้ทันทีให้สะท้อนสู่แผนการแก้ไขปัญหารอบต่อไป

2. ในกรณีที่ผลลัพธ์ดีกว่าเป้าหมาย จะต้องมีการทบทวนการกำหนดเป้าหมายว่าต่ำเกินไปหรือไม่ ควรมีการปรับเป้าหมายให้ดีกว่าเดิมหรือไม่ ผลลัพธ์เหนือกว่าความคาดหมายโดยปัจจัยภายนอกอื่น ๆ หรือไม่

3. ในกรณีที่ผลลัพธ์ได้ตรงตามเป้าหมายให้ทบทวนว่าได้มีการปฏิบัติตามแผนมาตรการแก้ไขครบถ้วนหรือไม่ ถ้าใช่ แสดงว่าแผนนี้ถูกต้องและควรกำหนดเป็นวิธีการปฏิบัติงานมาตรฐานเพื่อรักษาให้ผลลัพธ์คงอยู่ในระดับที่ต้องการต่อไป

สมาน อัสวภูมิ (2541) ได้เสนอขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 คือ P-Planning (การวางแผน) คือ การกำหนดขึ้นล่วงหน้าว่าเป้าหมายเป็นอย่างไร และจะมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น หน้าที่ของการวางแผนจะต้องระบุผลงานที่ต้องการและหนทางที่จะทำให้ได้ผลงานนั้น การวางแผนเป็นการตัดสินใจของปัจจุบันจะเลือกวิธีการกระทำเพื่อให้ได้ผลตามความต้องการของอนาคต

ขั้นที่ 2 คือ D-Do (สภาพตามแผน) คือ การนำเอาแผนมาปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายและกำหนดของเวลา เพื่อให้เกิดผลตามที่กำหนดไว้ของแผน

ขั้นที่ 3 คือ C-Check (การตรวจสอบประเมินผล) คือ กระบวนการตรวจสอบสภาพงานเปรียบเทียบผลงานกับเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ ติดตามกำกับดูแลความก้าวหน้าของงาน

ขั้นที่ 4 คือ A-Action (การปรับปรุงงาน) คือ การนำผลจากการประเมินผลมาปรับปรุงงานแก้ไขงานเพื่อพัฒนาให้งานบรรลุตามเป้าหมาย

สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2561) ได้เสนอขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

P คือ Plan หมายถึง การวางแผน โดยเลือกปัญหาและตั้งเป้าหมายร่วมกันทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน

D คือ Do หมายถึง การนำแผนหรือวิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันไปใช้ในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เป็นการนำแผนแก้ปัญหามาไปสู่การปฏิบัติ

C คือ Check หมายถึง การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยนำข้อมูลก่อนการดำเนินงานและหลังการดำเนินงานมาเปรียบเทียบกัน

A คือ Act หมายถึง ปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสม

Deming (1995) ได้เสนอขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

Plan คือ กำหนดสาเหตุของปัญหา จากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือทดสอบเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น

Do คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วนย่อย

Check คือ ตรวจสอบเพื่อทราบว่าบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ทำให้ผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาแล้วบ้าง

Act คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง หากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) นักวิชาการ นักการศึกษา ได้เสนอขั้นตอนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ P คือ Plan หมายถึง การวางแผน D คือ Do หมายถึง การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ C คือ Check หมายถึง การตรวจสอบหรือการเปรียบเทียบ A คือ Act หมายถึง ปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสม

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. ความหมายของการสนทนากลุ่ม

วานิช มาลัย และอรสา ปานขาว (2548) ได้ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม เป็นรูปแบบการสัมภาษณ์ชนิดหนึ่งที่ใช้สำหรับผู้ที่ถูกสัมภาษณ์กลุ่มเล็ก ๆ มักใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ในกรณีที่ต้องการได้ข้อมูลจากการพิจารณาจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ผู้ที่นำมาใช้ในการทำ สนทนากลุ่มจะเป็นบุคคลที่ผู้ศึกษาคาดว่าจะเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการ ศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยปกติจะใช้ผู้เข้าร่วมสนทนาประมาณ 8-12 คน หากใช้จำนวนน้อยกว่า 8 คน จะถือว่ากลุ่มตัวอย่างยังไม่เป็นตัวแทน แต่ถ้าใช้มากกว่า 12 คน จะทำให้เกิดปัญหายุ่งยากในการ ดำเนินงาน

เกษมสิงห์ เฟื่องฟู (2551) ได้ให้ความหมายว่า การจัดสนทนากลุ่ม คือ การที่จัดให้มี กลุ่มคนที่เป็นผู้รู้มีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม อาชีพ หรือคุณลักษณะภูมิหลังต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกัน ที่สุด และคาดว่าเป็นกลุ่มที่สามารถตอบประเด็นคำถามที่นักวิจัยสนใจได้ดีที่สุด มีสมาชิกที่เข้าร่วม กลุ่ม มีจำนวน 7-8 คน เป็นกลุ่มที่มีลักษณะโต้ตอบและโต้แย้งกันดีที่สุดในก่อให้เกิดการสนทนาที่เปิด กว้างที่จะให้ทุกคนไม่อายคน วิพากษ์วิจารณ์ได้ดีที่สุด ส่วนในกรณีที่มีสมาชิก 9-12 คน ซึ่งเป็น กลุ่มใหญ่จะสนทนาอาจจะมีการแบ่งกลุ่มย่อย หันหน้าเข้าสนทนากันเอง แต่ในกรณีนี้อาจจะลำบาก ในการนั่งสนทนาเป็นกลุ่ม และยากต่อการสรุปประเด็นปัญหาหรือวิเคราะห์ข้อมูล

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หมายถึง การเก็บรวบรวม ข้อมูลจากการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ โดยจัดให้มีกลุ่มสนทนาประมาณ 7-12 คน ซึ่งกลุ่มที่จะมีลักษณะโต้ตอบโต้แย้งกันดีที่สุดในคือ 7-8 คน และจะต้องมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้ กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียด ลึกซึ้ง

2. หลักการของการสนทนากลุ่ม

วิธีเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการจัดให้คนที่เลือกจากประชากรที่ต้องการศึกษาจำนวน ไม่มากนักมาร่วมวงสนทนากัน เพื่ออภิปรายพูดคุยกัน โดยมีประเด็นการสนทนาไปยังเรื่องที่สนใจ ศึกษาในการจัดการสนทนากลุ่มอย่างเป็นระบบ อาจเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 7-12 คน ที่มีลักษณะบางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ระหว่างพูดคุย มีพิธีกรเป็น ผู้ดำเนินรายการ มีผู้จดบันทึกเป็นผู้จดย่อเนื้อหาการสนทนา และมีเทปบันทึกเสียงบันทึกการสนทนา ของการพูดคุย เมื่อเสร็จสิ้นการสนทนา ผู้บันทึกจะถอดรายละเอียดจากเทปที่บันทึกไว้ เพื่อใช้เป็น ข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

ลักษณะสำคัญของการสนทนากลุ่ม คือ ต้องกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ ขนาดสมาชิกที่เหมาะสมคือ 6-12 คน ที่ไม่รู้จักมาก่อน เลือกมาเพราะมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับประเด็นสนทนากลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์กำหนดไว้ล่วงหน้า ว่าใคร สัมภาษณ์ประเด็นอะไร

3. หัวใจสำคัญของการสนทนากลุ่ม

3.1 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator)

3.2 ผู้จดบันทึก (Note taker)

3.3 เอกพันธ์ (Homogeneous members) ลักษณะคล้ายคลึงกันของสมาชิกผู้เข้าร่วมสนทนา อาทิ เพศ เชื้อชาติ อายุ อาชีพ สถานะภาพสมรสแต่ละหัวข้อคำถามควรถามอย่างน้อย

2 กลุ่ม (At least two group for each type of respondent interviewed)

3.4 ข้อมูลควรวิเคราะห์โดยกลุ่ม (Data should be analyzed by group)

องค์ประกอบในการจัดสนทนากลุ่ม

3.5 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator/Researcher)

3.6 ผู้จดบันทึก (Note Taker) ทำแผนผังเลขที่นั่ง จัดเฉพาะคำต้น ๆ ของผู้สนทนา

3.7 สถานที่ (Location)

3.8 อุปกรณ์ (Instrument-tape recorder)

3.9 ระยะเวลา (Duration) ไม่ควรเกิน 3 ชั่วโมง

3.10 แนวคำถาม

3.11 เครื่องดื่ม ของขบเคี้ยว (เล็กน้อย)

4. ประโยชน์ของการจัดการสนทนากลุ่ม

4.1 ใช้ในการศึกษาความคิดเห็น ทักษะคิด ความรู้สึก การรับรู้ ความเชื่อ และพฤติกรรม

4.2 ใช้ในการกำหนดสมมติฐานใหม่ ๆ

4.3 ใช้ในการกำหนดคำถามต่างๆที่ใช้ในแบบสอบถาม

4.4 ใช้ค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือ หรือยังไม่แน่ชัดของการวิจัยแบบสำรวจ เพื่อช่วยให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.5 ใช้ในการประเมินผลทางด้านธุรกิจ

5. ขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่ม

5.1 กำหนดวัตถุประสงค์ (6-8 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

5.2 กำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้ให้ข้อมูล (6-8 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

5.3 รวบรวมที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์ของผู้ร่วมงาน (6-8 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

5.4 ตัดสินใจว่าจะทำกี่กลุ่ม (4-5 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

5.5 วางแผนเรื่องระยะเวลาและตารางเวลา (4-5 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

5.6 ออกแบบแนวคำถาม ควรเรียงคำถามจากคำถามที่เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป เบา ๆ ง่ายต่อการเข้าใจ และสร้างบรรยากาศให้คุ้นเคยกันระหว่างนักวิจัยกับผู้เข้าร่วมสนทนาแล้วจึงวกเข้าสู่คำถามหลัก หรือคำถามหลักของประเด็นที่ทำการศึกษแล้วจึงจบลงด้วยคำถามเบา ๆ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อผ่อนคลายบรรยากาศในวงสนทนาและสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในช่วงท้ายอาจเติมคำถามเสริมเข้าไปแต่ต้องเป็นคำถามสั้นๆอาจเป็นคำถามที่ไม่ได้เตรียมมา ก่อน แต่เป็นคำถามที่ปรากฏขึ้นมาระหว่างการสนทนา (4-5 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

5.7 ทดสอบแนวคำถามที่สร้างขึ้น (4-5 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

5.8 ทำความเข้าใจกับผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) และผู้จดบันทึก (Note taker) (4-5 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

5.9 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ต้องสร้างบรรยากาศในการสนทนา และควบคุมเกมได้เป็นอย่างดีให้เกิดความเป็นกันเองมากที่สุด Moderator จะต้องไม่แสดงความคิดเห็นของตนเอง ควรจะปล่อยให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ อิสระเสรีและเป็นธรรมชาติมากที่สุด Moderator ที่ดีจะต้องสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี

5.10 ผู้จดบันทึก (Note taker) จะต้องอยู่ร่วมตลอดเวลาและควรทำหน้าที่ในการจดบันทึกเพียงอย่างเดียวไม่ควรร่วมสนทนาด้วย เพราะจะทำให้การจดบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วน และจะต้องเป็นผู้ถอดเทปด้วยตนเอง เพื่อความเข้าใจในสิ่งที่ได้บันทึกและเนื้อหาสาระในเทปที่ตรงกัน

5.11 ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) มีหน้าที่คอยควบคุมเครื่องบันทึกเสียงและเปลี่ยนเทปขณะที่กำลังดำเนินการสนทนา และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ดำเนินการสนทนาและผู้จดบันทึก เพื่อให้แต่ละคนทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่

5.12 คัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนา และจัดทำบัตรเชิญส่งให้ผู้ร่วมสนทนา (3-4 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

5.13 โทรศัพท์เพื่อติดตามผลและส่งบัตรเชิญให้ผู้ร่วมงาน (3-4 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม) การจัดการเพื่อเตรียมการทำสนทนากลุ่ม เป็นการเตรียมสถานที่ กำหนดวัน เวลา และจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น เครื่องบันทึกเทป ม้วนเทป ถ่าน สมุด ดินสอ เครื่องดื่ม อาหารว่าง เป็นต้นแจ้งสถานที่ให้ผู้ร่วมงานทราบล่วงหน้า 2 วัน

5.14 จัดกลุ่มสนทนา และหลังการสนทนากลุ่มควรส่งจดหมายขอบคุณผู้ร่วมงานด้วย

5.15 ประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.16 ถอดเทปออกมาเป็นบทสนทนา ควรถอดเทปออกมาอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและต้องไม่ใส่ความคิดเห็นของตนเองที่ถือเป็นข้อสรุปลงไปด้วย

5.17 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความหมายในรูปของการวิเคราะห์เนื้อหา ถ้าจะให้ตีความ ทำการวิเคราะห์ร่วมกันหลาย ๆ คน เพื่อเป็นการอภิปรายร่วมกัน ถ้ามีความเห็นไม่ตรงกันควรกลับไป ฟังรายละเอียดจากเทปใหม่ แล้วกลับมาอภิปรายด้วยกันอีก

5.18 การเขียนรายงานการวิจัยควรเริ่มต้นโดยการเขียนเค้าโครงเรื่องก่อน แล้วเขียนผล การศึกษาแยกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและหัวข้อของแนวคำถามโดยพรรณนาในเชิงอธิบาย จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าขั้นตอนการสนทนากลุ่ม จะเป็นการวิธีเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการ จัดให้คนที่เลือกจากประชากรที่ต้องการศึกษาจำนวนไม่มากนักมาร่วมวงสนทนากัน เพื่ออภิปราย พูดคุยกัน โดยมุ่งประเด็นการสนทนาไปยังเรื่องที่น่าสนใจศึกษาในการจัดการสนทนากลุ่มอย่างเป็นระบบ อาจเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 7-12 คน ที่มีลักษณะบางประการ สังคม เศรษฐกิจ และ วัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ระหว่างพูดคุย มีพิธีกรเป็นผู้ดำเนินรายการ มีผู้จัดบันทึกเป็นผู้จดย่อเนื้อหา การสนทนา และมีเทปบันทึกเสียงบันทึกรายละเอียดของการพูดคุย เมื่อเสร็จสิ้นการสนทนา ผู้บันทึก จะถอดรายละเอียดจากเทปที่บันทึกไว้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ดังนี้

วานิช มาลัย และอรสา ปานขาว (2548) ได้ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่มเป็น รูปแบบการสัมภาษณ์ชนิดหนึ่งที่ใช้สำหรับผู้ที่ถูกสัมภาษณ์กลุ่มเล็ก ๆ มักใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในกรณี ที่ต้องการได้ข้อมูลจากการพิจารณาบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ผู้ที่นำมาใช้ในการทำสนทนากลุ่ม จะเป็นบุคคลที่ผู้ศึกษาคาดว่าจะเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาได้เป็น อย่างดี โดยปกติจะใช้ผู้เข้าร่วมสนทนาประมาณ 8-12 คน หากใช้จำนวนน้อยกว่า 8 คน จะถือว่า กลุ่มตัวอย่างยังไม่เป็นตัวแทน แต่ถ้าใช้มากกว่า 12 คน จะทำให้เกิดปัญหายุ่งยากในการดำเนินงาน

รัตนะ บัวสนธ์ (2552) ได้ให้ความเห็นว่า การสนทนากลุ่ม หมายถึง การให้กลุ่ม บุคคลหนึ่งที่เป็นนักวิจัยคัดเลือกมาทำการสนทนา ได้ตอบสนองความรู้สึกนึกคิดซึ่งกันและกันใน ประเด็นต่างๆ ที่นักวิจัยกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ กลุ่มบุคคลที่สนทนากันนั้นมีได้เกิดขึ้นเอง ตามปกติ แต่จะเป็นกลุ่มบุคคลที่นักวิจัยคัดเลือกให้มาร่วมสนทนาโดยพิจารณาว่าบุคคลเหล่านั้น จะมีความรู้และความสามารถแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ ที่นักวิจัยต้องการให้มีปฏิสัมพันธ์ ได้ตอบกันและกันตามประเด็น

Morgan (1997) ได้ให้ความเห็นว่า การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นรูปแบบ การสัมภาษณ์กลุ่ม และมีความสำคัญที่ใช้ในการแยกแยะระหว่างของมากกว่าสองสิ่ง การ สัมภาษณ์กลุ่ม เกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์บุคคลในเวลาเดียวกัน โดยเน้นคำถามและการ ตอบสนองกันระหว่างผู้วิจัย และกลุ่มในการสนทนา อย่างไรก็ตามการจัดสนทนากลุ่มต้องอาศัย ปฏิสัมพันธ์ต่อกันภายในกลุ่มบนพื้นฐานของประเด็นที่ผู้วิจัยเสนอ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดประชุมเชิงวิชาการหรือสนทนาของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ โดยมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนา และมีผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาประเด็นหรือหัวข้อเฉพาะในการหาแนวทางการพัฒนาหรือหาคำตอบที่เป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการกำหนดสมมติฐานใหม่ๆ

บริบทของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

1. ข้อมูลทั่วไป วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์

ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 17 เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2551 ให้เป็นหน่วยงานการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และมีอำนาจหน้าที่บริหารการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด มีผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดและสังกัดสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบและมีฐานะเป็นผู้บริหารการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานดังกล่าว โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 18 แห่ง ประกอบด้วย

- 1) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอภมราไสย
- 2) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอภูผินารายณ์
- 3) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาวง
- 4) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอก้ามวง
- 5) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอฆ้องชัย
- 6) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอดอนจาน
- 7) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอท่าคันโท
- 8) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนาคู
- 9) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนามน
- 10) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองกาฬสินธุ์
- 11) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอยาง

ตลาด 12) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอร่องคำ 13) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสมเด็จ 14) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอห้วยผึ้ง 15) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามชัย 16) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองกุงศรี 17) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอห้วยผึ้ง และ 18) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอห้วยเม็ก มีห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี 1 แห่ง ห้องสมุดประชาชนจังหวัด 1 แห่ง ห้องสมุดประชาชนอำเภอ 16 แห่ง มีศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จำนวน 135 แห่ง และมีอัตรากำลังบุคลากรในสังกัด จำนวนทั้งสิ้น 510 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์, 2561)

ผู้บริหารการศึกษา	จำนวน	2 คน
ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	18 คน
ข้าราชการครู	จำนวน	8 คน
บุคลากรทางการศึกษาตามมาตรา 38 ค (2)	จำนวน	6 คน
ลูกจ้างประจำ	จำนวน	7 คน
พนักงานราชการ	จำนวน	341 คน
จ้างเหมาเอกชนดำเนินงาน	จำนวน	128 คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	510 คน

จำนวนนักศึกษาการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีงบประมาณ พ.ศ.2561 ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังตาราง 8

ตาราง 8 จำนวนนักศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

สถานศึกษา	จำนวนนักศึกษา (คน)				รวมทั้งสิ้น (คน)
	ประถมศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย	ปวช.	
กศน.อำเภอภมกลาไสย	16	826	1,174	-	2,016
กศน.อำเภอกุฉินารายณ์	138	924	1,358	-	2,420
กศน.อำเภอเขาวง	40	427	874	-	1,341
กศน.อำเภอคำม่วง	23	478	674	-	1,175

ตาราง 8 (ต่อ)

สถานศึกษา	จำนวนนักศึกษา (คน)				รวมทั้งสิ้น (คน)
	ประถมศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย	ปวช.	
กศน.อำเภอโขงชัย	73	322	475	-	870
กศน.อำเภอดอนจาน	33	598	665	2	1,298
กศน.อำเภอท่าคันโท	20	509	638	-	1,167
กศน.อำเภอนาคู	31	519	790	-	1,340
กศน.อำเภอนามน	36	537	704	-	1,277
กศน.อำเภอเมืองกาฬสินธุ์	124	1,360	2,147	-	3,631
กศน.อำเภอยางตลาด	164	935	1,571	-	2,670
กศน.อำเภอร่องคำ	13	497	506	-	1,016
กศน.อำเภอสมเด็จ	25	552	770	-	1,347
กศน.อำเภอสหัสขันธ์	21	724	1,001	-	1,746
กศน.อำเภอสามชัย	3	460	554	-	1,017
กศน.อำเภอหนองกุงศรี	60	724	1,145	-	1,929
กศน.อำเภอห้วยผึ้ง	7	364	398	-	769
กศน.อำเภอห้วยเม็ก	14	459	747	-	1,220
รวม	841	11,215	16,191	2	28,249

วิสัยทัศน์

เป็นหน่วยงานที่ให้โอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกช่วงวัย
 อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้าง
 นวัตกรรมและทักษะที่จำเป็น ในศตวรรษที่ 21 ที่มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
 พันธกิจ

1. จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ
 เพื่อยกระดับการศึกษาพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชน ให้เหมาะสมทุกช่วงวัยและพร้อมรับการ
 เปลี่ยนแปลงบริบททางสังคมและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. ส่งเสริม สนับสนุนและประสานภาคีเครือข่ายในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ

3. ส่งเสริมและพัฒนาการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับกลุ่มเป้าหมาย

4. พัฒนาหลักสูตรรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม การวัดและการประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

5. พัฒนาบุคลากรและระบบบริหารจัดการ ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อบูรณาการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพโดยยึดหลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์

1. ประชาชนผู้ด้อย พลาด และขาดโอกาสทางการศึกษารวมทั้งประชาชนทั่วไปได้รับโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงไปตามสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

2. ประชาชนได้รับการยกระดับการศึกษา สร้างเสริมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองอันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เพื่อพัฒนาไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม

3. ประชาชนได้รับโอกาสในการเรียนรู้และมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถคิดวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมพลแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างสร้างสรรค์

4. ประชาชนได้รับการสร้างและส่งเสริมให้มินิรักการอ่านเพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

5. ชุมชนและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ร่วมจัดส่งเสริม และสนับสนุน การดำเนินงานทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยรวมทั้งการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน

6. หน่วยงานและสถานศึกษาพัฒนา เทคโนโลยีทางการศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการยกระดับคุณภาพในการจัดการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ให้กับประชาชน

7. หน่วยงานและสถานศึกษาพัฒนาสื่อและการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งความต้องการของประชาชน และชุมชน ในรูปแบบที่หลากหลาย

8. บุคลากรของหน่วยงานและสถานศึกษาได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีประสิทธิภาพ

9. หน่วยงานและสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

2. ประเด็นยุทธศาสตร์ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์, 2561)

2.1 การจัดการเรียนรู้ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของรัชกาลที่ 10 และโครงการตามพระราชดำริของราชวงศ์

2.2 การพัฒนากำลังคน การวิจัย และสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

2.3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้มีคุณภาพ

2.4 การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา

2.5 การส่งเสริมและการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.6 การพัฒนาประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการ

2.7 การจัดการศึกษาและการเรียนรู้

2.8 การจัดกระบวนการเรียนรู้ หลักสูตร สื่อ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล งานบริการทางวิชาการและการประกันคุณภาพทางการศึกษา

3. การกำกับ นิเทศ ติดตามและประเมินผลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ กำหนดแนวทางในการกำกับติดตามและประเมินผล โดยนำเอายุทธศาสตร์และจุดเน้นของสำนักงาน กศน. ด้านหลักสูตร สื่อ รูปแบบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล งานบริการทางวิชาการ และการประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน โดยพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการประกันคุณภาพ สามารถดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่องโดยใช้การประเมินภายในด้วยตนเอง และนโยบายด้านการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินและรายงานผล โดยสร้างกลไกการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เชื่อมโยงกับหน่วยงาน สถานศึกษา ภาครีหรือข่ายทั้งระบบ ให้หน่วยงานและสถานศึกษา พัฒนาระบบกลไกการกำกับติดตามและรายงานผลการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ให้สามารถตอบสนองการดำเนินงานตามนโยบายในแต่ละเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้มีการเชื่อมโยงระบบการนิเทศในทุกกระดับ ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กร ตั้งแต่ส่วนกลาง ภูมิภาค กลุ่มจังหวัด จังหวัด อำเภอและตำบล เพื่อความเป็นเอกภาพในการใช้ข้อมูล และการพัฒนางานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้หน่วยงานและสถานศึกษา

ได้จัดให้มีการกำกับติดตาม และประเมินผลในรูปแบบของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบ ผู้ทรงคุณวุฒิ และตัวแทนของภาคีเครือข่าย เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล นำมาสู่การพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานในปีต่อ ๆ ไป (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์, 2561)

4. สภาพปัญหาการนิเทศภายในของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ในปัจจุบัน จากการสะท้อนแนวคิดของผู้บริหาร ครูและ ผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศและการจัดการเรียนการสอน พบว่า ประเด็นที่ปัญหาสำคัญที่พบคือ การนิเทศภายในของสถานศึกษายังขาดแบบแผนของการดำเนินงานนิเทศ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานนิเทศให้บรรลุวัตถุประสงค์ ส่งผลให้การนิเทศที่ไม่ต่อเนื่อง ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและ ประกอบกับการที่ กศน. มีการกิจกิจกรรมงานหลายด้าน ได้แก่ งานการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการจัดการศึกษาต่อเนื่อง งานจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน งานจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต งานการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย งานจัดการศึกษาตามนโยบายของสำนักงาน กศน. และงานตามนโยบายเร่งด่วนของกระทรวงศึกษาธิการ ส่งผลให้กระบวนการนิเทศน้อยลงและมีแบบแผนการนิเทศไม่เหมือนกัน บุคลากรภายในสถานศึกษาที่ทำหน้าที่นิเทศ ยังไม่ชัดเจนในแบบแผนการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา การนิเทศในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับครู กศน. และผู้บริหารในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ เพื่อมุ่งเน้นความร่วมมือ แนะนำ ช่วยเหลือ พัฒนางานการจัดการศึกษาอันจะนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียนทุกกิจกรรมและงานสนับสนุนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจึงมีความต้องการที่จะให้มีการพัฒนาแนวทางให้กับสถานศึกษาในการนิเทศภายในสถานศึกษา สำหรับให้ผู้บริหารสถานศึกษา รวมไปถึงครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ นำไปใช้เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันเพื่อร่วมพิจารณาปัญหา แสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา หาทางในการทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ มีการพัฒนาเจตคติและคุณภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ให้การนิเทศภายในบรรลุวัตถุประสงค์ในการนิเทศทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การนิเทศเพื่อเป็นการพัฒนาบุคคล การนิเทศเพื่อเป็นการพัฒนางาน การนิเทศเพื่อพัฒนาประสานความสัมพันธ์ และการนิเทศเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์, 2560)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สำเร็จ ยूरชัย (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นการวิจัยและพัฒนาแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ร่างแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสมด้วยการทดลองใช้ ขั้นตอนที่ 4 สรุปและสะท้อนผลแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม 1) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย ครูที่ปฏิบัติราชการในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการด้านการนิเทศภายใน 2) ครูกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านเหล่านางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 3) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินเจตคติและความพึงพอใจ 4) สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม มี 4 หลักการ ประกอบด้วย 1) หลักการเสริมพลังอำนาจ 2) หลักการพัฒนาบุคลากร 3) หลักการมีส่วนร่วม 4) หลักการพัฒนาคุณภาพของงานองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการนิเทศภายใน ประกอบด้วย 1) การวางแผนการนิเทศ 2) การให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน 3) การลงมือปฏิบัติงาน 4) การสร้างเสริมกำลังใจ และ 5) การประเมินผลการปฏิบัติงาน องค์ประกอบที่ 3 ประสิทธิภาพของการนิเทศภายใน ประกอบด้วย 1) ผลการพัฒนาบรรลุเป้าหมายทั้งด้านความรู้ความสามารถและเจตคติที่ดีต่อแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม 2) ความพึงพอใจของครูต่อแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

ชมพูนุช โยธี (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม และ 2) นำเสนอรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับ

น้อย 2) รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ประกอบด้วย 14 ด้าน คือ 1) ด้านการให้คำปรึกษาแก่ครูโดยตรง
 2) ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ 3) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร
 5) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน 6) ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน 7) ด้านการ
 บริหารงานบุคคล 8) ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก 9) ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์
 10) ด้านการศึกษาอบรมครูประจำการ 11) ด้านการจัดปฐมนิเทศครูใหม่ 12) ด้านการจัดบริการ
 พิเศษแก่ครู 13) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และ 14) ด้านการประเมินการสอน
 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ
 โรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ทัศนิตา พงษ์พรม (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศ
 ภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
 มีวัตถุประสงค์ เพื่อปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่าปัญหาการนิเทศ
 ภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
 อยู่ในระดับปานกลาง เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน
 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการวางแผนและ
 การกำหนดทางเลือกการสร้างสื่อเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ การปฏิบัติการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของ
 ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน พบว่า
 ผู้บริหารควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการวางแผน และโครงการนิเทศภายใน
 และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

สิริรัตน์ ใจพาน (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาของ
 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์
 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของ
 สถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์
 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
 และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการนิเทศ
 การศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ มี 2 องค์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบย่อย การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก

พงษ์ศักดิ์ ทองไชย (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาของการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 28 องค์ประกอบ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

วาริ ภูแปง (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษากระบวนการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่ การเตรียมการนิเทศ การจัดทำแผนการนิเทศ การนิเทศการปฏิบัติงานและการประเมินผลการนิเทศ 2) สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) แนวทางการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ทิพากร กิ่งมิ่งแฮ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีความมุ่งหมาย เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศ แบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 3) พัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบของการนิเทศแบบสอนแนะ มี 3 องค์ประกอบหลัก 10 องค์ประกอบย่อย 2) สภาพปัจจุบันของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) แนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ปิยนุช กาญจนะกันโห (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายใน แบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 โดยม ีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา สำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาศกนคร เขต 2 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของ แนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ 43 ตัวชี้วัด 2) สภาพปัจจุบัน การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาศกนคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบร่วม พัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด 3) แนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาศกนคร เขต 2 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

วรรณิภา ไชยมาตย์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศ แบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 3) พัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบของการนิเทศแบบสอนแนะ มี 4 องค์ประกอบ 36 ตัวบ่งชี้ 2) สภาพปัจจุบันของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) แนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สิริดา สายเพชร (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 2) เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 3) เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยใช้แบบสอบถามกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 372 คน โรงเรียน 67 โรงเรียน และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนี PNI Modified และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ขั้นตอนการวางแผนร่วมกันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยขั้นตอนการวางแผนร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับโดยภาพรวมเท่ากับ 0.35 เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการวางแผนร่วมกัน ตามลำดับ และค้นพบจุดแข็ง 40 ข้อ จุดอ่อน 30 ข้อ โอกาส 13 ข้อ และภาวะคุกคาม 21 ข้อ กลยุทธ์การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก ดังนี้ กลยุทธ์หลัก 1 ยกระดับการวางแผนการพัฒนาวิชาชีพ กลยุทธ์หลัก 2 เร่งพัฒนาให้ครูร่วมกันพัฒนาการปฏิบัติการนิเทศ กลยุทธ์หลัก 3 ผลักดันให้ ครูร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และกลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์หลัก พัฒนาให้ครูสามารถพัฒนานวัตกรรมร่วมกัน

สุนีย์ ดอกดวง (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) แนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

งานวิจัยในต่างประเทศ

James (2002) ได้ศึกษาบทบาทของหัวหน้าหมวดโรงเรียนมัธยมศึกษาในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เรื่อง การประเมินครู การพัฒนาการสอน การพัฒนาหลักสูตร และมาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเรียน การศึกษานี้ เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของสายงานและบทบาทของหัวหน้าหมวด เก็บข้อมูลจากหัวหน้าสายงาน 56 โรงเรียน การพัฒนาหัวหน้าสายงานโดยการอบรมอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการหัวหน้าสายงานที่ผ่านประสบการณ์พัฒนามีความขัดแย้งน้อยลง มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานที่ตื่นเต้น น่าสนใจ สร้างสรรค์ มีประโยชน์ มีประสิทธิภาพ และพึงตนเองได้มากกว่าที่ไม่ผ่านการพัฒนา จากการวิเคราะห์ทำให้เห็นบทบาทมากขึ้นของหัวหน้างานในการประเมินบุคลากรในหน่วยงาน การฝึกครูใหม่ การกำหนดหลักสูตร และการจัดการกับนักเรียน จากการศึกษาพบว่าบทบาทของหัวหน้าหมวดขึ้นอยู่กับขนาดของโรงเรียน ความต้องการที่จำเป็นและการพัฒนาเพื่อตอบสนองการศึกษา และการจัดการความต้องการของระบบโรงเรียน

Collin (2003) ได้ศึกษาการนิเทศภายในและการประเมินผลครู จุดประสงค์ของการศึกษานี้ก็เพื่อตรวจสอบผลการนิเทศภายใน และการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยนำผู้บริหารสถานศึกษาและครูจากหกโรงเรียน แต่ละโรงเรียนผู้บริหารหนึ่งคนและครูอีกสองคนทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการจึงทำให้ทราบว่า การนิเทศภายในเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้ดี โดยในเร็ว ๆ นี้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นมาก อันเป็นผลมาจากการให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ครูผู้สอน ดังนั้นการนิเทศภายในก็จะช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูให้พัฒนาขึ้น

Mobley (2003) ได้ศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษาต่อระบบการประเมินผลการเรียนการสอนในรัฐเทนเนสซี จุดหมายของการศึกษานี้ เพื่อศึกษาเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาต่อรูปแบบการประเมินผลการเรียนการสอนของโรงเรียนในรัฐเทนเนสซี เพื่อจะตรวจสอบความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาต่อมาตรฐานที่ตั้งไว้ ศึกษาผลกระทบด้านต่าง ๆ ตลอดจนความเข้าใจที่ชัดเจนของครูต่อการประเมินผลการเรียนการสอนด้วย ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในรัฐเทนเนสซี ใช้แบบสอบถามประเมินห้าข้อเป็นแนวทางการศึกษาครั้งนี้

พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อว่าการนิเทศภายในควรเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนได้ดีกว่าการประเมินผลการการทำงานของครู ถึงแม้ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการการทำงานของครู และร่วมรับผิดชอบกับการบริหารสถานศึกษา ร่วมกัน ก็ยังมีความเห็นว่า ต้องการที่จะพัฒนากระบวนการนิเทศภายในให้เป็นแผนงานเสริมสร้างประสบการณ์และความสามารถของครูด้วย

Tagger (2003) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพโดยรวมกับการปฏิบัติการนิเทศ มีความมุ่งหมายเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับประสิทธิภาพโดยรวมในการนิเทศกับการปฏิบัติของผู้รับการฝึกอบรม ผู้ร่วมวิจัย จำนวน 83 คน มีนักศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในสาขาวิชาการบำบัดทางคลินิก การให้คำปรึกษาจิตวิทยา การให้คำปรึกษาหรือการสมรสและการบำบัดครอบครัว ผลการศึกษาพบว่าเมื่อผู้รับการฝึกอบรมและผู้นิเทศรู้สึกว่าการดำเนินงานด้วยกันได้ดีและสามารถบรรลุเป้าหมาย โดยรวมแล้วผู้รับการฝึกอบรมมักจะปฏิบัติกับลูกค้าของตนได้ดีขึ้น ระดับการพัฒนาและลักษณะของประชากร เช่น อายุ เพศ กลุ่มชาติพันธุ์หรือจำนวนปีที่มีการประสบการณ์ในการทำงานไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการปฏิบัติของผู้รับการฝึกอบรม

Krieger (2006) ได้ศึกษาการนิเทศและพัฒนาเด็กตามทฤษฎีการค้นพบและการฝึกปฏิบัติที่จัดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา การศึกษาเกี่ยวกับความรู้ของผู้นิเทศในโรงเรียนประถมศึกษา ในครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กอย่างสมบูรณ์ในการตอบสนองต่อการตอบคำถามในการวิจัย

1. อะไรคือความรู้พื้นฐานของผู้นิเทศในโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก
2. อะไร คือความต้องการพื้นฐานที่แสดงให้เห็นถึงความรู้พื้นฐานในการพัฒนาเด็ก
3. ผู้นิเทศในโรงเรียนจะทอย่างไรในการให้ความรู้ (ในระดับสูงหรือต่ำ) ในการควบคุมดูแลการจัดตั้งกลุ่มการให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา การที่ครูได้รับการนิเทศการจัดการศึกษา เห็นผลได้อย่างชัดเจนว่าสามารถพัฒนาความรู้ของเด็กให้สูงขึ้นอย่างมาก อย่างไรก็ตามการพัฒนาความรู้ทั้งหมดของเด็กเป็นไปอย่างไม่มีกฎเกณฑ์และความชัดเจนในเรื่องการอธิบายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารค่อนข้างน้อยและเครื่องมือในการนิเทศมีการพิจารณาถึงประสบการณ์ในการฝึกอบรมของพวกเขา รวมทั้งการขาดการเตรียมความพร้อมในการทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ในการเป็นนิเทศในโรงเรียนประถมศึกษา ในการมีส่วนร่วมในแต่ละครั้งมีความเชื่อมั่นในวิธีการเพื่อที่จะเรียนรู้ในอาชีพของเขา มากกว่าข้อมูลข่าวสารและการฝึกอบรมที่น่าเชื่อถือ ข้อมูลที่เตรียมจัดทำให้จากการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในการนิเทศในโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนแต่ละแห่งมีลักษณะเฉพาะที่มีความสัมพันธ์ต่อนิสัยการทำงานเฉพาะตัวบุคคล กระบวนการสร้างความคิดด้วยตนเองของผู้รับการนิเทศในโรงเรียน กระบวนการสร้างกระบวนการคิดของนักเรียนต่อกระบวนการคิดครู และกระบวนการคิดของครูที่โรงเรียนในเรื่องประสบการณ์ในการฝึกอบรมคำแนะนำสำหรับการฝึกปฏิบัติและกระบวนการสร้างความคิดจะเปลี่ยนแปลงการทำงานมีผลใกล้เคียงกับความจำเป็นในการฝึกทักษะอาชีพ

Langford (2006) ได้ศึกษาความเข้าใจในบทบาทของครูก่อนการให้คำปรึกษาและหน้าที่ของผู้นิเทศในโรงเรียน พบว่า ในปีที่ผ่านมาเร็วๆนี้ โรงเรียนได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของสาธารณชน และเริ่มมีความสำคัญมากขึ้น ความต้องการในการชี้แจงถึงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน เท่ากับการให้อำนาจกับพันธมิตรและการออกกฎหมายของสหรัฐอเมริกา โดยมีเจตนาที่จะพัฒนาคุณภาพของการศึกษาสำหรับนักเรียนทั้งหมด ความมุ่งหมายในการใช้ความสามารถในการชี้แจงถึงการจัดการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญในโรงเรียนถูกเรียกตัวเข้ามาทำงานร่วมกันในการพัฒนาการเรียนของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน มาตรฐานผู้เชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาต้องสนับสนุนการทำงานร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญในโรงเรียน และนักการศึกษาต้องมีความเข้าใจในการทำงานที่เป็นทีมร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ในการศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจในบทบาทของครูก่อนการให้คำปรึกษาและหน้าที่ของผู้นิเทศในโรงเรียน พบว่าเป็นประโยชน์ในด้านความมีเหตุมีผลของความรู้ที่ครูก่อนให้คำปรึกษามีบทบาทและหน้าที่ในโรงเรียนในฐานะครูผู้นิเทศ พวกเขามีความเข้าใจในหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี และเมื่อได้รับการฝึกปฏิบัติบ่อยๆหรือได้รับความเอาใจใส่ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่ของการเป็นผู้ปรึกษาในโรงเรียนการวิเคราะห์ข้อมูลย้อนกลับในเรื่องความประพฤติและความมีเหตุมีผลของระดับกลุ่มของครูก่อนให้คำปรึกษาความรู้ด้านหน้าที่การให้คำปรึกษาและความเข้าใจในการเป็นความสำคัญและหน้าที่ของผู้นิเทศในโรงเรียน

Lansman (2006) ศึกษากรณีของการวัดและประเมินผลครูและศึกษานิเทศก์ในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองที่ประสบผลสำเร็จ จุดประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อหาข้อสรุปในการใช้กระบวนการในการวัดและประเมินผลกระบวนทำที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนในตัวเมือง การค้นพบจากการสำรวจการตรวจคาถามการวิจัย การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนของครูผู้สอน และวิธีการสังเกตการเขียนเอกสาร การกำหนดห้องหรือที่ตั้งในการสังเกต และการสำรวจการตอบคาถามเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวจากงานคาถามจากครูที่ตั้งครั้งแรกและอำนาจที่ประกอบไปด้วยผู้ควบคุมและทรัพยากรมนุษย์ ข้อมูลจากการค้นพบ 4 ความแตกต่างที่มีความสัมพันธ์ต่อการเชื่อมสัมพันธ์ นโยบาย การฝึกหัดผลกระบวน และอิทธิพลของกระบวนกรวัดและประเมินผลครูและความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกหัดของครู และการประสบผลสำเร็จอย่างสูงของการตั้งโรงเรียนแบบเดี่ยวผลการวิเคราะห์คาถาม การตอบการสัมภาษณ์และการตรวจโดยผู้วิจัยในขณะเดียวกันมีการแยกระหว่างสิ่งที่คาดหวังไว้และการฝึกปฏิบัติระหว่างความสัมพันธ์ในการฝึกปฏิบัติที่เต็มรูปแบบในการออกแบบฝึกปฏิบัติตามกระบวน การวัดและประเมินผลของครูผลของการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการประสบผลสำเร็จในโรงเรียนในตัวเมืองจะต้องมีผู้นำที่เข้มแข็งการมีส่วนร่วมในการทำงานด้วยกันและความสามารถในการใช้เหตุผล การใช้กระบวนการวัดและประเมินผลจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อครูได้รับการฝึกฝนและฝึกปฏิบัติ

Kircher (2007) ได้ศึกษาความเข้าใจในการเป็นผู้แทนของผู้เข้าอบรมในการเตรียมการเป็นผู้แทนในโรงเรียนด้วยวาจา การให้คำปรึกษามีบทบาทสำคัญมากสำหรับนิเทศในโรงเรียนและการให้วาจาอย่างมีศิลปะความรู้และความสามารถในการใช้ทักษะ ในการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับประสิทธิผลของหน้าที่ผู้แทนในโรงเรียนที่ตั้งขึ้นในสมัยปัจจุบันนี้ การศึกษาในครั้งนี้เป็นการประเมินค่าความเข้าใจของผู้ศึกษาในโรงเรียนให้ความสนใจต่อความหน้าของการใช้วาจาอย่างมีศิลปะความรู้และทักษะในการวิพากษ์วิจารณ์ ในการเรียนรู้โปรแกรมการศึกษามหาบัณฑิตเกี่ยวกับการนิเทศในโรงเรียน ขอบเขตการใช้วาจาอย่างมีศิลปะ เกี่ยวกับการนิเทศในโรงเรียนและการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมได้รับค่าเฉลี่ยของการตอบสนองบอกให้รู้ว่า ผู้อบรมในการให้คำปรึกษาสามารถรับรู้ถึงความสามารถในการใช้วาจาจำนวน 15 คน ในโครงการการศึกษาระดับมหาบัณฑิตเกี่ยวกับการนิเทศระดับปานกลางถึงมากที่สุด ด้านการสอนอยู่ในระดับปานกลาง และมีความพร้อมต่อการประยุกต์ใช้ความสามารถในการพูดมากขึ้น

Walerie (2008) ต้องการศึกษายาทบาท และความรับผิดชอบของผู้ช่วยครูใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาพิเศษ จำนวนทั้งหมด 219 คน โดยใช้แบบสำรวจ ซึ่งมีอยู่ 5 ด้าน คือ ด้านองค์การการจัดการ ความร่วมมือ การสอน การประเมินโครงการและการพัฒนาบุคลากรวิชาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ช่วยครูใหญ่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารองค์การมากกว่าด้านอื่น ๆ และมีความรู้สึกว่าเขาเองต้องเตรียมตัวในการรับผิดชอบงานนี้ เชื่อว่างานนี้มีความสำคัญ ความรู้ และทักษะ มีส่วนสำคัญในการเข้าร่วมประชุมสัมมนาและมีปฏิสัมพันธ์กับครูที่สอนการศึกษาพิเศษ

Nelson and others (2008) ได้ศึกษามุมมองของผู้ให้คำปรึกษาจากหญิง 8 คน ชาย 4 คน จากการคัดเลือกของผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศ โดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการให้คำปรึกษา ความเชื่อในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการนิเทศได้อภิปรายกระบวนการนิเทศของแต่ละบุคคลต่างยอมรับข้อบกพร่อง ความล้มเหลว วิวัฒนาการ รวมทั้งการเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกลุ่มผู้ให้คำปรึกษามีความเชื่อว่าการสร้างเครือข่ายการนิเทศที่เข้มแข็ง การอภิปรายเพื่อประเมินผลทันที เป็นการสร้างรูปแบบการนิเทศที่เปิดกว้างทางความคิดเห็นและอยู่ภายใต้ เงื่อนไขของเวลาความน่าเชื่อถือของกระบวนการนิเทศซึ่งขึ้นอยู่กับการนิเทศรูปแบบการนิเทศทางความคิดเห็นที่แตกต่าง การนำยุทธศาสตร์ทั้งหมดมาพัฒนากระบวนการนิเทศทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมด้วย การค้นพบข้อโต้แย้งของกลุ่มผู้ร่วมงาน ความเป็นตัวของตัวเอง กระบวนการนิเทศที่แตกต่างการเข้มงวดต่อผู้เข้ารับการนิเทศ ซึ่งเป็นกระบวนการนิเทศแบบคู่ขนานทำให้ได้ผลการนิเทศสะท้อนกลับจากผู้รับการนิเทศได้อย่างถูกต้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กระบวนการการนิเทศภายในโรงเรียนที่เป็นระบบ และมีความต่อเนื่องในการนิเทศเพราะการนิเทศช่วยพัฒนาและปรับปรุง

การปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามมาตรฐานที่กำหนดไว้และการนิเทศแบบร่วมพัฒนา เป็นปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และครู ในกระบวนการนิเทศการศึกษาที่มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการนิเทศการสอนเป็นปัจจัยหลัก บนพื้นฐานของสัมพันธ์ภาพแห่งการร่วมคิด ร่วมทำ พึ่งพา ช่วยเหลือ ยอมรับซึ่งกันและกัน ให้เกียรติและจริงใจต่อกันระหว่างผู้นิเทศ ผู้สอนและคู่สัญญา เพื่อร่วมกันพัฒนาทักษะวิชาชีพ อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา



บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

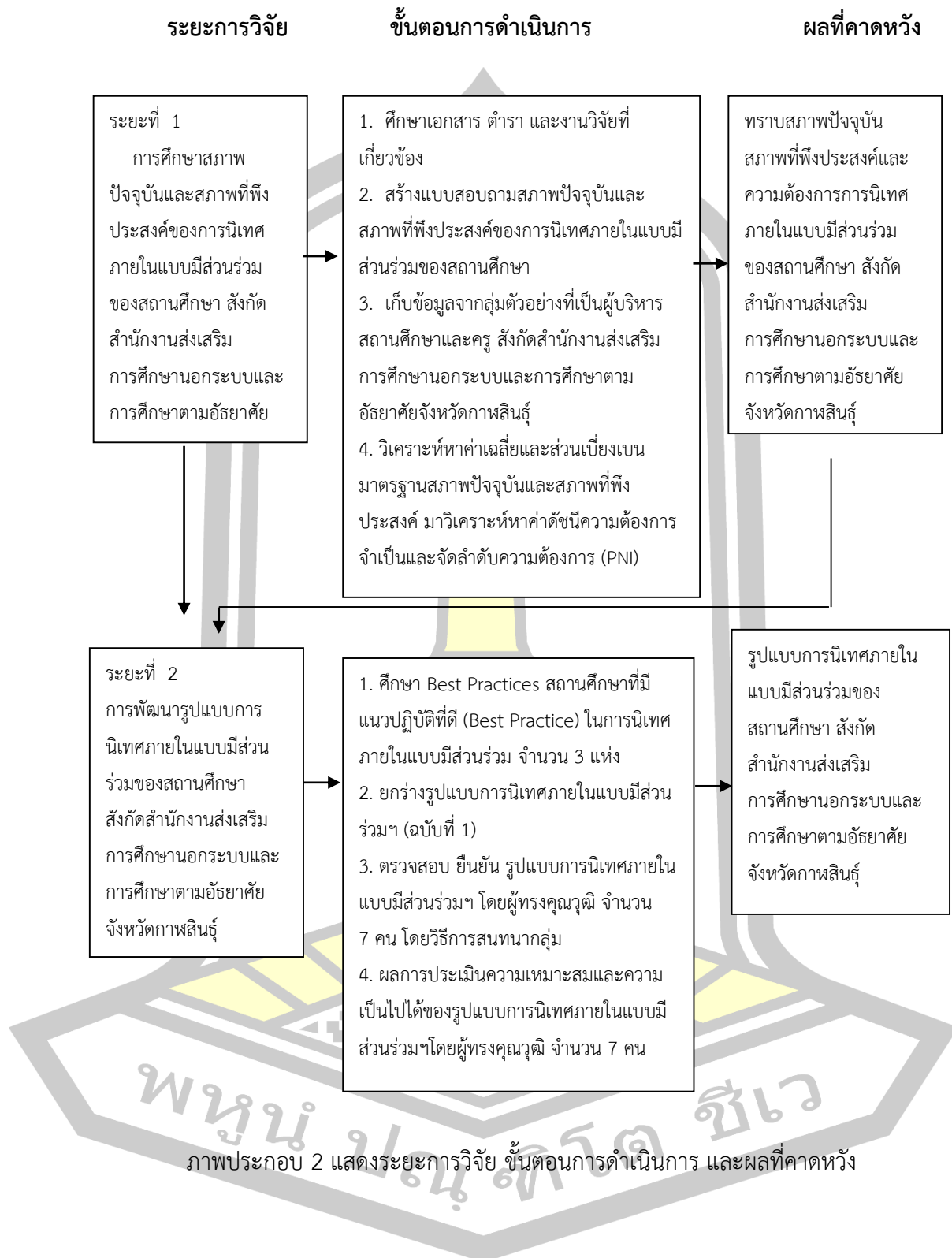
การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ และเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

รายละเอียดแต่ละระยะของการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังภาพประกอบ 2





ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์

1. วิธีดำเนินการวิจัย

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา จากนักวิชาการศึกษาหลาย ๆ ท่าน

1.2 นำผลการศึกษามาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ให้ได้องค์ประกอบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและสร้างแบบสอบถาม สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ในการวิจัย แล้วนำไปตรวจสอบค่าดัชนีความเที่ยงตรงของข้อคำถาม

1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

1.4 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู กศน. ในสังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 18 สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน ครู กศน. จำนวน 195 คน รวมทั้งสิ้น 213 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู กศน. ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 18 สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน ครู กศน. จำนวน 120 คน รวมทั้งสิ้น 138 คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเปรียบเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 138 คน

2.2.2 คำนวณหาค่ากลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนของกลุ่มประชากรในแต่ละ

ประเภท จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู กศน. (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ซึ่งได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 แสดงรายการประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
18	195	213	18	120	138

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดย การสังเคราะห์จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการแบ่งคำถามเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการนิเทศ 2) ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ 3) ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ 4) ด้านการดำเนินการนิเทศ 5) ด้านการประชุม และ 6) ด้านการประเมินผล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึงมีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ มาสร้างเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา

3.2.2 สร้างแบบสอบถามโดยยึดความมุ่งหมายจากนิยามศัพท์เป็นหลัก

3.2.3 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามประเภทต่าง ๆ จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2554) หนังสือระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ของ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2551) หนังสือพื้นฐานการวิจัยการศึกษาของ บุญชม ศรีสะอาด และคณะ (2552) และศึกษาแบบสอบถามงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมกำหนดรูปแบบและขอบเขตของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.4 สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการวัด การใช้ภาษาที่ชัดเจนไม่คลุมเครือ แล้วปรับปรุงแก้ไขก่อนเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง

3.2.5 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ซึ่งกำหนดค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

1) นางสาวพนกน บุษนันท์ วุฒิการศึกษา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วท.ม) เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร มหาวิทยาลัยมหิดล ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดกาฬสินธุ์ วิทยฐานะ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดเชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

2) นางชนกพร จุฑาสงษ์ วุฒิการศึกษา การศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.ด) การบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จังหวัดแม่ฮ่องสอน วิทยฐานะ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดชำนาญการพิเศษ สังกัด สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษา

3) นางสาวปาริชาติ ไชยสถิตย์ วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม) การศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จังหวัดหนองคาย วิทยฐานะ รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดชำนาญการพิเศษ สังกัด สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษา

4) นางเทพี ภูษมา วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) บริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอหนองกุงศรี วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงาน กศน. สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

5) นายจำลอง สุวรรณเรือง วุฒิการศึกษา ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม) การศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัด สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านการนิเทศการศึกษา

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด กาฬสินธุ์ ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.8 – 1.00

3.2.6 นำเครื่องมือไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.7 นำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้อำนวยการสถานศึกษาและ ครู กศน. ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์และมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร สถานศึกษา 10 คน ครู กศน. 20 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจ จำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับ คะแนนรวม ของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.330– 0.904 มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ใช้เกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้จะมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) โดยค่าความเชื่อมั่นของสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.914 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.839 (ภาคผนวก ข)

3.2.8 นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อขออนุญาต และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครู กศน. สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

4.2 ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยนำส่งด้วยตนเอง จำนวน 138 ฉบับ

4.3 กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามคืนจากการติดตามด้วยตนเองของผู้วิจัย จำนวน 138 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การจัดการกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดการกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 การจัดการกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาจัดกระทำโดยตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อ และนำมาแจกแจงคะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มาก
- 3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์น้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

5.2.1 วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

5.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การ
นิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การ
นิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2.3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยนำข้อมูลจาก
ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority
Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยการคำนวณ PNI modified (สุวิมล ว่องวานิช,
2550)

5.3 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

5.3.1 การหาค่าความเที่ยงตรง ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม
(IOC : Index of item Objective Congruence) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

5.3.2 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเป็นรายข้อ
โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม โดยใช้สัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

5.3.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

5.4 สถิติพื้นฐาน

5.4.1 ร้อยละ (Percentage)

5.4.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.4.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

**ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์**

ตอนที่ 1 ศึกษาสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง

1. วิธีดำเนินการวิจัย

1.1 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment)
ในระยะที่ 1 กำหนดคุณสมบัติของสถานศึกษาที่จะนำมาเป็นกรณีศึกษาโดยพิจารณาจากสถานศึกษา
ที่มีรางวัลด้านการนิเทศการศึกษาและผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาในระดับดี
ระหว่างปี พ.ศ. 2559-2562 จำนวน 3 แห่ง

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยติดต่อส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อขอศึกษาข้อมูลสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สถานศึกษาละ 1 คน และครูผู้ทำหน้าที่นิเทศภายใน สถานศึกษาศึกษาละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทของเครื่องมือ

3.1.1 แบบสัมภาษณ์

3.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสาร ตำรา (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)
2. ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา (ระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 2)
3. นำเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ซึ่งกำหนดค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป โดยผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม)
4. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
5. จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อนำส่งไปถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ในสถานศึกษาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็กลุ่มเป้าหมาย โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สถานศึกษาละ 1 คน ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศภายใน สถานศึกษาละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อและขอสัมภาษณ์ กำหนด นัดหมาย วัน เวลา และขอสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง

4.3 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์พร้อมทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา มาสรุปประเด็นและนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ตอนที่ 2 ยกย่องรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

1. ชั้นการดำเนินการ

1.1 วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดหลักการในการร่างรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา เพื่อกำหนดแนวคิดและหลักการร่างรูปแบบฯ และได้สังเคราะห์ประเด็น หลักของแนวคิด หลักการและนโยบายที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม และแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการนิเทศภายในสถานศึกษา

1.3 นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1.1 และ 1.2 ยกย่องรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา (ฉบับที่ 1) ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบสาระของร่างรูปแบบนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา เป็นรูปแบบเชิงโครงสร้างความคิดที่แสดงโครงสร้างและความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ครอบคลุมการนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ ด้าน การเตรียมการนิเทศ ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ ด้านการ ดำเนินการนิเทศ ด้านการประชุม และด้านการประเมินผล

การนิเทศตามกรอบแนวคิดวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) ที่กำหนดประกอบด้วย 4 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 การวางแผน ส่วนที่ 2 การดำเนินงานหรือกิจกรรม ส่วนที่ 3 การตรวจสอบ ส่วนที่ 4 การพัฒนาปรับปรุง

ตอนที่ 3 ตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายใน แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้เพื่อตรวจสอบยืนยันรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ขั้นตอนดำเนินการ

นำร่างรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

2. ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตรวจสอบยืนยันรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกเป็น ผู้บริหาร และผู้ทำหน้าที่นิเทศ ดังนี้

2.1 ผู้บริหาร มีคุณสมบัติดังนี้

2.1.1 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา

2.1.2 ปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา หรือเป็นผู้บริหารการศึกษา (ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/รองผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จังหวัด) ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ)

2.1.3 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป หรือมีตำแหน่งทางวิชาการ ตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป

2.2 ผู้ทำหน้าที่นิเทศ มีคุณสมบัติดังนี้

2.2.1 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา

2.2.2 ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ หรือได้รับมอบหมายจากสำนักงาน กศน.ให้ปฏิบัติหน้าที่ศึกษานิเทศก์

2.2.3 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือ

3.1.1 ร่างรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

3.1.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.2.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ดำเนินการดังนี้

- 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบบันทึกจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากเอกสารและตำรา (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)
- 2) สร้างแบบบันทึกจากการสนทนากลุ่มการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)
- 3) นำเครื่องมือที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ซึ่งกำหนดค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป โดยผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม)
- 4) ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและจัดพิมพ์แบบบันทึกฉบับสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)
- 4.2 ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน มีขั้นตอนในการสนทนากลุ่ม ดังนี้
 - 4.2.1 กำหนดวัตถุประสงค์ในการสนทนากลุ่ม
 - 4.2.2 สร้างประเด็นคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (ยกร่างรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาฯ ฉบับที่ 1)
 - 4.2.3 กำหนดคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิ รายละเอียดตามตอนที่ 3 ข้อ 2
 - 4.2.4 จัดเตรียมนัดหมายการสนทนา
 - 4.2.5 ดำเนินการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ร่วมสนทนา
 - 4.2.6 จัดข้อมูลที่ได้รับการวิพากษ์โดยผู้วิจัย และมีผู้ให้บริการทั่วไปทำหน้าที่บริการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การสนทนาดำเนินไปอย่างราบรื่น
 - 4.2.7 วิเคราะห์สรุปรายงานข้อมูล ข้อเท็จจริง จากการสนทนา ได้รูปแบบฉบับปรับปรุง
- 4.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

5. การจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล

- ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ตอนที่ 4 ตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ของผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ขั้นตอนดำเนินการ

นำรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ (ฉบับปรับปรุง) ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

2. ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกเป็น ผู้บริหาร และผู้ทำหน้าที่นิเทศ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือ

แบบประเมินรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบประเมินรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา

ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษากรอบแนวคิดในการสร้างแบบประเมินรูปแบบ

2. สร้างแบบประเมินรูปแบบ

3. นำแบบประเมินรูปแบบ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) เพื่อตรวจสอบ

4. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและจัดพิมพ์แบบประเมิน

ฉบับสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เพื่อเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวน 7 คน

4.3 ผู้วิจัยนำรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ (ฉบับปรับปรุง) และแบบประเมินรูปแบบ มาดำเนินการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 7 ฉบับ แล้วนำข้อมูลที่วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินรูปแบบ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 ค่าความเที่ยงของเนื้อหา (Validity) ของแบบสอบถามกับจุดมุ่งหมายโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ความสอดคล้องระหว่างข้อความกับจุดมุ่งหมาย
	R	แทน	ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การคำนวณจะใช้สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (r_{xy}) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวม
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมที่หาค่าอำนาจจำแนก
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนรวมของแบบสอบถาม
	N	แทน	จำนวนทั้งหมดของแบบสอบถาม
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณคะแนนที่หาค่าอำนาจจำแนก
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของแบบสอบถามกำลังสองของคะแนนแต่ละข้อ
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของแบบสอบถามกำลังสองของคะแนนรวม

1.3 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\alpha = \left(\frac{k}{k-1} \right) \left(1 - \frac{\sum s_t^2}{s^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อความ
	$\sum s_t^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของข้อความแต่ละข้อ
	s^2	แทน	ความแปรปรวนรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละกลุ่มตัวอย่าง
 f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ
 N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean, \bar{X}) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ X แทน คะแนนเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนประชากรในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.)

(บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$S.D = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

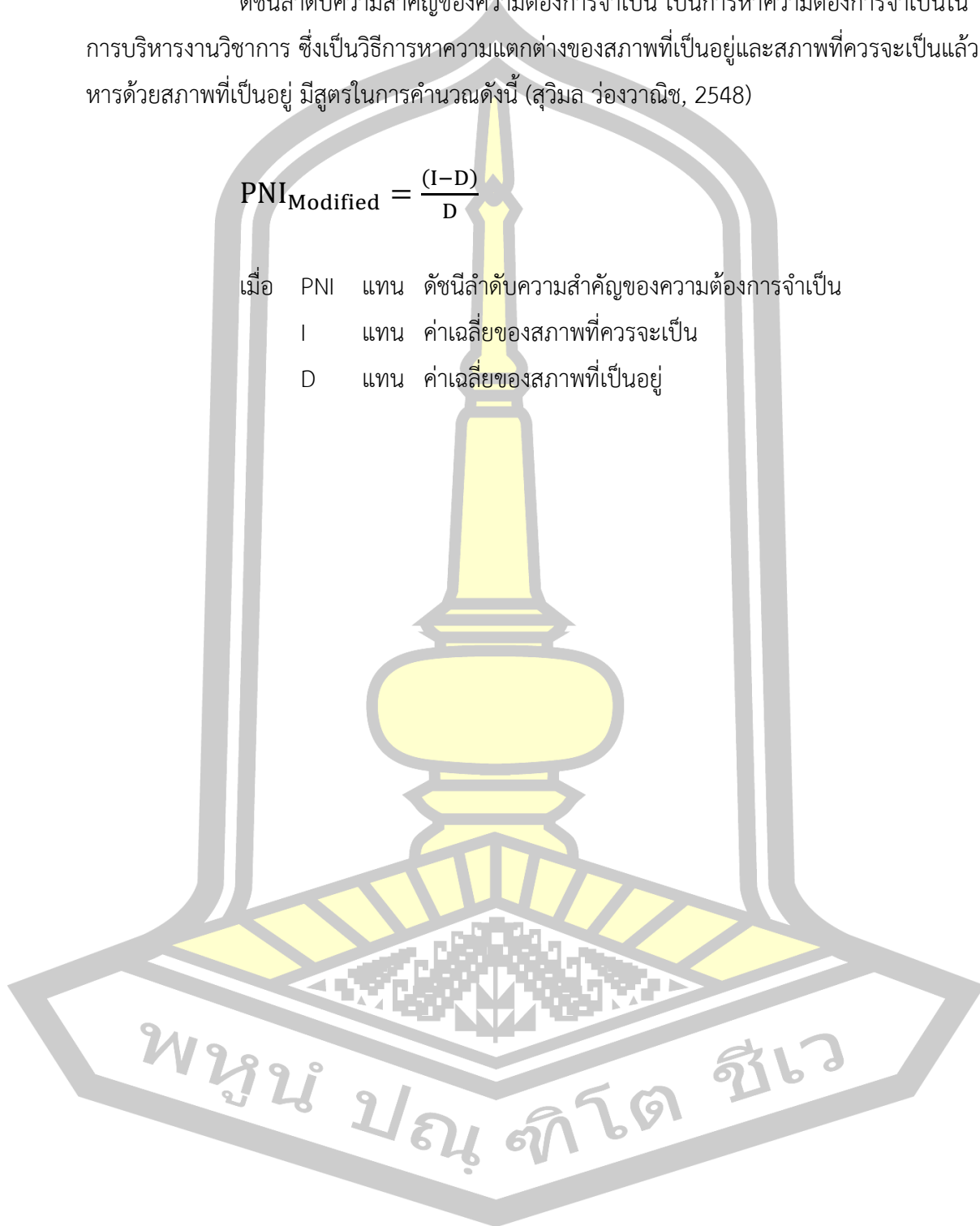
เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนในกลุ่ม
 $\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นการหาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นวิธีการหาความแตกต่างของสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นแล้วหารด้วยสภาพที่เป็นอยู่ มีสูตรในการคำนวณดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

$$PNI_{\text{Modified}} = \frac{(I-D)}{D}$$

เมื่อ PNI แทน ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
 I แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น
 D แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นอยู่



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยลำดับการนำเสนอ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่าง ๆ ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
$PNI_{modified}$	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเป็น 2 ระยะ ตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ปรากฏดังตาราง 10-17

ตาราง 10 ความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	18	13.04
ครู กศน.	120	86.96
รวม	138	100.00

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกสภาพเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 13.04 และครู กศน. จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 86.96

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมรายด้าน

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
1. ด้านการเตรียมการนิเทศ	3.64	0.78	มาก	4.65	0.52	มากที่สุด
2. ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ	3.23	0.67	ปานกลาง	4.71	0.54	มากที่สุด
3. ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ	3.76	0.84	มาก	4.58	0.47	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
4. ด้านการดำเนินการนิเทศ	3.68	0.79	มาก	4.73	0.44	มากที่สุด
5. ด้านการประชุม	3.47	0.82	ปานกลาง	4.48	0.58	มาก
6. ด้านการประเมินผล	3.42	0.66	ปานกลาง	4.64	0.41	มากที่สุด
โดยรวม	3.53	0.76	มาก	4.66	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 11 พบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ ($\bar{X} = 3.76$) ด้านการดำเนินการนิเทศ ($\bar{X} = 3.68$) และด้านการเตรียมการนิเทศ ($\bar{X} = 3.64$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประชุม ($\bar{X} = 3.47$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 3.42$) และด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ ($\bar{X} = 3.23$) สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการนิเทศ ($\bar{X} = 4.73$) ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ ($\bar{X} = 4.71$) ด้านการเตรียมการนิเทศ ($\bar{X} = 4.68$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.64$) และด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ ($\bar{X} = 4.58$) อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการประชุม ($\bar{X} = 4.48$)

พูน ปรน ทัต ชีเว

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายใน
แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการเตรียมการนิเทศ

องค์ประกอบด้านเตรียมการนิเทศ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
1. กำหนดนโยบายแผนงานโครงการ นิเทศ	3.77	0.74	มาก	4.71	0.50	มากที่สุด
2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ	3.94	0.69	มาก	4.60	0.61	มากที่สุด
3. เตรียมข้อมูลสภาพปัญหาเพื่อร่วมกัน วางแผนการนิเทศ	3.53	0.81	มาก	4.62	0.56	มากที่สุด
4. นำผลที่ได้จากการวางแผนนิเทศ มาประชุมไปใช้เป็นแนวทางการ ปฏิบัติการนิเทศ	3.42	0.84	ปานกลาง	4.74	0.47	มากที่สุด
5. ประชุมชี้แจงผู้รับการนิเทศให้ทราบถึง นโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการ ดำเนินการติดตามและประเมินผล	3.47	0.83	ปานกลาง	4.73	0.48	มากที่สุด
โดยรวม	3.64	0.78	มาก	4.65	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 12 พบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการเตรียมการ
นิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ
เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ ($\bar{X} = 3.94$)
กำหนดนโยบายแผนงานโครงการนิเทศ ($\bar{X} = 3.77$) และเตรียมข้อมูลสภาพปัญหาเพื่อร่วมกันวางแผน
การนิเทศ ($\bar{X} = 3.53$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป
หาน้อย ได้แก่ ประชุมชี้แจงผู้รับการนิเทศให้ทราบถึงนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการ
ดำเนินการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.47$) และนำผลที่ได้จากการวางแผนนิเทศมาประชุมไปใช้
เป็นแนวทางการปฏิบัติการนิเทศ ($\bar{X} = 3.42$) สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์
ด้านการเตรียมการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นำผลที่ได้จากการวางแผนนิเทศ มาประชุมไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติการนิเทศ ($\bar{X} = 4.74$) ประชุมชี้แจงผู้รับการนิเทศให้ทราบถึงนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 4.73$) กำหนดนโยบายแผนงานโครงการนิเทศ ($\bar{X} = 4.71$) เตรียมข้อมูลสภาพปัญหาเพื่อร่วมกันวางแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 4.62$) และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ ($\bar{X} = 4.60$)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ

องค์ประกอบด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1. สร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่การปฏิบัติของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	3.13	0.66	ปานกลาง	4.81	0.57	มากที่สุด
2. เตรียมเครื่องมือที่ใช้สำหรับการนิเทศ	3.53	0.68	มาก	4.61	0.48	มากที่สุด
3. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันจัดทำปฏิทินการนิเทศ	3.08	0.74	ปานกลาง	4.77	0.47	มากที่สุด
4. ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลการนิเทศตามแบบบันทึกการนิเทศ	3.34	0.65	ปานกลาง	4.68	0.61	มากที่สุด
5. ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ	3.37	0.64	ปานกลาง	4.73	0.58	มากที่สุด
โดยรวม	3.23	0.67	ปานกลาง	4.71	0.54	มากที่สุด

จากตาราง 13 พบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ เตรียมเครื่องมือที่ใช้สำหรับการนิเทศ ($\bar{X} = 3.53$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ ($\bar{X} = 3.37$) ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลการนิเทศตามแบบบันทึกการนิเทศ

($\bar{X} = 3.34$) สร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่การปฏิบัติของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 3.13$) และผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันจัดทำปฏิทินการนิเทศ ($\bar{X} = 3.08$) สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่การปฏิบัติของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 4.81$) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันจัดทำปฏิทินการนิเทศ ($\bar{X} = 4.77$) ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ ($\bar{X} = 4.73$) ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลการนิเทศตามแบบบันทึกการนิเทศ ($\bar{X} = 4.68$) และเตรียมเครื่องมือที่ใช้สำหรับการนิเทศ ($\bar{X} = 4.61$)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ

องค์ประกอบด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1. พิจารณาข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการ เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ	4.25	0.62	มาก	4.59	0.51	มากที่สุด
2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ	3.38	0.74	ปานกลาง	4.48	0.52	มาก
3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานของการนิเทศ	3.46	0.72	ปานกลาง	4.57	0.42	มากที่สุด
4. ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศ	3.24	0.69	ปานกลาง	4.45	0.48	มาก
5. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ศึกษาเครื่องมือประกอบการนิเทศร่วมกันก่อนนำไปใช้	4.34	0.58	มาก	4.62	0.44	มากที่สุด
โดยรวม	3.76	0.67	มาก	4.58	0.47	มากที่สุด

จากตาราง 14 พบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ศึกษาเครื่องมือประกอบการนิเทศร่วมกันก่อนนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.34$) และพิจารณาข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการเพื่อนำมาสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ ($\bar{X} = 4.25$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ดำเนินการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานของการนิเทศ ($\bar{X} = 3.46$) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ ($\bar{X} = 3.38$) และดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศ ($\bar{X} = 3.24$)

สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ศึกษาเครื่องมือประกอบการนิเทศร่วมกันก่อนนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.62$) พิจารณาข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการ เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ ($\bar{X} = 4.59$) และดำเนินการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานของการนิเทศ ($\bar{X} = 4.57$) อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ ($\bar{X} = 4.48$) และดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศ ($\bar{X} = 4.45$)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการดำเนินการนิเทศ

องค์ประกอบ ด้านการดำเนินการนิเทศ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
1. ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้าน การศึกษานอกระบบสำหรับรับการนิเทศ ให้แก่ผู้นิเทศ	3.34	0.82	ปานกลาง	4.78	0.46	มากที่สุด

ตาราง 15 (ต่อ)

องค์ประกอบ ด้านการดำเนินการนิเทศ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
2. ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจ การนิเทศการศึกษานอกระบบให้กับผู้รับ การนิเทศ	3.82	0.77	มาก	4.63	0.37	มากที่สุด
3. ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและกิจกรรมของการจัด การศึกษานอกระบบที่ได้กำหนดไว้	4.23	0.68	มาก	4.76	0.45	มากที่สุด
4. ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการจัด การศึกษานอกระบบพร้อมข้อเสนอแนะ แก่ผู้รับการนิเทศ	3.74	0.77	มาก	4.66	0.44	มากที่สุด
5. ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงการจัดการศึกษานอกระบบและ จัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ	3.44	0.79	ปานกลาง	4.74	0.51	มากที่สุด
6. ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้าน การศึกษาตามอัยาศัยสำหรับรับการ นิเทศให้แก่ผู้นิเทศ	3.28	0.86	ปานกลาง	4.82	0.39	มากที่สุด
7. ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจ การนิเทศการศึกษาตามอัยาศัยให้กับ ผู้รับการนิเทศ	3.75	0.76	มาก	4.75	0.42	มากที่สุด
8. ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและกิจกรรมของการจัด การศึกษาตามอัยาศัยที่ได้กำหนดไว้	4.17	0.75	มาก	4.63	0.37	มากที่สุด
9. ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการจัด การศึกษาตามอัยาศัยพร้อม ข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ	3.66	0.81	มาก	4.69	0.44	มากที่สุด

ตาราง 15 (ต่อ)

องค์ประกอบ ด้านการดำเนินการนิเทศ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
10. ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงการจัดการศึกษาตามอรรถาศัย และจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ	3.37	0.85	ปานกลาง	4.77	0.46	มากที่สุด
11. ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการ ประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับรับการ นิเทศให้แก่ผู้นิเทศ	3.18	0.76	ปานกลาง	4.85	0.37	มากที่สุด
12. ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจ การนิเทศการประกันคุณภาพการศึกษา ให้กับผู้รับการนิเทศ	3.61	0.78	มาก	4.64	0.51	มากที่สุด
13. ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและกิจกรรมของการจัด ประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้กำหนดไว้	4.26	0.79	มาก	4.76	0.45	มากที่สุด
14. ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศ การประกันคุณภาพการศึกษาพร้อม ข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ	3.56	0.84	มาก	4.71	0.47	มากที่สุด
15. ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงการจัดการประกันคุณภาพ การศึกษาและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศ ทราบ	3.26	0.82	ปานกลาง	4.81	0.41	มากที่สุด
16. ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้าน การดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้น สำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ	3.43	0.80	ปานกลาง	4.72	0.36	มากที่สุด
17. ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจ การนิเทศการดำเนินงานตามนโยบาย และจุดเน้นให้กับผู้รับการนิเทศ	3.85	0.86	มาก	4.70	0.48	มากที่สุด

ตาราง 15 (ต่อ)

องค์ประกอบ ด้านการดำเนินการนิเทศ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
18. ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและกิจกรรมของ การดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นที่ ได้กำหนดไว้	4.44	0.69	มาก	4.69	0.44	มากที่สุด
19. ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการ ดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นพร้อม ข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ	3.87	0.75	มาก	4.63	0.37	มากที่สุด
20. ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงานตามนโยบาย และจุดเน้นและจัดทำรายงานผลให้ผู้ นิเทศทราบ	3.49	0.86	ปานกลาง	4.81	0.41	มากที่สุด
โดยรวม	3.68	0.79	มาก	4.73	0.44	มากที่สุด

จากตาราง 15 พบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ด้านการดำเนินการ นิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 12 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและ กิจกรรมของการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นที่ได้กำหนดไว้ ($\bar{X} = 4.44$) ดำเนินการนิเทศตาม ขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและกิจกรรมของการจัดประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ($\bar{X} = 4.26$) ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและกิจกรรมของการจัดการศึกษา นอกระบบที่ได้กำหนดไว้ ($\bar{X} = 4.23$) ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและกิจกรรมของ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่ได้กำหนดไว้ ($\bar{X} = 4.17$) ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศ การดำเนินงาน ตามนโยบายและจุดเน้นพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 3.87$) ประชุมชี้แจงและมอบหมาย ภารกิจการนิเทศการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นให้กับผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 3.85$) ประชุม ชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศการศึกษานอกระบบให้กับผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 3.82$) ประชุม ชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 3.75$) ผู้นิเทศ

บันทึกผลการนิเทศการจัดการศึกษานอกระบบพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 3.74$) ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการจัดการศึกษาตามอัยาศัยพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 3.66$) ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 3.61$) และผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการประกันคุณภาพการศึกษาพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 3.56$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ ($\bar{X} = 3.49$) ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัดการศึกษา นอกระบบและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ ($\bar{X} = 3.44$) ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ ($\bar{X} = 3.43$) ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัดการศึกษาตามอัยาศัยและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ ($\bar{X} = 3.37$) ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการศึกษานอกระบบสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ ($\bar{X} = 3.34$) ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการศึกษาตามอัยาศัยสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ ($\bar{X} = 3.28$) ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัดการประกันคุณภาพการศึกษาและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ ($\bar{X} = 3.26$) และผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับ รับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ ($\bar{X} = 3.18$)

สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการดำเนินการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 20 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ ($\bar{X} = 4.85$) ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการศึกษาตามอัยาศัยสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ ($\bar{X} = 4.82$) ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ และผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัดการประกันคุณภาพการศึกษาและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบที่ค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.81$) ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการศึกษานอกระบบสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ ($\bar{X} = 4.78$) ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัดการศึกษาตามอัยาศัยและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ ($\bar{X} = 4.77$) ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือวิธีการและกิจกรรมของการจัดการศึกษานอกระบบที่ได้กำหนดไว้ และดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและกิจกรรมของการจัดประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.76$) ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศการศึกษาตามอัยาศัยให้กับผู้รับการนิเทศ

($\bar{X} = 4.75$) ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัดการศึกษานอกระบบและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ ($\bar{X} = 4.74$) ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ ($\bar{X} = 4.72$) ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการประกันคุณภาพการศึกษา พร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 4.71$) ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นให้กับผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 4.70$) ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและกิจกรรมของการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นที่ได้กำหนดไว้ และผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการจัดการศึกษาตามอัยาศัยพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.69$) ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการจัดการศึกษานอกระบบพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 4.66$) ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับผู้รับการนิเทศ ($\bar{X} = 4.64$) ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศการศึกษานอกระบบให้กับผู้รับการนิเทศ และดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและกิจกรรมของการจัดการศึกษาตามอัยาศัยที่ได้กำหนดไว้ ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.63$)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการประชุม

องค์ประกอบด้านการประชุม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1. กำหนดวันเวลาในการประชุม	3.61	0.81	มาก	4.38	0.57	มาก
2. ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการนิเทศและสรุปข้อมูล	3.37	0.76	ปานกลาง	4.62	0.64	มากที่สุด
3. ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศตามที่กำหนดไว้ โดยนำปัญหาข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางแก้ไข	3.54	0.85	มาก	4.55	0.51	มากที่สุด
4. บันทึกผลการประชุมและข้อเสนอแนะทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ	3.28	0.83	ปานกลาง	4.41	0.65	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

องค์ประกอบด้านการประชุม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
5. นำเสนอผลการประชุมและแนวทางที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาต่อไป	3.45	0.87	ปานกลาง	4.52	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	3.47	0.82	ปานกลาง	4.48	0.58	มาก

จากตาราง 16 พบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการประชุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กำหนดวันเวลาในการประชุม ($\bar{X} = 3.61$) ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศตามที่กำหนดไว้ โดยนำปัญหา ข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางแก้ไข ($\bar{X} = 3.54$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นำเสนอผลการประชุมและแนวทางที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาต่อไป ($\bar{X} = 3.45$) ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการนิเทศและสรุปข้อมูล ($\bar{X} = 3.37$) และบันทึกผลการประชุมและข้อเสนอแนะทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.28$) สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการประชุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการนิเทศและสรุปข้อมูล ($\bar{X} = 4.62$) ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศตามที่กำหนดไว้ โดยนำปัญหา ข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางแก้ไข ($\bar{X} = 4.55$) และนำเสนอผลการประชุมและแนวทางที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาต่อไป ($\bar{X} = 4.52$) อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ บันทึกผลการประชุมและข้อเสนอแนะทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.41$) และกำหนดวันเวลาในการประชุม ($\bar{X} = 4.38$)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายใน แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการประเมินผล

องค์ประกอบด้านเครื่องมือประกอบ การนิเทศ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน
1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและ ประเมินผลการนิเทศ	3.86	0.66	มาก	4.48	0.51	มาก
2. ดำเนินการประชุมคณะกรรมการ นิเทศ	3.62	0.74	มาก	4.61	0.39	มากที่สุด
3. รวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการ นิเทศและผลที่ได้จากการนิเทศ	3.35	0.82	ปานกลาง	4.63	0.34	มากที่สุด
4. เปรียบเทียบผลที่ได้เพื่อประเมิน ความสำเร็จของการนิเทศ	3.17	0.84	ปานกลาง	4.77	0.38	มากที่สุด
5. จัดทำแนวทางและวิธีการพัฒนาให้มี คุณภาพที่ดีขึ้น	3.24	0.75	ปานกลาง	4.82	0.44	มากที่สุด
โดยรวม	3.42	0.66	ปานกลาง	4.64	0.41	มากที่สุด

จากตาราง 17 พบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศ ($\bar{X} = 3.86$) ดำเนินการประชุมคณะกรรมการนิเทศ ($\bar{X} = 3.62$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ รวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศและผลที่ได้จากการนิเทศ ($\bar{X} = 3.35$) จัดทำแนวทางและวิธีการพัฒนาให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.24$) และเปรียบเทียบผลที่ได้เพื่อประเมินความสำเร็จของการนิเทศ ($\bar{X} = 3.17$) สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จัดทำแนวทางและวิธีการพัฒนาให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.82$) เปรียบเทียบ

ผลที่ได้เพื่อประเมินความสำเร็จของการนิเทศ ($\bar{X} = 4.77$) รวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศ และผลที่ได้จากการนิเทศ ($\bar{X} = 4.63$) และดำเนินการประชุมคณะกรรมการนิเทศ ($\bar{X} = 4.61$) อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ คือ แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศ ($\bar{X} = 4.48$)

1.2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น การ ดังตาราง 18–24

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด กาฬสินธุ์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการ จำเป็นโดยรวม

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ด้านการเตรียมการนิเทศ	3.64	4.65	0.28	5
2. ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ	3.23	4.71	0.46	1
3. ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ	3.76	4.58	0.22	6
4. ด้านการดำเนินการนิเทศ	3.68	4.73	0.29	4
5. ด้านการประชุม	3.47	4.48	0.30	3
6. ด้านการประเมินผล	3.42	4.64	0.36	2

จากตาราง 18 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านรูปแบบ และแนวทางการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.46$) ลำดับที่ 2 ด้านการประเมินผล ($PNI_{\text{modified}} = 0.36$) ลำดับที่ 3 ด้านการประชุม ($PNI_{\text{modified}} = 0.30$) ลำดับที่ 4 ด้านการดำเนินการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.29$) ลำดับที่ 5 ด้านการเตรียมการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.28$) และลำดับที่ 6 ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.22$)

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
กาฬสินธุ์ด้านการเตรียมการนิเทศ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$)
และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา	D	I	$PNI_{modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. กำหนดนโยบายแผนงานโครงการนิเทศ	3.77	4.71	0.25	4
2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ	3.94	4.60	0.17	5
3. เตรียมข้อมูลสภาพปัญหาเพื่อร่วมกันวาง แผนการนิเทศ	3.53	4.62	0.31	3
4. นำผลที่ได้จากการวางแผนนิเทศ มาประชุม ไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติการนิเทศ	3.42	4.74	0.39	1
5. ประชุมชี้แจงผู้รับการนิเทศให้ทราบถึง นโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการ ดำเนินการติดตามและประเมินผล	3.47	4.73	0.37	2

จากตาราง 19 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบ
มีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการเตรียมการนิเทศ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้
ลำดับที่ 1 นำผลที่ได้จากการวางแผนนิเทศ มาประชุมไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติการนิเทศ
($PNI_{modified} = 0.39$) ลำดับที่ 2 ประชุมชี้แจงผู้รับการนิเทศให้ทราบถึงนโยบาย เป้าหมาย
วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.37$) ลำดับที่ 3 เตรียมข้อมูล
สภาพปัญหาเพื่อร่วมกันวางแผนการนิเทศ ($PNI_{modified} = 0.31$) ลำดับที่ 4 กำหนดนโยบายแผนงาน
โครงการนิเทศ ($PNI_{modified} = 0.25$) และลำดับที่ 5 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ
($PNI_{modified} = 0.17$)

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
กาฬสินธุ์ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง
(PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. สร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่การปฏิบัติของ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	3.13	4.81	0.54	2
2. เตรียมเครื่องมือที่ใช้สำหรับการนิเทศ	3.53	4.61	0.31	4
3. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันจัดทำปฏิทิน การนิเทศ	3.08	4.77	0.55	1
4. ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลการนิเทศตามแบบบันทึก การนิเทศ	3.34	4.68	0.41	3
5. ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการ ประเมินผลการนิเทศ	3.37	4.73	0.41	3

จากตาราง 20 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน
แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมาก
ไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันจัดทำปฏิทินการนิเทศ
($PNI_{\text{modified}} = 0.55$) ลำดับที่ 2 สร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่การปฏิบัติของผู้นิเทศและผู้รับการ
นิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.54$) ลำดับที่ 3 ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลการนิเทศตามแบบบันทึกการนิเทศ
($PNI_{\text{modified}} = 0.41$) และผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ
($PNI_{\text{modified}} = 0.41$) และลำดับที่ 4 เตรียมเครื่องมือที่ใช้สำหรับการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.31$)

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. พิจารณาข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการเพื่อนำมาสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ	4.25	4.59	0.08	4
2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ	3.38	4.48	0.33	2
3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานของการนิเทศ	3.46	4.57	0.32	3
4. ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศ	3.24	4.45	0.38	1
5. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ศึกษาเครื่องมือประกอบการนิเทศร่วมกันก่อนนำไปใช้	4.34	4.62	0.07	5

จากตาราง 21 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.38$) ลำดับที่ 2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.33$) ลำดับที่ 3 ดำเนินการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานของการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.32$) ลำดับที่ 4 พิจารณาข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการ เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.08$) และลำดับที่ 5 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ศึกษาเครื่องมือประกอบการนิเทศร่วมกันก่อนนำไปใช้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.07$)

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
กาฬสินธุ์ด้านการดำเนินการนิเทศ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$)
และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา	D	I	$PNI_{modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการศึกษานอก ระบบสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ	3.34	4.78	0.44	4
2. ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศ การศึกษานอกระบบให้กับผู้รับการนิเทศ	3.82	4.63	0.22	11
3. ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการ และกิจกรรมของการจัดการศึกษานอกระบบที่ได้ กำหนดไว้	4.23	4.76	0.13	13
4. ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการจัดการศึกษานอก ระบบพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ	3.74	4.66	0.25	10
5. ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัด การศึกษานอกระบบและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศ ทราบ	3.44	4.74	0.38	6
6. ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการศึกษาตาม อัธยาศัยสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ	3.28	4.82	0.47	3
7. ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศ การศึกษาตามอัธยาศัยให้กับผู้รับการนิเทศ	3.75	4.75	0.27	9
8. ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการ และกิจกรรมของการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่ได้ กำหนดไว้	4.17	4.63	0.11	15
9. ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการจัดการศึกษาตาม อัธยาศัยพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ	3.66	4.69	0.29	8
10. ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการ จัดการศึกษาตามอัธยาศัยและจัดทำรายงานผลให้ ผู้นิเทศทราบ	3.37	4.77	0.42	5

ตาราง 22 (ต่อ)

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา	D	I	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
11. ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการประกัน คุณภาพการศึกษาสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ	3.18	4.85	0.53	1
12. ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศ การประกันคุณภาพการศึกษาให้กับผู้รับการนิเทศ	3.61	4.64	0.29	8
13. ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการ และกิจกรรมของการจัดประกันคุณภาพการศึกษาที่ ได้กำหนดไว้	4.26	4.76	0.12	14
14. ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการประกันคุณภาพ การศึกษาพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ	3.56	4.71	0.33	7
15. ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัด การประกันคุณภาพการศึกษาและจัดทำรายงานผล ให้ผู้นิเทศทราบ	3.26	4.81	0.48	2
16. ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการดำเนินงาน ตามนโยบายและจุดเน้นสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้ นิเทศ	3.43	4.72	0.38	6
17. ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศ การดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นให้กับผู้รับ การนิเทศ	3.85	4.70	0.22	11
18. ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการ และกิจกรรมของการดำเนินงานตามนโยบายและ จุดเน้นที่ได้กำหนดไว้	4.44	4.69	0.06	16
19. ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการดำเนินงานตาม นโยบายและจุดเน้นพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการ นิเทศ	3.87	4.63	0.20	12
20. ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการ ดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นและจัดทำ รายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ	3.49	4.81	0.38	6

จากตาราง 22 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการดำเนินการนิเทศ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้ นิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.53$) ลำดับที่ 2 ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัดการประกัน คุณภาพการศึกษาและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ ($PNI_{\text{modified}} = 0.48$) ลำดับที่ 3 ผู้รับการ นิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.47$) ลำดับที่ 4 ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านศึกษานอกระบบสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.44$) ลำดับที่ 5 ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุง การจัดการศึกษาตาม อัธยาศัยและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ ($PNI_{\text{modified}} = 0.42$) ลำดับที่ 6 ผู้รับการนิเทศ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัดการศึกษานอกระบบและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ ($PNI_{\text{modified}} = 0.38$) ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นสำหรับรับ การนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.38$) และผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการการ ดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ ($PNI_{\text{modified}} = 0.38$) ลำดับที่ 7 ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการประกันคุณภาพการศึกษาพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการ นิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.33$) ลำดับที่ 8 ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยพร้อม ข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.29$) และประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศ การประกันคุณภาพการศึกษาให้กับผู้รับการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.29$) ลำดับที่ 9 ประชุมชี้แจงและ มอบหมายภารกิจการนิเทศการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับผู้รับการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.27$) ลำดับที่ 10 ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการจัดการศึกษานอกระบบพร้อมข้อเสนอแนะแก่ ผู้รับการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.25$) ลำดับที่ 11 ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศ การศึกษานอกระบบให้กับผู้รับการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.22$) และประชุมชี้แจงและมอบหมาย ภารกิจการนิเทศการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นให้กับผู้รับการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.22$) ลำดับที่ 12 ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นพร้อมข้อเสนอแนะแก่ ผู้รับการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.20$) ลำดับที่ 13 ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและ กิจกรรมของการจัดการศึกษานอกระบบที่ได้กำหนดไว้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.13$) ลำดับที่ 14 ดำเนินการ นิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและกิจกรรมของการจัดประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.12$) ลำดับที่ 15 ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและกิจกรรมของการ จัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่ได้กำหนดไว้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.11$) ลำดับที่ 16 ดำเนินการนิเทศตาม ขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและกิจกรรมของการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นที่ได้ กำหนดไว้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.06$)

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
กาฬสินธุ์ด้านการประชุม ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{modified}) และ
ลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. กำหนดวันเวลาในการประชุม				
2. ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการนิเทศ และสรุปข้อมูล	3.61	4.38	0.22	5
3. ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศตามที่ กำหนดไว้ โดยนำปัญหา ข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ ข้อมูลและหาแนวทางแก้ไข	3.37	4.62	0.37	1
4. บันทึกผลการประชุมและข้อเสนอแนวทางการ แก้ไขอย่างเป็นระบบ	3.54	4.55	0.29	4
5. นำเสนอผลการประชุมและแนวทางที่ได้ไปใช้ใน การพัฒนาต่อไป	3.28	4.41	0.35	2
	3.45	4.52	0.31	3

จากตาราง 23 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน
แบบ มีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการประชุม เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้
ลำดับที่ 1 ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการนิเทศและสรุปข้อมูล ($PNI_{\text{modified}} = 0.37$)
ลำดับที่ 2 บันทึกผลการประชุมและข้อเสนอแนวทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ ($PNI_{\text{modified}} = 0.35$)
ลำดับที่ 3 นำเสนอผลการประชุมและแนวทางที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาต่อไป ($PNI_{\text{modified}} = 0.31$)
ลำดับที่ 4 ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศตามที่กำหนดไว้ โดยนำปัญหา ข้อเสนอแนะ
มาวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางแก้ไข ($PNI_{\text{modified}} = 0.29$) และลำดับที่ 5 กำหนดวันเวลาในการ
ประชุม ($PNI_{\text{modified}} = 0.22$)

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ด้านการประเมินผล ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	D	I	PNI_{modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล การนิเทศ	3.86	4.48	0.16	5
2. ดำเนินการประชุมคณะกรรมการนิเทศ	3.62	4.61	0.28	4
3. รวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศและผลที่ได้ จากการนิเทศ	3.35	4.63	0.39	3
4. เปรียบเทียบผลที่ได้เพื่อประเมินความสำเร็จของ การนิเทศ	3.17	4.77	0.51	1
5. จัดทำแนวทางและวิธีการพัฒนาให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น	3.24	4.82	0.49	2

จากตาราง 24 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการประเมินผล เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 เปรียบเทียบผลที่ได้เพื่อประเมินความสำเร็จของการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.51$) ลำดับที่ 2 จัดทำแนวทางและวิธีการพัฒนาให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น ($PNI_{\text{modified}} = 0.49$) ลำดับที่ 3 รวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศและผลที่ได้จากการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.39$) ลำดับที่ 4 ดำเนินการประชุมคณะกรรมการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.28$) และลำดับที่ 5 แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศ ($PNI_{\text{modified}} = 0.16$)

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

จากผลการศึกษาค่าลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ซึ่งเรียงจากด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ 2) ด้านการประเมินผล 3) ด้านการประชุม 4) ด้านการดำเนินการนิเทศ 5) ด้านการเตรียมการนิเทศ และ 6) ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ ผู้วิจัยได้นำทั้ง 6 ด้านไปสร้างแบบสัมภาษณ์โดยเรียงตามลำดับความสำคัญจำเป็นตามลำดับ เพื่อใช้ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ ของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการนิเทศภายใน จนได้รางวัลด้านการนิเทศ การศึกษาและผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาในระดับดี ระหว่างปี พ.ศ. 2559–2562 จำนวน 3 แห่ง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสรุปแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ได้ดังนี้

1. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองขอนแก่น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น ปัจจุบันมีนักศึกษา นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด จำนวน 5,825 คน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราว รวมจำนวน 98 คน ได้รับรางวัลสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ 2562 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และคนที่ 2 คือ ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2563 เวลา 13.00 น. – 14.00 น.

2. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองร้อยเอ็ด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจุบันมีนักศึกษา นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด จำนวน 2,786 คน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราว รวมจำนวน 45 คน ได้รับรางวัลสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ดประจำปีงบประมาณ 2561 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และคนที่ 2 คือ ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 เวลา 10.00 น. – 11.00 น.

3. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองมหาสารคาม สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ปัจจุบันมี

นักศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด จำนวน 2,827 คน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราว รวมจำนวน 56 คน ได้รับรางวัลสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ประจำปีงบประมาณ 2562 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และคนที่ 2 คือ ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2563 เวลา 13.00 น. – 14.00 น.

ผู้วิจัยสรุปแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1. ด้านการเตรียมการนิเทศ

สถานศึกษาที่ 1

“...ใช้กระบวนการค้นหาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกันของบุคลากรทุกคนเพื่อกำหนดนโยบายการนิเทศงาน โดยแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน...”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้นิเทศต้องสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของการนิเทศภายในให้แก่ผู้รับการนิเทศเพื่อให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์อย่างสูงสุด...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

สถานศึกษาที่ 2

“...กำหนดการนิเทศภายในให้เป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา และมีคณะกรรมการนิเทศภายในเป็นผู้รับผิดชอบ...”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ประชุมวางแผนร่วมกันเพื่อให้ทราบสภาพปัญหา และนำมากำหนดเป็นแนวทางในการนิเทศเพื่อพัฒนางาน...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

สถานศึกษาที่ 3

“...ประชุมชี้แจงร่วมกันของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศให้ทราบถึงนโยบาย เป้าหมาย วิธีการนิเทศ และเตรียมงบประมาณเพื่อใช้ในการนิเทศภายใน...”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...นำผลของการศึกษาสภาพปัญหาร่วมกันมากำหนดและวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

ตาราง 25 สังกะสิทธิ์ความถี่การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการเตรียมการนิเทศ

แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ความถี่
1. ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายการนิเทศ	6
2. ผู้นิเทศสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของการนิเทศภายในให้แก่ผู้รับการนิเทศ	6
3. กำหนดการนิเทศภายในให้เป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา	6
4. นำผลของการศึกษาสภาพปัญหาร่วมกันมากำหนดและวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา	6
5. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในที่ชัดเจน	5
6. จัดเตรียมงบประมาณ และเครื่องมือในการดำเนินการนิเทศ	4

จากตาราง 25 พบว่า ด้านการเตรียมการนิเทศ แนวทางประกอบด้วย

1. ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายการนิเทศ
2. ผู้นิเทศสร้างความเข้าใจ ถึงความสำคัญของการนิเทศภายในให้แก่ผู้รับการนิเทศ
3. กำหนดการนิเทศภายในให้เป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา
4. นำผลของการศึกษาสภาพปัญหาร่วมกันมากำหนดและวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา
5. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในที่ชัดเจน
6. จัดเตรียมงบประมาณ และเครื่องมือในการดำเนินการนิเทศ

2. ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ

สถานศึกษาที่ 1

“...สร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่ ด้วยการประชุมผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยใช้หลักการทำงานเป็นทีม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน...”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ร่วมกันกำหนดปฏิทินการนิเทศภายใน และกำหนดเตรียมเครื่องมือการนิเทศแต่ละกิจกรรม...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

สถานศึกษาที่ 2

“...นำหลักการวงจรคุณภาพ PDCA ในการดำเนินการนิเทศทุกขั้นตอน และใช้วิธีการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ ..”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...กำหนดปฏิทินการนิเทศร่วมกันกับผู้รับการนิเทศและจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายใน...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

สถานศึกษาที่ 3

“.... ใช้แนวทางการนิเทศทั้งแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการในแต่ละกิจกรรม...”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...กำหนดปฏิทินการนิเทศภายในของแต่ละกิจกรรม โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)



ตาราง 26 สังเคราะห์ความถี่การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ

แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ความถี่
1. กำหนดปฏิทินการนิเทศภายในของแต่ละกิจกรรม	6
2. จัดแจงบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	6
3. จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรม	5
4. นำหลักการวงจรคุณภาพ PDCA ในการนิเทศภายในทุกขั้นตอน	3
5. ใช้วิธีการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ	2
6. ใช้แนวทางการนิเทศแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในแต่ละกิจกรรม	2

จากตาราง 26 พบว่า ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ แนวทางประกอบด้วย

1. กำหนดปฏิทินการนิเทศภายในของแต่ละกิจกรรม
 2. จัดแจงบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
 3. จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรม
 4. นำหลักการวงจรคุณภาพ PDCA ในการนิเทศภายในทุกขั้นตอน
 5. ใช้วิธีการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ
 6. ใช้แนวทางการนิเทศแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในแต่ละกิจกรรม
3. ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ

สถานศึกษาที่ 1

“...พิจารณาข้อมูลสภาพปัจจุบัน กลุ่มเป้าหมาย ปัญหา และความต้องการ เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ...”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อศึกษาเครื่องมือในการนิเทศภายในร่วมกันระหว่าง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

สถานศึกษาที่ 2

“...ใช้หลักการ PDCA ในการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศของทุกกิจกรรมและ
รับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง..”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...สร้างเครื่องมือ โดยมีเกณฑ์ว่าต้องตรวจสอบได้ เป็นไปตามมาตรฐานและมีการ
หาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศก่อนนำไปใช้...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

สถานศึกษาที่ 3

“... ใช้ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาใช้ในการสร้าง
เครื่องมือประกอบการนิเทศ และสร้างเครื่องมือให้ได้ตามมาตรฐานของการนิเทศภายใน...”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาเครื่องมือประกอบการนิเทศร่วมกันโดยการ
ประชุมก่อนนำไปใช้ในนิเทศภายใน...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

ตาราง 27 สังกะระห์ความถี่การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแนว
ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ

แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ความถี่
1. ศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้าง เครื่องมือประกอบการนิเทศ	6
2. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาเครื่องมือประกอบการนิเทศร่วมกัน	6
3. ใช้หลักการ PDCA ในการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศของทุก กิจกรรม	4
4. สร้างเครื่องมือ โดยมีเกณฑ์ว่าต้องตรวจสอบได้ เป็นไปตามมาตรฐาน	2
5. หาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศก่อนนำไปใช้	2

จากตาราง 27 พบว่า ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ แนวทางประกอบด้วย

1. ศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ

2. นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาเครื่องมือประกอบการนิเทศร่วมกัน
3. ใช้หลักการ PDCA ในการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศของทุกกิจกรรม
4. สร้างเครื่องมือ โดยมีเกณฑ์ว่าต้องตรวจสอบได้ เป็นไปตามมาตรฐาน
5. หาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศก่อนนำไปใช้

4. ด้านการดำเนินการนิเทศ

สถานศึกษาที่ 1

“...ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการดำเนินการนิเทศทุกกิจกรรม โดยใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย...”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้นิเทศศึกษา ตรวจสอบข้อมูลที่ผู้รับการนิเทศจัดส่งให้เพื่อนำมาวางแผนการนิเทศทุกกิจกรรม...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

สถานศึกษาที่ 2

“...ใช้การประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจก่อนดำเนินการนิเทศ และดำเนินการนิเทศตามเครื่องมือโดยใช้หลัก PDCA ทุกกิจกรรม...”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศภายในและส่งข้อมูลผลการนิเทศภายในให้ผู้รับการนิเทศเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

สถานศึกษาที่ 3

“...สรุปผลการนิเทศ ประเด็น จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาและข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ...”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้นิเทศสรุปผลการนิเทศภายในแจ้งให้ผู้รับการนิเทศเพื่อให้ผู้รับการนิเทศนำไปปรับปรุงพัฒนาและจัดทำรายงานแจ้งผู้นิเทศ...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

ตาราง 28 สังเคราะห์ความถี่การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการดำเนินการนิเทศ

แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ความถี่
1. ดำเนินการนิเทศภายในตามเครื่องมือประกอบการนิเทศโดยใช้หลัก PDCA ให้ครอบคลุมทุกกิจกรรม	6
2. ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจก่อนดำเนินการนิเทศ	6
3. ผู้นิเทศบันทึกสรุปผลการนิเทศภายใน เพื่อแจ้งให้ผู้รับการนิเทศนำไปปรับปรุงและพัฒนา	4
4. ผู้นิเทศใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย ในการนิเทศแต่ละกิจกรรม	4
5. ผู้นิเทศศึกษาข้อมูลจากผู้รับการนิเทศจัดส่งให้เพื่อวางแผนการนิเทศในทุกกิจกรรม	3

จากตาราง 28 พบว่า ด้านการดำเนินการนิเทศ แนวทางประกอบด้วย

1. ดำเนินการนิเทศภายในตามเครื่องมือประกอบการนิเทศโดยใช้หลัก PDCA ให้ครอบคลุมทุกกิจกรรม
 2. ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจก่อนดำเนินการนิเทศ
 3. ผู้นิเทศบันทึกสรุปผลการนิเทศภายใน เพื่อแจ้งให้ผู้รับการนิเทศนำไปปรับปรุงและพัฒนา
 4. ผู้นิเทศใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย ในการนิเทศแต่ละกิจกรรม
 5. ผู้นิเทศศึกษาข้อมูลจากผู้รับการนิเทศจัดส่งให้เพื่อวางแผนการนิเทศในทุกกิจกรรม
5. ด้านการประชุม
สถานศึกษาที่ 1

“...จัดการประชุมเพื่อสรุปผลการนิเทศในภาพรวมระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ...”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“..ผู้นิเทศสรุปข้อมูลจากเครื่องมือการนิเทศทุกกิจกรรมเพื่อนำไปประชุมสรุปผล
การนิเทศภายในสถานศึกษา....”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

สถานศึกษาที่ 2

“..ถอดบทเรียนที่ได้จากการประชุมสรุปผลการนิเทศ นำไปใช้ในการพัฒนาตาม
หลักการ PDCA...”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...บันทึกผลของการประชุมและจัดทำเป็นรายงานผลการนิเทศภายใน
สถานศึกษาประจำปี...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

สถานศึกษาที่ 3

“...ถอดบทเรียนจากผลการนิเทศเพื่อจัดทำเป็นรายงานผลการนิเทศภายใน
ประจำปี....”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ตรวจสอบแบบนิเทศตามเครื่องมือประกอบการนิเทศและกำหนดวันเวลา
ในการประชุมสรุปผลการนิเทศ...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

พหุ ประถมศึกษา ชีวะ

ตาราง 29 สังเคราะห์ความถี่การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการประชุม

แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ความถี่
1. ถอดบทเรียนผลการนิเทศภายในจากการจัดประชุมเพื่อนำเป็นข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาตามหลัก PDCA	6
2. บันทึกผลจากการประชุมให้เป็นรายงานผลการนิเทศ	6
3. ผู้นิเทศสรุปข้อมูลจากแบบนิเทศตามเครื่องมือประกอบการนิเทศทุกกิจกรรมเพื่อนำไปใช้ในการประชุมสรุปผลการนิเทศ	4
4. กำหนดวันเวลาในการประชุมสรุปผลการนิเทศ	3

จากตาราง 29 พบว่า ด้านการประชุม แนวทางประกอบด้วย

1. ถอดบทเรียนผลการนิเทศภายในจากการจัดประชุมเพื่อนำเป็นข้อมูลไปใช้ในการพัฒนา ตามหลัก PDCA
2. บันทึกผลจากการประชุมให้เป็นรายงานผลการนิเทศ
3. ผู้นิเทศสรุปข้อมูลจากแบบนิเทศตามเครื่องมือประกอบการนิเทศทุกกิจกรรมเพื่อนำไปใช้ในการประชุมสรุปผลการนิเทศ
4. กำหนดวันเวลาในการประชุมสรุปผลการนิเทศ

6. ด้านการประเมินผล

สถานศึกษาที่ 1

“...นำรายงานผลการนิเทศภายในมาประเมินความสำเร็จในการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ...”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศและจัดประชุมคณะกรรมการ...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

สถานศึกษาที่ 2

“..จัดทำรายสรุปผลการนิเทศภายในและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพตามวงจรคุณภาพ PDCA...”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลผลการนิเทศจัดทำรายงานผลการนิเทศ และประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

สถานศึกษาที่ 3

“...แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบและทบทวนผลการนิเทศทุกกิจกรรมเพื่อจัดทำรายงานผลการนิเทศภายใน...”

(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, 2563 : การสัมภาษณ์)

“..จัดประชุมคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศและจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศภายในสถานศึกษาประจำปี...”

(ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ, 2563 : การสัมภาษณ์)

ตาราง 30 สังกะระห์ความถี่การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการประเมินผล

แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ความถี่
1. จัดทำรายสรุปผลการนิเทศภายในและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพตามวงจรคุณภาพ PDCA	6
2. ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลผลการนิเทศจัดทำรายงานผลการนิเทศ	6
3. นำรายงานผลการนิเทศภายในมาประเมินความสำเร็จในการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ	4
4. แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ	3
5. จัดประชุมคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ	3
6. ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในการนิเทศภายในสถานศึกษา	2

จากตาราง 30 พบว่า ด้านการประเมินผล แนวทางประกอบด้วย

1. จัดทำรายสรุปผลการนิเทศภายในและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพตามวงจรคุณภาพ PDCA
2. ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลผลการนิเทศจัดทำรายงานผลการนิเทศ
3. นำรายงานผลการนิเทศภายในมาประเมินความสำเร็จในการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ
4. แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ
5. จัดประชุมคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ
6. ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในการนิเทศภายในสถานศึกษา

การสังเคราะห์แนวปฏิบัติการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการเก็บข้อมูลกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เพื่อมาจัดลำดับความต้องการจำเป็น แล้วนำไปศึกษากับสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ และจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์แนวปฏิบัติการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ปราบกฏตั้งตาราง 31

พูน ปณ ทัโต ชีเว

ตาราง 31 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการเตรียมการนิเทศ

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
1. ด้านการเตรียมการนิเทศ		
1.1 กำหนดนโยบายแผนงาน โครงการนิเทศ	1.1 กำหนดการนิเทศภายใน ให้เป็นนโยบายสำคัญของ สถานศึกษา	1.1 กำหนดนโยบายแผนงาน โครงการการนิเทศภายในของ สถานศึกษา
1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการนิเทศ	1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการนิเทศภายในที่ ชัดเจน	1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการนิเทศภายใน
1.3 เตรียมข้อมูลสภาพปัญหา เพื่อร่วมกันวางแผนการนิเทศ	1.3 ศึกษาสภาพปัญหาและ อุปสรรคในการทำงานร่วมกัน เพื่อกำหนดนโยบายการนิเทศ	1.3 เตรียมและศึกษาข้อมูล สภาพปัญหาและอุปสรรคใน การทำงานร่วมกันเพื่อกำหนด นโยบายและวางแผนการนิเทศ
1.4 นำผลที่ได้จากการวางแผน นิเทศมาประชุมไปใช้เป็นแนว ทางการปฏิบัติการนิเทศ	1.4 นำผลของการศึกษาสภาพ ปัญหาร่วมกันมากำหนดและ วางแผนการนิเทศภายใน สถานศึกษา	1.4 นำผลของการศึกษาสภาพ ปัญหาและวางแผนการนิเทศ ภายในสถานศึกษามาประชุม ร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทาง
1.5 ประชุมชี้แจงผู้รับการ นิเทศให้ทราบถึงนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการ ดำเนินการติดตามและ ประเมินผล	1.5 ผู้นิเทศสร้างความเข้าใจถึง ความสำคัญของการนิเทศ ภายในให้แก่ผู้รับการนิเทศ	1.5 ประชุมชี้แจงสร้างความ เข้าใจให้ผู้รับการนิเทศทราบถึง ความสำคัญเป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ ติดตามและประเมินผล
	1.6 จัดเตรียมงบประมาณ และเครื่องมือในการดำเนินการ นิเทศ	1.6 จัดทำโครงการเพื่อเตรียม งบประมาณ และเตรียม เครื่องมือในการนิเทศภายใน

จากตาราง 31 พบว่า แนวปฏิบัติการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ด้านการเตรียมการนิเทศ ประกอบด้วย

1. กำหนดนโยบายแผนงานโครงการการนิเทศภายในของสถานศึกษา
2. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายใน
3. เตรียมและศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและวางแผนการนิเทศ
4. นำผลของการศึกษาสภาพปัญหาและวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษามาประชุมร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทาง
5. ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจให้ผู้รับการนิเทศทราบถึงความสำคัญ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผล
6. จัดทำโครงการเพื่อเตรียมงบประมาณ และเตรียมเครื่องมือในการนิเทศภายใน

ตาราง 32 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
2. ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ		
2.1 สร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่การปฏิบัติของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	2.1 ชี้แจงบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	2.1 ชี้แจงสร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
2.2 เตรียมเครื่องมือที่ใช้สำหรับการนิเทศ	2.2 จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรม	2.2 จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรม
2.3 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันจัดทำปฏิทินการนิเทศ	2.3 กำหนดปฏิทินการนิเทศภายในของแต่ละกิจกรรม	2.3 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดปฏิทินการนิเทศของแต่ละกิจกรรม
2.4 ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลการนิเทศตามแบบบันทึกการนิเทศ	-	2.4 ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลการนิเทศตามแบบบันทึกการนิเทศ

ตาราง 32 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
2.5 ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ	-	2.5 ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ
	2.4 นำหลักการวงจรคุณภาพ PDCA ในการนิเทศภายในทุกขั้นตอน	2.6 นำหลักการวงจรคุณภาพ PDCA ในการนิเทศภายในทุกขั้นตอน
	2.5 ใช้วิธีการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ	2.7 ใช้วิธีการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ
	2.6 ใช้แนวทางการนิเทศแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในแต่ละกิจกรรม	2.8 ใช้แนวทางการนิเทศแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในแต่ละกิจกรรม

จากตาราง 32 พบว่า แนวปฏิบัติการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ ประกอบด้วย

1. ชี้แจงสร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
2. จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรม
3. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดปฏิทินการนิเทศของแต่ละกิจกรรม
4. ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลการนิเทศตามแบบบันทึกการนิเทศ
5. ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ
6. นำหลักการวงจรคุณภาพ PDCA ในการนิเทศภายในทุกขั้นตอน
7. ใช้วิธีการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ
8. ใช้แนวทางการนิเทศแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในแต่ละกิจกรรม

ตาราง 33 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
3. ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ		
3.1 พิจารณาข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการเพื่อนำมาสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ	3.1 ศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ	3.1 พิจารณาศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ
3.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ	-	3.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ
3.3 ดำเนินการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานของการนิเทศ	3.2 ใช้หลักการ PDCA ในการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศของทุกกิจกรรม	3.3 ดำเนินการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานของการนิเทศ และสามารถตรวจสอบได้ภายใต้หลักการ PDCA
	3.3 สร้างเครื่องมือ โดยมีเกณฑ์ว่าต้องตรวจสอบได้เป็นไปตามมาตรฐาน	
3.4 ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศ	3.4 หาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศก่อนนำไปใช้	3.4 ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศก่อนนำไปใช้
3.5 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ศึกษาเครื่องมือประกอบการนิเทศร่วมกันก่อนนำไปใช้	3.5 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาเครื่องมือประกอบการนิเทศร่วมกัน	3.5 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาเครื่องมือประกอบการนิเทศร่วมกันก่อนนำไปใช้

จากตาราง 33 พบว่า แนวปฏิบัติการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ ประกอบด้วย

1. พิจารณาศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ
2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ
3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานของการนิเทศ และสามารถตรวจสอบได้ภายใต้หลักการ PDCA
4. ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศก่อนนำไปใช้
5. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาเครื่องมือประกอบการนิเทศร่วมกันก่อนนำไปใช้

ตาราง 34 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการดำเนินการนิเทศ

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
4. ด้านการดำเนินการนิเทศ		
4.1 ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การประกันคุณภาพการศึกษา และการดำเนินงานตามนโยบาย และจุดเน้นสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ	4.1 ผู้นิเทศศึกษาข้อมูลที่ได้รับ การนิเทศจัดส่งให้เพื่อวางแผนการนิเทศในทุกกิจกรรม	4.1 ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การประกันคุณภาพการศึกษา และการดำเนินงานตามนโยบาย และจุดเน้นสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ ผู้นิเทศศึกษาข้อมูลเพื่อวางแผนการนิเทศ
4.2 ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การประกันคุณภาพการศึกษา และการดำเนินงานตามนโยบาย และจุดเน้นให้กับผู้รับการนิเทศ	4.2 ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจก่อนดำเนินการนิเทศ	4.2 ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจก่อนดำเนินการนิเทศ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การประกันคุณภาพ การศึกษาและการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้น

ตาราง 34 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
4.3 ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือ วิธีการและกิจกรรม ของการจัดการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยการ ประกันคุณภาพการศึกษาและ การดำเนินงานตามนโยบายและ จุดเน้นที่ได้กำหนดไว้	4.3 ดำเนินการนิเทศภายในตาม เครื่องมือประกอบการนิเทศโดย ใช้หลัก PDCA ให้ครอบคลุมทุก กิจกรรม	4.3 ดำเนินการนิเทศภายในตาม ขั้นตอนเครื่องมือประกอบ การ นิเทศ วิธีการและกิจกรรมการจัด การศึกษานอกระบบ การศึกษา ตามอัธยาศัยการประกันคุณภาพ การศึกษาและการดำเนินงาน ตามนโยบายและจุดเน้นโดยใช้ หลัก PDCA โดยผู้นิเทศใช้ เทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย ในการนิเทศ
	4.4 ผู้นิเทศใช้เทคนิคและวิธีการ ที่หลากหลาย ในการนิเทศแต่ละ กิจกรรม	
4.4 ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศ การจัดการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยการ ประกันคุณภาพการศึกษาและ การดำเนินงานตามนโยบายและ จุดเน้นพร้อมข้อเสนอแนะแก่ ผู้รับการนิเทศ	4.5 ผู้นิเทศบันทึกสรุปผลการ นิเทศภายใน เพื่อแจ้งให้ผู้รับการ นิเทศนำไปปรับปรุงและพัฒนา	4.4 ผู้นิเทศบันทึกสรุปผลการ นิเทศการจัดการศึกษานอก ระบบการศึกษาตามอัธยาศัยการ ประกันคุณภาพการศึกษาและ การดำเนินงานตามนโยบายและ จุดเน้นพร้อมข้อเสนอแนะแก่ ผู้รับการนิเทศเพื่อนำไปปรับปรุง และพัฒนา
4.5 ผู้รับการนิเทศดำเนินการ แก้ไขปรับปรุงการจัดการศึกษา นอกระบบการศึกษาตาม อัธยาศัย การประกันคุณภาพ การศึกษาและการดำเนินงาน ตามนโยบายและจุดเน้นและ จัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ	-	4.5 ผู้รับการนิเทศดำเนินการ แก้ไขปรับปรุงการจัดการศึกษา นอกระบบการศึกษาตาม อัธยาศัย การประกันคุณภาพ การศึกษาและการดำเนินงาน ตามนโยบายและจุดเน้นและ จัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ

จากตาราง 34 พบว่า แนวปฏิบัติการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาด้าน
การดำเนินการนิเทศ ประกอบด้วย

1. ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย
การประกันคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้
นิเทศ ผู้นิเทศศึกษาข้อมูลเพื่อวางแผนการนิเทศในทุกกิจกรรม
2. ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจก่อนดำเนินการนิเทศการศึกษานอกระบบ
การศึกษาตามอัธยาศัยการประกันคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้น
3. ดำเนินการนิเทศภายในตามขั้นตอน เครื่องมือประกอบการนิเทศ วิธีการ
และกิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยการประกันคุณภาพการศึกษาและ
การดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นโดยใช้หลัก PDCA โดยผู้นิเทศใช้เทคนิคและวิธีการที่
หลากหลาย ในการนิเทศ
4. ผู้นิเทศบันทึกสรุปผลการนิเทศการจัดการศึกษานอกระบบการศึกษาตามอัธยาศัย
การประกันคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับ
การนิเทศเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนา
5. ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัดการศึกษานอกระบบ การศึกษาตาม
อัธยาศัย การประกันคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นและจัดทำรายงาน
ผลให้ผู้นิเทศทราบ



ตาราง 35 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการประชุม

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
5. ด้านการประชุม		
5.1 กำหนดวันเวลาในการประชุม	5.1 กำหนดวันเวลาในการประชุมสรุปผลการนิเทศ	5.1 กำหนดวันเวลาในการประชุมสรุปผลการนิเทศ
5.2 ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการนิเทศและสรุปข้อมูล	5.2 ผู้นิเทศสรุปข้อมูลจากแบบนิเทศตามเครื่องมือประกอบการนิเทศทุกกิจกรรมเพื่อนำไปใช้ในการประชุมสรุปผลการนิเทศ	5.2 ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการนิเทศและสรุปข้อมูลจากแบบนิเทศตามเครื่องมือประกอบการนิเทศเพื่อนำไปใช้ในการประชุมสรุปผลการนิเทศ
5.3 ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศตามที่กำหนดไว้โดยนำปัญหา ข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางแก้ไข	-	5.3 ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศตามที่กำหนดไว้โดยนำปัญหา ข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางแก้ไข
5.4 บันทึกผลการประชุมและข้อเสนอแนวทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ	5.3 บันทึกผลจากการประชุมให้เป็นรายงานผลการนิเทศ	5.4 บันทึกผลจากการประชุมให้เป็นรายงานผลการนิเทศโดยมีข้อเสนอแนวทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ
5.5 นำเสนอผลการประชุมและแนวทางที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาต่อไป	5.4 ถอดบทเรียนผลการนิเทศภายในจากการจัดประชุมเพื่อนำเป็นข้อมูลไปใช้ในการพัฒนา ตามหลัก PDCA	5.5 นำเสนอผลการประชุมโดยถอดบทเรียนผลการนิเทศภายในเพื่อนำเป็นข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาตามหลักPDCA

จากตาราง 35 พบว่า แนวปฏิบัติทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาด้านการประชุม ประกอบด้วย

1. กำหนดวันเวลาในการประชุมสรุปผลการนิเทศ
2. ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการนิเทศและสรุปข้อมูลจากแบบนิเทศตามเครื่องมือประกอบการนิเทศเพื่อนำไปใช้ในการประชุมสรุปผลการนิเทศ
3. ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศตามที่กำหนดไว้ โดยนำปัญหา ข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางแก้ไข
4. บันทึกผลจากการประชุมให้เป็นรายงานผลการนิเทศโดยมีข้อเสนอแนวทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ
5. นำเสนอผลการประชุมโดยถอดบทเรียนผลการนิเทศภายในเพื่อนำเป็นข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาตามหลัก PDCA

ตาราง 36 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการศึกษาศาสนสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการประเมินผล

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
6. ด้านการประเมินผล		
6.1 แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศ	6.1 แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ	6.1 แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศ
6.2 ดำเนินการประชุมคณะกรรมการนิเทศ	6.2 จัดประชุมคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ	6.2 ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ
6.3 รวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศและผลที่ได้จากการนิเทศ	6.3 ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลผลการนิเทศจัดทำรายงานผลการนิเทศ	6.3 ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลผลการนิเทศและผลที่ได้จากการนิเทศเพื่อจัดทำรายงานผลการนิเทศ
6.4 เปรียบเทียบผลที่ได้เพื่อประเมินความสำเร็จของการนิเทศ	6.4 นำรายงานผลการนิเทศภายในมาประเมินความสำเร็จในการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ	6.4 นำรายงานผลการนิเทศภายในมาเปรียบเทียบเพื่อประเมินความสำเร็จในการดำเนินงานและการนิเทศประจำปีงบประมาณ

ตาราง 36 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
6.4 เปรียบเทียบผลที่ได้เพื่อ ประเมินความสำเร็จของการ นิเทศ	6.4 นำรายงานผลการนิเทศ ภายในมาประเมินความสำเร็จ ในการดำเนินงานประจำ ปีงบประมาณ	6.4 นำรายงานผลการนิเทศ ภายในมาเปรียบเทียบเพื่อ ประเมินความสำเร็จในการ ดำเนินงานและการนิเทศ ประจำปีงบประมาณ
6.5 จัดทำแนวทางและวิธีการ พัฒนาให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น	6.5 จัดทำรายสรุปผลการนิเทศ ภายในและแนวทางในการพัฒนา คุณภาพตามวงจรคุณภาพ PDCA	6.5 จัดทำรายสรุปผลการนิเทศ ภายในและแนวทางวิธีการพัฒนา คุณภาพตามหลัก PDCA
	6.6 ประเมินความพึงพอใจของ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในการ นิเทศภายในสถานศึกษา	6.6 ประเมินความพึงพอใจของ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในการ นิเทศภายในสถานศึกษา

จากตาราง 36 พบว่า แนวปฏิบัติการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาด้าน
การประเมินผล ประกอบด้วย

1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศ
2. ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ
3. ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลผลการนิเทศและผลที่ได้จากการนิเทศเพื่อจัดทำรายงานผล
การนิเทศ
4. นำรายงานผลการนิเทศภายในมาเปรียบเทียบเพื่อประเมินความสำเร็จในการ
ดำเนินงานและการนิเทศประจำปีงบประมาณ
5. จัดทำรายสรุปผลการนิเทศภายในและแนวทางวิธีการพัฒนาคุณภาพตามหลัก PDCA
6. ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในการนิเทศภายในสถานศึกษา

2.2 ยกย่องรูปแบบการนิเทศภายใน แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 (2.1) มายกย่องรูปแบบการนิเทศภายใน
แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ 4) การประเมิน และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

(ร่าง)

รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

หลักการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กำหนดให้สถานศึกษาต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ ที่กำหนด ซึ่งการนิเทศภายในเป็นกิจกรรมหลักกิจกรรมหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพ การจัดการศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนและมีการดำเนินงานอยู่ในทุกสภาพพื้นที่ที่มีความแตกต่างสภาพ สังคม การนิเทศจะสามารถช่วยพัฒนาศักยภาพครูให้เป็นมืออาชีพ และจัดการศึกษาให้บรรลุตาม เจตนารมณ์ของหลักสูตรและกิจกรรมได้สำนักงาน กศน.ได้กำหนดให้การนิเทศภายในเป็นนโยบาย และจุดเน้น โดยให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อให้การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีคุณภาพสามารถสนองความต้องการของประชาชนได้ (สำนักงาน กศน., 2562)

การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทางวิชาการที่ช่วยส่งเสริมให้การจัดการศึกษาบรรลุ เป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งที่จะพัฒนาครูผู้สอนเป็นหลัก เนื่องจากปรัชญาของการนิเทศการศึกษามีความเชื่อว่าครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการศึกษา ครู เป็นผู้นำกระบวนการและองค์ประกอบอื่นมาใช้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยมุ่งเน้นการ ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และกระตุ้นครู เพื่อป้องกันความผิดพลาดหรือข้อบกพร่องใน การปฏิบัติงาน การแก้ไขปรับปรุงคุณภาพการจัดการจัดการศึกษา การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ และการส่งเสริมให้มีการริเริ่มทดลองใหม่ ๆ ด้านการศึกษา การนิเทศงานการศึกษานอกโรงเรียน เป็น กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนประชาชน ผู้นำหมู่บ้านและอาสาสมัครในพื้นที่ เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพ บุคลากรในหน่วยงานสถานศึกษาให้มีขวัญและกำลังใจ รู้จักใช้และวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันทันต่อ เหตุการณ์ เพื่อนำมาใช้ในการคิด การแก้ปัญหา และพัฒนางานด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้มี ประสิทธิภาพ ตรงตามนโยบาย จุดหมาย แผนงาน หลักการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการ

สื่อสารทั้งสองทาง บนรากฐานของมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีแผนงานและความต่อเนื่อง และด้วยเจตคติของการพึ่งพาตนเอง (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2543)

การนิเทศแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการนิเทศ ซึ่งมีเป้าหมายที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับหลักการนิเทศ กศน. ซึ่งมีภารกิจงานกว้างขวาง ทั้งด้านกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรม ผู้จัดกิจกรรม มีทั้งหน่วยงานสถานศึกษาและเครือข่ายทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมและส่งเสริมการจัดกิจกรรม การจัดการศึกษาของ กศน. จำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและชุมชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นการนิเทศงาน กศน. จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคน พัฒนางาน สร้างประสานสัมพันธ์และสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและผู้บริหาร กศน. โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาครูและผู้บริหารให้สามารถจัดกิจกรรม กศน. และส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและผู้รับบริการอย่างมีคุณภาพ การนิเทศแบบมีส่วนร่วมของ กศน. ใช้หลักการเรียนรู้ร่วมกัน หลักการทำงานเป็นทีม หลักการทำงานอย่างเป็นระบบ และหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน (อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, 2553)

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ และระบบการประกันคุณภาพ ที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการนิเทศจะสะท้อนการปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งดำเนินการโดยบุคลากรภายในหน่วยงาน หรือภายในหน่วยปฏิบัติของหน่วยงานนั้นๆ ผู้นิเทศอาจเป็นผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน หรือผู้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะผู้ทำการนิเทศภายในหน่วยงาน ทั้งนี้การนิเทศภายในเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารผู้ทำการนิเทศ และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานเดียวกัน ร่วมพิจารณาปัญหา แสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา ทหาทางในการทำงานร่วมกัน จัดระบบนิเทศที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีการพัฒนาเจตคติและคุณภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลไปถึงคุณภาพของงาน ขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน และความพึงพอใจของประชาชนที่รับบริการ การนิเทศภายในสถานศึกษา จึงมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการนิเทศในลักษณะของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการ PDCA เป็นแนวทางการนิเทศ ตั้งแต่การวางแผนร่วมกัน การชี้แจงคณะกรรมการนิเทศและผู้เกี่ยวข้อง การอบรมพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจแก่บุคลากร การจัดทำเครื่องมือนิเทศ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา และเครือข่ายนิเทศในพื้นที่

สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ผ่านมาพบว่า ประเด็นที่ปัญหาสำคัญคือ การนิเทศภายในของสถานศึกษายังขาดแบบแผนของการดำเนินงานนิเทศ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานนิเทศให้

บรรลุวัตถุประสงค์ ส่งผลให้การนิเทศที่ไม่ต่อเนื่อง ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและ อีกทั้งการที่ กศน. มีภารกิจกิจกรรมงานหลายด้าน ได้แก่ งานการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการจัดการศึกษาต่อเนื่อง งาน การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย งานจัดการศึกษาตามนโยบายอื่นๆ ส่งผลให้กระบวนการนิเทศ น้อยลงและมีแบบแผนการนิเทศที่แตกต่างกัน ประกอบกับบุคลากรภายในสถานศึกษาที่ทำหน้าที่ นิเทศ ยังขาดความชัดเจนในรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายใน ดังนั้นจึงมีความต้องการจากบุคลากร ให้มีการพัฒนากระบวนการในการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้ทำหน้าที่ นิเทศ สามารถนำไปใช้ในการทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ สามารถ พัฒนาเจตคติของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลไปถึงคุณภาพของงาน ขวัญกำลังใจและความพึง พอใจของประชาชนที่รับบริการต่อไป (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์, 2560)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มีแบบแผน กรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน เพื่อใช้เป็น แนวทางในการดำเนินงานนิเทศภายใน
2. เพื่อให้การนิเทศภายในสถานศึกษา สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุ ตามวัตถุประสงค์

วิธีดำเนินการ

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ มีวิธีดำเนินการ โดยใช้แนวคิดการบริหารตาม แนวทางของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ของ ฮิโตชิ คูเมะ (2540), ปรีทรศน์ พันธุ์บรรยงก์ (2545), สมาน อัสวภูมิ (2541) ,สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2561), Deming (1995) ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการเตรียมการนิเทศ แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย
 - 1.1 กำหนดนโยบายแผนงานโครงการการนิเทศภายในของสถานศึกษา
 - 1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายใน
 - 1.3 เตรียมและศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและวางแผนการนิเทศ

1.4 นำผลของการศึกษาสภาพปัญหาและวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษามา
ประชุมร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทาง

1.5 ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจให้ผู้รับการนิเทศทราบถึงความสำคัญ เป้าหมาย
วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผล

1.6 จัดทำโครงการเพื่อเตรียมงบประมาณ และเตรียมเครื่องมือในการนิเทศภายใน
2. ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

ประกอบด้วย

2.1 ชี้แจงสร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติของผู้นิเทศและผู้รับการ
นิเทศ

2.2 จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรม

2.3 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดปฏิทินการนิเทศของแต่ละกิจกรรม

2.4 ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลการนิเทศตามแบบบันทึกการนิเทศ

2.5 ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ

2.6 นำหลักการวงจรคุณภาพ PDCA ในการนิเทศภายในทุกขั้นตอน

2.7 ใช้วิธีการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ

2.8 ใช้แนวทางการนิเทศแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในแต่ละกิจกรรม

3. ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม
ประกอบด้วย

3.1 พิจารณาศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้าง
เครื่องมือประกอบการนิเทศ

3.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ

3.3 ดำเนินการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานของการ
นิเทศและสามารถตรวจสอบได้ภายใต้หลักการ PDCA

3.4 ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศก่อนนำไปใช้

3.5 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาเครื่องมือประกอบการนิเทศร่วมกันก่อนนำไปใช้

4. ด้านการดำเนินการนิเทศ แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย

4.1 ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยการ
ประกันคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้
นิเทศ ผู้นิเทศศึกษาข้อมูลเพื่อวางแผนการนิเทศในทุกกิจกรรม

4.2 ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจก่อนดำเนินการนิเทศการศึกษานอกระบบ
การศึกษาตามอัธยาศัยการประกันคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้น

4.3 ดำเนินการนิเทศภายในตามขั้นตอน เครื่องมือประกอบการนิเทศ วิธีการและ กิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยการประกันคุณภาพการศึกษาและการ ดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นโดยใช้หลัก PDCA โดยผู้นิเทศใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย ในการนิเทศ

4.4 ผู้นิเทศบันทึกสรุปผลการนิเทศการจัดการศึกษานอกระบบการศึกษาตาม อัธยาศัยการประกันคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นพร้อมข้อเสนอแนะ แก่ผู้รับการนิเทศเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนา

4.5 ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัดการศึกษานอกระบบ การศึกษา ตามอัธยาศัย การประกันคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นและจัดทำ รายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ

5. ด้านการประชุม แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย

5.1 กำหนดวันเวลาในการประชุมสรุปผลการนิเทศ

5.2 ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการนิเทศและสรุปข้อมูลจากแบบนิเทศ ตามเครื่องมือประกอบการนิเทศเพื่อนำไปใช้ในการประชุมสรุปผลการนิเทศ

5.3 ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศตามที่กำหนดไว้ โดยนำปัญหา ข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางแก้ไข

5.4 บันทึกผลจากการประชุมให้เป็นรายงานผลการนิเทศโดยมีข้อเสนอแนวทางการ แก้ไขอย่างเป็นระบบ

5.5 นำเสนอผลการประชุมโดยถอดบทเรียนผลการนิเทศภายในเพื่อนำเป็นข้อมูลไป ใช้ในการพัฒนาตามหลัก PDCA

6. ด้านการประเมินผล แนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย

6.1 แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศ

6.2 ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ

6.3 ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลผลการนิเทศและผลที่ได้จากการนิเทศเพื่อจัดทำรายงาน ผล การนิเทศ

6.4 นำรายงานผลการนิเทศภายในมาเปรียบเทียบเพื่อประเมินความสำเร็จในการ ดำเนินงานและการนิเทศประจำปีงบประมาณ

6.5 จัดทำรายสรุปผลการนิเทศภายในและแนวทางวิธีการพัฒนาคุณภาพตามหลัก PDCA

6.6 ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในการนิเทศภายใน สถานศึกษา

การประเมิน

การประเมินการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการประเมินดังนี้

1. การประเมินผู้นิเทศ ได้แก่ ผู้นิเทศภายในสถานศึกษา (หมายถึง ผอ.กศน.อำเภอ/เขต ข้าราชการครู พนักงานราชการ คณะกรรมการสถานศึกษา ภาควิชา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย) ใช้ในการนิเทศการจัดกิจกรรม กศน. ของแต่ละสถานศึกษา ผู้ประเมินคือผู้รับการนิเทศ เครื่องมือในการประเมินคือ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้รับการประเมิน

2. การประเมินผู้รับการนิเทศ ได้แก่ พนักงานราชการ ได้แก่ ครูอาสาฯ ครู กศน.ตำบล ลูกจ้างชั่วคราว ได้แก่ ครู ตรีช. บรรณารักษ์ ครูประจำกลุ่ม หรือวิทยากรสอนเสริม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้จัดกิจกรรม กศน.ของสถานศึกษา ซึ่งการประเมินประกอบด้วย

- 2.1 การประเมินการจัดการศึกษานอกระบบ
- 2.2 การประเมินการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย
- 2.3 การประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.4 การประเมินการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้น

ผู้ประเมิน ได้แก่ ผู้นิเทศ เครื่องมือในการประเมินคือ แบบนิเทศ/เครื่องมือนิเทศ ซึ่งประกอบด้วย

- เครื่องมือนิเทศการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- เครื่องมือประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา (การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน)
- เครื่องมือนิเทศการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง
- เครื่องมือประเมินความพึงพอใจผู้เรียน/ผู้ร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง
- เครื่องมือนิเทศการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย
- เครื่องมือประเมินความพึงพอใจผู้เรียน/ผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย
- เครื่องมือนิเทศการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
- เครื่องมือนิเทศการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้น
- สมุดบันทึกการนิเทศ
- รายงานผลการนิเทศภายในประจำปีงบประมาณ

เงื่อนไขความสำเร็จ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนนโยบายการนิเทศภายในของสถานศึกษา สู่การเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีภาวะผู้นำการ

เปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ และสนับสนุนให้มีการนิเทศภายในของหน่วยงานอย่างเข้มแข็ง โดยสนับสนุนทั้งนโยบาย ทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ ยานพาหนะ และเวลา

2. ผู้นิเทศเป็นผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ ครูให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการนิเทศต้องทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครูผู้สอน เพื่อร่วมมือกันเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ดังนั้น ผู้ทำหน้าที่นิเทศภายในจึงจำเป็นต้องมีบุคลิกลักษณะที่ดี เพื่อให้เกิดศรัทธายอมรับของผู้รับการนิเทศ โดยควรมีความเสียสละ อดทน แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้มีทักษะในการถ่ายทอด ทักษะการสอนงาน (Coaching) และทักษะในการทำงาน

3. คณะกรรมการสถานศึกษา ต้องมีการประสานให้ความร่วมมือและส่งเสริมในงานการนิเทศ เพื่อสนับสนุนสถานศึกษาในการนิเทศภายในตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด ทั้งนี้ต้องดำเนินการภายใต้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

4. สถานศึกษาต้องกำหนดเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ การพัฒนาการการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ความสำเร็จที่สามารถวัดได้จริง

5. ปฏิบัติตามรูปแบบ คู่มือและปฏิทินปฏิบัติการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา และใช้เครื่องมือในการนิเทศอย่างเป็นระบบ

6. ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความร่วมมือ ทำงานเป็นทีม มีการสื่อสารทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ภายใต้บรรยากาศของการทำงานที่ให้เกียรติ ยกย่อง เคารพนับถือ ทุกฝ่าย เน้นให้ทุกคน มีความสำคัญเท่าเทียมกัน พร้อมทั้งจะร่วมมือกันปฏิบัติงานให้เป็นผลสำเร็จรู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามได้ตามโอกาสที่เหมาะสม

7. ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายในของสถานศึกษา

2.3 การตรวจสอบ ยืนยัน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้วยวิธีดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน (รายชื่อดังภาคผนวก จ)

การจัดสนทนากลุ่มจัดขึ้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2563 เวลา 10.00 น.–12.00 น. ณ ห้องประชุมสองวัย สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง สามารถสรุปผลการสนทนากลุ่ม ปรากฏดังตาราง 37

ตาราง 37 บทสรุปการพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ด้วยการสนทนา
กลุ่ม

รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
หลักการ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ เพิ่มหลักการของ พระราชบัญญัติส่งเสริม การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ให้เพิ่มหลักการ แนวคิด ของการประกันคุณภาพ การศึกษาเพื่อเชื่อมโยงมายัง เรื่องการนิเทศการศึกษา ให้เพิ่มหลักการและทฤษฎีของ การมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นที่มาของ การนำมาพัฒนารูปแบบ	- เพิ่มย่อหน้าที่ 2 เรื่อง หลักการของพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 - เพิ่มย่อหน้าที่ 3 เรื่อง กฎกระทรวงในการกำหนด ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการ ประกันคุณภาพภายในสำหรับ สถานศึกษา - เพิ่มย่อหน้าที่ 6 หลักการ ทฤษฎีของการมีส่วนร่วม ที่ นำมาใช้เป็นองค์ประกอบของ การพัฒนารูปแบบ
วัตถุประสงค์	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	คงไว้
วิธีดำเนินการ		
1. ด้านการเตรียมการนิเทศ		
1.1 กำหนดนโยบายแผนงาน โครงการการนิเทศภายในของ สถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ เปลี่ยนไปอยู่เป็นข้อที่ 1.2	1.2 กำหนดนโยบายแผนงาน โครงการการนิเทศภายในของ สถานศึกษา

ตาราง 37 (ต่อ)

รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
วิธีดำเนินการ (ต่อ)		
1. ด้านการเตรียมการนิเทศ (ต่อ)		
1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายใน	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ เปลี่ยนไปอยู่เป็นข้อที่ 1.3	1.3 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายใน
1.3 เตรียมและศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและวางแผนการนิเทศ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้นำไปปรับรวมกับข้อที่ 1.4 และให้ไปอยู่เป็นข้อที่ 1.1	1.1 เตรียมและศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำงานและนำผลที่ได้มาประชุมร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทางนิเทศ
1.4 นำผลของการศึกษาสภาพปัญหาและวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษามาประชุมร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทาง	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้นำไปปรับรวมกับข้อที่ 1.3 และให้ไปอยู่เป็นข้อที่ 1.1	
1.5 ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจให้ผู้รับการนิเทศทราบถึงความสำคัญ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการติดตามและประเมินผล	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้ และปรับให้เป็นข้อที่ 1.4	1.4 ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจให้ผู้รับการนิเทศทราบถึงความสำคัญเป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการติดตามและประเมินผล
1.6 จัดทำโครงการเพื่อเตรียมงบประมาณ และเตรียมเครื่องมือในการนิเทศภายใน	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับคำว่าเพื่อเตรียมงบประมาณและเตรียมเครื่องมือในการนิเทศออก	1.5 จัดทำโครงการนิเทศภายใน
2. ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับเป็นด้านวิธีและแนวปฏิบัติในการนิเทศ	2. ด้านวิธีและแนวปฏิบัติ ในการนิเทศ
2.1 ชี้แจงสร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ตัดออกเนื่องจากเป็นกระบวนการเดียวกับข้อที่ 1.4 ของด้านการเตรียมการนิเทศ	ตัดออก
2.2 จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรม	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ตัดคำว่า แต่ละกิจกรรมออก และปรับให้เป็นข้อที่ 2.1	2.1 จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายใน

ตาราง 37 (ต่อ)

รูปแบบการนิเทศภายในแบบ มีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
วิธีดำเนินการ (ต่อ)		
2.3 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมกันกำหนดปฏิทินการนิเทศของ แต่ละกิจกรรม	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ตัดคำว่า แต่ ละกิจกรรมออก และปรับให้เป็น ข้อที่ 2.2	2.2 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมกันกำหนดปฏิทินการนิเทศ
	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้เพิ่มหัวข้อผู้ นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกัน กำหนดเทคนิค วิธีการนิเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับด้านรูปแบบ และแนวทางการนิเทศ โดย กำหนดให้เพิ่มเป็นข้อที่ 2.3	2.3 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมกันกำหนดเทคนิค วิธีการนิเทศ อาทิ ใช้เทคนิคการสอนงาน ใช้เทคนิคการสร้างขวัญกำลังใจ ใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก ใช้เทคนิคการนิเทศแบบออนไลน์ ใช้เทคนิคแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นต้น
2.4 ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลการนิเทศ ตามแบบบันทึกการนิเทศ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับคำว่า ตามแบบบันทึกการนิเทศ ออก	2.4 ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลการนิเทศ
2.5 ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อ นำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	คงไว้
2.6 นำหลักการวงจรคุณภาพ PDCA ในการนิเทศภายในทุกขั้นตอน	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ตัดออก	ตัดออก
2.7 ใช้วิธีการสร้างขวัญและกำลังใจ ให้แก่ผู้รับการนิเทศ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ตัดออก	ตัดออก
2.8 ใช้แนวทางการนิเทศแบบเป็น ทางการและไม่เป็นทางการในแต่ละ กิจกรรม	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ตัดออก	ตัดออก
3. ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ		
3.1 พิจารณาศึกษาข้อมูลสภาพ ปัจจุบันและความต้องการของ ผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครื่องมือ ประกอบการนิเทศ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับเป็น การศึกษาหลักการ นโยบาย แนวคิดและกิจกรรมเพื่อกำหนด เครื่องมือในการนิเทศ	3.1 ศึกษาหลักการ นโยบาย แนวคิดและกิจกรรมเพื่อกำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ

ตาราง 37 (ต่อ)

รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
วิธีดำเนินการ (ต่อ)		
3. ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ (ต่อ)		
3.2 จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรม	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับเป็นการศึกษาประเภทและลักษณะของเครื่องมือการนิเทศ	3.2 ศึกษาประเภทและลักษณะของเครื่องมือการนิเทศ
3.3 ดำเนินการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานของการนิเทศ และสามารถตรวจสอบได้ภายใต้หลักการ PDCA	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับคำว่าดำเนินการ และให้เป็นไปตามมาตรฐานของการนิเทศและสามารถตรวจสอบได้ภายใต้หลักการ PDCA ออก	3.3 สร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ
3.4 ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศก่อนนำไปใช้	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับคำว่าดำเนินการ และ ก่อนนำไปใช้ออก	3.4 หาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศ
	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้เพิ่ม การนำเครื่องมือประกอบการนิเทศไปใช้ เป็นข้อที่ 3.5	3.5 นำเครื่องมือประกอบการนิเทศไปใช้
3.5 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาเครื่องมือประกอบการนิเทศร่วมกันก่อนนำไปใช้	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับเป็นการชี้แจงการใช้เครื่องมือประกอบการนิเทศ และปรับให้เป็นข้อที่ 3.6	3.6 ชี้แจงการใช้เครื่องมือประกอบการนิเทศ
4. ด้านการดำเนินการนิเทศ		
4.1 ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การประกันคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ ผู้นิเทศศึกษาข้อมูลเพื่อวางแผนการนิเทศในทุกกิจกรรม	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ตัดออก โดยให้ปรับเป็นการสร้างความเข้าใจและข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ	4.1 สร้างความเข้าใจและข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ

ตาราง 37 (ต่อ)

รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
วิธีดำเนินการ (ต่อ)		
4. ด้านการดำเนินการนิเทศ (ต่อ)		
4.2 ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจก่อนดำเนินการนิเทศการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การประกันคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้น	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ตัดออก โดยให้ปรับเป็นการร่วมกันศึกษาความต้องการและจำเป็นของทุกกิจกรรมระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ	4.2 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศร่วมกันศึกษาความต้องการและจำเป็นของการนิเทศภายในทุกกิจกรรม
	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้เพิ่มการวางแผนการนิเทศภายในร่วมกัน เป็นข้อที่ 4.3 และเตรียมการนิเทศร่วมกัน เป็นข้อที่ 4.4	4.3 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศร่วมกันวางแผนการนิเทศภายใน 4.4 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเตรียมการนิเทศร่วมกัน
4.3 ดำเนินการนิเทศภายในตามขั้นตอนเครื่องมือประกอบการนิเทศ วิธีการและกิจกรรมการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การประกันคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้น โดยใช้หลัก PDCA โดยผู้นิเทศใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลายในการนิเทศ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ตัดออก โดยให้ปรับเป็น การปฏิบัติการนิเทศตามแผนปฏิทินการนิเทศของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และปรับให้เป็นข้อที่ 4.5	4.5 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศปฏิบัติการนิเทศตามแผนปฏิทินการนิเทศ
4.4 ผู้นิเทศบันทึกสรุปผลการนิเทศการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การประกันคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนา	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ตัดออก โดยให้ปรับเป็น การรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการนิเทศและปรับปรุงของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และปรับให้เป็นข้อที่ 4.6	4.6 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการนิเทศและปรับปรุง
4.5 ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การประกันคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นและจัดทำรายงานให้ผู้นิเทศทราบ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ตัดออก โดยให้ปรับเป็น การรายงานผลการนิเทศของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และปรับให้เป็นข้อที่ 4.7	4.7 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศรายงานผลการนิเทศ

ตาราง 37 (ต่อ)

รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
วิธีดำเนินการ (ต่อ)		
5. ด้านการประชุม	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้นำด้านที่ 5 ไปรวมกับด้านที่ 6 เนื่องจากมีความสอดคล้องมีองค์ประกอบและความมุ่งหมายที่เหมือนกัน โดยปรับเป็นด้านการสรุปและประเมินผล การนิเทศ	5. ด้านการสรุปและประเมินผล การนิเทศ
5.1 กำหนดวันเวลาในการประชุมสรุปผล การนิเทศ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับเป็น กำหนดวันเวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปผลการ นิเทศและปรับให้เป็นข้อที่ 5.2	5.2 กำหนดวันเวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปผลการนิเทศ
5.2 ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับ การนิเทศและสรุปข้อมูลจากแบบนิเทศ ตามเครื่องมือประกอบการนิเทศเพื่อนำไปใช้ ในการประชุมสรุปผล การนิเทศ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ตัดออก	ตัดออก
5.3 ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศ ตามที่กำหนดไว้โดยนำปัญหา ข้อเสนอแนะ มาวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทาง แก้ไข	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้นำไปรวม กับข้อที่ 6.2 ของด้านการ ประเมินผล โดยปรับให้เป็น จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อ สรุปผลการนิเทศ และปรับให้ เป็นข้อที่ 5.3	5.3 ประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสรุปผลการนิเทศ
5.4 บันทึกผลจากการประชุมให้เป็นรายงาน ผลการนิเทศโดยมีข้อเสนอแนวทางการแก้ไข อย่างเป็นระบบ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้นำไปรวม กับข้อ 5.5 โดยปรับเป็น บันทึก ผลจากการประชุมและถอด บทเรียนผลการนิเทศ	5.4 บันทึกผลจากการ ประชุมและถอดบทเรียน ผลการนิเทศ
5.5 นำเสนอผลการประชุมโดยถอดบทเรียน ผลการนิเทศภายในเพื่อนำเป็นข้อมูลไปใช้ในการ พัฒนาตามหลัก PDCA	และปรับให้เป็นข้อที่ 5.4	

ตาราง 37 (ต่อ)

รูปแบบการนิเทศภายในแบบ มีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
วิธีดำเนินการ (ต่อ)		
6. ด้านการประเมินผล	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้นำด้านที่ 5 ไปรวมกับด้านที่ 6 เนื่องจากมีความสอดคล้องมีองค์ประกอบและความมุ่งหมายที่เหมือนกัน โดยปรับเป็นด้านการสรุปและประเมินผลการนิเทศ	5. ด้านการสรุปและประเมินผลการนิเทศ
6.1 แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้โดยปรับเป็นข้อที่ 5.1	5.1 แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศ
6.2 ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้นำไปรวมกับข้อที่ 5.3 ของด้านการประชุม โดยปรับให้เป็น จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปผลการนิเทศ และปรับให้เป็นข้อที่ 5.3	5.3 ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปผลการนิเทศ
6.3 ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลผลการนิเทศและผลที่ได้จากการนิเทศเพื่อจัดทำรายงานผลการนิเทศ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับเป็นรวบรวมข้อมูลที่ได้จัดทำรายงานผลการนิเทศ และปรับให้เป็นข้อที่ 5.5	5.5 รวบรวมข้อมูลที่ได้จัดทำรายงานผลการนิเทศ
6.4 นำรายงานผลการนิเทศภายในมาเปรียบเทียบเพื่อประเมินความสำเร็จในการดำเนินงานและการนิเทศประจำปีงบประมาณ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับเป็นเปรียบเทียบผลการนิเทศภายในกับเป้าหมายเพื่อประเมินความสำเร็จ และปรับให้เป็นข้อที่ 5.6	5.6 เปรียบเทียบผลการนิเทศภายในกับเป้าหมายเพื่อประเมินความสำเร็จ
6.5 จัดทำรายสรุปผลการนิเทศภายในและแนวทางวิธีการพัฒนาคุณภาพตามหลัก PDCA	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ตัดออก	ตัดออก
6.6 ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในการนิเทศภายในสถานศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้โดยปรับเป็นข้อที่ 5.7	5.7 ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในการนิเทศภายในสถานศึกษา

ตาราง 37 (ต่อ)

รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา	ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ	แก้ไขตามข้อเสนอแนะ
การประเมิน	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ประเมินก่อนการดำเนินการนิเทศ 2) ประเมินระหว่างดำเนินการนิเทศ 3) ประเมินหลังดำเนินการนิเทศ</p>	<p>ปรับการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ประเมินก่อนการดำเนินการนิเทศ 2) ประเมินระหว่างดำเนินการนิเทศ และ 3) ประเมินหลังดำเนินการนิเทศ
เงื่อนไขความสำเร็จ	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้เพิ่มเติมบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการนิเทศภายใน และบทบาทหน้าที่ของผู้รับการนิเทศ ที่จะเป็นเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมฯ</p>	<p>เพิ่มเติม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นเงื่อนไขความสำเร็จ 2) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการนิเทศภายใน ที่เป็นเงื่อนไขความสำเร็จ 3) บทบาทหน้าที่ของผู้รับการนิเทศ ที่เป็นเงื่อนไขความสำเร็จ

ผู้วิจัยนำผลจากการสนทนากลุ่มและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับแก้ไข และได้จัดทำรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

(ฉบับสมบูรณ์)

รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

หลักการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 6 มาตรา 47 บัญญัติให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับโดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการปฏิบัติอย่างหลากหลาย ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการที่สำคัญ คือ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการนิเทศภายใน โดยกำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญ และนำไปปฏิบัติ ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551)

พระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 เป็นกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ที่มีหลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนและให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยตามมาตรา 4 กำหนดไว้ว่าการศึกษานอกระบบเป็นกิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัด และระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย ตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้นและมีวิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับการเรียนรู้ การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคลที่สามารถเลือกจะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล (สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2561)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ พ.ศ. 2555 กำหนดให้สถานศึกษาต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายใน โดยต้องมีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองประจำปีและเสนอรายงานการประเมินคุณภาพภายในต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด ภาคี

เครือข่าย และเผยแพร่ต่อสาธารณชน ทั้งนี้เพื่อนำผลการประเมินตนเองของสถานศึกษามาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา และภาคีเครือข่าย (สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2561)

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ และระบบการประกันคุณภาพ ที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ผลการนิเทศจะสะท้อนการปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา ดำเนินการโดยบุคลากรภายในหน่วยงาน หรือภายในหน่วยปฏิบัติของหน่วยงานนั้นๆ ผู้นิเทศอาจเป็นผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน หรือผู้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะผู้ทำการนิเทศภายในหน่วยงาน การนิเทศภายในเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารผู้ทำการนิเทศและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานเดียวกัน ร่วมพิจารณาปัญหา แสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา ทหาทางในการทำงานร่วมกัน และจัดระบบการนิเทศ เพื่อให้มีการพัฒนาเจตคติพร้อมทั้งคุณภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ส่งผลไปถึงคุณภาพของงาน ขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ความพึงพอใจของประชาชนที่รับบริการ โดยมีการนิเทศในลักษณะของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ซึ่งใช้กระบวนการ PDCA เป็นแนวทางการนิเทศ (สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2562)

การมีส่วนร่วม เป็นหลักการในการส่งเสริมให้ประชาชนหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เริ่มตั้งแต่การสร้างตระหนักร่วมกัน การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติร่วมติดตามประเมินผล ร่วมปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาร่วมกันตลอดจนการร่วมรับผลประโยชน์ด้วยการสร้างจิตสำนึกหรือให้ทุกๆ คน เป็นผู้รับผิดชอบหลัก เป็นเจ้าของในกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน การมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะเมื่อเกิดขึ้นระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาย่อมทำให้เกิดผลดีแก่การพัฒนาสังคมเพราะทำให้ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นประชาชน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้เข้ามาผูกพันกันก่อให้เกิดความคิดร่วมกันเข้าใจกัน ได้รับความรู้ที่หลากหลาย สามารถพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดและทรัพยากรที่มีอยู่ต่อกันขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนของการร่วมคิด 2) ขั้นตอนของการร่วมวางแผน 3) ขั้นตอนของการร่วมดำเนินการ 4) ขั้นตอนของการร่วมประเมินผล

การนิเทศแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการนิเทศ ซึ่งมีเป้าหมายที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับหลักการนิเทศ กศน. ซึ่งมีภารกิจงานกว้างขวางทั้งด้านกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรม ผู้จัดกิจกรรม มีทั้งหน่วยงานสถานศึกษาและเครือข่ายทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การจัดกิจกรรมและส่งเสริมการจัดกิจกรรม การจัดการศึกษาของ กศน. จำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและชุมชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นการนิเทศงาน กศน. จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคน พัฒนางาน สร้างประสานสัมพันธ์และสร้าง

ขวัญกำลังใจให้กับครูและปฏิบัติงาน กศน. โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาครูและ
ผู้ปฏิบัติงานให้สามารถจัดกิจกรรม กศน. และส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับ
ผู้เรียนและผู้รับบริการอย่างมีคุณภาพ การนิเทศแบบมีส่วนร่วมของ กศน. ใช้หลักการเรียนรู้ร่วมกัน
หลักการทำงานเป็นทีม หลักการทำงานอย่างเป็นระบบ และหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน
(อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, 2553)

สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ผ่านมาพบว่า ประเด็นที่ปัญหาสำคัญคือ การนิเทศภายใน
ของสถานศึกษายังขาดแบบแผนของการดำเนินงานนิเทศ ส่งผลให้การนิเทศขาดความต่อเนื่อง
ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและ ประกอบกับ กศน. มีภารกิจกิจกรรมงานหลายด้าน ได้แก่ งาน
การศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการจัดการศึกษาต่อเนื่อง งานการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย งานจัดการ
ศึกษาด้านนโยบายอื่นๆ ส่งผลให้กระบวนการนิเทศภายในที่น้อยลงและมีแบบแผนการนิเทศที่
แตกต่างกันในแต่ละสถานศึกษา และบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศ ยังขาดความชัดเจนในรูปแบบ
การดำเนินการนิเทศภายใน ดังนั้นจึงมีความต้องการจากบุคลากรให้มีการพัฒนากระบวนการนิเทศ
ภายในสถานศึกษาให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศสามารถนำไปใช้ในการทำงานร่วมกัน
เพื่อพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาเจตคติของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน
ซึ่งจะส่งผลไปถึงคุณภาพ ของงาน กศน. สร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรและเพิ่มความพึงพอใจของ
ประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ รับบริการ กศน.ต่อไป (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์, 2560)

วัตถุประสงค์

1. สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มีแบบแผน กรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นแนวทาง
ในการดำเนินงานนิเทศภายใน
2. การนิเทศภายในสถานศึกษา ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตาม
วัตถุประสงค์

วิธีดำเนินการ

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ มีวิธีดำเนินการ โดยใช้แนวคิดการบริหารตาม
แนวทางของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ของ ฮิโตชิ คูเมะ (2540), ปรีทรศน์ พันธุ์บรรยงก์ (2545),

สมาน อัครภูมิ (2541) ,สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2561), Deming (1995) ประกอบด้วย 5 ด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านการเตรียมการนิเทศ ประกอบด้วย

1.1 เตรียมและศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำงานและนำผลที่ได้มาประชุมร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทางนิเทศ

1.2 กำหนดนโยบายแผนงานโครงการการนิเทศภายในของสถานศึกษา

1.3 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายใน

1.4 ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจให้ผู้รับการนิเทศทราบถึงความสำคัญ เป้าหมายวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผล

1.5 จัดทำโครงการนิเทศภายใน

2. ด้านวิธีและแนวปฏิบัติในการนิเทศ ประกอบด้วย

2.1 จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายใน

2.2 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดปฏิทินการนิเทศ

2.3 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดเทคนิค วิธีการนิเทศ อาทิ ใช้เทคนิคการสอนงาน ใช้เทคนิคการสร้างขวัญกำลังใจ ใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก ใช้เทคนิคการนิเทศแบบออนไลน์ ใช้เทคนิคแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นต้น

2.4 ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลการนิเทศ

2.5 ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ

3. ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ ประกอบด้วย

3.1 ศึกษาหลักการ นโยบาย แนวคิดและกิจกรรมเพื่อกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ

3.2 ศึกษาประเภทและลักษณะของเครื่องมือการนิเทศ

3.3 สร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ

3.4 หาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศ

3.5 นำเครื่องมือประกอบการนิเทศไปใช้

3.6 ชี้แจงการใช้เครื่องมือประกอบการนิเทศ

4. ด้านการดำเนินการนิเทศ ประกอบด้วย

4.1 สร้างความเข้าใจและข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ

4.2 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศร่วมกันศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในทุกกิจกรรม

4.3 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศร่วมวางแผนการนิเทศภายใน

- 4.4 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเตรียมการนิเทศร่วมกัน
- 4.5 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศปฏิบัติการนิเทศตามแผนปฏิทินการนิเทศ
- 4.6 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการนิเทศและปรับปรุง
- 4.7 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศรายงานผลการนิเทศ
5. ด้านการสรุปและประเมินผลการนิเทศ ประกอบด้วย
 - 5.1 แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศ
 - 5.2 กำหนดวันเวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปผลการนิเทศ
 - 5.3 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปผลการนิเทศ
 - 5.4 บันทึกผลจากการประชุมและถอดบทเรียนผลการนิเทศ
 - 5.5 รวบรวมข้อมูลที่ได้จัดทำรายงานผลการนิเทศ
 - 5.6 เปรียบเทียบผลการนิเทศภายในกับเป้าหมายเพื่อประเมินความสำเร็จ
 - 5.7 ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในการนิเทศภายใน

สถานศึกษา

การประเมิน

การประเมินการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการตรวจสอบกิจกรรมการนิเทศว่าสนองต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศมากน้อยเพียงใด โดยมีการประเมิน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ประเมินก่อนการดำเนินการ

ขั้นที่ 2 ประเมินระหว่างดำเนินการ

ขั้นที่ 3 ประเมินหลังดำเนินการ

ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ประเมินก่อนการดำเนินการ เป็นการประเมินความพร้อมก่อนการดำเนินงานของผู้บริหารหรือคณะกรรมการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงของกิจกรรมว่า มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

1.2 ตรวจสอบเครื่องมือ สื่อ คน และเวลา

1.3 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ

1.4 การสร้างเจตคติที่ดีต่อการนิเทศ

ขั้นที่ 2 ประเมินระหว่างดำเนินการ เป็นการประเมินขณะปฏิบัติงานตามแผนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดในแผนการประเมิน ให้ครอบคลุมสาระสำคัญ ต่อไปนี้

- 2.1 เรื่องที่ประเมิน
 - 2.1.1 วัตถุประสงค์
 - 2.1.2 เป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- 2.2 วิธีการประเมิน
- 2.3 เครื่องมือประเมิน
- 2.4 ระยะเวลาดำเนินการ
- 2.5 ผลการประเมิน

ขั้นที่ 3 ประเมินหลังดำเนินการ เป็นการประเมินผลสำเร็จของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา และความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งประเมินได้จากสาระสำคัญ ต่อไปนี้

- 3.1 มีการกำหนดเป้าหมาย/ผลสำเร็จร่วมกัน
- 3.2 มีการพิจารณาบุคลากร/คณะบุคลากรร่วมรับผิดชอบ
- 3.3 มีการพิจารณาหาวิธีดำเนินงาน/การกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกัน
- 3.4 บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในแผนการนิเทศเพียงใด
- 3.5 ครูเกิดการพัฒนาหรือไม่
- 3.6 การพัฒนาที่เกิดขึ้นส่งผลต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด
- 3.7 มีการหาวิธีเสริมแรงจูงใจให้รางวัลแก่ครูผู้ปฏิบัติงานหรือไม่
- 3.8 ครูมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด
- 3.9 มีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงแผนนิเทศในปีต่อไปหรือไม่

เงื่อนไขความสำเร็จ

การกำหนดเงื่อนไขความสำเร็จของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ พิจารณาจากบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศภายในของสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย

1. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนนโยบายการนิเทศภายในของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสู่การเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีบทบาทที่เป็นเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

1.1 ตระหนักถึงความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2 ให้การสนับสนุนทั้งทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เวลา อย่างเต็มกำลังในการขับเคลื่อนนโยบายการนิเทศภายในสถานศึกษา

1.3 ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ด้วยการรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ ครูและบุคลากรได้นำเสนอแนวคิดในการทำงาน

1.4 ให้ความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา การวิจัยและการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

1.5 สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การยกย่อง ชมเชยการนำผลสำเร็จของการปฏิบัติงานมาแสดงให้ปรากฏแก่บุคคลอื่น การแต่งตั้งคณะทำงานตามความถนัดและเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่

1.6 ติดตามประเมินผล และพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา

1.7 เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล

2. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการนิเทศภายใน

คณะกรรมการนิเทศภายในเป็นคณะทำงานที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการนิเทศภายในของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามนโยบายการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ได้มีการกำหนดเป้าหมายไว้ ดังนั้นคณะกรรมการนิเทศภายใน ควรมีบทบาทที่เป็นเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายใน หลักสูตรหรือเรื่องที่ครูมีความต้องการในการพัฒนา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศภายในโรงเรียน

2.2 ร่วมประชุมวางแผนกับคณะครูในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

2.3 ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ด้วยการรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรและผู้รับการนิเทศได้นำเสนอแนวคิดในการทำงาน

2.4 กระตุ้นให้ครูเกิดการตื่นตัวอยู่เสมอในด้านวิชาการโดยเป็นผู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ส่งเสริมการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและบุคลากรด้วยความเต็มที่ เต็มใจ

2.5 ปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนและปฏิทินการนิเทศ

2.6 เปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และมีการประเมินตนเอง

3. บทบาทหน้าที่ของผู้รับการนิเทศ

ผู้รับการนิเทศเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและต้องให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการขับเคลื่อนการนิเทศภายในของสถานศึกษา ตามนโยบายการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ได้กำหนดเป้าหมายไว้ ดังนั้นผู้รับการนิเทศ ควรมีบทบาทที่เป็นเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

3.1 ร่วมกิจกรรมในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดทำแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา

3.2 นำแนวทางที่ได้รับจากการนิเทศไปแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางาน

3.3 เสนอปัญหาต่อผู้นิเทศ เมื่อพบปัญหาระหว่างการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไข

3.4 ให้ความร่วมมือในการประเมินผลการนิเทศ

นอกจากบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการนิเทศภายในสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีองค์ประกอบซึ่งเป็นปัจจัยในการสนับสนุนเงื่อนไขความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

- สถานศึกษาต้องกำหนดเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ การพัฒนาการการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ความสำเร็จที่สามารถวัดได้จริง

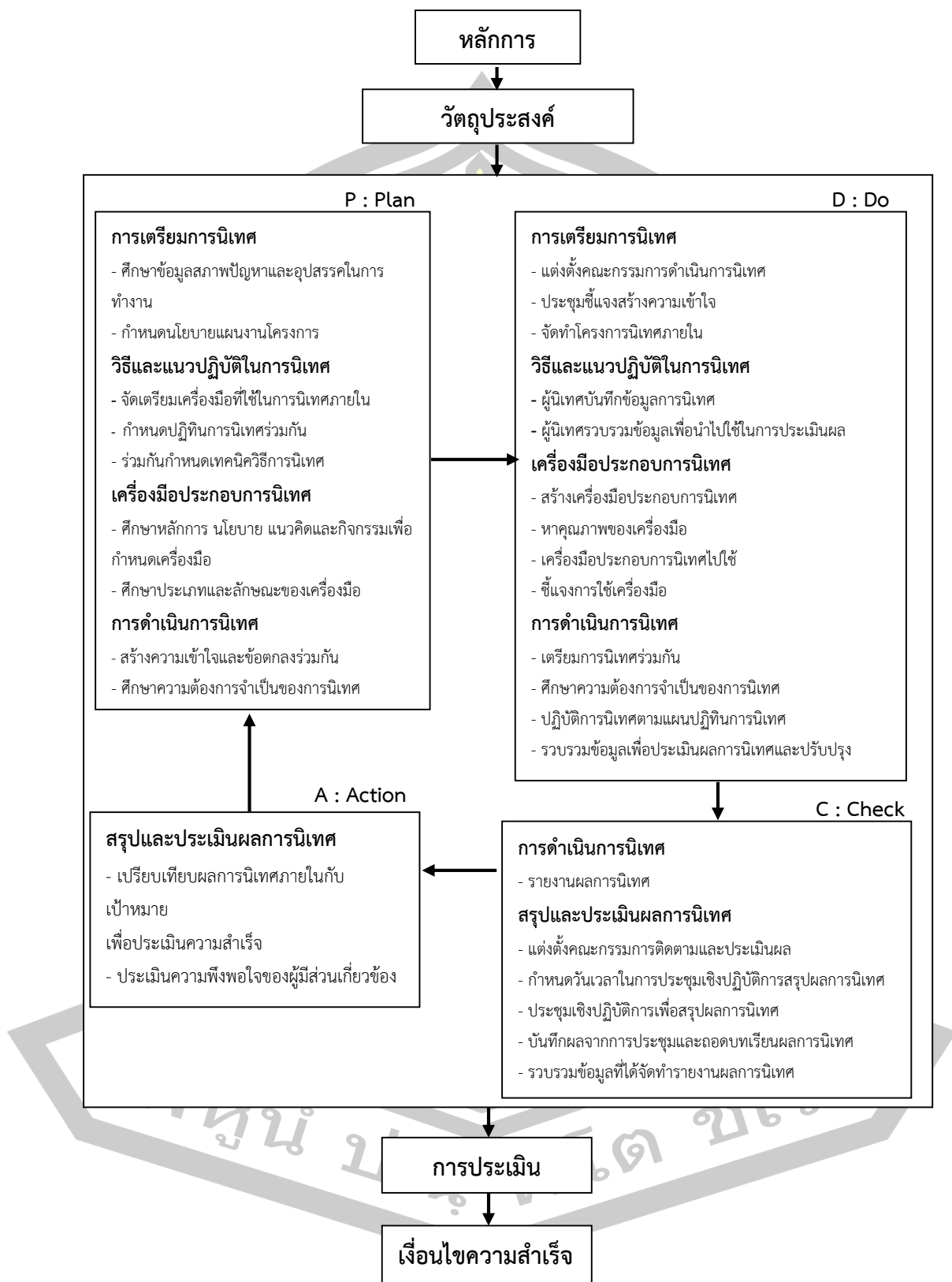
- คณะกรรมการสถานศึกษา ต้องมีการประสานให้ความร่วมมือและส่งเสริมในงานการนิเทศ เพื่อสนับสนุนสถานศึกษาในการนิเทศภายในตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด ทั้งนี้ต้องดำเนินการภายใต้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

- ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความร่วมมือ ทำงานเป็นทีม มีการสื่อสารทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ภายใต้บรรยากาศของการทำงานที่ให้เกียรติ ยกย่อง เคารพนับถือ ทุกฝ่าย เน้นให้ทุกคน มีความสำคัญเท่าเทียมกัน พร้อมทั้งจะร่วมมือกันปฏิบัติงานให้เป็นผลสำเร็จรู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามได้ตามโอกาสที่เหมาะสม และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายในของสถานศึกษา

- สื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีคุณภาพในการสนับสนุนการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา

- รางวัลหรือสิ่งจูงใจเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดกระบวนการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ปรากฏดังภาพประกอบ 3



ภาพประกอบ 3 รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาฯ

2.4 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบการนิเทศภายใน แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตาราง 38

ตาราง 38 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการ พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

รายการ		ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	หลักการ	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
2	วัตถุประสงค์	4.86	0.38	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
3	วิธีดำเนินการ						
	3.1 ด้านการเตรียมการนิเทศ	4.71	0.49	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
	3.2 ด้านวิธีและแนวปฏิบัติในการ นิเทศ	4.86	0.38	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
	3.3 ด้านเครื่องมือประกอบ การนิเทศ	4.57	0.53	มากที่สุด	4.43	0.53	มาก
	3.4 ด้านการดำเนินการนิเทศ	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
	3.5 ด้านการสรุปและประเมินผล การนิเทศ	4.71	0.49	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
4	การประเมิน	4.71	0.49	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
5	เงื่อนไขความสำเร็จ	4.86	0.38	มากที่สุด	4.71	0.49	มากที่สุด
โดยรวม		4.74	0.46	มากที่สุด	4.65	0.50	มากที่สุด

จากตาราง 38 พบว่า ผลการประเมินการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัด กาฬสินธุ์ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์
 - 1.1 สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ ($\bar{X} = 3.76$) ด้านการดำเนินการนิเทศ ($\bar{X} = 3.68$) และ

ด้านการเตรียมการนิเทศ ($\bar{X} = 3.64$) และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน
เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประชุม ($\bar{X} = 3.47$) ด้านผู้การประเมินผล
($\bar{X} = 3.42$) และด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ ($\bar{X} = 3.23$)

1.2 สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม
อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ด้าน
เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการนิเทศ ($\bar{X} = 4.73$) ด้านรูปแบบและ
แนวทางการนิเทศ ($\bar{X} = 4.71$) ด้านการเตรียมการนิเทศ ($\bar{X} = 4.68$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.64$)
และด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ ($\bar{X} = 4.58$) อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือ
ด้านการประชุม ($\bar{X} = 4.48$)

2. การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ประกอบด้วย 1) หลักการ
2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการดำเนินงาน มี 5 ด้าน ได้แก่ 3.1) ด้านการเตรียมการนิเทศ 3.2) ด้านวิธีและ
แนวปฏิบัติในการนิเทศ 3.3) ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ 3.4) ด้านการดำเนินการนิเทศ
3.5) ด้านการสรุปและประเมินผลการนิเทศ 4) การประเมิน 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายใน
แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
($\bar{X} = 4.74$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถ
อภิปรายผล ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ และระบบการประกัน

คุณภาพ ที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ผลการนิเทศจะสะท้อนการปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้การนิเทศภายในในเขตโดยบุคลากรภายในหน่วยงาน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน หรือผู้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะ ผู้ทำการนิเทศภายในได้นิเทศงาน กศน. โดยมีกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานเดียวกัน ร่วมพิจารณาปัญหา แสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาหาทางในการทำงานร่วมกัน จัดระบบนิเทศ เกิดการพัฒนาคน เป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อนิเทศแล้วบุคลากรภายในโรงเรียนได้รับความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงาน พัฒนางาน เป็นการสร้างสรรค์วิธีการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประสานสัมพันธ์เป็นการร่วมมือ สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน สร้างขวัญและกำลังใจ เป็นการสร้างความมั่นใจ ความสบายใจและมีกำลังใจในการทำงาน (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2545) ด้วยการนิเทศในลักษณะให้การช่วยเหลือ และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่การเตรียมการนิเทศ ด้วยการวางแผนร่วมกัน การชี้แจงคณะกรรมการนิเทศและผู้เกี่ยวข้อง การอบรมพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจแก่บุคลากร การจัดทำเครื่องมือประกอบการนิเทศ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ ดำเนินการนิเทศแต่ละกิจกรรมตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่าทุกกระบวนการของการนิเทศได้เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่ การคิดการวางแผนนำไปปฏิบัติและประเมินผลรวมทั้งได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน (ประภาพร ชื่อสุทธิกุล, 2550) ผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนุช กาญจนะกันโห (2560) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัย สภาพปัจจุบัน การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพากร กิ่งมิ่งแฮ (2560) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 3) พัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเกิดจากผู้นิเทศภายในสถานศึกษาดำเนินการโดยใช้ภาวะผู้นำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ประสานงานและใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนางานของสถานศึกษา (อำรุง จันทวานิช, 2548) เป็นการปฏิบัติงานระหว่างผู้นิเทศและครูอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการปฏิบัติงานของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพและส่งต่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทุก ๆ ด้าน และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (กรองทอง จิระเดชากุล, 2550) และสามารถใช้ทรัพยากรบุคคลในหน่วยงานให้เกิดประโยชน์ เพื่อสนับสนุนหลักการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง ผู้นิเทศภายในเป็นผู้ที่รู้ปัญหาจริงมากกว่าผู้นิเทศภายนอก ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ รวมถึงเป็นการเสริมขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานที่ทำงานร่วมกันเป็นทีมของหน่วยงาน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเร็จ ยุธชัย (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาริ ภูแปง (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษากระบวนการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการดำเนินงาน มี 5 ด้าน ได้แก่ 3.1) ด้านการเตรียมการนิเทศ 3.2) ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ 3.3) ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ 3.4) ด้านการดำเนินการนิเทศ

3.5) ด้านการสรุปและประเมินผลการนิเทศ 4) การประเมิน 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมได้ดำเนินการตามกระบวนการทางวิชาการที่ช่วยส่งเสริมให้การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งที่จะพัฒนาครูผู้สอนเป็นหลัก ตามหลักการของการนิเทศภายในที่ว่า เป็นกระบวนการบริหารการศึกษาที่จัดดำเนินการในสถานศึกษาโดยบุคลากรในสถานศึกษาเป็นหลัก ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูอาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาโดยตรง (วัชรวิภา เล่าเรียนดี, 2548) โดยเน้นการช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และกระตุ้นครู การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ สร้างความใกล้ชิด ความคุ้นเคยกันและการทำงานร่วมกันมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในการทำงาน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) โดยการพัฒนารูปแบบฯ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาด้วยกระบวนการ ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและข้อมูลพื้นฐานประกอบการสร้างรูปแบบ พัฒนารูปแบบ นำเสนอรูปแบบ มีการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยการนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้น พร้อมกับแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบตลอดจนข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (สมาน อัครภูมิ, 2541) ด้วยการดำเนินการจัดสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นการจัดให้มีกลุ่มคนที่เป็นผู้รู้ สามารถตอบประเด็นคำถามที่นักวิจัยสนใจได้ดี ก่อให้เกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง (เกษมสิงห์ เฟื่องฟู, 2551) และผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาจนสำเร็จเป็นฉบับสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญาภาญ์ ศรีเนตร (2558) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสำรวจความต้องการและความจำเป็น ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านการประเมินและรายงานผลการนิเทศ และด้านการขยายผล ยกย่องและเชิดชูเกียรติ ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ ทองไชย (2558) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาของการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 ผลการวิจัย รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนการนิเทศ 2) การให้ความรู้ก่อนการนิเทศและการเสริมสร้างกำลังใจแก่ ผู้ปฏิบัติการนิเทศ 3) การดำเนินการนิเทศ 4) การประเมินผลการนิเทศ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ระดับนโยบาย สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ควรนำรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาไปใช้และพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการนิเทศเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพและคุณภาพการนิเทศให้เพิ่มขึ้น

1.2 ระดับปฏิบัติการ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอควรดำเนินการดังนี้

1.2.1 นำผลที่ได้จากการวางแผนนิเทศมาประชุมไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติการนิเทศ

1.2.2 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันจัดทำปฏิทินการนิเทศ

1.2.3 ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศ

1.2.4 ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับผู้รับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ

1.2.5 ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการนิเทศและสรุปข้อมูล

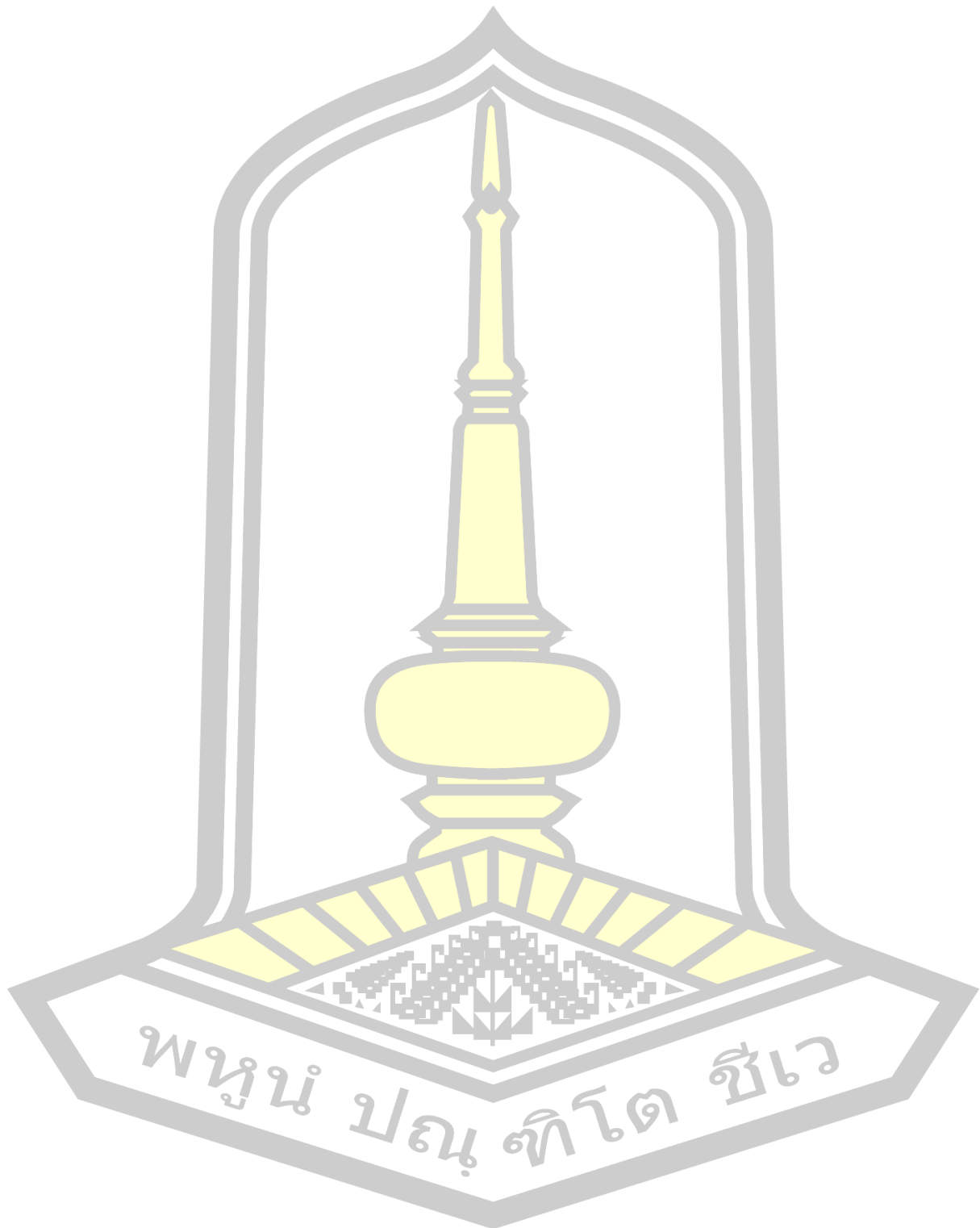
1.2.6 เปรียบเทียบผลที่ได้เพื่อประเมินความสำเร็จของการนิเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในรูปแบบอื่น ๆ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

บรรณานุกรม



บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). *การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา : กรอบและแนวการดำเนินงาน*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- กรองทอง จิตรเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายใน*. กรุงเทพฯ : ธารอักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *แนวทางการนิเทศช่วยเหลือโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *คู่มือดำเนินการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับครูและศึกษานิเทศก์*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ : ที.เอส.บี.โปรดักส์.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). *การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการเรียนรู้*. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เกษมสิงห์ เพ็ญฟู. (2551). *การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <https://www.gotoknow.org>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2562].
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : พอยท์.
- ชญากาญจน์ ศรีเนตร. (2558). *รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- ชญา ณรงค์ฤทธิ์. (2555). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชา วิธีวิจัยทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชมพูนุช โยธี. (2558). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2546). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : K & P Books.
- ซารี มณีศรี. (2542). *การนิเทศการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โสภณ.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2540). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.

- ทัศนิตมา พงษ์พรหม. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2545). การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพากร กิ่งมิ่งแสง. (2560). การศึกษาการนิเทศแบบสอนแนะในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิตนา แคมมณี. (2546). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2546). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีระ รุญเจริญ. (2544). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา.
กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ : การประเมินและการ
ประกัน. กรุงเทพฯ : วิทีซีคอมมิวนิเคชัน.
- นภาพรณ หะวานนท์ และคณะ. (2550). ทฤษฎีฐานรากในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน. กรุงเทพฯ :
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2554). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กทม. :
ประสานการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. มหาสารคาม : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. มหาสารคาม : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. มหาสารคาม : สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธ์. (2546). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพฯ.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธ์. (2551). ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ :
จามจุรีโปรดักท์.
- ประภาพร ชื่อสุทธิกุล. (2550). การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์
อภิมาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- ประเวศ วะสี. (2544). *การพัฒนาพลังสร้างสรรค์ขององค์กร*. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- ปรีทรศน์ พันธุ์บรรยงก์. (2545). *TQM ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ปรีศนา โกลละสุด. (2534) *การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน : ศึกษาเปรียบเทียบผู้เคยย้ายถิ่น และผู้ที่ไม่เคยย้ายถิ่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปรีดาวรรณ อินทวิมล (2548). รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย. *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม*, 7(1), 68.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. (2543). *กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ปิยนุช กาญจนะกันโท. (2560). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พงษ์ศักดิ์ ทองไชย. (2558). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พจน์ เทียมศักดิ์. (2543). *ปฏิสัมพันธ์ของการเรียนรู้ในชุมชนและโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิสนุ พองศรี. (2553). *เทคนิควิธีการประเมินโครงการ*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธา.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภะ.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2542). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหาร 300 การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มัช สุขเอี่ยม. (2535). *รูปแบบการวางแผนการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ*. กรุงเทพฯ : บুদ্ধ พอยท์.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). *การพัฒนาชุมชน : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : บางกอกบล็อก
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2544). *การประเมินโครงการ : แนวคิดและการปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2552). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2551). *ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง เงื่อนไขการนำเข้าผลไม้ม่วงสดจากราชอาณาจักรกัมพูชา พ.ศ. 2559*. กรุงเทพฯ : ราชกิจจานุเบกษา.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *หลักการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การนิเทศการศึกษา*. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2541). *แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- วรรณิภา ไชยมาศย์. (2560). “การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 12(3), 116-128.
- วรวิทย์ อรรถโกวิทชาติ. (2542). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน ต่อการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2548). *การนิเทศการสอน สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ*. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2550). *การนิเทศการสอน*. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วานิช มาลัย และอรสา ปานขาว. (2548). *วิธีการศึกษาทางนิเทศศาสตร์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารีย์ ภูแปง. (2559). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิจิต นันทสุวรรณ และจำนงค์แรกพินิจ. (2541). *รายงานการวิจัยบทบาทของชุมชนกับการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี

- วิไลพร อ่อนภูษา. (2561). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). *การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). *สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *แนวทางการนิเทศเต็มพื้นที่*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สังัด อุทรานันท์. (2530). *การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- สมคิด บางโม. (2544). *การบริหารการศึกษา*. เลย : สถาบันราชภัฏเลย.
- สมคิด พรหมจ้อย และสุพัตร์ พิบูลย์. (2544). *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. นนทบุรี : จตุพรดีไซด์.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2543). *การบริหารบุคลากรและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมาน อัครภูมิ. (2541). *ที คิว เอ็มการบริหารทั่วทั้งองค์การ ในองค์การทางการศึกษา*. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- สวัสดิ์ ระวาดชัย. (2544). *ความต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตชัยมงคลจังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : บัค พอยท์.
- สันติ อุดคำ. (2560). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงาน กศน. (2553). *คู่มือแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน.* กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงาน กศน.
- สำนักงาน กศน. จังหวัดจันทบุรี. (2554). *คู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษา สำนักงาน กศน. จังหวัดจันทบุรี*. จันทบุรี : กลุ่มนิเทศติดตามประเมินผลและจัดการศึกษา.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). *ชุดฝึกอบรมผู้บริหารระดับสูง เล่ม 8*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *การเรียนรู้บูรณาการ : ยุทธศาสตร์ครูปฏิรูป*. กรุงเทพฯ : อุษาการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การนิเทศเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายใน*. กรุงเทพฯ : เอ.เอ็ม.ที.
- สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2556). *เอกสารแนวทางการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์. (2561). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ : กลุ่มยุทธศาสตร์และการพัฒนา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์. (2560). *รายงานผลการแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559*. กรุงเทพฯ : กลุ่มยุทธศาสตร์และการพัฒนา.
- สำเร็จ ยूरชัย. (2556). “การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 5(2), 106-117.
- สิรดา สายเพชร. (2560). กลยุทธ์การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 12(4), 2017, ตุลาคม-ธันวาคม.

- สิริรัตน์ ใจทาน. (2558). รูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน ส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารศึกษาศาสตร์*
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 9(ฉบับพิเศษ), 825-842, เมษายน.
- สุจินต์ ดาววีระกุล. (2527). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนา หมู่บ้าน :
ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัด จังหวัด
นครสวรรค์ ประจำปี พ.ศ. 2527. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคม
สงเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุธรรม ธรรมพัฒนานนท์. (2554). *หลักการ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา*.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธรรม ธรรมพัฒนานนท์. (2561). *เอกสารคำสอน รายวิชา0501702 หลักการ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*
ทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนีย์ ดอกดวง. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. *วารสารการบริหารและ*
นิเทศศึกษา, 8(3), 173-182, ธันวาคม.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2545). การนิเทศภายในหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน. *วารสารวิชาการ*,
5(8), 25-31.
- สุวัช พานิชวงษ์. (2546). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน*
ในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2551). *21 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*.
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). *ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ*
บริหารการศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- หวน พิณรุฬห์. (2545). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- อดิศักดิ์ สมบูรณ์กุล. (2553). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของ*
อำเภอวัฒนานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

อัญชลี ธรรมะวิสิฎฐ์. (2553). *การนิเทศ กคน*. [ออนไลน์]. ได้จาก :

<https://panchalee.wordpress.com>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2562].

อำรุง จันทวานิช. (2548). *กฎหมายและข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพของการจัดการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.

อุดม เหลืองสด. (2545). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนบ้านแก้ววิทยา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). *หลักสูตรและการบริหารวิชาการของโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : เอส ดี เพรส.

อุทุมพร จามรมาน. (2544). *วิธีทำประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.

อีโตชิ คูเมะ. (2540). *การบริหารจัดการคุณภาพ (MBQ)*. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

Bardo, J.W. and J.J. Hartman. (1982). *Urban society : A systemic introduction*. New York: peacock.

Beach, D.M. and J. Reinhartz. (2000). *Supervision Leadership: Focus on Instruction*. Boston : Allyn and Bacon.

Cohen, J.M., and N.T. Uphoff. (1980). *Effective Behavior in Organizations*. New York : Richard Irwin.

Collin, J.J. (2003). *Modern and Postmodern Teacher Supervision and Evaluation : Perception of Secondary School Principals and Teachers. Dissertation Abstracts International, 64(1), 33-A*.

Corsini, R.J. and A.J. Auerbach. (2007). *Educational planning for development*. New York : St.Martin's Press.

Deming, W.E. (1986). *Out of the Crisis*. Cambridge, Mass : Massachusetts Institute of Technology.

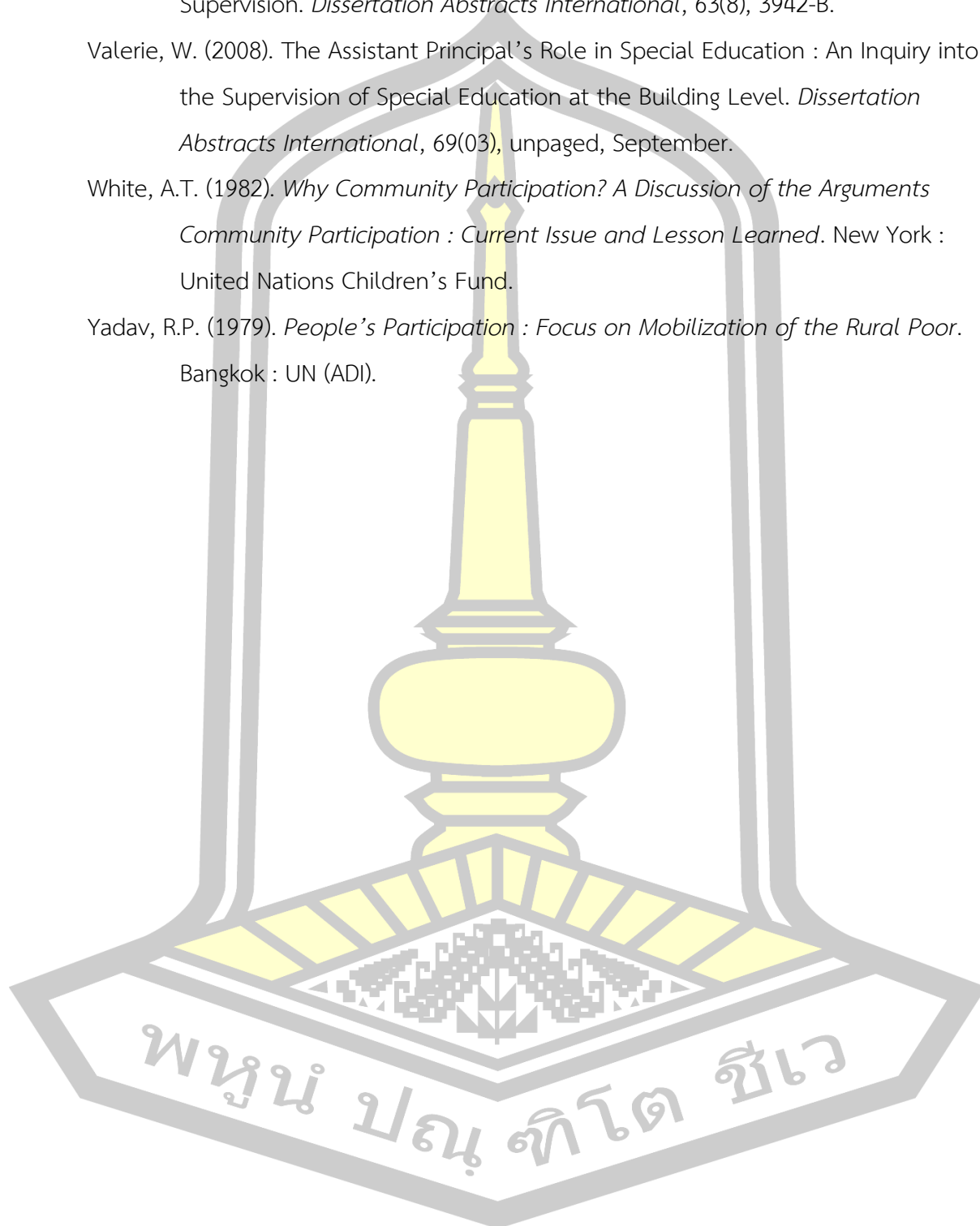
Glickman, C.D., Gordon, S.P. and J.M. Ross-Gordon. (2001). *Supervision of Instruction : A Developmental Approach*. Boston : Allyn and Bacon.

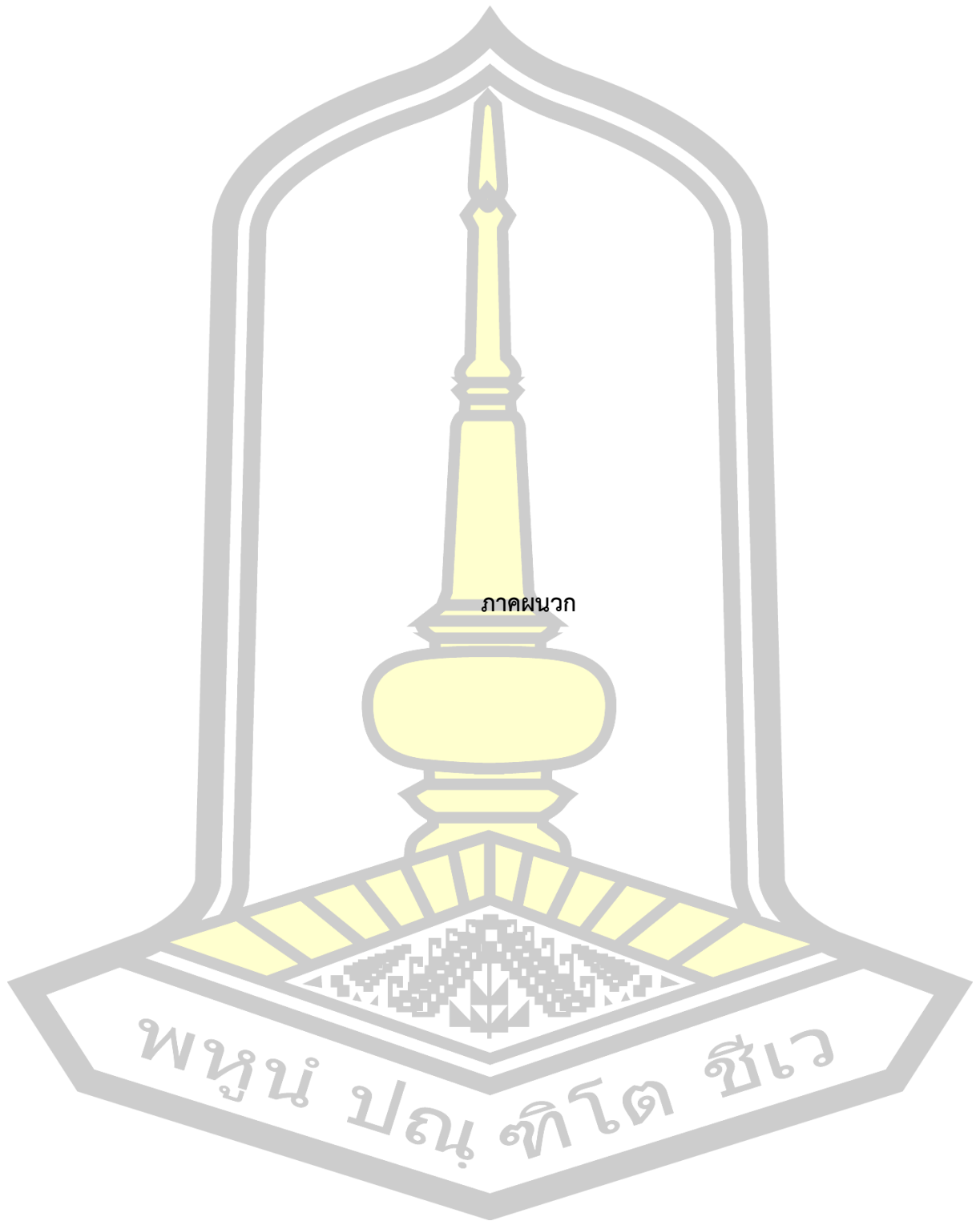
Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill.

Harris, B.M. (1985). *Supervisor Behavior in Education*. New Jersey : Prentice-Hall.

- James, H.J. (2002). A Quantitative Analysis of the High School Department Head Role in Teacher Evaluation, Instructional Improvement, Curriculum Development, And Student Performance Standards. *Dissertation Abstracts International*, 62(11), 3640-A.
- Keevep, P.J. (1988). *Educational research, methodology and measurement :An international handbook*. Oxford : Pergamon Press.
- Kircher, R.L. (2007). Counselor Educators' Perceptions of the Preparation of School Counselors for Advocacy. *Dissertation Abstracts International*, 68(04), unpagged, October.
- Krieger, K.M. (2006). School Counseling and Child Development : The Integration of Theory and Practice in Elementary School Settings. *Dissertation Abstracts International*, 67(06), unpagged, December.
- Langford, D.T. (2006). Preservice Teachers' Perceptions of the Role and Function of the School Counselor. *Dissertation Abstracts International*, 67(04), unpagged, October.
- Lansman, R. R. (2007). A Case Study of Teacher Evaluation and Supervision at a High Achieving Urban Elementary School. *Dissertation Abstracts International*, 12(2), 254-264.
- Madaus, G.F., Scriven, M. and D.L. Stufflebeam. (1983). *Evaluation models: Viewpoints on educational and human services evaluation*. Boston : Kluwer-Nijhoff.
- Mathews, J. (1996). *Human Resource Development*. London : Kogan.
- Mobley, J.D. (2003). Principals' Perceptions of an Evaluation System in Tennessee. *Dissertation Abstracts International*, 63(12), 4173-A.
- Morgan, D.L. (1997). *Focus Groups as Qualitative Research*. London : Sage.
- Nelson, M.L and others. (2008). Working with Conflict in Clinical Supervision : Wise Supervisors' Perspectives. *Journal of Counseling Psychology*, 55(2), 172-184, April.
- Smith, R.H. and others. (1980). *Management: Making organizations perform*. New York : Macmillan.
- Stufflebeam, D.L. and A.J. Shinkfield. (2007). *Evaluation: Theory, models and applications*. San Francisco : Jossey-Bass.

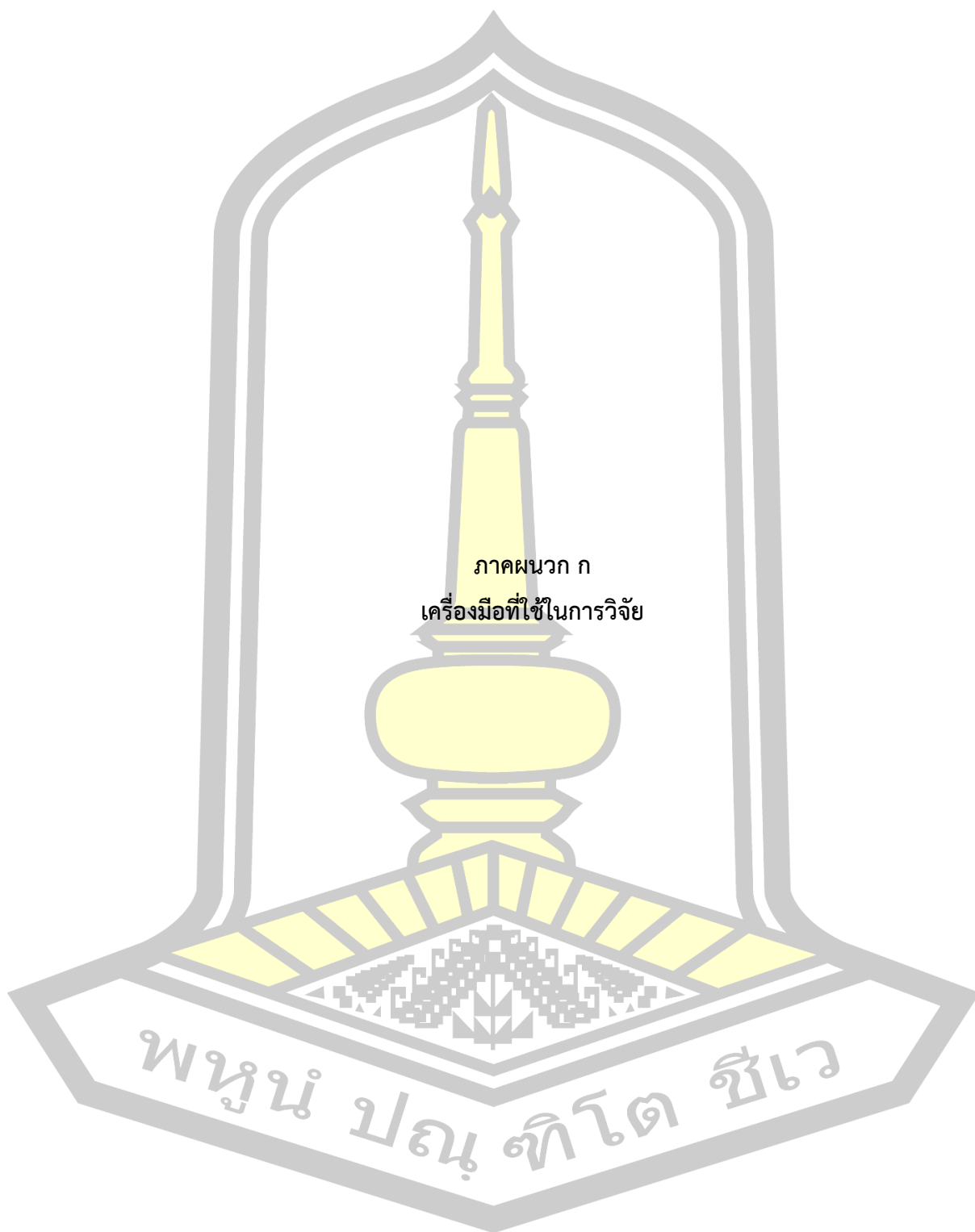
- Tagger, Lori Sue. (2003). The Relationship of Collective Efficacy and Performance in Supervision. *Dissertation Abstracts International*, 63(8), 3942-B.
- Valerie, W. (2008). The Assistant Principal's Role in Special Education : An Inquiry into the Supervision of Special Education at the Building Level. *Dissertation Abstracts International*, 69(03), unpagged, September.
- White, A.T. (1982). *Why Community Participation? A Discussion of the Arguments Community Participation : Current Issue and Lesson Learned*. New York : United Nations Children's Fund.
- Yadav, R.P. (1979). *People's Participation : Focus on Mobilization of the Rural Poor*. Bangkok : UN (ADI).





ภาคผนวก

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว



ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุ ประถม ทิโต ชีเว

แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

สำหรับการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้ใช้สำหรับประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์
2. โปรดพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาหรือข้อความกับความมุ่งหมายของการวิจัยว่ามีความสอดคล้องกันอย่างไร โดยพิจารณาจาก
 - +1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาหรือข้อความกับความมุ่งหมาย
 - 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาหรือข้อความกับความมุ่งหมาย
 - 1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาหรือข้อความกับความมุ่งหมาย

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นายสรรเพชญ์ ศิริเกตุ

นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา รุ่น พ.31

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

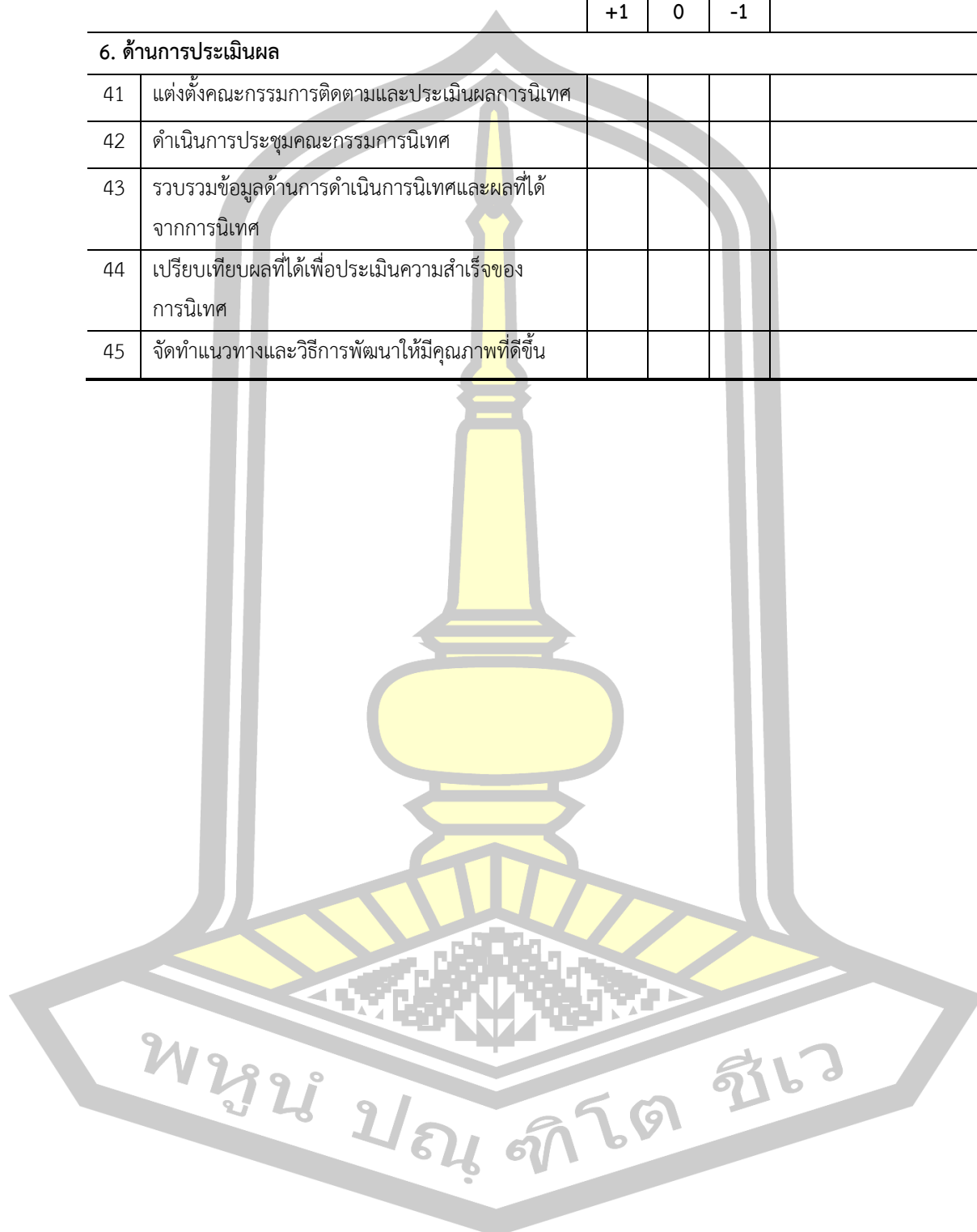
พูน ปณ ทัต ชีเว

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา		ความสอดคล้อง			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		+1	0	-1	
1. ด้านการเตรียมการนิเทศ					
1	กำหนดนโยบายแผนงานโครงการนิเทศ				
2	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ				
3	เตรียมข้อมูลสภาพปัญหาเพื่อร่วมกันวางแผนการนิเทศ				
4	นำผลที่ได้จากการวางแผนนิเทศมาประชุมไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติการนิเทศ				
5	ประชุมชี้แจงผู้รับการนิเทศให้ทราบถึงนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการติดตาม และประเมินผล				
2. ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ					
6	สร้างความเข้าใจบทบาทหน้าที่การปฏิบัติของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ				
7	เตรียมเครื่องมือที่ใช้สำหรับการนิเทศ				
8	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันจัดทำปฏิทินการนิเทศ				
9	ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลการนิเทศตามแบบบันทึกการนิเทศ				
10	ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ				
3. ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ					
11	พิจารณาข้อมูลสภาพปัจจุบัน และความต้องการเพื่อนำมาสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ				
12	ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ				
13	ดำเนินการสร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานของการนิเทศ				
14	ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศ				
15	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ศึกษาเครื่องมือประกอบการนิเทศร่วมกันก่อนนำไปใช้				

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา		ความสอดคล้อง			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		+1	0	-1	
4. ด้านการดำเนินการนิเทศ					
16	ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการศึกษานอกระบบสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ				
17	ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศการศึกษานอกระบบให้กับผู้รับการนิเทศ				
18	ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือวิธีการและกิจกรรมของการจัดการศึกษานอกระบบที่ได้กำหนดไว้				
19	ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการจัดการศึกษานอกระบบพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ				
20	ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัดการศึกษานอกระบบและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ				
21	ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการศึกษาตามอัยาศัยสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ				
22	ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศการศึกษิตตามอัยาศัยให้กับผู้รับการนิเทศ				
23	ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือวิธีการและกิจกรรมของการจัดการศึกษาตามอัยาศัยที่ได้กำหนดไว้				
24	ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการจัดการศึกษาตามอัยาศัยพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ				
25	ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัดการศึกษาตามอัยาศัยและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ				
26	ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับรับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ				
27	ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับผู้รับการนิเทศ				
28	ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือวิธีการและกิจกรรมของการจัดประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้กำหนดไว้				

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา		ความสอดคล้อง			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		+1	0	-1	
4. ด้านการดำเนินการนิเทศ (ต่อ)					
29	ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการประกันคุณภาพการศึกษาพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ				
30	ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัดการประกันคุณภาพการศึกษาและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ				
31	ผู้รับการนิเทศจัดส่งข้อมูลด้านการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นสำหรับผู้รับการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศ				
32	ประชุมชี้แจงและมอบหมายภารกิจการนิเทศการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นให้ผู้รับการนิเทศ				
33	ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน เครื่องมือวิธีการ และกิจกรรมของการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นที่ได้กำหนดไว้				
34	ผู้นิเทศบันทึกผลการนิเทศการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นพร้อมข้อเสนอแนะแก่ผู้รับการนิเทศ				
35	ผู้รับการนิเทศดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นและจัดทำรายงานผลให้ผู้นิเทศทราบ				
5. ด้านการประชุม					
36	กำหนดวันเวลาในการประชุม				
37	ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการนิเทศและสรุปข้อมูล				
38	ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศตามที่กำหนดไว้ โดยนำปัญหา ข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางแก้ไข				
39	บันทึกผลการประชุมและข้อเสนอแนวทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ				
40	นำเสนอผลการประชุมและแนวทางที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาต่อไป				

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา		ความสอดคล้อง			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		+1	0	-1	
6. ด้านการประเมินผล					
41	แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศ				
42	ดำเนินการประชุมคณะกรรมการนิเทศ				
43	รวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศและผลที่ได้จากการนิเทศ				
44	เปรียบเทียบผลที่ได้เพื่อประเมินความสำเร็จของการนิเทศ				
45	จัดทำแนวทางและวิธีการพัฒนาให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น				



แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย

เรื่อง

พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ ตำแหน่ง ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's Rating Scale) ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด โดยจัดเรียงเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัย จำนวน 6 ด้าน ดังนี้ 1) การเตรียมการนิเทศ 2) รูปแบบและแนวทางการนิเทศ 3) เครื่องมือประกอบการนิเทศ 4) การดำเนินการนิเทศ 5) การประชุม และ 6) การประเมินผล

2. ในการตอบแบบสอบถามทั้งสองตอน ผู้วิจัยขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้โปรดตอบตามความเป็นจริงและตอบให้ ครบทุกข้อด้วย จึงจะทำให้ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์ และมีคุณค่าต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

3. คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะเก็บรักษาเป็นความลับ และจะใช้สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่านั้น โดยจะเสนอผลการศึกษาในภาพรวมซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ท่านหรือการปฏิบัติงาน ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของท่านแต่อย่างใด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

พูน ปรุณ ฐิต ชิว
(นายสรรเพชญ์ ศิริเกตุ)

นิสิตปริญญาโท สาขาบริหารและพัฒนการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ตำแหน่ง

() ผู้บริหาร กศน. อำเภอ () ครู กศน.

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตามความคิดเห็นของท่านโดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

พูน ปรน ทิโต ชีเว

ข้อ ที่	การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5. ด้านการประชุม											
36	กำหนดวันเวลาในการประชุม										
37	ผู้นิเทศตรวจสอบแบบนิเทศของผู้รับการ นิเทศและสรุปข้อมูล										
38	ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศตามที่ กำหนดไว้ โดยนำปัญหา ข้อเสนอแนะ มาวิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางแก้ไข										
39	บันทึกผลการประชุมและข้อเสนอ แนวทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ										
40	นำเสนอผลการประชุมและแนวทางที่ได้ไปใช้ ในการพัฒนาต่อไป										
6. ด้านการประเมินผล											
41	แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล การนิเทศ										
42	ดำเนินการประชุมคณะกรรมการนิเทศ										
43	รวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศ และผลที่ได้จากการนิเทศ										
44	เปรียบเทียบผลที่ได้เพื่อประเมินความสำเร็จ ของการนิเทศ										
45	จัดทำแนวทางและวิธีการพัฒนาให้มีคุณภาพ ที่ดีขึ้น										



แบบสัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best practices)

สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีความมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ด้านการเตรียมการนิเทศ ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านการประชุม และด้านการประเมินผล

3. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ซึ่งไม่มีผลกระทบหรือเกิดความเสียหายต่อหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้สัมภาษณ์แต่อย่างใด จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

นายสรรเพชญ์ ศิริเกตุ

นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา รุ่น พ.31

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พนุน ปรณ ทัตโต ชูเว

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปในการสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ (ชื่อ - สกุล)

ตำแหน่ง.....

ปฏิบัติหน้าที่.....

สถานศึกษา.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....

พ.ศ.....

เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

ท่านมีแนวทางการดำเนินงานตามกระบวนการของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ
สถานศึกษาของท่านในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ อย่างไรบ้าง

2.1 การเตรียมการนิเทศ

2.2 รูปแบบและแนวทางการนิเทศ

2.3 เครื่องมือประกอบการนิเทศ

พจนานุกรมศัพท์โศลก

2.4 การดำเนินการนิเทศ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.5 การประชุม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.6 การประเมินผล

.....

.....

.....

.....

.....

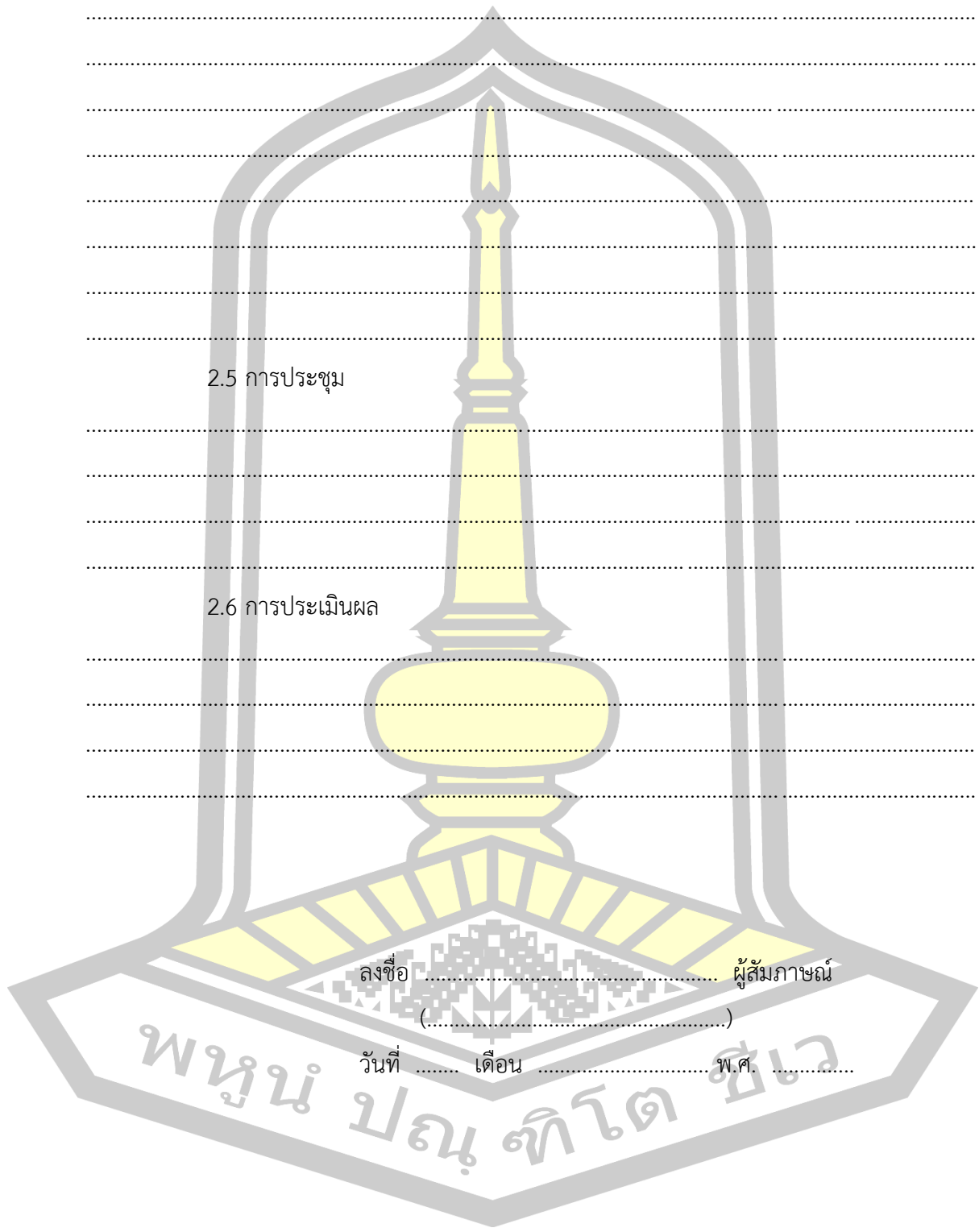
.....

.....

.....

.....

.....



ลงชื่อ ผู้สัมภาษณ์
(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชเว

แบบประเมินรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง

1. เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบประเมินรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ในประเด็นความเหมาะสมและความเป็นไปได้ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ หลังจากที่ท่านได้ศึกษาหัวข้อรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผู้วิจัยแนบมาพร้อมนี้

2. โปรดพิจารณาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้ครบทุกด้าน

3. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นแต่ละช่อง โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นายสรรเพชญ์ ศิริเกตุ

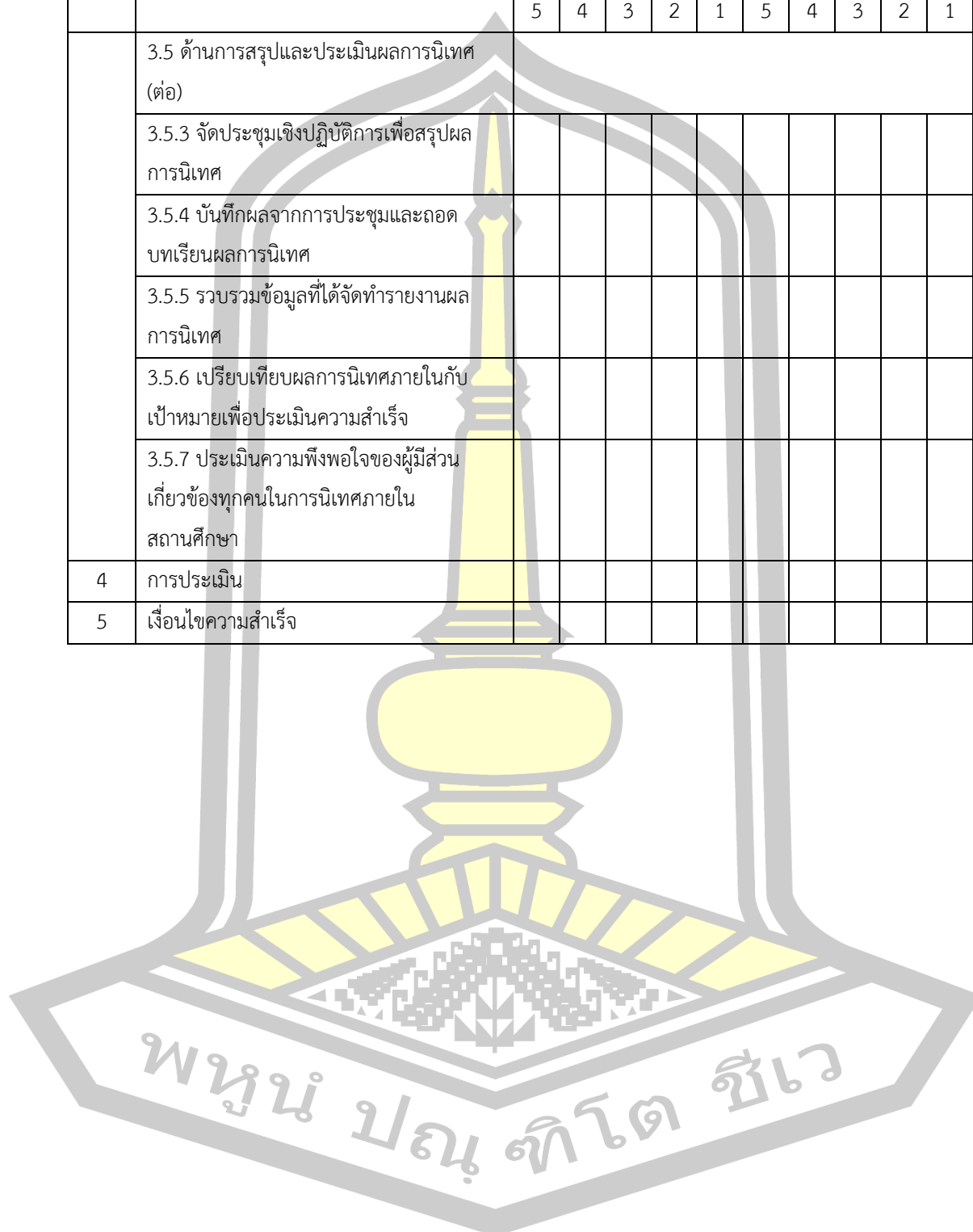
นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา รุ่น พ.31

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ข้อที่	หัวข้อประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1	หลักการ										
2	วัตถุประสงค์										
3	รูปแบบการเตรียมการนิเทศภายใน แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา										
	3.1 ด้านการเตรียมการนิเทศ										
	3.1.1 เตรียมและศึกษาข้อมูลสภาพปัญหา และอุปสรรคในการทำงานและนำผลที่ได้มา ประชุมร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทางนิเทศ										
	3.1.2 กำหนดนโยบายแผนงานโครงการการ นิเทศภายในของสถานศึกษา										
	3.1.3 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ ภายใน										
	3.1.4 ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจให้ผู้รับ การนิเทศทราบถึงความสำคัญ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการติดตามและ ประเมินผล										
	3.1.5 จัดทำโครงการนิเทศภายใน										
	3.2 ด้านวิธีและแนวปฏิบัติในการนิเทศ										
	3.2.1 จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ภายใน										
	3.2.2 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกัน กำหนดปฏิทินการนิเทศ										
	3.2.3 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกัน กำหนดเทคนิค วิธีการนิเทศ อาทิ ใช้เทคนิค การ สอนงาน ใช้เทคนิคการสร้างขวัญ กำลังใจ ใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก ใช้ เทคนิคการนิเทศแบบออนไลน์ ใช้เทคนิค แบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นต้น										
	3.2.4 ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลการนิเทศ										
	3.2.5 ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการ การประเมินผลการนิเทศ										

ข้อที่	หัวข้อประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
	3.5 ด้านการสรุปและประเมินผลการนิเทศ (ต่อ)											
	3.5.3 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปผลการนิเทศ											
	3.5.4 บันทึกผลจากการประชุมและถอดบทเรียนผลการนิเทศ											
	3.5.5 รวบรวมข้อมูลที่ได้จัดทำรายงานผลการนิเทศ											
	3.5.6 เปรียบเทียบผลการนิเทศภายในกับเป้าหมายเพื่อประเมินความสำเร็จ											
	3.5.7 ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในการนิเทศภายในสถานศึกษา											
4	การประเมิน											
5	เงื่อนไขความสำเร็จ											



แบบประเมินการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง

1. เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบประเมินการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ในประเด็นความเหมาะสมและความเป็นไปได้ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ หลังจากที่ท่านได้ศึกษาหัวข้อแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผู้วิจัยแนบมาพร้อมนี้

2. โปรดพิจารณาการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้ครบทุกด้าน

3. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นแต่ละช่อง โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสม / ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

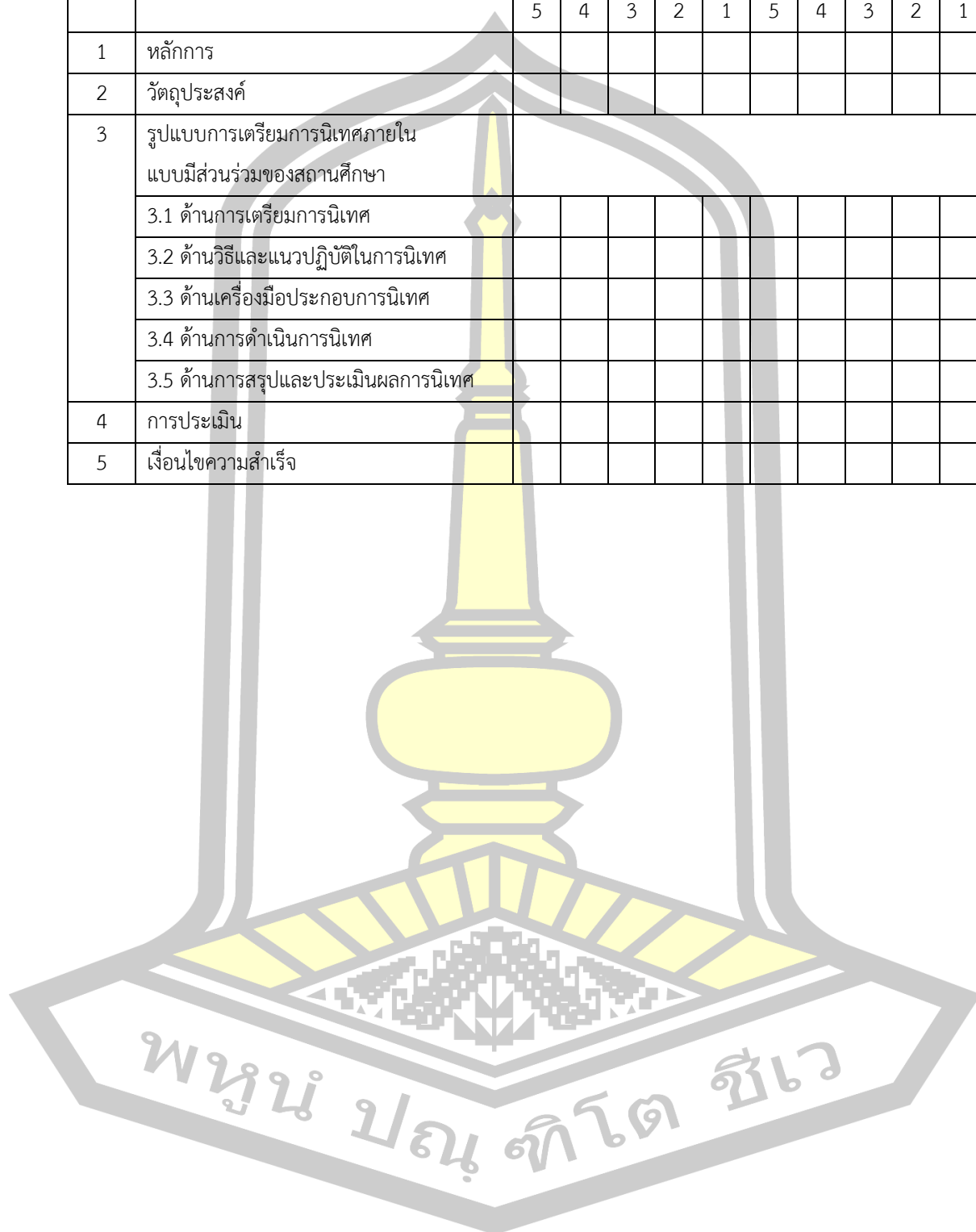
นายสรรเพชญ์ ศิริเกตุ

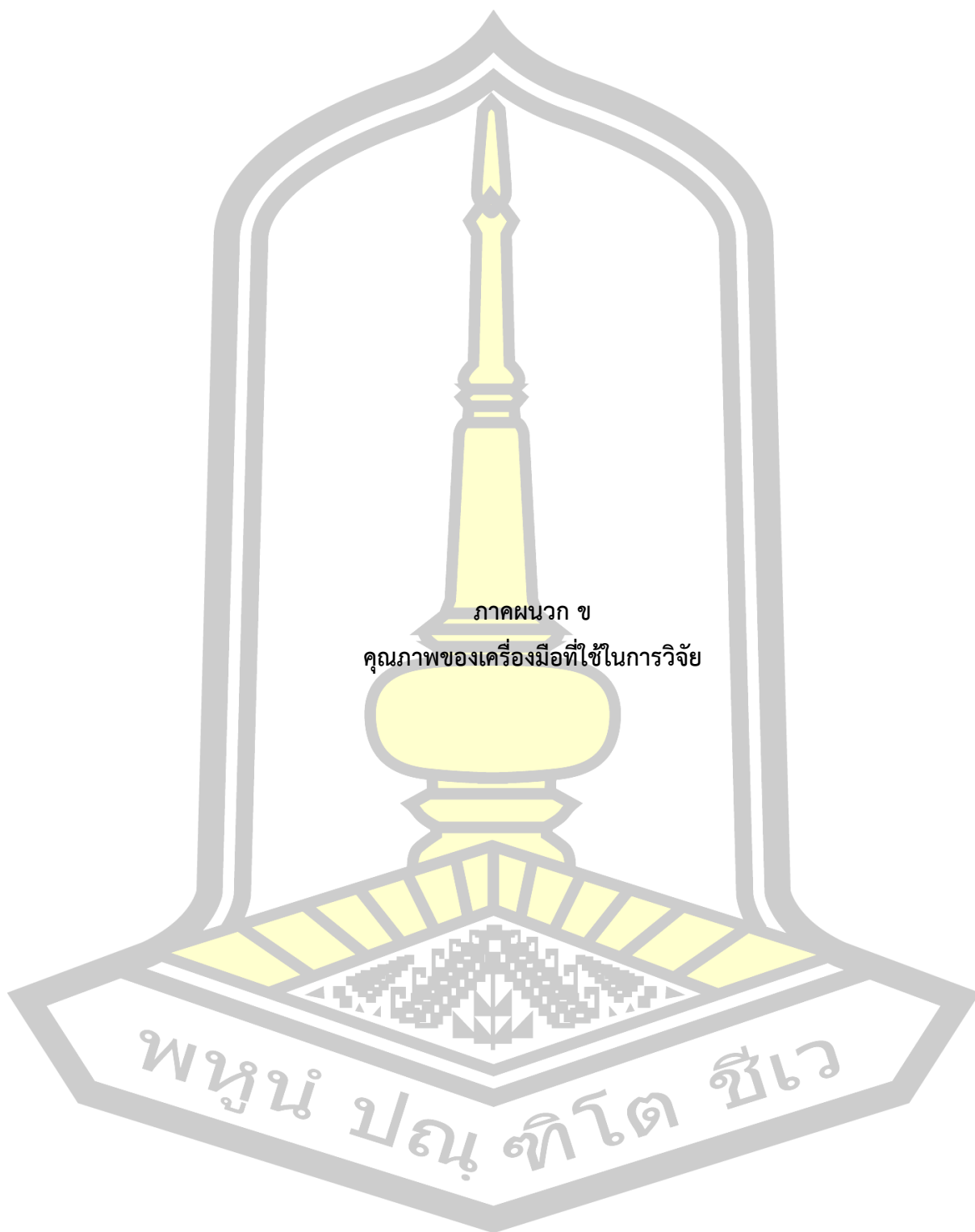
นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)

สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา รุ่น พ.31

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ข้อที่	หัวข้อประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1	หลักการ										
2	วัตถุประสงค์										
3	รูปแบบการเตรียมการนิเทศภายใน แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา										
	3.1 ด้านการเตรียมการนิเทศ										
	3.2 ด้านวิธีและแนวปฏิบัติในการนิเทศ										
	3.3 ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ										
	3.4 ด้านการดำเนินการนิเทศ										
	3.5 ด้านการสรุปและประเมินผลการนิเทศ										
4	การประเมิน										
5	เงื่อนไขความสำเร็จ										





ภาคผนวก ข
คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัณฑิต โท ชีวะ

ตาราง 39 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	ค่าเฉลี่ย	ความ สอดคล้อง
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ด้านการดำเนินการนิเทศ (ต่อ)								
24	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
26	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	ใช้ได้
31	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
33	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
34	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ด้านการประชุม								
36	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
37	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
39	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ด้านการประเมินผล								
41	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
44	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
45	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้

ตาราง 40 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ค่าความเชื่อมั่น (α)	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
ด้านการเตรียมการนิเทศ				
1	0.670	0.736	0.924	0.869
2	0.684	0.886	0.913	0.824
3	0.674	0.814	0.932	0.805
4	0.775	0.835	0.942	0.814
5	0.719	0.850	0.908	0.834
ด้านรูปแบบและแนวทางการนิเทศ				
6	0.401	0.672	0.896	0.847
7	0.495	0.730	0.931	0.852
8	0.677	0.763	0.924	0.806
9	0.753	0.841	0.927	0.822
10	0.631	0.781	0.918	0.805
ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ				
11	0.717	0.863	0.936	0.846
12	0.813	0.877	0.894	0.817
13	0.629	0.836	0.915	0.814
14	0.720	0.847	0.903	0.825
15	0.757	0.850	0.917	0.834
ด้านการดำเนินการนิเทศ				
16	0.677	0.769	0.887	0.865
17	0.753	0.820	0.903	0.842
18	0.822	0.879	0.915	0.805
19	0.641	0.822	0.897	0.833
20	0.599	0.827	0.902	0.863
21	0.648	0.854	0.913	0.852
22	0.642	0.827	0.899	0.818

ตาราง 40 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})		ค่าความเชื่อมั่น (α)	
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์
ด้านการดำเนินการนิเทศ (ต่อ)				
23	0.596	0.769	0.927	0.825
24	0.735	0.850	0.927	0.804
25	0.662	0.887	0.942	0.845
26	0.612	0.736	0.894	0.853
27	0.677	0.796	0.895	0.817
28	0.330	0.641	0.899	0.841
29	0.506	0.688	0.936	0.853
30	0.677	0.763	0.924	0.866
31	0.495	0.820	0.915	0.823
32	0.688	0.781	0.896	0.840
33	0.401	0.863	0.908	0.835
34	0.670	0.807	0.942	0.867
35	0.684	0.769	0.899	0.826
ด้านการประชุม				
36	0.723	0.854	0.894	0.835
37	0.629	0.904	0.918	0.841
38	0.631	0.842	0.895	0.808
39	0.814	0.807	0.894	0.817
40	0.822	0.769	0.918	0.863
ด้านการประเมินผล				
41	0.835	0.904	0.902	0.855
42	0.723	0.887	0.895	0.808
43	0.674	0.850	0.917	0.826
44	0.629	0.841	0.905	0.847
45	0.753	0.877	0.913	0.833

จากตาราง 40 พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.914 และ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.839

ตาราง 41 ผลการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
กาฬสินธุ์

รายการ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ							\bar{X}	S.D.	ระดับ	
	คนที่										
	1	2	3	4	5	6	7				
1	หลักการ	5	5	4	5	5	4	5	4.71	0.49	มากที่สุด
2	วัตถุประสงค์	4	5	5	5	5	5	5	4.86	0.38	มากที่สุด
3	วิธีการดำเนินงาน										
	3.1 ด้านการเตรียมการนิเทศ	5	4	5	5	5	5	4	4.71	0.49	มากที่สุด
	3.2 ด้านรูปแบบและ แนวทางการนิเทศ	5	5	5	5	5	5	4	4.86	0.38	มากที่สุด
	3.3 ด้านเครื่องมือประกอบ การนิเทศ	5	5	4	5	4	5	4	4.57	0.53	มากที่สุด
	3.4 ด้านการดำเนินการนิเทศ	5	4	5	5	5	5	4	4.71	0.49	มากที่สุด
	3.5 ด้านการสรุปและ ประเมินผลการนิเทศ	5	5	4	5	5	4	5	4.71	0.49	มากที่สุด
4	การประเมิน	5	5	5	4	5	5	4	4.71	0.49	มากที่สุด
5	เงื่อนไขความสำเร็จ	4	5	5	5	5	5	5	4.86	0.38	มากที่สุด
	โดยรวม								4.74	0.46	มากที่สุด



ตาราง 42 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
กาฬสินธุ์

รายการ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ							\bar{X}	S.D.	ระดับ	
	คนที่										
	1	2	3	4	5	6	7				
1	หลักการ	5	5	4	5	5	4	5	4.71	0.49	มากที่สุด
2	วัตถุประสงค์	5	5	4	5	5	4	5	4.71	0.49	มากที่สุด
3	วิธีการดำเนินงาน										
	3.1 ด้านการเตรียมการนิเทศ	5	5	4	5	4	5	4	4.57	0.53	มากที่สุด
	3.2 ด้านรูปแบบและ แนวทางการนิเทศ	4	5	5	5	5	4	5	4.71	0.49	มากที่สุด
	3.3 ด้านเครื่องมือประกอบ การนิเทศ	4	4	5	4	5	4	5	4.43	0.53	มาก
	3.4 ด้านการดำเนินการนิเทศ	5	5	4	5	5	4	5	4.71	0.49	มากที่สุด
	3.5 ด้านการสรุปและ ประเมินผลการนิเทศ	4	5	5	5	4	4	5	4.57	0.53	มากที่สุด
4	การประเมิน	5	5	4	5	5	4	5	4.71	0.49	มากที่สุด
5	เงื่อนไขความสำเร็จ	4	5	5	5	5	4	5	4.71	0.49	มากที่สุด
	โดยรวม								4.65	0.50	มากที่สุด



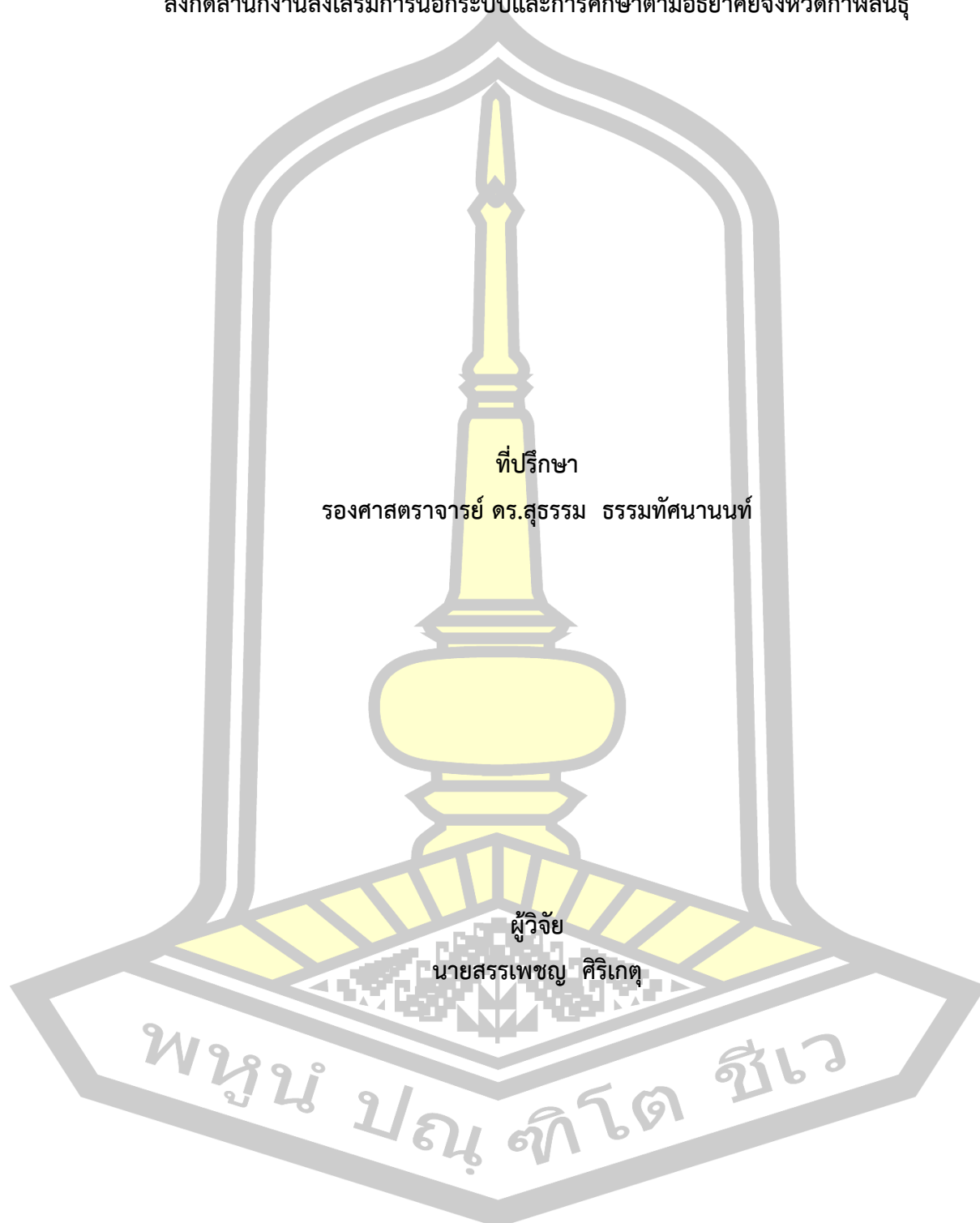


ภาคผนวก ค

รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

พหุ ประถม ศึกษาศาสตร์

รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์



หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำนำ

รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ เล่มนี้ ผู้วิจัยจัดทำขึ้นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ และสังกัดอื่น ๆ เพื่อให้เป็นคู่มือในการนิเทศภายในแบบมี ส่วนร่วมของสถานศึกษา

รูปแบบฉบับนี้ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านที่ 1 ด้านการเตรียมการนิเทศ ด้านที่ 2 ด้านวิธีและแนวปฏิบัติในการนิเทศ ด้านที่ 3 ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ ด้านที่ 4 ด้านการดำเนินการนิเทศ และด้านที่ 5 ด้านการสรุปและประเมินผลการนิเทศ อีกทั้งมีการประเมินและเงื่อนไขความสำเร็จ

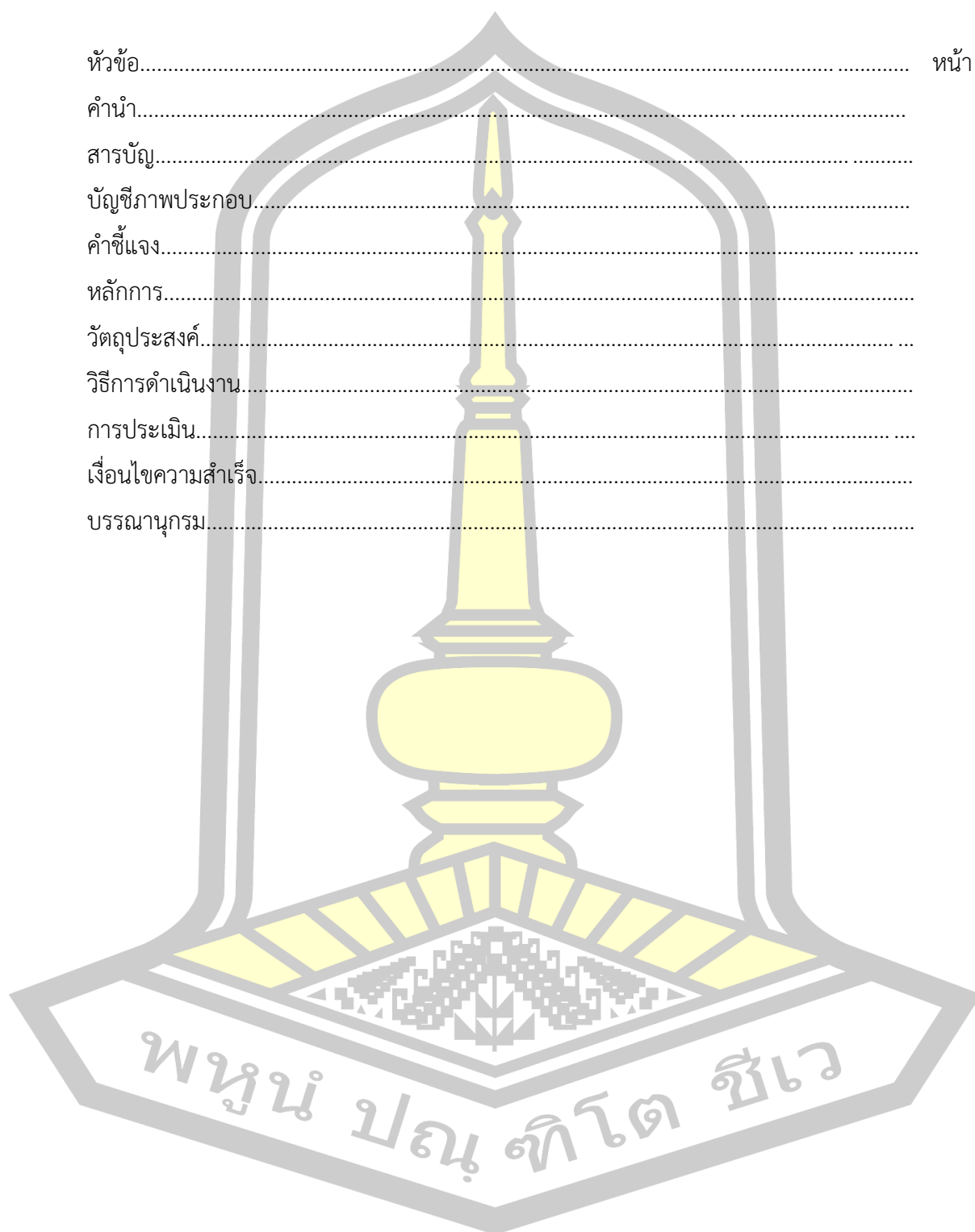
ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ นี้ จะเป็นแบบแผนแนวทางในการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในสังกัดและทุกสังกัด สามารถนำไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อการนิเทศภายในของสถานศึกษาต่อไป

นายสรรเพชญ์ ศิริเกตุ



สารบัญ

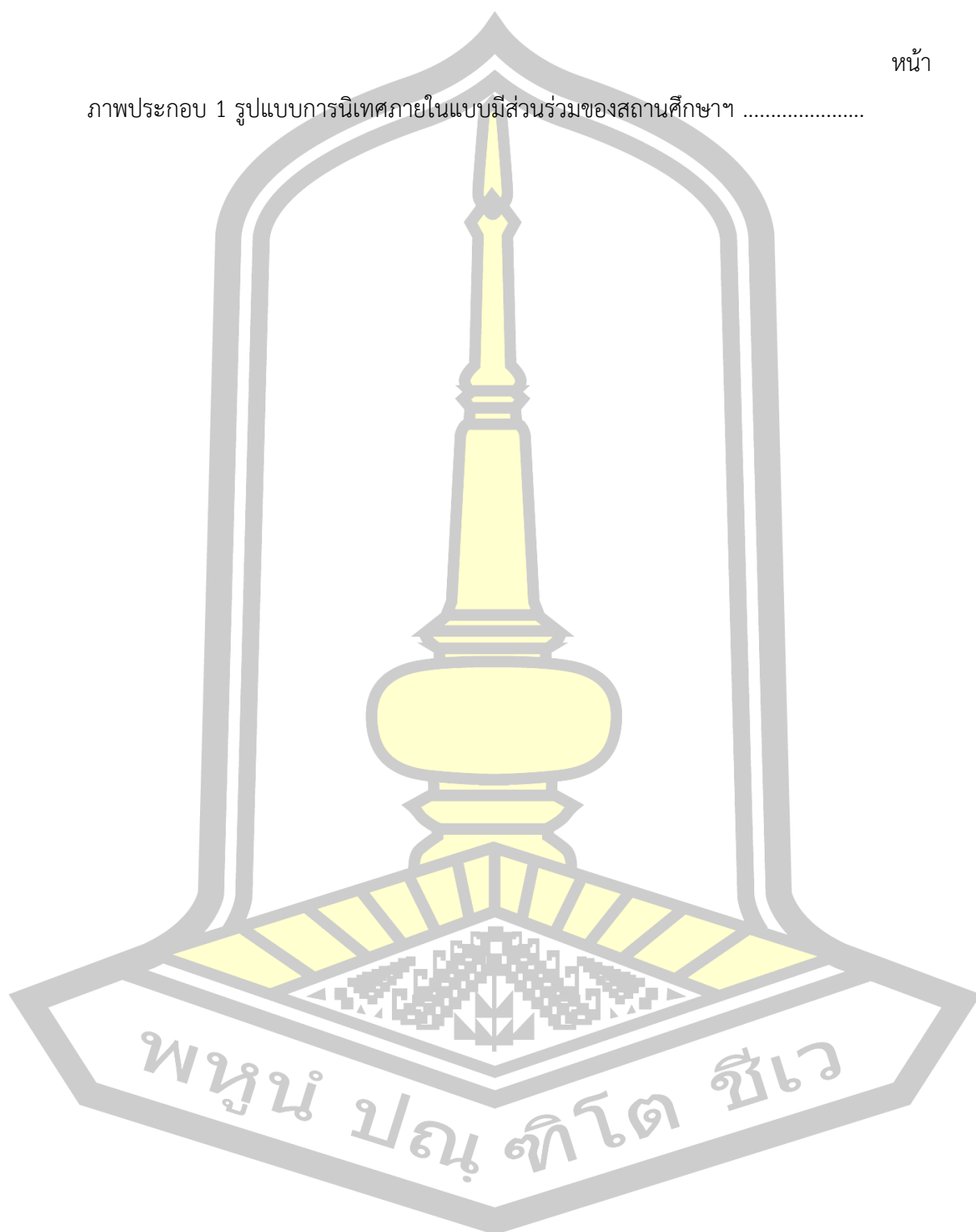
หัวข้อ.....	หน้า
คำนำ.....	
สารบัญ.....	
บัญชีภาพประกอบ.....	
คำชี้แจง.....	
หลักการ.....	
วัตถุประสงค์.....	
วิธีการดำเนินงาน.....	
การประเมิน.....	
เงื่อนไขความสำเร็จ.....	
บรรณานุกรม.....	



บัญชีภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาฯ



คำชี้แจง

รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมส่งเสริม การนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ นี้ จัดทำขึ้นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ และสังกัดอื่น ๆ เพื่อให้เป็นคู่มือในการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษาให้มากที่สุด ดังนั้นสิ่งที่ผู้ใช้รูปแบบควรจะได้ทราบ และตระหนักถึงสิ่งที่ควรปฏิบัติ และข้อจำกัดในการใช้แนวทางฉบับนี้

1. รูปแบบฉบับนี้ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านที่ 1 ด้านการเตรียมการนิเทศ ด้านที่ 2 ด้านวิธีและแนวปฏิบัติในการนิเทศ ด้านที่ 3 ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ ด้านที่ 4 ด้านการดำเนินการนิเทศ และด้านที่ 5 ด้านการสรุปและ ประเมินผลการนิเทศ อีกทั้งมีการประเมินและเงื่อนไขความสำเร็จ

2. ในการนำเสนอรูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา/วิธีการนั้น เป็น การนำเสนอครบทั้ง 5 ด้าน ผู้ใช้สามารถนำไปปรับใช้ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์ และ ระบบการบริหารของแต่ละแห่ง

3. การปฏิบัติภารกิจนิเทศตามรูปแบบนี้จะประสบผลสำเร็จได้จะต้องอาศัยหลักการทำงาน อย่างมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และทุกฝ่ายที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษา

พูน ปณ ทิโต ชีเว

รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานส่งเสริมส่งเสริมการนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

หลักการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 6 มาตรา 47 บัญญัติให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับโดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการปฏิบัติอย่างหลากหลาย ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการที่สำคัญ คือ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการนิเทศภายใน โดยกำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญ และนำไปปฏิบัติ ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551 : 3 - 4)

พระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 เป็นกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ที่มีหลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนและให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยตามมาตรา 4 กำหนดไว้ว่า การศึกษานอกระบบเป็นกิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัด และระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย ตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้นและมีวิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับการเรียนรู้ การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคลที่สามารถเลือกจะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล (สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2561 : 9)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ พ.ศ. 2555 กำหนดให้สถานศึกษาต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายใน โดยต้องมีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองประจำปีและเสนอรายงานการประเมินคุณภาพภายในต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด ภาคี

เครือข่าย และเผยแพร่ต่อสาธารณชน ทั้งนี้เพื่อนำผลการประเมินตนเองของสถานศึกษามาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา และภาคีเครือข่าย (สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2561 : 10)

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ และระบบการประกันคุณภาพ ที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ผลการนิเทศจะสะท้อนการปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา ดำเนินการโดยบุคลากรภายในหน่วยงาน หรือภายในหน่วยปฏิบัติของหน่วยงานนั้นๆ ผู้นิเทศอาจเป็นผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน หรือผู้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะผู้ทำการนิเทศภายในหน่วยงาน การนิเทศภายในเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารผู้ทำการนิเทศและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานเดียวกัน ร่วมพิจารณาปัญหา แสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา ทหาทางในการทำงานร่วมกัน และจัดระบบการนิเทศ เพื่อให้มีการพัฒนาเจตคติพร้อมกับคุณภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ส่งผลไปถึงคุณภาพของงาน ขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ความพึงพอใจของประชาชนที่รับบริการ โดยมีการนิเทศในลักษณะของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ซึ่งใช้กระบวนการ PDCA เป็นแนวทางการนิเทศ (สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2562 : 2 – 3)

การมีส่วนร่วม เป็นหลักการในการส่งเสริมให้ประชาชนหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เริ่มตั้งแต่การสร้างตระหนักร่วมกัน การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติร่วมติดตามประเมินผล ร่วมปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาร่วมกันตลอดจนการร่วมรับผลประโยชน์ด้วยการสร้างจิตสำนึกหรือให้ทุกๆ คน เป็นผู้รับผิดชอบหลัก เป็นเจ้าของในกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน การมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะเมื่อเกิดขึ้นระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาย่อมทำให้เกิดผลดีแก่การพัฒนาสังคมเพราะทำให้ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นประชาชน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้เข้ามาผูกพันกันก่อให้เกิดความคิดร่วมกันเข้าใจกัน ได้รับความรู้ที่หลากหลาย สามารถพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดและทรัพยากรที่มีอยู่ต่อกันขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนของการร่วมคิด 2) ขั้นตอนของการร่วมวางแผน 3) ขั้นตอนของการร่วมดำเนินการ 4) ขั้นตอนของการร่วมประเมินผล

การนิเทศแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการนิเทศ ซึ่งมีเป้าหมายที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับหลักการนิเทศ กศน. ซึ่งมีภารกิจงานกว้างขวางทั้งด้านกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรม ผู้จัดกิจกรรม มีทั้งหน่วยงานสถานศึกษาและเครือข่ายทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การจัดกิจกรรมและส่งเสริมการจัดกิจกรรม การจัดการศึกษาของ กศน. จำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและชุมชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นการนิเทศงาน กศน. จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคน พัฒนางาน สร้างประสานสัมพันธ์และสร้าง

ขวัญกำลังใจให้กับครูและปฏิบัติงาน กศน. โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาครูและ
ผู้ปฏิบัติงานให้สามารถจัดกิจกรรม กศน.และส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับ
ผู้เรียนและผู้รับบริการอย่างมีคุณภาพ การนิเทศแบบมีส่วนร่วมของ กศน. ใช้หลักการเรียนรู้ร่วมกัน
หลักการทำงานเป็นทีม หลักการทำงานอย่างเป็นระบบ และหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน (อัญชลี
ธรรมะวิสิฎฐ. 2553 : 2)

สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ผ่านมาพบว่า ประเด็นที่ปัญหาสำคัญคือ การนิเทศภายใน
ของสถานศึกษายังขาดแบบแผนของการดำเนินงานนิเทศ ส่งผลให้การนิเทศขาดความต่อเนื่อง ไม่
เป็นไปในทิศทางเดียวกันและ ประกอบกับ กศน. มีภารกิจกิจกรรมงานหลายด้าน ได้แก่ งานการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน งานการจัดการศึกษาต่อเนื่อง งานการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย งานจัดการศึกษาตาม
นโยบายอื่นๆ ส่งผลให้กระบวนการนิเทศภายในที่น้อยลงและมีแบบแผนการนิเทศที่แตกต่างกันในแต่ละ
สถานศึกษา และบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศ ยังขาดความชัดเจนในรูปแบบการดำเนินการนิเทศ
ภายใน ดังนั้นจึง มีความต้องการจากบุคลากรให้มีการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้
ผู้บริหารสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่นิเทศสามารถนำไปใช้ในการทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาปรับปรุง
การปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาเจตคติของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลไปถึงคุณภาพ
ของงาน กศน. สร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรและเพิ่มความพึงพอใจของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่
รับบริการ กศน.ต่อไป (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
กาฬสินธุ์. 2560 : 3 – 4)

วัตถุประสงค์

1. สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มีแบบแผน กรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นแนวทาง
ในการดำเนินงานนิเทศภายใน
2. การนิเทศภายในสถานศึกษา ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตาม
วัตถุประสงค์

วิธีดำเนินการ

การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ มีวิธีดำเนินการ โดยใช้แนวคิดการบริหารตาม
แนวทางของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ของ ฮิโตชิ คูเมะ (2540), ปรีทรรศน์ พันธุ์บรรยงก์ (2545),

สมาน อัครภูมิ (2541) ,สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2561), Deming (1995) ประกอบด้วย 5 ด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านการเตรียมการนิเทศ ประกอบด้วย
 - 1.1 เตรียมและศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำงานและนำผลที่ได้มาประชุมร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทางนิเทศ
 - 1.2 กำหนดนโยบายแผนงานโครงการการนิเทศภายในของสถานศึกษา
 - 1.3 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายใน
 - 1.4 ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจให้ผู้รับการนิเทศทราบถึงความสำคัญ เป้าหมายวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผล
 - 1.5 จัดทำโครงการนิเทศภายใน
2. ด้านวิธีและแนวปฏิบัติในการนิเทศ ประกอบด้วย
 - 2.1 จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายใน
 - 2.2 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดปฏิทินการนิเทศ
 - 2.3 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดเทคนิค วิธีการนิเทศ อาทิ ใช้เทคนิคการสอนงาน ใช้เทคนิคการสร้างขวัญกำลังใจ ใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก ใช้เทคนิคการนิเทศแบบออนไลน์ ใช้เทคนิคแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นต้น
 - 2.4 ผู้นิเทศบันทึกข้อมูลการนิเทศ
 - 2.5 ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการนิเทศ
3. ด้านเครื่องมือประกอบการนิเทศ ประกอบด้วย
 - 3.1 ศึกษาหลักการ นโยบาย แนวคิดและกิจกรรมเพื่อกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ
 - 3.2 ศึกษาประเภทและลักษณะของเครื่องมือการนิเทศ
 - 3.3 สร้างเครื่องมือประกอบการนิเทศ
 - 3.4 หาคุณภาพของเครื่องมือประกอบการนิเทศ
 - 3.5 นำเครื่องมือประกอบการนิเทศไปใช้
 - 3.6 ชี้แจงการใช้เครื่องมือประกอบการนิเทศ
4. ด้านการดำเนินการนิเทศ ประกอบด้วย
 - 4.1 สร้างความเข้าใจและข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ
 - 4.2 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศร่วมกันศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในทุกกิจกรรม
 - 4.3 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศร่วมวางแผนการนิเทศภายใน
 - 4.4 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเตรียมการนิเทศร่วมกัน

- 4.5 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศปฏิบัติตามนิเทศตามแผนปฏิทินการนิเทศ
- 4.6 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการนิเทศและปรับปรุง
- 4.7 ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศรายงานผลการนิเทศ

5. ด้านการสรุปและประเมินผลการนิเทศ ประกอบด้วย

- 5.1 แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศ
- 5.2 กำหนดวันเวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปผลการนิเทศ
- 5.3 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปผลการนิเทศ
- 5.4 บันทึกผลจากการประชุมและถอดบทเรียนผลการนิเทศ
- 5.5 รวบรวมข้อมูลที่ได้จัดทำรายงานผลการนิเทศ
- 5.6 เปรียบเทียบผลการนิเทศภายในกับเป้าหมายเพื่อประเมินความสำเร็จ
- 5.7 ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในการนิเทศภายในสถานศึกษา

การประเมิน

การประเมินการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการตรวจสอบกิจกรรมการนิเทศว่าสนองต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศมากน้อยเพียงใด โดยมีการประเมิน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ประเมินก่อนการดำเนินการ

ขั้นที่ 2 ประเมินระหว่างดำเนินการ

ขั้นที่ 3 ประเมินหลังดำเนินการ

ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ประเมินก่อนการดำเนินการ เป็นการประเมินความพร้อมก่อนการดำเนินงานของผู้บริหารหรือคณะกรรมการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงของกิจกรรมว่า มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

1.2 ตรวจสอบเครื่องมือ สื่อ คน และเวลา

1.3 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ

1.4 การสร้างเจตคติที่ดีต่อการนิเทศ

ขั้นที่ 2 ประเมินระหว่างดำเนินการ เป็นการประเมินขณะปฏิบัติงานตามแผนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดในแผนการประเมิน ให้ครอบคลุมสาระสำคัญ ต่อไปนี้

- 2.1 เรื่องที่ประเมิน
 - 2.1.1 วัตถุประสงค์
 - 2.1.2 เป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- 2.2 วิธีการประเมิน
- 2.3 เครื่องมือประเมิน
- 2.4 ระยะเวลาดำเนินการ
- 2.5 ผลการประเมิน

ขั้นที่ 3 ประเมินหลังดำเนินการ เป็นการประเมินผลสำเร็จของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา และความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งประเมินได้จากสาระสำคัญ ต่อไปนี้

- 3.1 มีการกำหนดเป้าหมาย/ผลสำเร็จร่วมกัน
- 3.2 มีการพิจารณาบุคลากร/คณะบุคลากรร่วมรับผิดชอบ
- 3.3 มีการพิจารณาหาวิธีดำเนินงาน/การกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกัน
- 3.4 บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในแผนการนิเทศเพียงใด
- 3.5 ครูเกิดการพัฒนาหรือไม่
- 3.6 การพัฒนาที่เกิดขึ้นส่งผลต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด
- 3.7 มีการหาวิธีเสริมแรงจูงใจให้รางวัลแก่ครูผู้ปฏิบัติงานหรือไม่
- 3.8 ครูมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด
- 3.9 มีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงแผนนิเทศในปีต่อไปหรือไม่

เงื่อนไขความสำเร็จ

การกำหนดเงื่อนไขความสำเร็จของการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ พิจารณาจากบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศภายในของสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย

1. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนนโยบายการนิเทศภายในของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสู่การเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีบทบาทที่เป็นเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

- 1.1 ตระหนักถึงความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2 ให้การสนับสนุนทั้งทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เวลา อย่างเต็มกำลังในการขับเคลื่อนนโยบายการนิเทศภายในสถานศึกษา

1.3 ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ด้วยการรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ ครูและบุคลากรได้นำเสนอแนวคิดในการทำงาน

1.4 ให้ความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา การวิจัยและการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

1.5 สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การยกย่อง ชมเชยการนำผลสำเร็จของการปฏิบัติงานมาแสดงให้ปรากฏแก่บุคคลอื่น การแต่งตั้งคณะทำงานตามความถนัดและเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่

1.6 ติดตามประเมินผล และพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา

1.7 เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล

2. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการนิเทศภายใน

คณะกรรมการนิเทศภายในเป็นคณะทำงานที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการนิเทศภายในของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามนโยบายการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ได้มีการกำหนดเป้าหมายไว้ ดังนั้นคณะกรรมการนิเทศภายใน ควรมีบทบาทที่เป็นเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายใน หลักสูตรหรือเรื่องที่ครูมีความต้องการในการพัฒนา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศภายในโรงเรียน

2.2 ร่วมประชุมวางแผนกับคณะครูในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

2.3 ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ด้วยการรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ครูบุคลากรและผู้รับการนิเทศได้นำเสนอแนวคิดในการทำงาน

2.4 กระตุ้นให้ครูเกิดการตื่นตัวอยู่เสมอในด้านวิชาการโดยเป็นผู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ส่งเสริมการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและบุคลากรด้วยความเต็มที่ เต็มใจ

2.5 ปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนและปฏิทินการนิเทศ

2.6 เปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และมีการประเมินตนเอง

3. บทบาทหน้าที่ของผู้รับการนิเทศ

ผู้รับการนิเทศเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและต้องให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการขับเคลื่อนการนิเทศภายในของสถานศึกษา ตามนโยบายการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ได้กำหนดเป้าหมายไว้ ดังนั้นผู้รับการนิเทศ ควรมีบทบาทที่เป็นเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

3.1 ร่วมกิจกรรมในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดทำแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา

3.2 นำแนวทางที่ได้รับจากการนิเทศไปแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางาน

3.3 เสนอปัญหาต่อผู้นิเทศ เมื่อพบปัญหาระหว่างการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไข

3.4 ให้ความร่วมมือในการประเมินผลการนิเทศ

นอกจากบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการนิเทศภายในสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีองค์ประกอบซึ่งเป็นปัจจัยในการสนับสนุนเงื่อนไขความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

- สถานศึกษาต้องกำหนดเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ การพัฒนาการการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ความสำเร็จที่สามารถวัดได้จริง

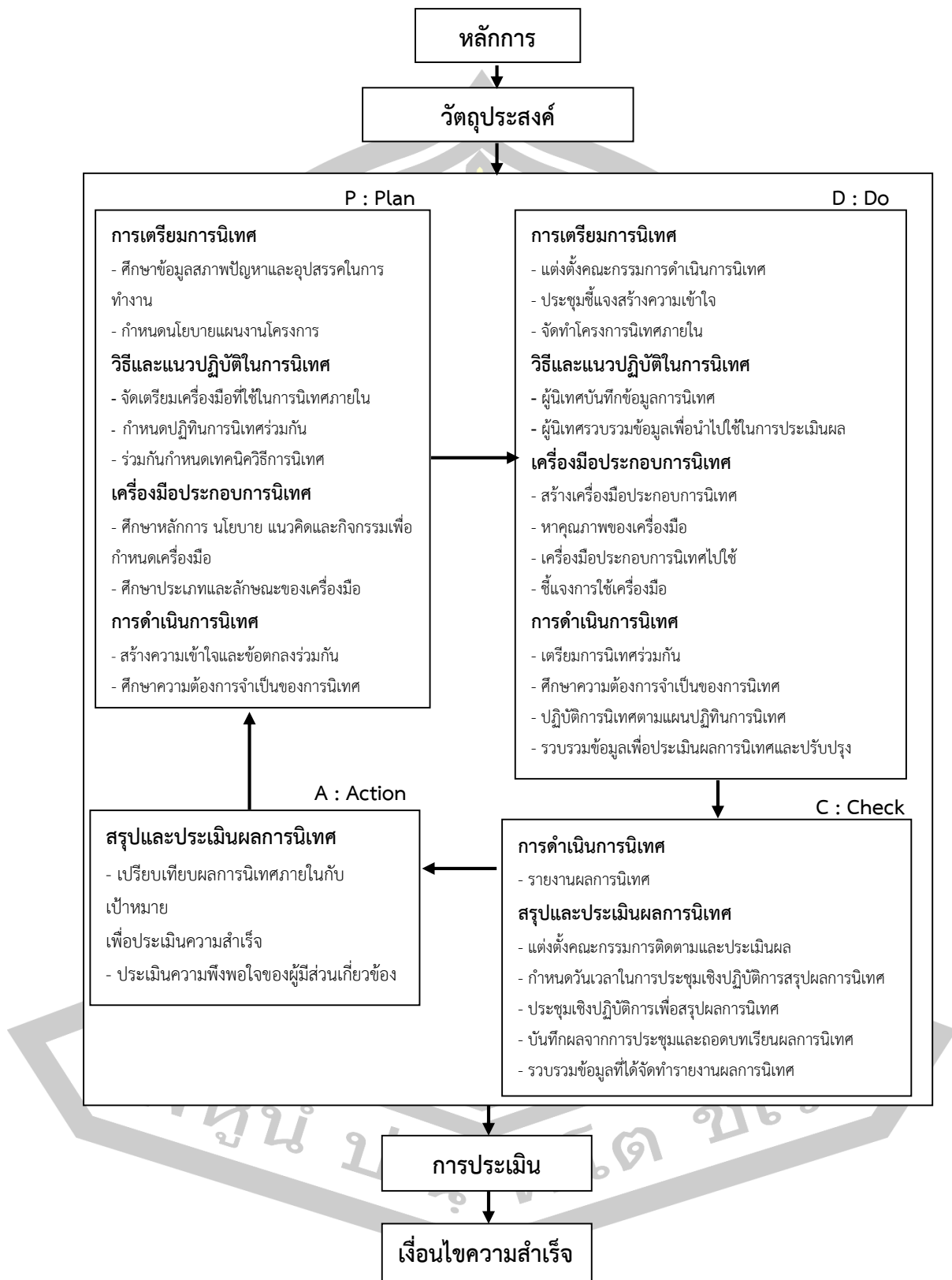
- คณะกรรมการสถานศึกษา ต้องมีการประสานให้ความร่วมมือและส่งเสริมในงงานการนิเทศ เพื่อสนับสนุนสถานศึกษาในการนิเทศภายในตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด ทั้งนี้ต้องดำเนินการภายใต้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

- ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความร่วมมือ ทำงานเป็นทีม มีการสื่อสารทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ภายใต้บรรยากาศของการทำงานที่ให้เกียรติ ยกย่อง เคารพนับถือ ทุกฝ่าย เน้นให้ทุกคน มีความสำคัญเท่าเทียมกัน พร้อมทั้งจะร่วมมือกันปฏิบัติงานให้เป็นผลสำเร็จรู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามได้ตามโอกาสที่เหมาะสม และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายในของสถานศึกษา

- สื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีคุณภาพในการสนับสนุนการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา

- รางวัลหรือสิ่งจูงใจเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดกระบวนการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

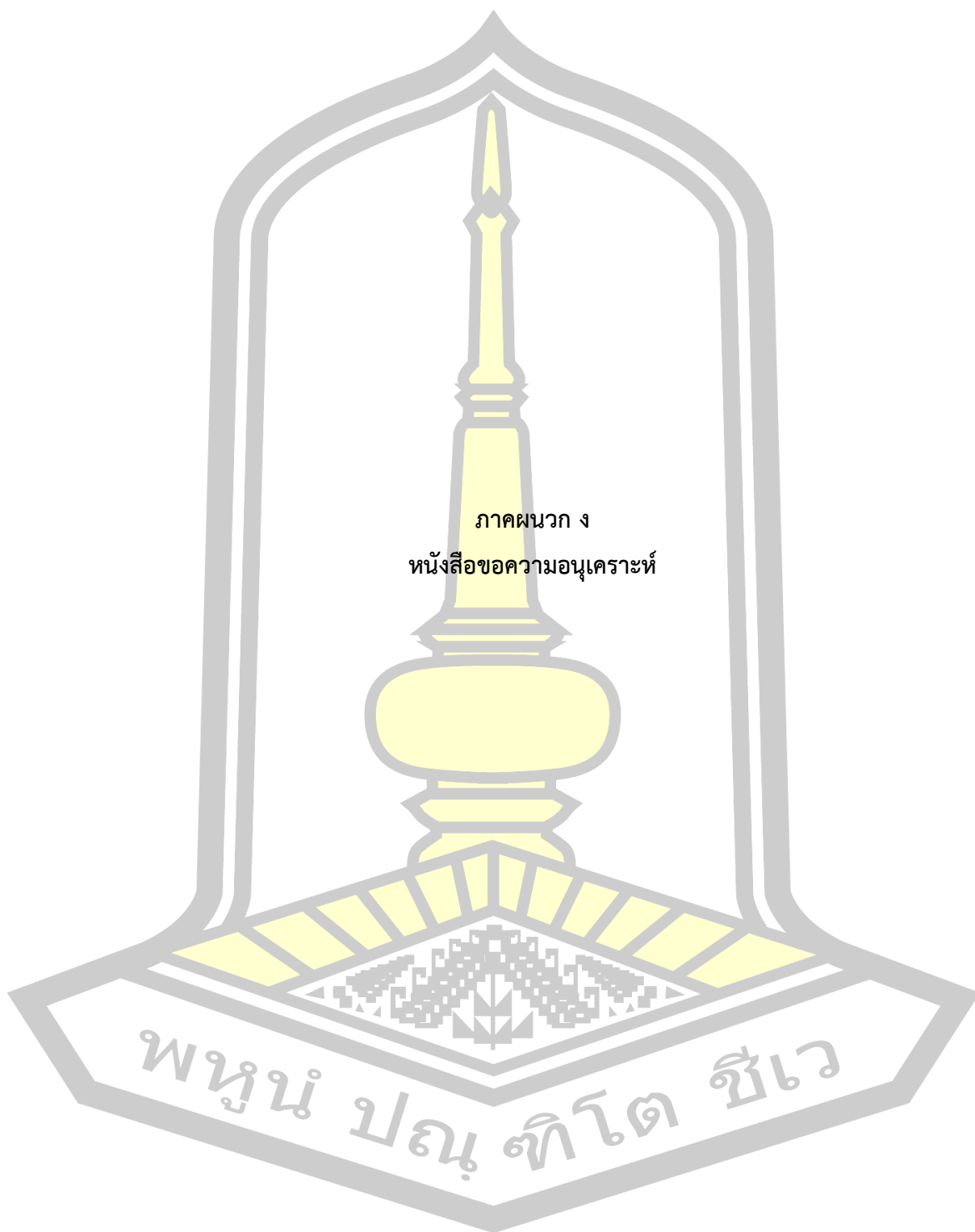
รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ปรากฏดังภาพประกอบ 1



ภาพประกอบ 1 รูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาฯ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). **การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา : กรอบและแนวการดำเนินงาน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรองทอง จิรเดชากุล. (2550). **คู่มือการนิเทศภายใน.** กรุงเทพฯ : ธารอักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). **แนวทางการนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์.
- ชำนาญ แสงจันทร์. (2555). **คู่มือการนิเทศภายใน.** ลำปาง : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลำปาง เขต 1.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2546). **การนิเทศการสอน.** กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพมหานคร.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2548). **การนิเทศการสอน สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ.** นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). **แนวทางการนิเทศเต็มพิกัด.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สงัด อุทรานันท์. (2540). **การนิเทศการศึกษาหลักการทฤษฎีและการปฏิบัติ.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สำนักงาน กศน. (2553). **คู่มือแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน กศน..** หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงาน กศน.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์. (2561). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561.** กลุ่มยุทธศาสตร์และการพัฒนา.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์. (2560) . **รายงานผลการแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559.** กลุ่มยุทธศาสตร์และการพัฒนา.
- สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. (2561). **เอกสารคำสอน รายวิชา 0501702 หลักการ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา.** มหาสารคาม: ภาควิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2545). **การนิเทศภายในหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน.** วารสารวิชาการ.
- อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล. (2553). **การนิเทศ กศน.** สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2562, จาก <https://panchalee.wordpress.com>, 2553.



ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์

พหุบัณฑิตยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ที่ อว 0605.5(2)/1590

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

13 พฤษภาคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน อาจารย์ ดร.นุชรัตน์ ประสิทธิ์ศิลป์ชัย

ด้วย นายสรรเพชญ ศิริเกตุ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัตตานนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0918645544



ที่ อว 0605.5(2)/ว1577

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

12 พฤษภาคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน นายคมสัน สารแสน

ด้วย นายสรรเพชญ์ ศิริเกตุ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0918645544



ที่ อว 0605.5(2)/ว1577

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

12 พฤษภาคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน นายสัญญา ยุบลชิต

ด้วย นายสรรเพชญ ศิริเกตุ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0918645544



ที่ อว 0605.5(2)/ว1577

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

12 พฤษภาคม 2563

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน นางเทพี ภูคะมา

ด้วย นายสรพรเพชญ ศิริเกตุ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0918645544



ที่ อว 0605.5(2)/ว1577

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

12 พฤษภาคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน นางวรรณภา ศรีกำฟ้า

ด้วย นายสรรเพชญ์ ศิริเกตุ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0918645544



ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ และรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

พหุ ประจักษ์ ชัยเว

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

- 1) นางสาวนพกนก บุรุษนันท์ วุฒิการศึกษา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วท.ม) เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร มหาวิทยาลัยมหิดล ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน. จังหวัดกาฬสินธุ์ วิทยฐานะ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดเชี่ยวชาญ สังกัด สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
- 2) นางชนกพร จุฑาสงห์ วุฒิการศึกษา การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (กศ.ด) การบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จังหวัดเพชรบูรณ์ วิทยฐานะ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดชำนาญการพิเศษ สังกัด สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษา
- 3) นางสาวปาริชาติ ไชยสถิตย์ วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม) การศึกษา ผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จังหวัดหนองคาย วิทยฐานะ รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดชำนาญการพิเศษ สังกัด สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษา
- 4) นางเทพี ภูคะมา วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอหนองกุงศรี วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัด สำนักงาน กศน.จังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
- 5) นายจำลอง สุวรรณเรือง วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม) การศึกษา ผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัด สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา

พูน ปณ ทิโต ชีเว

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

- 1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ วุฒิการศึกษา : ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 2) นางสาวนพกนก บุรุษนันท์ วุฒิการศึกษา : วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วท.ม.) สาขาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร มหาวิทยาลัยมหิดล ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดกาฬสินธุ์ วิทยฐานะ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดเชียงใหม่
- 3) นางวรรณภา ศรีคำพิ้ว วุฒิการศึกษา : ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม) สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
- 4) นางเทพี ภูคะมา วุฒิการศึกษา : การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอหนองกุงศรี วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
- 5) ดร.นุชรัตน์ ประสิทธิ์ศิลป์ชัย วุฒิการศึกษา : ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด) สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์
- 6) นายคมสัน สารแสน วุฒิการศึกษา : การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จังหวัดกาฬสินธุ์ วิทยฐานะ รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดชำนาญการพิเศษ
- 7) นายสัญญา ยุบลชิต วุฒิการศึกษา : ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม) สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยฐานะ รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดชำนาญการพิเศษ

พูน ปณ ทัโต ชเว



ภาคผนวก ฉ

ตัวอย่างภาพประกอบการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

พหุ ประถมศึกษา



ศึกษาศานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) แห่งที่ 1



ศึกษาศานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) แห่งที่ 2



ศึกษาศถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) แห่งที่ 3



การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายสรรเพชญ์ ศิริเกตุ
วันเกิด	วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521
สถานที่เกิด	อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ เลขที่ 37 ถนนสนามบิน ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูวิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ เลขที่ 37 ถนนสนามบิน ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2542 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชาช่างเทคนิคคอมพิวเตอร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น พ.ศ. 2544 ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พ.ศ. 2550 ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บธ.ม.) สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2563 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ่ ปณุ่ ทีโตะ ชีเว